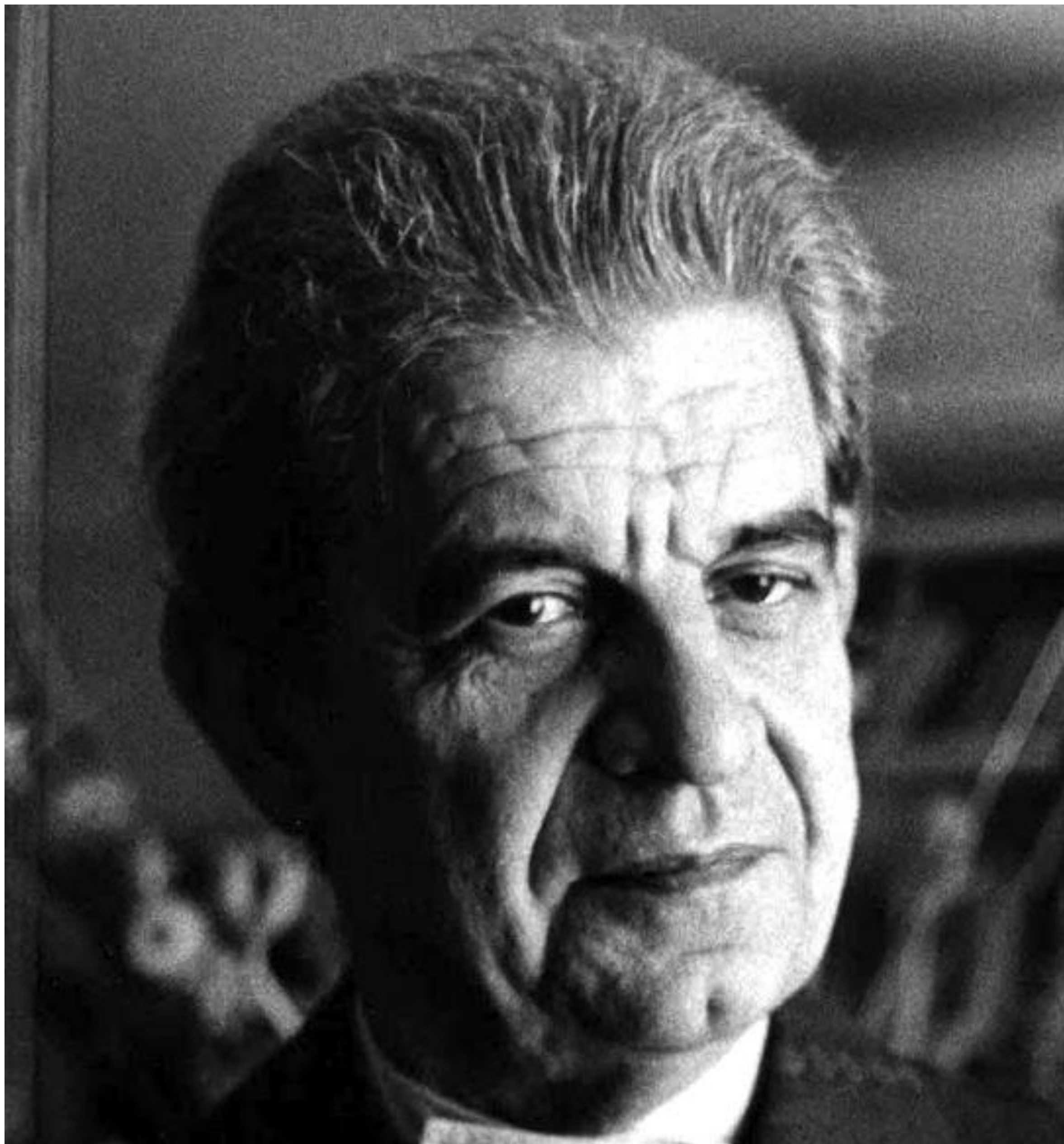

JACQUES LACAN

13 aprilie 1901 – 9 septembrie 1981

Cărți:

Scrieri tehnice, 1954
Eul, 1955
Psihozele, 1956
Relația de obiect, 1957
Formațiunile inconștientului, 1958
Dorința și interpretarea ei, 1959
Etica psihanalizei, 1960
Transferul, 1961
Identificarea, 1962

Angoasa, 1963
Cele patru concepte fundamentale ale psihanalizei, 1964
Probleme cruciale pentru psihanaliză, 1965
Obiectul psihanalizei, 1966
Scrieri, 1966
Logica fantasmei, 1967
Actul psihanalitic, 1968
De la un Altul la altul, 1969
Inversul Psihanalizei, 1970
Despre un discurs care nu ar fi al seamănului, 1971
Știința psihanalistului ...sau mai rău, 1972
Încă, 1973
Incredulii rătăcesc, 1974
RSI, 1975
Sfântomul, 1976
Insuccesul inconștientului este iubirea, 1977
Momentul de a conclude, 1978
Topologia și timpul, 1979
Disoluția, 1980
Alte scrieri, 2000

Selecții:
Gândesc unde nu sunt, deci sunt unde nu gândesc...
Un subiect este un semnificant pentru alt semnificant...
Doar iubirea face să coboare juisarea asupra dorinței...
Inconștientul este structurat ca un limbaj...
Evidentul obișnuiește să treacă neobservat, tocmai pentru că este evident...
Dacă Freud a centrat lucrurile în sexualitate, este pentru că în sexualitate ființa vorbitoare bâlbâie...
Doar idioții cred în realitatea lumii, realul este imund și trebuie să-l suporți...
Prima virtute a cunoașterii este capacitatea de a confrunta ceea ce nu este evident...
Nu există inițierea, doar voalul sensului... Nu există sfânt în sine... Nu există cale canonică pentru sfințenie... Nu există lume... Nu există mai multă lume decât suflet...... Nu există femeia... Nu există raportul sexual... Nu există Altul lui Altul... Nu există adevărul adevărului... Nu există actul actului... Nu există transfer al transferului... Nu există juisarea Altuia... Nu există tot, nimic nu e tot... Nu există metalimbaj... Nu există dialog... Nu există act sexual... Nu

există priză mai totală a realității umane decât experiența freudiană... Nu există fenomene mai narcisice decât angoasa... Nu există angoasă de moarte căci orice om se crede nemuritor... Nu există cartografie a inconștientului...Nu există cuvânt mai rău decât conștientizare... Nu există limbă existentă... Nu există altă rezistență la analiză decât cea a analistului însuși... Nu există compromis posibil cu psihologia... Nu există mai multă istorie a religiilor decât istorie a artei... Nu există negație în inconștient... Nu există contradicție între pulsiuni... Nu există date brute... Nu există subiect al dorinței... Nu există subiect cunoscător... Nu există subiect al juisării sexuale... Nu există subiect presupus a știi, Altul știe dar nu e subiect... Nu există nici cea mai mică libertate de gândire... Nu există nici cea mai mică dorință de știință... Nu există nici cea mai mică realitate prediscursivă... Nu există nici cea mai mică sinteză... Nu există nici cea mai mică cunoaștere... Nu există gândire dicibilă... Nu există toate elementele... Nu există doi... Nu există două mulțimi vide... Nu există negația funcției falice... Nu există conștiință colectivă... Nu există unitate în subiect... Nu există referință mai contrară inter-subiectivității decât transferul... Nu există subiect presupus de către un alt subiect... Nu există proprietate intelectuală... Nu există homosemie între singurul și singur... Nu există altă intrare pentru subiect în real decât fantasma... Nu există verbe tranzitive... Nu există cunoaștere care să nu fie iluzie sau mit... Nu există minciună fără a presupune dimensiunea adevărului... Nu există în disimulare nici o urmă de minciună... Nu există decât relații duale... Nu există în limbaj altă deschidere decât Falusul... Nu există Tată simbolic... Nu există semnificanță a cărei semnificație să fie asigurată... Nu există finalism... Nu există psihanaliza...

Singurul lucru pe care noi îl facem în discursul analitic este să vorbim despre iubire.

Bărbații și femeile, iată realul. Dar nu suntem capabili să articulăm nimic din ceea ce are legătură cu realul.

Nu există raport sexual.

A iubi înseamnă a oferi ceea ce n-ai, cuiva care nu-și dorește așa ceva.

A iubi este în esență a vrea să fii iubit.

Mă dăruiesc ție, dar darul acesta al persoanei mele, mister, se preschimbă inexplicabil în darul unui nimic.

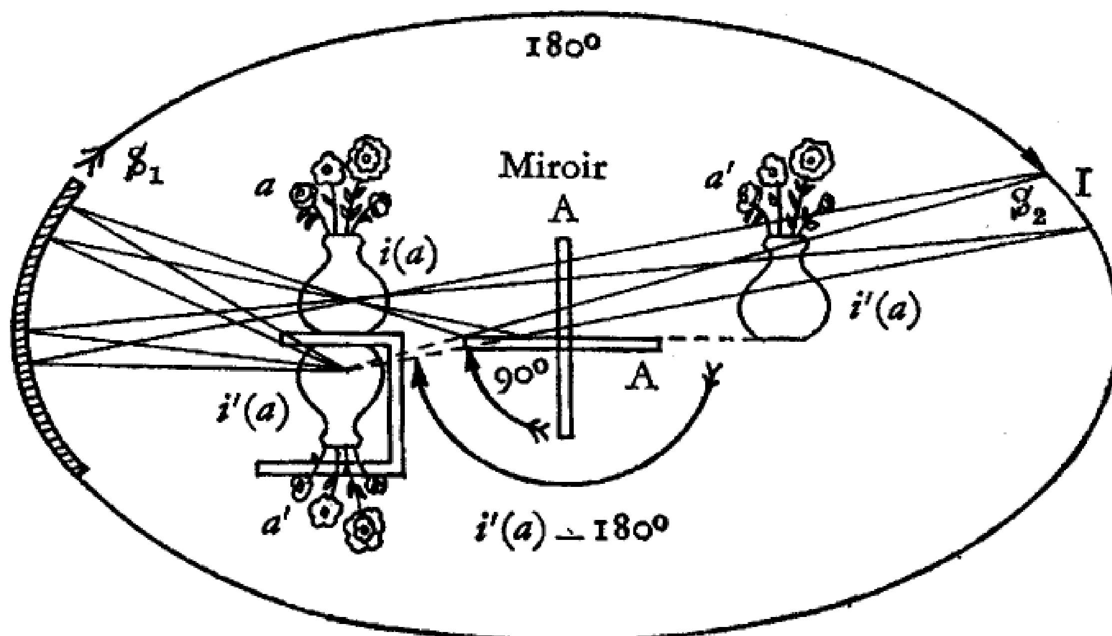
Ca o oglindă reflectantă, iubirea este esențialmente înșelătoare.

Angoasa e ceea ce nu înșală.

Sunt un clovn, luați exemplu, dar nu imitați.

Tot ce știu e că dacă tu ești visul meu, eu sunt visul tău.

Eu... e un altul.
Dorința omului este dorința Altuia.
Subiectul s-a născut în câmpul Altuia.
Nu există Altul al lui Altul.
Este privirea Altuia cea care mă constituie.
Ceea ce caut în vorbire este răspunsul altuia.
În perspectiva freudiană, omul este subiectul prins și torturat de limbaj.
Să fi psihanalist e pur și simplu să deschizi ochii acestei evidențe: nu e nimic mai confuz decât realitatea umană.
Inconștientul e discursul altuia.
Descoperirea inconștientului e că portanța sensului debordează infinit semnele manipulate de individ.
Mă identific pe mine în limbaj, dar numai pierzându-mă în el ca și obiect.
Dorința, o funcție centrală oricărei experiențe umane, e dorință pentru nimic ce poate fi numit. Ființa vine în existență ca o funcție exactă a acestei lipse.
Nu există dorință de a ști, ci chiar oroare de a ști.
Dacă e ceva despre care analiza a descoperit adevărul, e iubirea de știință.
Ce pot spera? Speranța e proprie fiecăruia, nu există o speranță comună, e complet inutil să speri o speranță comună.
Din punct de vedere analitic, singurul lucru pentru care cineva poate fi vinovat este a fi dat înapoi în fața propriei dorințe.

STADIUL OGLINZII ca formator al funcției eului, așa cum ea ni s-a revelat în experiența psihanalitică

Comunicare făcută la al XVI-lea Congres internațional de psihanaliză, Zurich, 17 iulie 1949

Concepția stadiului oglinzii pe care am introdus-o la ultimul nostru congres, acum treisprezece ani, pentru a fi intrat de atunci mai mult sau mai puțin în uzul grupului francez, nu mi-a părut nedemnă de a fi reamintită atenției voastre azi, în special datorită luminilor pe care le aduce funcției eului în experiența pe care ne-o dă psihanaliza. Experiență despre care trebuie să spunem că ne opune oricărei filosofii ieșite direct din Cogito.

Poate sunt printre voi unii care își amintesc de aspectul de comportament de la care plecăm, clarificat de un fapt de psihologie comparată: puiul de om la o vârsta unde e pentru un timp scurt, dar totuși pentru un timp, depășit în inteligență instrumentală de cimpanzeu, își recunoaște totuși imaginea sa în oglindă ca atare. Recunoaștere semnalată de mimica iluminativă a lui Aha-Erlebniss, unde, pentru Köhler, se exprimă apercepția situațională, timp esențial al actului de inteligență.

Acest act, efectiv, departe de a se epuiza ca și la maimuță în controlul odată dobândit al inutilității imaginii, duce la copil imediat într-o serie de gesturi unde el experimentează ludic relația mișcărilor asumate ale imaginii cu mediul său reflectat și a acelui complex virtual cu realitatea pe care o dublează, fie a corpului său și a persoanelor, fie a obiectelor, care se țin alături.

Acest eveniment se poate produce - o știm de la Baldwin - după vârsta de șase luni, iar repetarea lui a oprit deseori meditația noastră în fața spectacolului impresionant al unui sugar în fața oglinzii, sugar care nu are încă stăpânirea mersului, și nici a statului în picioare, dar care, așa ținut cum e de un suport uman sau artificial (ceea ce numim în Franţa port-bebe), surmontează într-o facere jubilatoare limitările acestui sprijin pentru a-și suspenda atitudinea într-o poziţie mai mult sau mai puţin aplecată și repera, pentru a-l fixa, un aspect particular al imaginii.
Această activitate conservă pentru noi până la vârsta de optsprezece luni sensul ce i-l dăm -și care nu e mai puțin revelator- al unui dinamism libidinal, rămas până atunci problematic, mai degrabă decât al unei structuri ontologice a lumii umane care se inserează în reflecţiile noastre despre cunoaşterea paranoiacă.
E suficient să înţelegem stadiul oglinzii ca o identificare în sensul plin pe care analiza îl dă acelui termen: adică transformarea produsă la un subiect când el asumă o imagine - pentru care predestinarea acestui efect de fază este suficient indicată de uzul, în teorie, termenului antic de imago.
Asumarea jubilatoare a imaginii sale speculare de fiinţă cufundată încă în impotență motrice şi dependență de alăptare care este micul om la acest stadiu de sugar, ne va pare de atunci ca manifestând într-o situaţie exemplară matricea simbolică unde eul se precipită într-o formă primordială, înainte să se obiectiveze în dialectica identificării cu altul și ca limbajul să-i restituie în universal funcţia sa de subiect.
Această formă ar fi mai degrabă restului de desemnat ca eu-ideal, dacă am vrea s-o facem să intre într-un registru cunoscut, în acel sens recunoaștem sub acel termen funcţiile de normalizare cărora le va fi și sursa identificărilor secundare, dintre care cele libidinale. Dar punctul important e că această formă situează instanţa eului dinainte de determinarea sa socială, într-o linie de ficţiune, pentru totdeauna ireductibilă pentru individul singur, sau mai degrabă, care nu va reîntâlni decât asimptotic devenirea subiectului, oricare ar fi succesul sintezelor dialectice prin care el trebuie să rezolve ca eu discordanţa cu propria-i realitate.
Este că forma totală a corpului prin care subiectul devansează într-un miraj maturația puterii sale, nu-i este dată decât ca Gestalt, adică într-o exterioritate unde cu siguranță această formă este mai mult constituantă decât constituită, dar unde, mai ales, ea îi apare într-un relief de statură care o fixează şi sub o simetrie care o inversează, în opoziţie cu turbulenţa mişcărilor din care se simte animând-o. Astfel, acest Gestalt, a cărui pregnanţă trebuie considerată

ca legată speciei, chiar dacă stilul ei motor îi este încă nerecunoscut -prin acele două aspecte ale apariţiei sale- simbolizează permanenţa mentală a eului, în acelaşi timp în care prefigurează şi destinaţia sa alienantă; ea e încă plină de corespondenţe ce unesc eul cu statuia unde omul se proiectează ca și fantomelor care îl domină, cu automatul, în sfârșit, unde, într-un raport ambiguu, tinde să se isprăvească lumea fabricaţiei sale.
Pentru imagos - din care, în fapt, e privilegiul nostru să vedem profilându-se, în experienţa cotidiană şi în penumbra eficacităţii simbolice, feţele voalate - imaginea speculară pare să fie pragul lumii vizibile, dacă ne încredem dispunerii în oglindă pe care o prezintă în halucinaţie şi în vis imago-ul corpului propriu, fie că e vorba de trăsăturile sale individuale, infirmităţile sau proiecţiile sale obiectale, fie dacă remarcăm rolul aparatului oglinzii în apariţiile dublului unde se manifestă realităţi psihice, dealtfel eterogene.
Că un Gestalt e capabil de efecte formative asupra organismului, e atestat de o experienţă biologică, ea însăşi atât de străină ideii de cauzalitate psihică încât nu se poate rezuma la formularea ca atare. Nu recunoaşte mai puțin că maturația gonadei la porumbel are drept condiţie necesară vederea unui congener - puţin important sexul lui - și atât de suficientă, încât efectul e obţinut prin simpla punere la îndemână a individului din câmpul de reflexie al unei oglinzi. La fel, trecerea în descendență a greierului pelerin de la forma solitară la cea gregară, e obţinută expunând individul, la un anumit stadiu, acţiunii exclusiv vizuale a unei imagini similare, doar să fie animată de mişcări de un stil suficient de apropiat celor speciei sale. Fapte care se înscriu într-un ordin de identificare homeomorfică, ce ar acoperi chestiunea sensului frumuseţii ca formativă şi ca erogenă.
Dar cazurile de mimetism, concepute ca de identificare heteromorfică, nu ne interesează mai puţin aici, căci pun problema semnificaţiei spaţiului pentru organismul viu, conceptele psihologice nepărând mai improprii să aducă ceva lumină decât eforturile ridicole încercate în vederea de a le reduce la legea pretins stăpânitoare a adaptării. Să reamintim doar clarificările pe care le-a făcut să strălucească gândirea (tânără atunci și în ruptură recentă de tagma sociologică în care s-a format) unui Roger Caillois, când sub termenul de psihastenie legendară, subsuma mimetismul morfologic unei obsesii a spaţiului în efectul său derealizant.
Am arătat noi înşine, în dialectica socială care structurează ca paranoiacă cunoaşterea umană, motivul care o face mai autonomă decât cea a animalului din câmpul de forţe al dorinţei, dar care o și determină în acel puțin de realitate pe care îl denunță insatisfacţia suprarealistă. Și acele reflecţii ne incită să

recunoaştem în captura spaţială pe care o manifestă stadiul oglinzii, efectul la om, premanent însăşi acestei dialectici, efect al unei insuficienţe organice a realităţii sale naturale, dacă e să dăm un sens termenului de natură.
Funcţia stadiului oglinzii se vădeşte pentru noi, de aici, ca un caz particular al funcţiei imago-ului, care este de a stabili o relaţie de la organism la realitatea sa - sau, cum se spune, de la Innenwelt la Umwelt.
Dar această relație cu natura este alterată la om de o anumită dehiscență a organismului în sânul său, de o discordie primordială care trădează semnele de slăbiciune şi de necoordonare motrice proprii lunilor de viaţă neonatale. Noţiunea obiectivă de neîmplinire anatomică a sistemului piramidal, ca şi unele remanenţe umorale ale organismului matern, confirmă această viziune pe care o formulăm ca dat al unei veritabile prematurări specifice a naşterii la om.
Să remarcăm în trecere că acest dat este recunoscut ca atare de embriologi sub termenul de foetalizare, pentru a determina prevalenţa aparatelor așa-zis superioare ale nevraxei, şi, în special, a acelui cortex pe care intervenţiile psihochirurgicale ne vor conduce să-l concepem ca și oglinda intra-organică. Acea dezvoltare este trăită ca o dialectică temporală care proiectează decisiv în istorie formarea individului. Stadiul oglinzii e o dramă a cărei pulsiune internă se precipită de la insuficienţă la anticipare - şi care, pentru subiect, prins în lipsa identificării spaţiale, maşinează fantasmele ce se succed de la o imagine fragmentată a corpului la o formă pe care o vom numi „ortopedică" a totalității sale - și la armura în sfârșit asumată a unei identităţi alienante, care va marca din structura sa rigidă întreaga lui dezvoltare mentală. Astfel, ruptura cercului de la Innerwelt la Umwelt generează cvadratura inepuizabilă a relipirilor eului.
Acel corp fragmentat - termen ce l-am făcut primit și în sistemul nostru de referinţe teoretice - se arată regulat în vise, când mișcarea analizei atinge un anume nivel de dezintegrare agresivă a individului. El apare atunci sub forma de membre disjuncte şi a acelor organe figurate în exoscopie care se avântă şi se înarmează pentru persecuţiile intestine pe care le-a fixat pentru totdeauna prin pictură vizionarul Hieronimus Bosch în urcarea lor în secolul cincisprezece la zenitul imaginar al omului modern. Dar, această formă se revelează tangibil pe planul organic însăși, în liniile de fragilizare ce definesc anatomia fantasmatică, manifestă în simptomele de schiză sau de spasmă ale isteriei.
Corelativ, formarea eului se simbolizează oniric printr-un câmp retranşat, chiar un stadion, distribuind de la arena interioară la circumferința sa, la

împrejmuirea sa de zidărie şi de mlaştini, două câmpuri de luptă opuse unde subiectul se împietreşte în căutarea semeţului şi îndepărtatului castel interior, a cărui formă (adesea juxtapusă în acelaşi scenariu) simbolizează asta-ul în mod impresionant. Și, tot așa, aici, în planul mental, găsim realizate acele structuri fortificate a căror metaforă apare spontan și, ca ieșite din însăși simptomele subiectului, pentru a desemna mecanismele de inversiune, izolare, reduplicare, anulare, deplasare ale nevrozei obsesionale. Dar, construind doar pe acele singure date subiective, și oricât de puţin le-am emancipa noi de condiţia de experienţă care ne face să le ținem de o tehnică de limbaj, tentativele noastre teoretice ar rămâne expuse reproşului de a se proiecta în de negânditul unui subiect absolut: de aceea am căutat în ipoteza fondată aici pe un concurs de date obiective, grila directoare a unei metode de reducţie simbolică.

Ea instaurează în apărările eului o ordine genetică ce răspunde mărturiei formulate de Dra Anna Freud în prima parte a marii sale opere şi situează (în contra unei prejudecăţi deseori exprimate) refularea isterică şi retururile sale la un stadiu mai arhaic decât al inversiunii obsesionale şi al proceselor sale izolante, şi însăși acestea ca prealabile alienării paranoiace care datează din virajul eului specular în eu social.

Acel moment unde se sfârșește stadiul oglinzii inaugurează, prin identificarea cu imago-ul seamănului şi drama geloziei primordiale (atât de bine pusă în valoare de şcoala lui Charlotte Bühler în faptele de tranzitivism infantil), dialectica ce de atunci leagă eul cu situaţii elaborate social.

Acela e momentul decisiv care face să basculeze întreaga cunoaştere umană în mediatizarea prin dorinţa altuia, care își constituie obiectele într-o echivalenţă abstractă prin concursul altuia, și face din eu acest aparat pentru care orice pulsiune de instincte va fi un pericol, răspunzând la o maturație naturală – însăși normalizarea acestei maturări depinzâd, de atunci, la om de un trucaj cultural: cum se vede pentru obiectul sexual în complexul lui Oedip.

Termenul de narcisism primar prin care doctrina desemnează investirea libidinală proprie acelui moment, reveleză la inventatorii săi, în momentul concepţiei noastre, cel mai profund sentiment de latenţe ale semanticii. Dar și clarifică opoziţia dinamică pe care ei au încercat s-o definească - a acestui libido cu libido-ul sexual - atunci când au invocat instincte de distrugere, chiar de moarte, pentru a explica relaţia evidentă a libido-ului narcisic cu funcţiunea alienantă a eului, cu agresivitatea ce se degajă în orice relaţie cu altul, fie ea cea a ajutorului cel mai „samaritean”. S-a atins această

negativitate existenţială a cărei realitate este atât de viu promovată de filosofia contemporană a fiinţei şi neantului.
Dar, această filosofie n-o sesizează, din nefericire, decât în limitele unei auto-suficienţe a conştiinţei, care, pentru a putea fi înscrisă în premisele sale, înlănțuie nerecunoașterilor constitutive ale eului iluzia de autonomie unde ea se încrede. Joc al spiritului care, pentru a se hrăni singular din împrumuturile experienţiei analitice, culminează în pretenţia de a asigura o psihanaliză existenţială.
La capătul întreprinderii istorice a unei societăţi pentru a nu-şi mai recunoaşte altă funcţie decât cea utilitară, și în angoasa individului în fața formei concentraţionare a legăturii sociale a cărei survenire pare să recompenseze acest efort, existenţialismul se judecă justificărilor pe care le dă impasurilor subiective ce rezultă de acolo în fapt: o libertate care nu se afirmă niciodată atât de autentic ca între zidurile unei închisori, o exigenţă de angajament unde se exprimă impotenţa purei conştiinţe să surmonteze vreo situaţie, o idealizare voyeurist-sadică a raportului sexual, o personalitate care nu se realizează decât în suicid, o conştiinţă a altuia care nu se satisface decât prin omuciderea hegeliană.
À-propos de asta, întreaga noastră experienţă se opune într-atât cât ne deturnează să concepem eul ca fiind centrat pe sistemul percepţie-conştiinţă, ca fiind organizat de „principiul realităţii" unde se formulează prejudecata scientistă cea mai contrară dialecticii cunoaşterii - pentru a ne indica să pornim de la funcţia nerecunoaşterii ce îl caracterizează în toate structurile puternic articulate de Dra Anna Freud: „căci, dacă Verneinung (denegaţia – n.tr.) îi reprezintă forma patentă, latente pentru cea mai mare parte îi vor rămâne efectele, atât cât nu vor fi clarificate prin vreo lumină reflectată pe planul fatalității unde se manifestă asta-ul".
Astfel, se înțelege această inerţie proprie formaţiunilor eului unde putem vedea definiţia cea mai extensivă a nevrozei: cum capturarea subiectului de situație dă formula cea mai generală a nebuniei, a aceleia care acționează între zidurile azilurilor, ca și cea ce asurzeşte pământul cu zgomotul şi furoarea sa.
Suferinţele nevrozei şi psihozei sunt, pentru noi, şcoala pasiunilor sufletului, ca acul indicator al balanţei psihanalitice: când îi calculăm înclinația ameninţării sale asupra întregii comunități, ne dă indicele de amortisment al pasiunilor cetăţii.
În acel punct de joncţiune al naturii şi culturii, pe care antropologia zilelor noastre îl scrutează obstinat, psihanaliza singură recunoaşte acel nod al

servituţii imaginare pe care iubirea trebuie întotdeauna să-l redesfacă, sau să-l taie.
Pentru o astfel de operă, sentimentul altruist e fără promisiune pentru noi, care percepem ca ziua agresivitatea ce subîntinde acţiunea filantropului, a idealistului, a pedagogului şi chiar a reformatorului.
În recursul ce-l prezervăm subiectului la subiect, psihanaliza poate acompania pacientul până la limita extatică a lui „Tu eşti aceea", unde i se revelează cifrul destinației sale mortale, dar nu e doar în puterea noastră de practician să-l aducem la acel moment unde începe veritabila călătorie.

FUNCȚIE ȘI CÂMP AL VORBIRII ȘI AL LIMBAJULUI...

Raport la Congresul din Roma, ținut la Institutul de Psihologie al Universității din Roma, 26 și 27 septembrie 1953

PREFAȚĂ

În particular, nu va trebui să uităm că separarea în embriologie, anatomie, fiziologie, psihologie, sociologie, clinică nu există în natură și că nu există decât o disciplină: neurobiologia căreia observația ne obligă să-i adăugăm abuman în ceea ce ne privește.

Discursul pe care-l vom găsi aici merită să fie introdus prin circumstanțele sale. Căci îi poartă marca.

Tema i-a fost propusă autorului pentru a constitui raportul teoretic de uzaj, în reuniunea anuală pe care societatea care reprezenta atunci psihanaliza în Franța, o continua de optsprezece ani în tradiția devenită venerabilă sub titlul de Congres al Psihanaliștilor de limbă franceză, extins după doi ani psihanaliștilor de limbă romană (Olanda fiind inclusă printr-o toleranță de limbaj). Acel Congres trebuia să aibă loc la Roma în luna septembrie 1953.

În interval, disentimente grave au adus în grupul francez o secesiune. Ele s-au revelat cu ocazia fondării unui Institut de Psihanaliză. Am putut atunci auzi echipa care reușise să-și impună statuturile și programul său, proclamând că ea va împiedica să vorbească la Roma pe cel cu care alții încercaseră să introducă o concepție diferită, și ea a folosit în acest scop toate mijloacele în puterea sa.

Nu li s-a părut totuși celor care de atunci fondaseră noua Societate franceză de Psihanaliză că ei ar trebui să priveze de manifestarea anunțată majoritatea studenților care se raliaseră învățăturii lor, nici că trebui să se dezpună de locul eminent unde ea fusese prevăzută.

Simpatiile generoase care le-au venit în ajutor din grupul italian, nu îi puneau în postura de oaspeți inoportuni în Cetatea universală.
Pentru autorul acestui discurs, el gândea că va fi ajutat, oricât de inegal ar fi trebuit să se arate sarcinii de a vorbi despre vorbire, de vreo conivientă înscrisă în chiar acel loc.
El își amintea într-adevăr, că mult înainte de a i se fi revelat gloria celei mai înalte cărni a lumii, Aulu-Gelle, în ale sale Nopți Attice, dădea locului spus Mons Vaticanus etimologia vaginului, care desemnează primele bâlbâieli ale vorbirii.
Că dacă deci discursul său nu ar fi trebuit să fie nimic mai mult decât un vagisment, cel puțin ar fi prins acolo auspiciile re a reînnoi în disciplina sa fundamentele pe care ea le ia în limbaj.
La fel de bine această reînnoire lua din istorie prea mult sens, pentru ca el să nu fi rupt în ce-l privește cu stilul tradițional care situează raportul între compilație și sinteză, pentru a-i da stilul ironic al unei puneri în chestiune a fundamentelor acestei discipline.
Întru-cât auditorii săi erau acei studenți care așteaptă de la noi vorbirea, este înainte de toate la adresa lor că el a frământat discursul său, și pentru a renunța la locul lor la regulile care se observă între auguri de a mima rigoarea prin minuție și a confunda regula și certitudinea.
În conflictul în fapt care îi adusese la prezenta soluție, făcuseră proba în ce privește autonomia lor de subiecți, a unei necunoașteri atât de exorbitante, încât exigența primă reieșea dintr-o reacție contra tonului permanent care permisese acest exces.
Este pentru că dincolo de circumstanțele locale care motivaseră acel conflict, un viciu ieșise la iveală care le depășea cu mult. Că am fi putut doar să pretindem să reglăm în mod atât de autoritar formarea psihanalistului, punea chestiunea de a știi dacă mudurile stabilite ale acestei formări nu sfârșeau la un final paradoxal al unei minorizări perpetue.
Cu siguranță formele inițiatice și puternic organizate în care Freud a văzut garanția transmisiei doctrinei sale, se justifică în poziția unei discipline care nu poate să se supraviețuiască decât ținându-se la nivelul unei experiențe integrale.
Dar nu au dus ele la un formalism decepționant care descurajează inițiativa penalizând riscul, și care face din regatul opiniei docților principiul unei prudențe docile în care autenticitatea se înmoaie înainte de a tace?

Extrema complexitate a noțiunilor puse în joc în domeniul nostru face ca niciunde altundeva un spirit, expunându-și judecata, să nu riște mai total să-și descopere măsura.
Dar aceasta ar trebui să comporte consecința de a face scopul nostru prim, dacă nu unic, depășirea tezelor prin elucidarea principiilor.
Selecția severă care se impune, în fapt, nu ar ști să fie redusă punerilor la zi indefinite ale unei cooptări vetilleuse, ci unei fecundități a producției concrete și a probei dialectice a susținerilor contradictorii.
Aceasta nu implică din faptul nostru nici o valorizare a divergenței. Chiar din contră, nu este fără surpriză că am putut auzi la Congresul internațional din Londra, unde, pentru a fi greșit formularele, veniserăm în cereri, o personalitate bine intenționată în privința noastră deplorând că nu am putea justifica secesiunea noastră din vreun dezacord doctrinal. Este asta să spui că o asociație care se vrea internațională, ar avea un alt scop decât să mențină principiul comunității experienței noastre?

S.1 - SCRIERI TEHNICE ALE LUI FREUD – 1953-1954

L.1 - 18 noiembrie 1953

Sensul studiului textelor și învățăturii sale
Căutarea sensului a fost deja practicată, de exemplu de anumiți maeștrii budiști, cu tehnica zen.
Maestrul întrerupe tăcerea prin nu contează ce, un sarcasm, o lovitură de picior.
Aparține elevilor înșiși să caute răspunsul la propriile întrebări în studiul textelor, maestrul nu predă ex cathedra o știință gata făcută, dar aduce acest răspuns când elevii sunt pe punctul de a-l găsi.
Această învățătură e un refuz al oricărui sistem, ea descoperă o gândire în curs de mișcare, dar totuși apropriată sistemului căci e obligată să prezinte o anumită față dogmatică.
Gândirea lui Freud e cea mai perpetuu deschisă revizuirii. E o greșeală s-o reduci la cuvinte uzate, inconștient, supraeu...
Fiecare noțiune își are acolo viața sa proprie, ceea ce numim în mod precis dialectica: are un contrariu.
Ori, unele dintre acele noțiuni erau, pentru Freud, la un moment dat, necesare: ele aduceau un răspuns la o întrebare formulată în termeni anteriori.
Nu ajunge să faci istorie în sensul istoriei gândirii și să spui că Freud a apărut într-un secol scientist.
Cu Știința viselor, ceva de o esență diferită, de o densitate psihologică concretă, e reintrodus, adică sensul. Din punct de vedere scientist, Freud a părut să realipească gândirea cea mai arhaică: a citi ceva în vise.
Apoi, Freud revine la explicația cauzală. Dar când interpretezi un vis, ești din plin în sens, în ceva fundamental al subiectului, în subiectivitatea lui, dorințele lui, raportul lui la mediul lui, la alții, la viața însăși.
Sarcina noastră e reintroducerea în registrul sensului, registru care trebuie reintegrat el însuși la nivelul său propriu la propriul său nivel.

Brücke, Ludwig, Helmholtz, Du Bois-Reymond constituiseră un fel de credință jurată: totul se reduce la forțe psihice, cele de atracție și cele de repulsie.
Când îți dai acele premise, nu mai există nici o rațiune să ieși de acolo.
Dacă Freud a ieșit e pentru că și-a dat altele: a îndrăznit să dea importanță la ceea ce i se întâmpla, de exemplu la antinomiile din copilăria lui, la tulburările lui nevrotice, la propriile vise.
Acolo e locul unde Freud este, și este pentru noi toți. un om în mijlocul tuturor contingențelor cele mai umane, moartea, femeia, tatăl.
Aceasta constituie o reîntoarcere la surse și merită cel puțin titlul de știință.
Merge acolo precum bunul bucătar, care știe să decupeze animalul, să detașeze articulația cu cea mai mică rezistență.
Pentru fiecare structură admitem un mod de conceptualizare care îi este propriu.
Intrăm totodată pe acolo în calea unor complicații și preferăm să revenim la noțiunea monistă mai simplă de deducție a lumii.
Totuși, trebuie să ne dăm bine seama că nu disecăm cu cuțitul, ci cu concepte: conceptul are ordinul său de realitate originară.
Conceptele nu apar din experiența umană, altfel ar fi gata făcute.
Primele denominații sunt făcute plecând de la cuvinte, acelea sunt instrumente pentru a delinia lucrurile. Astfel, orice știință rămâne mult timp în noapte, împietrită în limbaj.
Lavoisier, de exemplu, în același timp cu phlogisticul său, aduce bunul concept, oxigenul.
Există mai întâi un limbaj uman în totalitate format pentru noi, de care ne servim ca de un foarte prost instrument.
Din timp în timp se efectuează reversii: de la phlogistic la oxigen.
Trebuie mereu să introduci simbolurile... matematice sau altele... cu limbajul comun, trebuie să explici ce vei face.
Suntem atunci la nivelul unui anumit schimb uman, cel al terapeutului, unde Freud se află în ciuda denegării sale.
Așa cum Jones a arătat-o, Freud și-a impus la început asceza de a nu se împiedica în domeniul speculativ în care natura sa îl purta cu forță, el s-a supus disciplinei faptelor, laboratorului: el s-a îndepărtat de răul limbaj.
Dar să considerăm noțiunea subiectului: când o introduci, te introduci pe tine însuți, omul care vă vorbește e un om ca și ceilalți, se servește de răul limbaj.
De la origine, Freud știe că nu va face progres în analiza nevrozelor decât dacă se analizează el însuși.

Importanța crescândă atribuită contra-transferului semnifică recunoașterea faptului că suntem doi în analiză, nu mai mult decât doi, fenomenologic, e o structură: prin ea doar anumite fenomene sunt izolabile, separabile.
Este structura subiectivității cea care dă oamenilor această idee că ei sunt lor înșile comprehensibili.
Să fi nevrozat poate servi să devii bun psihanalist: la început aceea i-a servit lui Freud.
Precum Monsieur Jourdain cu proza sa, noi facem sens, contra-sens, non-sens. Încă mai trebuia să găsească acolo linii de structură.
Și Jung redescoperă minunându-se, în simbolurile viselor și simbolurile religioase, anumite arhetipuri proprii speciei umane: și aceea e o structură.
Freud a introdus altceva, determinismul propriu la acel nivel de structură. De acolo ambiguitatea pe care o regăsim peste tot în opera lui, de exemplu: visul este el dorință sau recunoașterea dorinței?
Sau încă: egoul e în același timp ca un ou gol diferențiat la suprafața sa la contactul lumii percepției și de asemenea, de fiecare dată când îl întâlnim, cel ce spune „nu", sau „mine, eu", este același care spune „noi", care vorbește despre alții, care se exprimă sub acele diferite registre.
Vom urma tehnicile unei arte a dialogului: precum bunul bucătar, știm ce încheieturi, ce rezistențe întâlnim.
Supraeul e și o lege lipsită de sens, dar în raport cu probleme ale limbajului.
Dacă vorbesc, spun: „o vei lua la dreapta" pentru a-i permite să-și acorde limbajul la al meu, mă gândesc la ce se întâmplă în capul lui în momentul în care îi vorbesc: acest efort de acord e comunicarea proprie limbajului.
Acel „tu" e atât de fundamental încât intervine înaintea conștiinței. Cenzura, de exemplu, e intențională, ea joacă înaintea conștiinței, ea funcționează cu vigilență.
„Tu" nu e un semnal, ci o referință la altul, este ordin și iubire.
La fel, idealul eului e un organism de apărare perpetuat de eu pentru a prelungi satisfacția subiectului. El e și funcția cea mai deprimantă, în sensul psihiatric al termenului.
Id-ul nu e reductibil la un pur dat obiectiv, la pulsiunile subiectului: niciodată o analiză nu sfârșește la o astfel de grămadă de agresivitate sau erotism. E un anumit punct în dialectica progresului analizei, punctul extrem al recunoașterii existențiale: „tu ești aceasta", ideal niciodată atins al sfârșitului analizei.

Nici stăpânirea de sine nu e completă, absența pasiunii: idealul e de face subiectul capabil să susțină dialogul analitic, să vorbească nici prea devreme, nici prea târziu, aceasta e ceea ce vizează o analiză didactică.
Introducerea unei ordini de determinații în existența umană, în domeniul sensului, se numește rațiune.
Descoperirea lui Freud, este redescoperirea – pe un teren defrișat - a rațiunii.

L.2 - 13 ianuarie 1954

Pentru a începe anul nou... pentru care vă prezint bunele mele urări... îl voi introduce cu plăcere printr-o temă pe care o voi exprima cam așa: „termină de râs!”.
În timpul ultimul trimestru, nu ați avut nimic altceva de făcut aici decât să mă ascultați. Vă anunț solemn că în acest trimestru care începe, contez, sper, îndrăznesc să sper, că și eu vă voi auzi puțin.
Aceasta mi s-a părut absolut indispensabil. Mai întâi, pentru că este legea însăși și tradiția seminarului ca cei ce participă acolo să aducă mai mult decât un efort personal. Să aducă o colaborare prin comunicații efective.
Și aceasta, bineînțeles nu poate veni decât din partea celor ce sunt interesați în modul cel mai direct de acele seminare, cei pentru care acele seminare de texte au deplinul lor sens, adică sunt angajați, în diferite grade, sub diverse titluri, în practica noastră.
Aceasta nu va exclude, bineînțeles, că voi nu veți obține de la mine răspunsurile pe care voi fi în măsură să vi le dau, și îmi va fi în mod special sensibil ca, în acest trimestru, toți și toate, după măsura mijloacelor voastre, să dați... stabilirii a ceea ce aș putea numi nouă etapă, nou stadiu de funcționare a acestui seminar... ceea ce aș numi maximul vostru.
Maximul vostru, asta constă în faptul că, atunci când voi interpela cutare sau cutare pentru a-l însărcina cu o secțiune precisă a sarcinii noastre comune, să nu răspundă, cu un aer plictisit, că tocmai această săptămână are sarcini deosebit de grele, cutare sau cutare din acele răspunsuri pe care voi le cunoașteți bine.
Vorbesc cel puțin pentru cei care fac parte din grupul pe care îl reprezentăm aici, și despre care aș vrea să vă dați bine seama că este constituit ca atare, în starea de grup autonom, fiind izolat ca atare, în mod precis pentru o sarcină care ne interesează pe toți... cei ce fac parte din acel grup... și care comportă nimic mai puțin pentru fiecare dintre noi, decât viitorul, sensul a tot ceea ce facem și vom avea de făcut în continuarea existenței noastre.

Dacă nu veniți la acel grup în acel deplin sens, în sensul de a pune cu adevărat în cauză toată activitatea voastră, nu văd de ce ne-am fi constituit sub această formă. Pentru a spune tot, cei care nu vor fi simțit în ei înșiși sensul acestei sarcini, nu văd de ce ar rămâne atașați grupului nostru, de ce nu ar merge să se alăture la tot felul de alte forme de birocrație.
Aceste reflecții sunt deosebit de pertinente, în sensul meu, în momentul în care vom aborda ceea se numim în mod obișnuit Scrierile tehnice ale lui Freud. E un termen care e deja fixat de o anumită tradiție.
Din timpul vieții lui Freud, sub modul în care lucrurile sunt prezentate, sub formă de ediție, am văzut apărând... sub forma Sammlung kleiner neurosen schriften… colecția micilor scrieri despre nevroze… sau neuroze… nu-mi mai amintesc exact… un mic volum in octavo, care izola un anumit număr de scrieri ale lui Freud care merg de la 1904 la 1919 și care sunt scrieri al căror titlu, prezentare, conținut, îndică în ansamblu ceea ce e metoda psihanalitică. Iar ceea ce motivează și justifică această formă, ceea ce face să fie loc pentru a pune în gardă cutare sau cutare practician nexperimentat care ar vrea să se lanseze acolo, este că trebuie să considerăm ca indispensabil să evităm un anumit număr de confuzii în ce prive;te practica ;i de asemenea esența metodei. Și o vedem de asemenea apărând sub o formă gradual elaborată:
-un anumit număr de noțiuni fundamentale pentru a înțelege modul de acțiune al terapeuticii analitice,
-și în particular în acele scrieri, un anumit număr de pasaje extrem de importante pentru înțelegerea progresului care a făcut de-a lungul acelor ani 1904-1919, elaborarea pe care a suferit-o ... în practica dar și în teoria lui Freud... noțiunea de rezistență, funcția transferului, modul de acțiune și de intervenție a transferului,
-iar la sfârșit însăși, la un anumit punct, noțiunea funcției esențială a nevrozei de transfer.
Inutil să vă spun că acel mic grup de scrieri are o importanță cu totul particulară.
Acea grupare totuși nu e complet și în întregime satisfăcătoare, la prima baordare cel puțin.
Poate termenul de Scrieri tehnice nu e ceea ce îi dă efectiv unitatea sa.
Căci el reprezintă într-adevăr o unitate... în opera lui Freud și gândirea lui Freud... o unitate printr-un fel de etapă în gândirea sa, dacă putem spune.
Sub acest unghi îl vom studia.
Etapă efectiv intermediară între ceea ce am putea numi prima dezvoltare a ceea ce cineva... un analist a cărui pană nu e totdeauna din cea mai bună venă,

dar care a avut în această ocazie o găsire destul de fericită, și chiar frumoasă... a numit „experiența germinală” în Freud.
Într-adevăr, putem distinge până spre, să punem 1904, sau chiar 1908... 1904 reprezentând apariția articolului despre metoda psihanalitică, despre care unii spun că este pentru prima dată că am văzut apărând cuvântul psihanaliză – ceea ce e complet fals, pentru că cuvântul psihanaliză a fost folosit mult înainte de Freud – dar în sfârșit acolo cuvântul psihanaliză e folosit într-un mod formal, și chiar în titlul articolului... așadar să punem 1904 sau 1908.
1909: sunt conferințele la Clark University, călătorie a lui Freud în America însoțit de „fiul” său.

Și pe acela, sau punctul de reper între 1904 și 1908, putem să-l alegem ca reprezentant al primei dezvoltări a acestei experiențe germinale. Dacă reluăm lucrurile de la celălalt capăt, în anul 1920, vedem elaborarea teoriei instanțelor, a teoriei structurale, sau încă metapsihologică, așa cum Freud a numit-o, a experienței freudiene. Este celălalt capăt: e o altă dezvoltare pe care ne-a lăsat-o din experiența sa și din descoperirea sa.
Le vedeți, Scrierile tehnice se eșalonează și se situează exact între cele două. E ceea ce le dă sensul lor, pentru că altfel, dacă noi am vrea să spunem că scrierile tehnice sunt o unitate în cazul în care Freud vorbește despre tehnică, aceea ar fi o concepție complet eronată.
Putem spune că într-un anumit sens Freud n-a încetat niciodată să vorbească despre tehnică. Nu am nevoie să evoc în fața voastră Studien über Hysterie care nu sunt absolut deloc decât un lung expozeu despre descoperirea tehnicii analitice.
Îl vedem acolo în formare, și e ceea ce face prețul acelor studii, iar eu aș spune că dacă am vrea să facem într-adevăr un expozeu complet, sistematic al modului în care tehnica s-s dezvoltat la Freud, așa ar trebui să începem: nu am putea să nu ne referim acolo și să-l evocăm fără încetare.
Rațiunea pentru care bu am luat Studien über Hysterie, e pur și simplu că ele nu sunt ușor accesibile: nu citiți toți în germană, nci chiar engelză. Există o ediție în Nervous and Mental Disease Monograph series, pe care ne-o putem procura. Nu e extrem de ușor să vă cer tuturor să faceți acest efort. Pe de altă parte, există alte rațiuni decât acele rațiuni de oportunitate, pentru care am ales acele Scrieri tehnice.
Dar, pentru a continua, vom spune că, chiar în Știința viselor, e vorba tot timpul și perpetu despre tehnică.

Putem spune că nu există... fie c-a vorbit, scris, deapre teme să zicem de elaborare mitologică, etnografică, temele propriu culturale... nu există nici o operă a lui Freud care să nu ne aducă ceva despre tehnică.
Dar, pentru a aceentua încă ceea ce vreau să spun, e inutil să să subiniez că un articol precum Analiză terminabilă și interminabilă, apărut în volumul V al Operelor Complete, spre anii 1934, este unul dintre articolele cele mai importante în ce privește tehnica.
Totul la Freud este despre tehnica psihanalizei... Simplitate și sinceritate... Suferință și neîncredere profundă în materialul uman oferit de lumea contemporană...
Ce facem cand facem analiză? Ce vizăm, ce obţinem, despre ce este vorba?
Raport inter-uman... Psihologia a două corpuri după Balint... Elucubrații riguroase, contradictorii, paradoxale... Confuzie radicală...
Despre relația obiectului, contra-transfer, fantasmă...
Diferenţă radicală faţă de psihologia unui corp, dar nu suficientă, există un al treilea, vocea, punctul central al perspectivei, aşadar un raport în trei...
Reconstituirea completă a istoriei subiectului... Elementul esenţial, constitutiv, structural al progresului analitic... Aşadar funcţiile timpului în realizarea subiectului uman... Punctul sursă, restituirea trecutului, reconstruirea istoriei subiectului..
Subiectul retrăieşte, rememorează intuitiv evenimentele formatoare ale existenţei sale... Ce contează însă e ce reconstruieşte... Visele sunt un fel de a-și aduce aminte... Amintirile-ecran sunt o reprezentare satisfăcătoare a ceea despre ce e vorba...
Traducerea criptogramei pe care subiectul o posedă în conştiinţa sa, despre el si despre tot, ansamblul sistemului său...
Restituirea integralității subiectului... Esențialul e reconstrucția şi nu retrăirea...
Rescrierea istoriei şi nu amintirea ei...
Unii pun accentul pe transformarea raportului fantasmatic într-unul real...
Calea deschisă de Freud, urmată întreaga sa viață, avansând solitar, drama căutării sale, spre a atinge acel pământ promis, până la eșec... căci totuși nu putem spune că a intrat, ceea ce era sigur conștient în ultima sa publicație, testamentul său, analiza terminabilă sau interminabilă...
Tehnica valorează în măsura în care înțelegem chestiunea fundamentală pentru analist, pentru Freud egoul, aliatul analistului, singura sursă de cunoaștere, singurul pe care îl cunoaștem, la care ne adresăm, cu care comunicăm, prin care totul trebuie să treacă...

Eul e structurat ca un simptom, un simptom privilegiat în interiorul subiectului, simptomul
uman prin excelență, boala mentală a omului...
Fenichel spune că Eul e funcția unde subiectul înțelege sensul cuvintelor, problema e dacă sensul egoului depășește eul...
Ce este eul, în ce e prins subiectul? În cu totul altceva, limbajul...
Absurditatea comportamentului uman poate fi înțeleasă doar în funcție de acest sistem numit eu, serii de apărări, negaţii, baraje, inhibiţii, fantasme fundamentale, care îl orientează și dirijează subiectul...
Problema e dacă în eul analistului e ceva ce trebuie să servească efectiv în analiză sau nu... Este eul analistului cel care dă măsura realului la care trebuie readaptat pacientul?
Căutarea adevărului subiectului... Ireductibilă la o căutare obiectivă si obiectivantă... Freud era angajat in căutarea unui adevăr care îl interesa total, nu aplica o metodă...
Iată marea eroare dintotdeauna... Să-ți imaginezi ca ființele gândesc ceea ce spun....
E ceva ce rămâne foarte enigmatic... Mult dincolo de conflicte între școli...
Stabilirea unei complicități concrete, eficace, între analiză, eliberând, demistificând relația umană și iluzia fundamentală a trăirii omului, cel puțin a omului modern...
Omul contemporan întreține despre el o anumită idee la un nivel semi-naiv, semi-elaborat... Credința că el are ființă constituită ca atare și că așa participă la un anumit mediu de noțiuni difuze, cultural admise. El își poate imagina că ea a ieșit dintr-o înclinație naturală, când de fapt i-a fost învățată din toate părțile în starea actuală de civilizație.... Tehnica lui Freud, în originea ei, transcende această iluzie care, concret, are priză asupra subiectivității indiviziilor... PROBLEMA e dacă psihanaliza va lăsa să cadă ceea ce a fost într-o clipă îngăsit sau dacă, din contră, îl va manifesta din nou, reînnoindu-i relieful...
Cunoașterea arată o înclinație evidentă spre a nu-și cunoaște propriul sens...
Această ambiguitate singulară dintre cunoaștere și adevăr o vedem încă de la origini... Stilul lui Socrate de unde a ieșit noțiunea unei științe legate la anumite exigențe de coerență, știință prealabilă oricărui progres ulterior al științei ca experimentală... Dar a perceput și ce e cel mai prețios, OPRIREA.... excelența ființei umane... Dar nu există o știință pentru a transmite căile de a ajunge la ea...

După Socrate a apărut eul... El și-a creat propria perspectivă în trecut spunând... Asta n-a putut niciodată să nu fie acolo, asta exista dintotdeauna... De exemplu, acceptăm că a fost un moment în care am început să vorbim pe pământ, dar ne e imposibil să speculăm ce l-a precedat altfel decât prin simboluri... Ceea ce apare nou tinde astfel să se întindă în perpetuitate, indefinit, dincolo de sine, nu poți aboli prin gândire o ordine nouă...

L.3 - 20 ianuarie 1954

Lacan
Persoanele care s-au interesat de noțiunea rezistenței, în măsura în care ea este implicată în grupul Scrierilor tehnice ale lui Freud și scrierile ulterioare: cine va lua cuvântul?
Octave Manoni
Cred că sunt eu...
Am putut colabora cu Anzieu doar prin telefon. Chestiune s-a pus dacă el ar vorbi primul, căci el ar începe cu începutul: Studii despre isterie, sau dacă nu era mai bine să încep eu, căci eu fac mai degrabă geografia.
Am prezentat lucrul ca și studiu al țărilor rezistenței. În consecință, astfel, vom avea mai ăntâi un aspect geografic și apoi o dezvoltare istorică. Am studiat mai ales textele care se întind din 1904 până în 1918, și cuprind articolele reunite în Tehnica psihanalitică și de asemenea capitolul XIX al Introducerii în psihanaliză. Acela este explicit consacrat rezistenței. Articolele nu-i sunt consacrate specific, dar e vorba tot timpul, există vreo șaizeci de citate semnificative.
Freud a întâlnit rezistența ca pe un obstacol tratării așa cum o concepea înainte ca fondată pe regula fundamentală. Acest aspect al rezistenței se prezintă ca un fenomen interpersonal în relația analitică, și acest punct de vedere nu v-a fi niciodată abandonat.
Lacan
Haideți... Granoff: veniți acolo, luați notițe, și dacă sunt lucruri unde nu sunteți de acord, veți vorbi după.
Intervenția lui Octave Mannoni
Primul aspect pe care Freud l-a menționat este aspectul interpersonal: rezistența apare între două persoane, ca obstacol comunicării.
Din !904 până în 1918, analiza rezistențelor va constitui centrul preocupărilor tehnice. Putem spune că se amorsează acolo o dezvoltare de un foarte mare interes căci această analiză a rezistențelor va deveni 20 de ani mai târziu „analiza eului”.

Mă opresc în 1910, dar voi nota că există un aport important în 1920 din cauza aportului lui Karl Abraham, și al aportului, la finalul scrierilor lui Freud în 1935: Analiză terminabilă și interminabilă, și al penultimuluia dintre Collected Papers despre Clivajul eului, neterminat.
În acel moment, freud n-a spus concluziile decisive, dar este pe punctul de a le trage.
Numesc asta o dezvoltare, pentru că tot ce se va găsi în 1938, și chiar în moștenirea pe care Freud o va lăsa după 1938, toate acelea sunt perfect indicate, în germen, prezentate din 1904 și poate chiar de dinainte.
„Este fenomenul rezistenței care singur permite să înțelegi comportamentul subiectului”… Rezistența este Eul… Freud a spus: „rezistența este transferul”… Mi se pare că metapsihologia, marea descoperire care comandă dezvoltările ce vor veni, e că transferul e rezistența: nu transferul negativ, e descoperirea capitală… „rezistența…, dar e tatăl!”
....
LACAN
Da, dar Mannoni a luat alte texte. Și în particular există un text despre rezistență care este în analiza viselor extrem de important, la care nu v-ați referit nici unul, nici altul. Cel care dă aumpția anumitor probleme pe care vi le-ați pus și unul și altul. Este vorba tocmai despre a știi dacă caracterul de inaccesibilitate al inconștientului este ceva care, într-o perspectivă care, o vedeți, nu e în mod simplu perspectiva actuală a analizei, perspectiva metapsihologică, am văzut-o azi cu expozeul lui Mannoni și Anzieu...
Gândesc că nu e poate o descoperire, ci ceva ce fixează ideile, să vă dați seama că noțiunile de rezistență sunt extrem de vechi, de la origine chiar, de la naștere, primele cercetări ale lui Freud, această noțiune a rezistenței este legată de asemenea foarte precoce de noțiunea de ego.
Dar când citim în textul din Studien, anumite fraze foarte sugestive, când el vorbește nu doar de ego așa cum ați făcut-o remarcat, egoul vine acolo ca atare în text, dar el vorbește despre ego ca reprezentând o anumită masă ideațională, masa ideațională, conținutul, masa, nu îmi mai vine în spirit ceea ce este acolo în textul german...
Egoul este deci deja ceva care la acel moment este prezent ca ceva care se apropie, care lasă presimțite toate problemele pe care ni le pune acum noțiunea de ego.
Aș spune aproape că acestea sunt noțiuni cu caracter retroactiv. Să citești aceste lucruri prime la lumina a tot ceea ce este pentru noi dezvoltat în

problema din jurul egoului, poate chiar formulările cele mai recente maschează mai degrabă decțt să le pună în evidență.
Nu puteți să nu vedeți acolo de exemplu, în această formulă, masă ideațională, ceva care se apropie, vecină în mod singular cu o anumită formulă pe care am putut să v-o dau a unuia dintre elementele contra transferului care nu e în mod precis altul decât funcția funcțiilor egoului analistului, ceea ce am numit suma prejudecăților analistului.

L.4 - 27 ianuarie 1954

Lacan
Vom da din nou cuvântul lui Anzieu, pe care am puțin avut aerul de a-l minimiza ultima dată...
Intervenția lui Didier Anzieu
Voi aborda ultimul paragraf care, în Studiile despre isterie, tratează despre rezistență... efort explicativ teoretic al rezistenței... descrisă și descoperită în paginile precedente.
Voi începe să explic... și doctorul Lacan a continuat în acel sens... tripla stratificație a materialului psihic pe care-o descrie Freud în jurul unui nucleu central de amintiri, nucleu patogen la care trebuie să accezi.
Există o arnjare liniară, cronologică.
Pe de altă parte, specii de stratificare a amintirilor aemănătoare care sunt legate împreună.
Și pe de altă parte o specie de demers dinamic, în zig-zag, care urmează conținutul gândirii, și prin care ajungem la suprafață, la centru.
Este descrierea stratificării amintirilor asemănătoare cea care este interesantă aici, din punctul de vedere al rezistenței.
El și le reprezintă ca și concentric stratificate în jurul nucleului patogen. Și ce determină aceste straturi concentrice? Este gradul lor de depărtare de nucleu.Este faptul că sunt, spune el, straturi de egală rezistență.
Voi fi destul de tentat... asta mi-e o idee cât se poate de personală... să văd în această formulare a lui Freud influența unui mod de gândire care în epocă începe să fie important, cel care este să gândești în termeni de câmp: câmpul electric, magnetic, un anumit câmp dinamic.
Și la fel atunci când te apropii de centrul câmpului, de focarul unui câmp, liniile de forță devin din ce în ce mai puternice, într-adevăr pe același model Freud concepe suprapoziția amintirilor.
Și în consecință cred că nu este prin hazard... cum a remarcat Manonni... faptul că vorbim bunul om al lui Ampere.

Freud vorbește de bunul om al lui Ampere ca fiind acel mic bun om care barează drumul între inconștient și conștient.
Nu e prin hazard faptul că avem de-a face cu o metaforă de ordin electric.
Este pentru că relațiile de ordin electric și magnetic intervin aici în teoretizarea noțiunii de rezistență.
Octave Manonni
Ar fi trebuit să ia demonul lui Maxwell, pentru că bunul om al lui Ampere, nu face absolut niumic.
Lacan
Da, nu vroiam să intrăm în teoria electricității, dar bunul om al lui Ampere nu are puterea de a face să se deschidă sau închidă...
Octave Manonni
Acel rol, este demonul lui Maxwell.
Jean Hyppolite
Dar demonul lui Maxwell nu poate fi avertizat de trecerea unei molecule. Posibilitatea unei semnalări este imposibilă. Demonul lui Maxwell nu poate fi informar atunci cțnd o moleculă trece.
Lacan
Intrăm într-o ambiguitate cât se poate de scabroasă, căci rezistența este tocmai formula... Toate acele întrebări sunt cu atât mai oprotun de pus cu cât textele psihanalitice evident furnică de aceste improprietăți metodice.
Este adevărat că sunt subiecte dificil de tratat, de verbalizat, fără să dai vorbirii un subiect.
Evident, tot timpul auzim că egoul împinge semnalul angoasei, mânuiește instinctul vieții, instinctul morții.
Nici nu mai știm unde e centralul, unde e găuritorul, gaura acului.
Cum toate acestea sunt dificil de realizat într-un mod prudent și riguros, până la urmă vedem tot timpul mici demoni ai lui Maxwell apărând în textul analitic, care sunt de o prevedere, de o inteligență!
Deranjant, este că nu avem nici o idee precisă a naturii demonilor în analiză.
Didier Anzieu
Cred de altfel că asupra acestui punct ar trebui evident să revenim la istoria electricității, a magnetismului. Nu știu prea mult dacă noțiunea de influx nervos, natura sa electrică fusese deja descoperită.
Într-una dintre primele lucrări de tinerețe ale lui Freud unde, aplicând tocmai metoda psihologică a... adăugând acolo un anumit număr de perfecționări, Freud reușise să descopere o anumită continuitate a celulelor care constituiau un nerv. Se discuta: ce este asta, nervul?

Lacan
Lucrările lui Freud în neurologie sunt la originea teoriei neuronului.
Didier Anzieu
Există întocmai... Concluzia uneia dintre lucrările sale este la marginea însăși a descoperii acestei teorii. Este destul de curios de altfel faptul ca Freud să fi rămas la marginea descoperiri de teorii, și să fi fost psihanalizei, celei căreia i le-a îndreptat.
Jean Hippolyt

L.5 - 3 februarie 1954

Am ajuns ultima dată la un punct unde, în sumă, ne întrebam: care este natura rezistenței?
Aș vrea azi să fac câteva remarci, să vă induc într-un anumit mod de aprehensiune a unui fenomen luat la nivelul experienței, în momentul în care ceva, așa cum veți vedea, prin raport cu o anumită modalitatea de a trata vocabularul nostru, care este cu mai multe fețe... ceea ce nu vrea să spună că ar exista acolo ambiguitate... aș vrea să vă fac să vedeți într-un anumit fel unde putem noi recunoaște la sursă ceea ce apare, în experiența orientată spre analiză, a fi rezistența.
Ați simțit bine ambiguitatea... și nu doar complexitatea... apropierii noastre prin raport la acel fenomen pe care-l putem numi rezistență.
Ni se pare prin mai multe mărturii, prin mai multe formulări ale lui Freud că rezistența emană din ceea ce e de revelat, dein ceea ce numim în alți termeni refulatul, le verdrangt, sau încă l'unterdruckt.
Primii traducători au tradus unterdruckt prin încurcat, e chiar moale. Este același lucru unul și altul, verdrangt sau unterdruckt?
Nu vom intra în acele detalii. Nu vom vedea ceea decât atunci când vom fi început să sesizăm, să vedem stbilindu-se perspectivele, distincțiile între acele fenomene.

L.6 - 10 februarie 1954

Lacan
Cei ce reau acolo ultima dată au putut auzi continuându-se o dezvoltare despre pasajul central al scrierii lui Freud asupra Dinamicii transferului.
Reamintesc... pentru cei care poate nu erau acolo această ultimă dată... că întreaga mea dezvoltare a constat să vă arăt ca fiind fenomenul major al

transferului acel ceva care pleacă din ceea ce aș putea numi fondul mișcării rezistenței.
Adică acel moment unde acel ceva... care rămâne mascat în teoria analitică prin toate acele forme și acele căi... adică rezistența în fondul său cel mai esențial, se manifestă prin acest fel de mișcare pe care am numit-o „basculă a vorbirii spre prezența” auditorului și a martorului care este analistul.
Și cum noi o sesizăm în vreun fel în starea pură în acel moment unde subiectul se întrerupe... și noi o știm: într-un moment care cel mai adesea este cel mai semnificativ al apropierii sale spre adevăr... într-un fel de sentiment frecvent tentat de angoasa prezenței analistului.

L.7 - 17 februarie 1954

Lacan
Există cineva care are întrebări de pus despre conferința pe care am dat-o la Colegiul filosofic?
Pentru a relua lucrurile de unde le-am lăsat, vă voi spune că azi am intenția să încep să vă aduc în această regiune care poate fi spusă a fi fost delimitată de scopurile noastre ultima dată, dar care este foarte exact cea unde noi avansăm de la început în acel comentariu al Scrierilor tehnice, regiunea mai exact cuprinsă între formarea simbolului și discursul eului.
Am dat azi, seminarului pe care îl vom continua împreună, titlul: Analiza discursului și analiza eului.
Nu pot spune că voi umple un titlu atât de ambițios într-o singură ședință, e mai degrabă o manieră de a deschide pentru voi un anumit număr de probleme și de puncte de vedere.
Aș spune că opunând acei doi termeni fac ceva care se substituie clasicei opoziții a analizei materialului, cum se spune, cu analiza rezistențelor.

L.23 - 7 iulie 1954

Lacan
Cine are întrebări de pus?
M-me Aubry
Înțeleg că la conjuncția imaginarului și a realului găsim ura, cu condiția de a lua conjuncția în sensul de ruptură. Ceea ce înțeleg mai puțin, este faptul că la conjuncția simbolicului și imaginarului găsim iubirea?
Lacan

Sunt încântat că îmi puneți o întrebare așa! Aceea poate îmi va permite să dau acestei ultime întâlniri din acest an atmosfera pe care o prefer familiară mai degrabă decât magistrală. Iată o excelentă întrebare!
(lui Leclaire) Și dumneavoastră, aveți cu siguranță lucruri de întrebat. Ultima dată mi-ați spus, după ședință, ceva care semăna mult acestei întrebări: „Mi-ar fi plăcut mult să-mi vorbiți despre transfer, totuși!”
Sunt duri totuși!
Nu le vorbesc decât despre asta!
Și nu sunt încă satisfăcuți!
Există motive profunde pentru care veți rămâne mereu asupra foamei voastre cu privire la subiectul transferului. Dar e totuși ceea ce vom încerca să facem azi.
Doar mi-ar place pentru a o face ca întrebarea voastră să fie totuși mai precisă, nu doar pur și simplu: „Mi-ar place să-mi vorbiți despre transfer”.
În sfârșit, totuși, raportul acestei structurări a vorbirii în căutarea adevărului în acei trei timpi, dacă a vrea să-i exprim în modul unuia dintre acele tablouri alegorice care înfloreau în epoca romantică:
-virtutea urmărind crima, ajutată de remușcare,
v-aș spune:
-eroarea fugind în înșelăciune, și prinsă de dispreț

S.2 – EUL - 1954-1955

L.1 - 17 noiembrie 1954

Bună ziua bunii mei prieteni, așadar ne regăsim!
Cred că nu e loc să tăiem artificial scopurile noastre, dialogurile noastre, chiar și în diferitele serii în care ele se continuă, iar pentru a spune totul, consider că putem fără niciun artificiu, să considerăm să înțelegem împreună ceea ce a fost introdus ieri seară aproape de voi, despre nu doar problemele dialogului, ci o problemă - fără îndoială nu fără motiv - tratată în dialogurile platoniciene pe care noi le putem considera ca inserându-se în lanțul a ceea ce se urmărește aici ca învățătură.
O putem face fără artificiu, pentru că așa cum o spuneau ieri seară câțiva dintre voi, care au numit conformă dorințelor lor acest tip de conferință, și în particular acele precizări despre funcția dialogului platonician, nu ar fi putut fi vorba să fie epuizate ieri seară, la ora deja avansată la care ajunseserăm, toate întrebările, chiar și rezonanțele, reîntoarcerile.
Eu gândesc tocmai că funcția a astfel de conferințe, zise pe bună dreptate „extraordinare”, este să servească pentru fiecare într-un anume fel ca punct de cristalizare pentru toate tipurile de deschideri, ca puncte de interogare rămase în suspensie, la frontierele, la limitele a ceea ce noi urmărim aici ca o linie centrală raportându-se la ceea ce este în mod fundamental, la ceea ce trebuie să fie, la ceea ce devine tehnica noastră.
De aceea înainte de a începe tema noastră, care e cea din acest an, *Eul în teoria lui Freud și în tehnica psihanalizei*, și chestiunea a ceea ce este eul, a ceea ce vrea să spună faptul eului, asta ne-ar antrena foarte departe, iar dacă binevoiți, vom începe de la acel foarte departe, iar apoi vom merge spre ceea ce este centrul.
Și apoi aceasta ne va readuce de asemenea la acel departe, căci nu există decât în teoria lui Freud, în tehnica psihanalizei, faptul că eul are un sens. Este chiar – o veți vedea – ceea ce face complicația problemei, e ceea ce face ca de-a lungul secolelor noțiunea eului să fi fost elaborată într-un anumit mod,

totodată la cei pe care-i numim „filosofi” - despre care nu ne este frică să vorbim aici, cu care nu ne temem să ne compromitem și cred, o veți vedea din ce în ce mai mult, cât de mult această poziție de a nu te teme să te compromiți cu ei este sustenabilă - dar și în conștiința comună. Pe scurt, există anumite noțiuni, anumite funcții ale eului, aș spune prealabile descoperirii, revoluției freudiene, de care trebuie să ținem cont.
Trebuie să ținem cont pentru atât cât, bineînțeles, ea nu e neglijabilă, ci ea își exercită atracția asupra a ceva - sper să v-o pot arăta - ce fusese introdus în mod radical nou privind această funcție, această operație a eul în teoria lui Freud.
Dacă s-a vorbit despre revoluția coperniciană apropo de teoria lui Freud, asta trebuie să aibă un sens, sens pe care deja l-am întrevăzut în cursul întâlnirilor noastre de anul trecut care, bineînțeles, sunt presupuse a fi acolo, la plecare, deja la baza a ceea ce vom urmări acest an, care va fi bineînțeles, de asemenea reluat, reintegrat aproape în întregime în noua fază de pe care vom relua acest an această teorie.
Această teorie e firul nostru conducător în aceste expuneri care sunt făcute aici. Să nu uităm că e vorba despre un „seminar de texte”, iar sub acest titlu, e cât se poate de legitim ca textele ce privesc teoria să ne servească drept fir central.
Nu rămâne mai puțin faptul că ceea ce vom constata este tocmai un fel de conflict, un fel de atracție exercitată de această noțiune pre-analitică - s-o numim așa prin convenție, nu-i așa, trebuie totuși să ne orientăm: vă pun azi marile linii a ceea ce va fi planul muncii noastre - noțiune pre-analitică a eului în raport cu noțiunea eului așa cum se prezintă ea în teoria lui Freud.
Într-adevăr, deja, ne-am putea mira că o astfel de atracție, chiar subducție, subversie, a noțiunii tinde să se stabilească, dacă tocmai această noțiune a eului era ceva în același timp atât de revoluționar și atât de semnificativ, ceea ce cu siguranță este cazul.
Acele noi perspective trebuie să abolească precedentele și dacă este cazul, cum se poate întâmpla să se producă ceva, despre realitatea căruia, despre eficacitatea căruia, aceasta va fi mereu a doua parte, al doilea voleu a ceea ce vom urmări aici, de a vă arăta prezența sa, adică acel ceva prin care - prin tot felul de intermediari, de căi în expunerea teoretică, în mânuirea termenilor, și totodată, căci teoria și practica nu sunt separabile, în direcția practicii - istoria prezentă a tehnicii psihanalizei ne arată o inflexiune a relației analitice.
Acest lucru foarte singular conduce la acest dublu rezultat:

-pe de o parte, în mod precis, la reapariția unei noțiuni teoretice a eului care nu e în niciun grad cea pe care o comportă ansamblul echilibrului teoriei lui Freud, pentru atât cât ea aduce ceva nou în cunoașterea noastră a omului,
-(pe de altă parte) o tentativă de resorbție, cum se spune de altfel foarte deschis, a științei analitice în ceea ce numim, v-o spun foarte deschis, „psihologia generală”, ceea ce nu are în mod strict, în această ocazie, alt sens decât de a fi psihologia pre-analitică.
Acesta rămâne - v-am spus-o deja - totodată foarte enigmatic și în același timp, până la urmă, nu chiar atât făcut să ne emoționeze, dacă nu am putea în același timp să atingem cu degetul că aceasta ține de un fundal, care merge mult dincolo de un conflict de noțiune între, dacă putem spune, școli retrograde și mai avansate, să spunem între ptolemeice și coperniciene.
Aceasta merge mult mai departe, și aceasta joacă pe un fond care ne interesează mult mai mult, pentru atât cât este vorba, da sau nu, despre o complicitate – ea, absolut concretă și eficace – a unei anumite mânuiri a unei relații umane, eliberatoare, demistificatoare, care este analiza, cu ceva cât se poate de concret care este, s-o spunem dacă vreți, o iluzie fundamentală a trăirii omului, să spunem cel puțin, pentru a ne limita la un câmp foarte precis al experienței noastre a omului modern, a omului contemporan, a omului în măsura în care el crede a fi un anumit tip, o anumită structură de individ, de om, pentru atât cât se concepe el însuși într-un anumit nivel semi-naiv, semi-elaborat, printr-un anumit mediu de noțiuni cultural admise, difuze.
Este în mod efectiv despre o anumită credință a omului de a fi el însuși constituit așa și așa, în această stare ambiguă între ceva ce el poate crede ieșit la el dintr-o înclinație naturală, și ceva altceva care îi este învățat din toate părțile într-o anumită stare a civilizației, adică dacă o tehnică care în mod net – în plecarea ei, în originile ei, în sursa sa, în descoperirea sa, în măsura în care e ieșită de la Freud – transcende acest fel – v-o repet – de iluzie, de credință, exercitându-se în mod concret în subiectivitatea indivizilor, adică dacă ea se va lăsa să alunece încetișor, să abandoneze ceea ce la un moment dat i-a fost întredeschis ca mijloc de depășire a acestui tip de iluzie comună, sau dacă din contră ea îi va manifesta de acolo din nou – și într-un mod ca să-l reînnoiască – relieful.

L.3 - 1 decembrie 1954

Aș cere asistenței să mă ajute azi pentru că sunt puțin gripat. Voi face câteva remarci despre ședința de ieri seară. A existat un progres manifest cu privire

la prima, în sensul că – așa cum ați văzut-o – am susținut puțin și puțin mai mult timp dialogul.
Am mărturii - pe care nu le voi revela aici - de duceri și veniri pe care asta le-a provocat în subiectivitatea fiecăruia:
-„Să intervin, să nu intervin”
-”Nu am intervenit”, etc.
Asta pare să provoace multe probleme.
Aș vrea totuși să pun ceva precis. A trebuit să vă dați seama, chiar și numai după modul în care le conduc, că acele ședințe nu trebuie considerate ca ceva analog ședințelor de comunicare zise „științifice”.
E în acest sens că vă rog să luați seama la aceasta, că în acele ședințe deschise nu sunteți deloc în reprezentație, în ciuda faptului că avem invitați străini, simpatizanți și alții, asta nu trebuie deloc să vă impresioneze, adică nu trebuie să căutați să spuneți lucruri foarte elegante, destinate să vă pună în valoare, nici să creșteți stima ce o putem deja avea pentru voi.
Aceasta nu are cu adevărat nici un fel de importanță. Nimic nu vă forțează să faceți intervenții bine echilibrate.
Voi sunteți acolo în mod esențial pentru a vă pune în comunicare cu lucruri care sunt bineînțeles fără speranță să vă parvină într-una dintre acele reuniuni. Nu vă vom învăța raporturile etnografiei cu psihanaliza într-o ședință. Voi sunteți acolo în mod precis pentru a vă deschide spre lucruri ce încă nu au fost văzute de voi, spre lucruri neauzite, neașteptate, în principiu.
Atunci de ce acestei deschideri nu i-ați da, dacă pot spune, repercusiunea maximă punând întrebările în punctul cel mai profund în care ele vă pot parveni, chiar dacă aceasta se traduce printr-o întrebare puțin ezitantă și vagă, chiar barocă? În alți termeni, singurul reproș pe care vi l-aș face – dacă pot să-mi permit – este că voi toți vreți să păreți prea inteligenți. Toată lumea știe că o sunteți. Atunci de ce să vreți s-o păreți? Și oricum ce importanță, fie pentru a o fi, fie pentru a o părea?
Acestea fiind spuse, cei care nu și-au putut descărca bila ieri, sau contrariul, sunt rugați s-o facă acum, căci este tocmai interesul acelor lucruri, acelor întâlniri, de a avea urmări.
Deja, există Domnul Anzieu căruia îi sunt recunoscător de a binevoi să spună ce are de spus.
Didier Anzieu:
Mai întâi o justificare: dacă nu am luat cuvântul ieri, este pentru că ați dirijat discuția într-un anumit sens, și pentru că întrebarea mea mergea într-un sens divergent.

Lacan - Era un motiv în plus pentru a o pune.
Didier Anzieu:
Direcția dată discuției purta asupra raportului pe care-l putem găsi între psihanaliză și perspectivele oferite de Domnul Levi-Strauss din punctul de vedere al conținutului rezultatelor, al structurilor profunde ale societății, etc...

L.4 - 08 decembrie 1954

« Indem er alles schaft, was schaftet der höchste ? - Sich.
Was schaft er aber vor er alles schaftet ? - Mich. »
„Ce făcea Atotputernicul în momentul în care a făcut creația? – Sich: el însuși.
Cine era înainte să facă orice ar fi? – Mich: eu însumi”
-Daniel Von Czepko (1605-1660)
Acest distih al lui Agelus Silesius (lapsus), îl vom întâlni poate imediat. O sper cel puțin dacă ajung să vă aduc azi acolo unde vreau.
.....
Iată unghiul sub care azi v-am prezentat lucrurile. Veți vedea, poate data viitoare, vi le voi prezenta sub un unghi mai puțin arid, căci la fel de bine acest eu nu este, bineînțeles, decât o funcție, pornind din momentul în care lumea simbolică este fondată, este ea însăși, poate servi ca simbol.
Este de altfel în mod precis cu ce avem de-a face. Și tot efortul pe care l-am făcut azi era tocmai, pentru moment, să-l despuiem de această funcție simbolică fascinantă care face ca noi să credem acolo. Deoarece vrem ca să fie el, eul, să fie el subiectul, acel raport al unificării eului ca funcție și ca simbol readuce la poziții fundamentale.
Este ceea asupra a ce socotesc să ajung data viitoare și să vă arăt raportul foarte strâns pe care aceasta îl are cu întreaga noastră practică operatorie, modul de a aborda subiectul în tehnica analitică, atunci când îl abordăm, în mod foarte precis, la nivelul a ceea ce este al eului.

L.5 - 15 decembrie 1954

Aș vrea să încerc să situez puțin expunerea de ieri seară. Dacă vroiam să exprim în mod imaginat ceea ce încercăm să facem aici, aș începe prin a mă bucura că, operele lui Freud fiind la îndemâna noastră, nu sunt forțat – în afara intervenției neașteptate a divinității – să merg să caut pe ceva Sinai, altfel spus să vă las prea repede singuri.
Pentru că, cu adevărat, ceea ce vom vedea – și vom vedea mereu – reproducându-se, în modul cel mai strâns din textul lui Freud, este totuși ceva

ce nu e chiar deloc adorarea vițelului de aur dar chiar și așa într-un fel întrucâtva idolatrie. Ceea ce încerc să fac aici este să vă smulg de acolo o bună credință pentru totdeauna. Și sper că într-o zi aceasta va fi suficient realizată pentru ca să nu mai simt acel pericol spre vreo înclinare la formulări prea imaginate. Asta este ceea ce vrea să spună în cele din urmă idolatrie.
Dragul nostru Leclaire nu e poate orientat spre o astfel de prosternare, dar existau totuși – ați simțit-o bine toți de altfel – e chiar de acolo locul din care plecau câteva jeturi, câteva puncte în care ceea ce am numit mai târziu într-o conversație cu el, „eșafodajele” de care va trebui să se debaraseze pornind de la un anumit moment, un anumit mod de a-și centra expunerea sa, câteva puncte în care mânuirea unora dintre termenii de referință este ceva de acest ordin acolo.

S.3 – PSIHOZELE – 1955-1956

L.1 - 16 noiembrie 1955

Așa cum ați aflat-o, acest an începe chestiunea psihozelor. Departe de a putea vorbi dintr-o dată despre tratamentul psihozelor, și încă mai și puțin de tratamentul psihozelor la Freud, ceea ce literalmente se traduce la neant, căci niciodată Freud nu a vorbit despre asta, în afara unui mod cât se poate de aluziv.

Vom încerca mai întâi să plecăm de la doctrina freudiană pentru a vedea în această materie, ceea ce el aduce, apoi nu vom putea rata, în interiorul însăși a acelor comentarii, să introducem acolo - în noțiunile pe care noi deja le-am elaborat în cursul anilor precedenți - toate problemele actuale pe care le pun pentru noi psihozele:

-probleme de natură clinică și nomografică mai întâi, între care mi s-a părut că poate tot beneficiul pe care-l poate aduce analiza, nu fusese complet degajat,

-probleme de tratament de asemenea: cu siguranță, este acolo unde va trebui să ajungă munca noastră acest an.

Căci la fel de bine acel punct de vedere – și sigur nu e un hazard, să punem că ar fi un lapsus: e un lapsus semnificativ – acel punct de vedere deja ne pune o chestiune care e un fel de evidență primă, ca întotdeauna ceea ce este cel mai puțin remarcat se află în ceea ce a fost făcut, în ceea ce se face, în ceea ce este pe punctul de a se face. În ce privește tratamentul psihozelor, este frapant să vezi că se pare că abordăm cu mai multă bună voie, că ne interesăm într-un mod mult mai viu, că așteptăm multe rezultate, din abordarea schizofreniilor, mult mai mult decât din abordarea paranoialor.

Vă propun în mod de punct de interogare această remarcă încă de acum. Vom rămâne poate un lung moment să-i aducem răspunsul, dar cu siguranță ea va

rămâne subiacentă unei bune părți a demersului nostru, iar aceasta încă de la început. În alți termeni situația puțin privilegiată, puțin nodală - în sensul că e vorba despre un nod, dar de asemenea un nucleu rezistent – situația paranoialor este ceva, și nu e cu siguranță fără motiv că am făcut de acolo alegerea noastră pentru a aborda, pentru a începe a aborda, problema psihozelor în relațiile ei cu doctrina freudiană.
Într-adevăr ceea ce e frapant pe de altă parte, este că Freud s-a interesat mai întâi de paranoia – el nu ignora bineînțeles schizofrenia și nici acea mișcare care-i era contemporană, de elaborare a schizofreniei – este foarte frapant și foarte singular că – dacă în mod cert el a recunoscut, admirat, chiar încurajat muncile în jurul școlii din Zurich și a pus în relație conceptele și teoria analitică cu ceea ce se elabora în jurul lui Bleuler – Freud a rămas destul de departe de asta.

L.2 - 23 noiembrie 1955

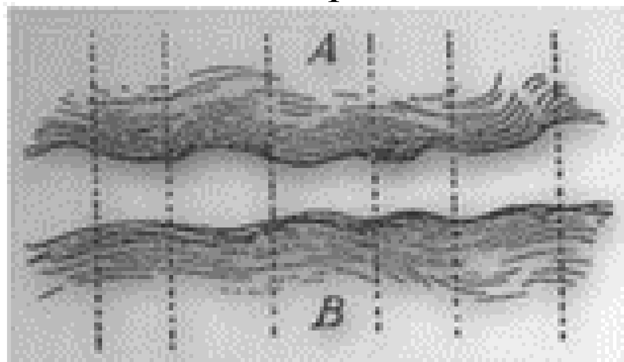
Cred că cu cât mai mult încercăm să ne apropiem de istoria noțiunii de paranoia, cu atât mai mult ne dăm seama de caracterul său înalt semnificativ, de învățătura pe care o putem trage din progresul, chiar în absența progresului, cum veți dori, care au caracterizat mișcarea psihiatrică.
Nu există noțiune până la urmă mai paradoxală, și nu e pentru nimic că am avut grijă ultima dată, să pun în prim plan termenul vechi de „nebunie”, adică termenul fundamental al comunului pentru a desemna nebunia care a rămas întotdeauna sinonimă paranoiei. Și cu adevărat putem spune că în cuvântul „paranoia”, autorii au manifestat toată ambiguitatea care se traduce în mod fundamental în folosirea acelui termen de nebunie.
Cu siguranță dacă considerăm istoria termenului, el nu datează de ieri, nici chiar de la nașterea psihiatriei, și fără să vreau să mă livrez aici la acel fel de desfășurări de erudiție care sunt mult prea ușoare, pot să vă amintesc totuși că referința la termenul de nebunie face parte din totdeauna din limbajul înțelepciunii sau a ceea ce e pretins ca atare, și că este deja o anumită dată istorică precum a acelui faimos „Elogiu al nebuniei”.
Acest fel de punere în valoare a nebuniei este ceva identic comportamentului uman normal, chiar dacă încă la acea epocă cuvântul nu era în folosire, este ceva ce își păstrează întregul său preț. Pur și simplu am spune că ceea ce era spus la acel moment în limbajul filosofilor, de la filosof la filosof, se vobea despre înțelepciune vorbindu-se despre nebunie, iar cu timpul asta a sfârșit prin a fi luat cât se poate de serios, la piciorul literei. Turnura se face cu Pascal, cu tot accentului gravului și meditatului:

-că fără îndoială există o nebunie necesară,
-că ar fi nebun, printr-un alt tur de nebunie, doar să nu fi nebun de nebunia întregii lumi.
Aceste aduceri aminte nu sunt complet inutile văzând pericolul paradoxurilor implicite deja incluse în premise, că există acolo de încercat. Putem spune că până la Freud, reduceam nebunia la un anumit număr de comportamente, de „patterns”, în timp ce altele, prin acele „patterns” gândeau de asemenea să judece comportamentul întregii lumi.

L.10 - 1 februarie 1956

Amintesc că apropo de o expresie folosită de Schreber, privind faptul că vocile îi semnalează că le lipsește ceva, făceam remarcat că expresii ca aceea nu merg chiar într-atât singure, căci putem să vedem de acolo nașterea în mod precis notată în cursul istoriei limbii, și deja la un nivel de creație destul de elevat pentru a fi în mod precis într-un cerc interesat de chestiunile expresiei. Expresii care ne par să decurgă complet natural din aranjamentul dat din semnificant, și care ar fi într-adevăr ceva în mod istoric verificat.
Spuneam că „Cuvântul îmi lipsește”, care ni se pare atât de natural, este notat în Saumaize ca fiind ieșit din „străduțele Prețioaselor”, și era considerat la acea epocă ca ceva atât de remarcabil încât autorul însuși i-a notat apariția restituindu-l lui Saint-Amand. Și vă spuneam în același timp că relevasem în mod egal aproape o sută de expresii – nu chiar într-atât – precum:
-„Este cea mai naturală dintre femei”
....
Există ceva absolut original, ireductibil în acea trăire a psihozatului și a delirantului și în consecință ea ne dă ceva ce nu poate decât să ne înșele, grație căreia nu avem decât să renunțăm să pătrundem acea trăire, impenetrabilă, căci – ni nefericire de altfel – este o supoziție psihologică implicită pentru ceea ce putem numi gândirea epocii noastre: tipul de folosire totodată uzual și abuziv al cuvântului intelectualizare” nu reprezintă altceva.
Există întotdeauna dincolo de intelectualizare aceasta că, în mod foarte special pentru o specie de intelectuali moderni, există ceva din ireductibil pe care inteligența prin definiție e destinată să rateze. Bergson a făcut totuși mult pentru a stabili acest fel de poziție despre care noi avem cu siguranță o anumită prejudecată, și o prejudecată periculoasă.
Într-adevăr, din două lucruri unul:
-sau delirul, adică psihoza, nu aparține în nici un grad domeniului nostru al analiștilor, adică nu are nimic a face cu ceea ce numim inconștientul,

-sau din contră, inconștientul fiind ceea ce am crezut că putem elabora anii trecuți - inconștientul e în fondul său structurat, țesut, înlănțuit de limbaj... adică semnificantul, nu numai că joacă acolo un rol la fel de mare ca și semnificatul, dar joacă rolul fundamental, căci ceea ce caracterizează limbajul e sistemul semnificantului ca atare, și jocul său complex care pune tot felul de întrebări la marginea cărora noi ne menținem, căci nu facem aici un curs de lingvistică.
Dar voi ați întrevăzut destul până aici prin discurs ca să știți că acest raport al semnificantului și semnificatului e un raport care e departe de a fi, cum se spune, în teoria mulțimilor, bi-univoc între semnificant și semnificatul însuși. Iar semnificatul, noi am văzut-o, nu sunt lucrurile pur și simplu brute ca și cum ele ar fi fost deja date acolo într-o ordine deschisă semnificării. Semnificarea este discursul uman în măsura în care el retrimite întotdeauna la altă semnificație. Este discursul așa cum îl prezintă M. Saussure în cursurile sale de lingvistică celebre, și dedesubt în schema sa, el reprezintă și ca un flux, un curent și el: este semnificația discursului în măsura în care ea susține un discurs în ansamblul lui, de la un cap la altul.

Și aceea este discursul, ceea ce noi înțelegem, adică el ne dă prea bine faptul că există deja o anumită parte de arbitrar în decupajul unei fraze între diferitele ei elemente: nu e ușor, există totuși acele unități care sunt cuvintele, dar când privim acolo mai de aproape, ele nu sunt într-atât de unitare, puțin contează, astfel este cum el a l-a reprezentat.
Singurul lucru caracteristic e că el gândește că ceea ce va permite decupajul semnificantului, aceea ar fi o anumită corelare între cei doi, adică momentul în care putem decupa în același timp semnificantul și semnificatul, ceva ce face să intervină în același timp o pauză, o unitate. Schema ea însăși e discutabilă, căci prin raport la ansamblul și datele sumei sistemului limbajului, vedem bine că în sensul diacronic:
-adică cu timpul, se produc alunecări,
-adică în fiecare clipă sistemul în evoluție al semnificațiilor umane se deplasează și modifică conținutul semnificanților,

-adică semnificantul ia folosiri diferite.
Nu este nimic altceva decât să vizez să vă fac să simțiți exemplele pe care vi le dădeam adineaori: sub aceeași semnificanți, în cursul epocilor, există acele alunecări de semnificație care dovedesc că nu putem stabili această corespondență biunivocă între cele două sisteme.
Esențialul pentru noi așadar este acesta, e că sistemul semnificantului, adică faptul că există o limbă cu un număr de unități individualizabile, are anumite particularități pe care o specifică în fiecare limbă, care face ca:
-nu orice silabă să poată să echivaleze cu orice silabă,
-nu e același lucru: anumite silabe nu sunt posibile în cutare sau cutare limbă, folosirile cuvintelor sunt diferite, altfel spus locuțiile cu care ele se grupează.
Că toate astea există deja, e ceva care de la origine, condiționează până în țesătura sa cea mai originară, ceea ce se întâmplă în inconștient, este ceea ce eu ilustrez din timp în timp. Dacă inconștientul este astfel cum Freud ni l-a descris, un calambur în el însuși poate fi șuvița esențială care susține un simptom, adică la fel de bine un calambur care, într-un alt sistem de lingvistică, într-o limbă vecină, nu există: bineînțeles nu este acolo decât unul dintre acele cazuri particulare care pun bine în valoare ceva fundamental.

S.4 - RELAȚIA DE OBIECT – 1956-1957

L.1 - 21 noiembrie 1956

Vom vorbi acest an despre un subiect care nu este în ceea ce se numește evoluția istorică a psihanalizei, fără să ia de o manieră articulată sau nu, o poziție cât se poate de centrală în teorie și practică. Acel subiect, este Relația de obiect.

De ce nu l-am ales, acel subiect, deja actual, deja prim, deja central, deja critic, atunci când am început aceste seminarii? Tocmai pentru rațiunea care motivează a doua parte a titlului meu, adică pentru că el nu poate fi tratat decât plecând de la o anumită idee, de la un anumit recul luat asupra problemei a ceea ce Freud ne-a arătat ca și constituant al structurilor în care analiza se deplasează, în care ea operează, și mai ales structura complexă a relației între cei doi subiecți în prezență în analiză: analizatul și analistul.

Tocmai de aceea prin acei trei ani de comentarii ale textelor lui Freud, de critică, purtând:

-primul an asupra a ceea ce putem numi elementele însele ale conduitei tehnice, adică noțiunea de transfer și noțiunea de rezistență,

-al doilea an asupra a ceea ce trebuie bine spus a fi fondul experienței și al descoperirii freudiene, adică ceea ce este propriu zis noțiunea de inconștient, despre care cred să vă fi arătat destul în acest al doilea an că această noțiune de inconștient este chiar aceea care a necesitat pentru Freud introducerea de

principii literal paradoxale pe planul pur dialectice care Freud a fost adus să le introducă în dincolo de principiul plăcerii.
-în sfârşit în cursul celui de-al treilea an, v-am dat un exemplu manifest despre absoluta necesitate de a izola această articulaţie esenţială a simbolicului care se numeşte semnificantul, pentru a înţelege, analitic vorbind, ceva asupra a ceea ce nu e altul decât câmpul propriu paranoic al psihozelor.
Iată-ne aici deci înarmaţi de un anumit număr de termeni care au dus la anumite scheme, a căror spaţialitate nu e absolut deloc de luat în sensul intuitiv al termenului de schemă, care nu comportă localizare, ci care comportă într-un mod cât se poate de legitim o spaţializare, în sensul unde spaţializare implică raport de loc, raport topologic, interpoziţie de exemplu, sau succesiune, secvenţă.
Una dintre acele scheme unde culmină tot ceea la ce am ajuns după acei ani de critică, este schema pe care am putea-o numi prin definiţie prin opoziţie, celei care înscrie raportul subiectului la Altul în măsura în care e la început în raportul natural aşa cum e constituit la începutul analizei : raport virtual, raport de vorbe virtuale, prin care este de la Altul de unde Subiectul primeşte, sub forma unei vorbe inconştiente, propriul său mesaj.
Acel mesaj propriu care îi este interzis, este pentru el deformat, oprit, captat, profund necunoscut prin această interpoziţie a relaţiei imaginare între a şi a´, adică acel raport care există tocmai între acel eu şi acest altul care este obiectul tipic al eului, adică în măsura în care relaţia imaginară întrerupe, încetineşte, inhibă, inversează cel mai des şi în mod profund răucunoaşte printr-o relaţie esenţial alienată, raportul vorbirii între Subiect şi Altul, marele Altul :
-în măsura în care el este un alt subiect,
-în măsura în care prin excelenţă el este subiect capabil de a înşela.
Iată deci la ce schemă am ajuns, şi vedeţi bine că nu este ceva ce nu este … în momentul unde noi l-am repus în interiorul analitic, astfel încât, din ce în ce mai mult, un număr tot mai mare de analişti o formulează, atunci când noi vom repune în cauză această prevalenţă în teoria analitică:
-a relaţiei de obiect, dacă o putem spune non comentată,
-a relaţiei de obiect primară, a relaţiei de obiect ca venind să ia, în teoria analitică, locul central,
-ca venind să recentreze toată dialectica principiului plăcerii, a principiului realităţii,
-ca venind să fondeze tot progresul analitic în jurul a ceea ce putem numi o reificare a raportului Subiectului la obiect, considerată ca o relaţie duală, o relaţie… ni se spune încă atunci când se vorbeşte despre situaţia analitică…

excesiv de simplă, această relație a Subiectului la obiect care tinde din ce în ce mai mult să ocupe centrul teoriei analitice.
Este tocmai ceea ce vom pune la probă. Vom vedea dacă putem… plecând de la ceva ce în schema noastră se raportează în mod precis la linia a-a´… să construim într-un mod satisfăcător ansamblul fenomenelor oferite observației noastre, experienței noastre analitice, dacă acest instrument el complet singur poate permite să răspundă de fapte, dacă în alți termeni schema cea mai complexă pe care am propus-o trebuie neglijată, chiar îndepărtată.
Ca relația de obiect să fi devenit – cel puțin în aparență – elementul teoretic prim în explicația analizei, cred că vă voi da despre asta o mărturie urmată.
Nu în mod precis indicându-vă să vă pătrundeți de ceea ce putem numi un fel de operă colectivă recent apărută, pentru care într-adevăr termenul colectiv se aplică deosebit de bine.
Veți vedea de la un capăt la altul punerea în valoare… într-un mod poate nu întotdeauna în particular satisfăcător în sensul de articulat, dar cu siguranță în care monotonia, uniformitatea e cât se poate de frapantă… veți vedea promovată această relație de obiect dată în mod expres într-unul dintre articole care se numește Evoluția psihanalizei, iar ca ultim termen al acestei evoluții veți vedea în articolul Clinica psihanalitică ă modalitate de a prezenta clinica însăși, toată întreagă centrată pe această relație de obiect.

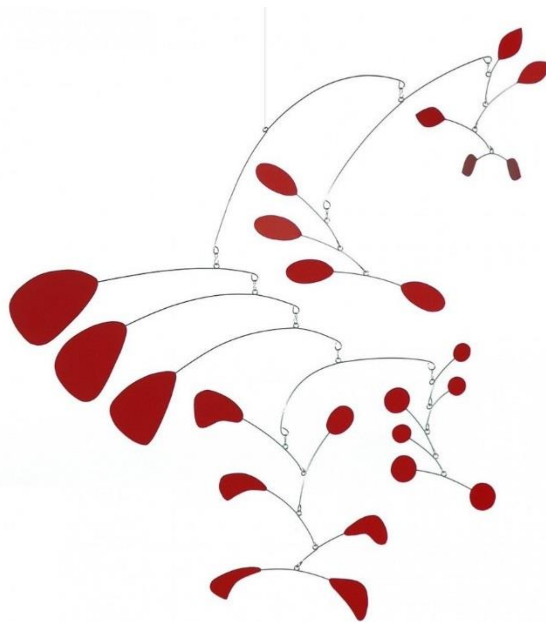
L.2 - 28 noiembrie 1956

Am făcut această săptămână la intenția voastră, lecturi a ceea ce au scris psihanaliștii asupra acelui subiect care va fi al nostru acest an, adică obiectul, și mai special acest obiect despre care am vorbit ultima dată, care este obiectul genital.
Obiectul genital, pentru a-l numi pe numele său, este femeia, atunci de ce să n-o numim pe numele său? Așa că e în sumă un anumit număr de lecturi despre sexualitatea feminină de care m-am gratificat.
Ar fi mult mai important ca să fiți voi cei care le faceți decât eu, aceea v-ar face mult apți să înțelegeți ceea ce voi fi adus să vă spun asupra acelui subiect, și apoi acele lecturi sunt foarte instructive din alte puncte de vedere încă, și în principal în acela că, dacă ne gândim la fraza bine-cunoscută a lui Renan: „Prostia umană dă o idee despre infinit”.
Trebuie să adaug că dacă ar trăit în zilele noastre ar fi adăugat: „...și divagațiile teoretice ale psihanaliștilor... chiar deloc pentru că aș fi pe cale să le asimilez prostiei... sunt un ordin a ceea ce poate da o idee despre infinit...”

Căci în fapt e extrem de frapant să vezi la ce dificultăți extraordinare spiritele diferiților analiști sunt supuse, după enunțurile ele însele atât de abrupte, atât de uimitoare ale lui Freud.
Dar Freud, întotdeauna complet singur, a adus asupra acelui subiect... căci e probabil la aceea că se va limita portanța a ceea ce vă voi spune azi... e că în mod sigur dacă există ceva care trebuie la maxim să contrazică ideea acestui obiect... pe care noi l-am desemnat adineaori ca un obiect armonic, un obiect completând prin natura sa relația subiectului cu obiectul... dacă există ceva care trebuie să-l contrazică este...
-nu aș spune nici măcar experiența analitică, căci până la urmă toată experiența comună, raporturile bărbatului și femeii, nu este un lucru non problematic: dacă nu era un lucru problematic nu ar fi existat analiză deloc
-dar formulările precise ale lui Freud sunt ceea ce aduce cel mai mult noțiunea unui pas, unei deschideri, a ceva ce nu merge.

L.24 - 3 iulie 1957

Azi e ultimul nostru seminar din an.
Am lăsat ultima dată în urma mea lucruri. Nu am vrut să am să mă prind acolo deloc azi pentru a rezuma, pentru a restitui, pentru a repeta, ceea ce – oricare ar fi efectele – nu e o chiar așa de rea metodă.
Am lăsat deci de o parte ultima dată un anumit număr de lucruri, și din acel fapt poate nu am împins până la capăt această analiză
Am formalizat mici litere, și am încercat să vă pun în ce sens am putea face un efort pentru a ne obișnui să scriem raporturile așa încât să ne dăm punte de reper fixe, și asupra cărora să nu putem să revenim în discuție, să nu putem să le eludăm după ce le-am pus, profitând de tot ceea poate fi acolo ca prea suplu în mod obișnuit în acel joc între imaginar și simbolic, atât de important pentru comprehensiunea noastră a experienței.

S.5 - FORMAȚIUNILE INCONȘTIENTULUI – 1957-1958

L.1 - 6 noiembrie 1957

Am luat acest an pentru tema seminarului nostru formațiunile inconștientului. Cei dintre voi... și cred că e cea mai mare parte... care erau ieri seară la ședința noastră științifică, sunt deja la diapazon.

Adică știu că problemele pe care le vom pune privesc de această dată într-un mod direct, funcția în inconștient a ceea ce am elaborat, în cursul anilor precedenți, ca fiind rolul semnificantului.

Un anumit număr dintre voi... mă exprim așa pentru că ambițiile mele sunt modeste... sper, au citit articolul care este în al treilea număr al Psihanalizei pe care îl trec sub titlul de Instanța literei în inconștient.

Cei care v-or fi avut acel curaj, vor fi bine plasași, chiar mai bine plasați decât ceilalți, pentru a urmări ceea despre ce va fi vorba.

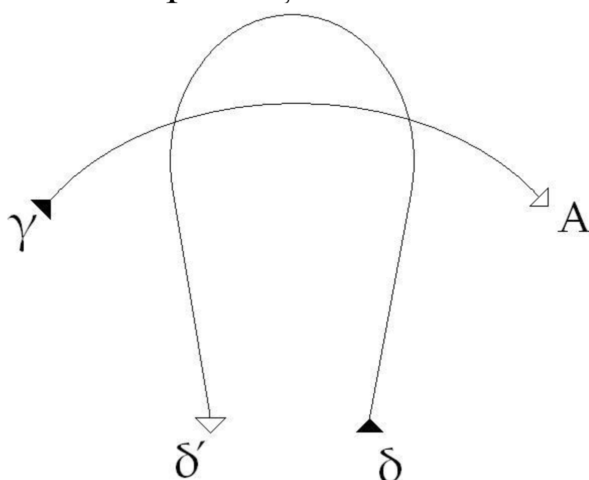
Restului se pare că e o pretenție modestă pe care aș putea-o avea, ca voi... care vă dați osteneala să ascultați ceea ce spun... să v-o dați și pe cea de-a citi ceea ce scriu, căci în sumă este pentru voi faptul că scriu.

Cei care n-au făcut-o, deci, vor face ce pot mai bine pentru a se raporta acolo, cu atât mai mult cu cât mă voi referi tot timpul acolo. Sunt forțat să presupun cunoscut ceea ce deja a fost enunțat.

În sfârșit pentru cei care nu au niciuna dintre acele pregătiri, vă voi spune la ce mă voi limita azi, ceea ce va face obiectul acestei lecții de introducere la scopul nostru.

Vă voi reaminti într-un prim timp... într-un mod forțat scurt, forțat aluziv căci nu pot reîncepe... câteva puncte punctând într-un oarecare fel ceea ce, anii

precedenți, amorsează, anunță ceea ce am să vă spun despre funcția semnificantului în inconștient.
Apoi... aceasta pentru repausul spiritului celor pe care acest mic rapel ar putea să-i lase fără suflu... vă voi explica ceea ce semnifică schema la care vom avea să ne reportăm în toată suita experienței noastre teoretice acest an.

În sfârșit voi lua un exemplu, primul exemplu de care se servește Freud în cartea sa despre Trăsătura de spirit, nu pentru a-l ilustra, ci pentru a-l aduce pentru că nu există trăsătură de spirit decât particulară, nu există trăsătură de spirit în spațiu, abstractă.
Și voi începe să vă arăt în acest scop, cum trăsătura de spirit se găsește a fi cea mai bună intrare pentru obiectul nostru, adică formațiunile inconștientului. Nu doar că e cea mai bună intrare, dar aș spune de asemenea că este forma cea mai strălucitoare sub care Freud el însuși ne indică raporturile inconștientului cu semnificantul și tehnicile sale.
Vă aduc aminte așadar mai întâi – căci acolo cele trei părți ale mele, iar voi știți deci la ce să vă țineți cu privire la ceea ce vă voi explica, ceea ce vă va permite totodată să menajați efortul vostru mental – că primul an al seminarului meu a consistat în mod esențial apropo de Scrieri tehnice ale lui Freud, să vă introducă noțiunea funcției simbolice ca singură capabilă să dea seama de ceea ce putem numi „determinarea în sens”, aceasta fiind realitatea pe care trebuie s-o ținem ca fundamentală a experienței freudiene.
Astfel, vă reamintesc: determinarea în sens nefiind nimic altceva în această ocazie decât o definiție a rațiunii, vă reamintesc că această rațiune se găsește în principiul însăși al posibilității analizei, și că este tocmai pentru că ceva a fost înnodat la ceva asemănător vorbirii, că discursul îl poate deznoda.
În acest scop v-am marcat deja distanța care separă această vorbire, în măsura în care este umplută de ființa subiectului, de discurs care bârâie deasupra actelor umane, ele însele făcute impenetrabile prin imaginația motivelor lor

făcute iraționale, în mod precis în măsura în care nu sunt raționalizate decât în perspectiva eu-ică a răucunoașterii.
Ca eul însuși să fie funcție a relației simbolice și să poată de acolo să fie afectat în densitatea sa, în funcțiile sale de sinteză, toate în mod egal făcute dintr-un miraj captivant – aceasta v-am amintit-o de asemenea în primul an – este posibil doar în rațiunea prăpastiei deschise în ființa umană prin prezența biologică – originală la ea – a morții, în funcție de ceea ce am numit „prematurarea nașterii".
Acesta este punctul de impact al intruziunii simbolice, și iată unde noi ajunseserăm de acolo la joncțiunea primului meu și a celui de-al doilea seminar al meu. Al doilea seminar – vă reaminteam eu – a pus în valoare acel factor al insistenței repetitive ca venind din inconștient, insistență repetitivă pe care noi o identificasem structurii unui lanț semnificant.
Și este ceea ce am încercat să vă fac să întrevedeți dându-vă un model sub forma „sintaxei" spuse de α, β, γ, δ, din care aveți un expozeu care, în ciuda criticilor pe care le-a primit – anumite motivate: existe două mici lipse care ar conveni să fie corectate într-o ediție ulterioară – mi se pare a fi un rezumat sumar cu privire la subiectul acestei sintaxe, care trebuie să poată încă și pentru mult timp, să vă servească.
Sunt chiar persuadat că el se va îmbunătăți de acolo îmbătrânind, și că voi veți găsi acolo mai puține dificultăți reportându-vă acolo în câteva luni, chiar la finalul acestui an, decât acum. Aceasta pentru a vă reaminti despre ce e vorba în această „sintaxă" zisă α, β, γ, δ, pentru a răspunde de asemenea eforturilor lăudabile pe care le-au făcut anumiți pentru a reduce de acolo portanța, ceea ce în orice caz pentru ei este o ocazie să se testeze acolo. Ori este în mod precis tot ceea ce caut, astfel încât în cele din urmă ceva impas pe care ei să fi găsit acolo, este totuși la aceasta că le va fi servit, la această gimnastică pe care vom avea ocazia să regăsim în ceea ce va avea loc acest an.
Vă fac remarcat că în mod sigur – ca și cei care și-au dat această osteneală, mi-au subliniat-o, și scris chiar, fiecare dintre acei termeni α, β, γ, δ, sunt marcați de o ambiguitate fundamentală, dar că este în mod precis această ambiguitate cea care face valoarea de exemplu. Noi suntem de altfel astfel intrați în acele grupări, în calea a ceea ce face actualmente speculația a ceea ce numim cercetările despre „grupuri și mulțimi", punctul lor de pornire fiind în mod esențial fondat pe principiul de a pleca de la structuri complexe în care structurile simple nu se prezintă decât prin cazuri particulare. Ori tocmai, nu v-aș aminti cum s-au generat micile litere (α, β, γ, δ,), dar e sigur că vom ajunge, după manipulările care permit să le definim, la ceva foarte simplu,

fiecare dintre aceste litere fiind definite prin relațiile între ei a doi termeni a două cupluri:
-cuplul lui simetric și disimetric, lui disimetric și simetric,
-și apoi cuplul lui asemănător la di-asemănător, și al lui di-asemănător la asemănător.
Avem deci acolo acel grup minim de patru semnificanți care au ca proprietate că fiecare dintre ei să fie analizabil în funcție de relațiile sale cu ceilalți trei, adică – pentru a confirma în trecere analizele lui Jackobson, și de altfel propria sa spunere când l-am întâlnit recent – grupul minim de semnificanți necesari ca să fie date condițiile prime, elementare a ceea ce putem numi analiza lingvistică. Ori voi veți vedea, această analiză lingvistică are raportul cel mai strâns cu ceea ce noi numim analiza foarte scurt, ele se confundă chiar, ele nu sunt în mod esențial, dacă noi privim acolo de aproape, altceva.

S.6 - DORINTA ȘI INTERPREAREA EI – 1958-1959

L.1 - 12 noiembrie 1958

Vom vorbi acest an despre dorință și interpretarea ei. O analiză e o terapeutică, se zice, să zicem un tratament, un tratament psihic, care poartă la diverse nivele ale psihicului despre:

-mai întâi - asta a fost primul obiect științific al experienței ei - ceea ce vom numi fenomenele marginale sau reziduale, visul, lapsusurile, trăsătura de spirit, am insitat acolo anul trecut,

-și despre simptome pe de altă parte, dacă intrăm în aspectul curativ al tratamentului – despre simptome în sens larg, în măsura în care ele se manifestă în subiect prin inhibiții, care sunt constituite în simptome și susținute de aceste simptome.

-Pe de altă parte, acel tratament modificator de structuri, de aceste structuri care se numesc nevroze sau neuro-psihoze pe care Freud mai întâi le-a structurat și calificat în realitate ca neuro-psihoze de apărare.

Psihanaliza intervine pentru a trata la diferite nivele cu acele diverse realități fenomenale în măsura în care ele pun în joc dorința. Tocmai sub această rubrică a dorinței - ca semnificativi ai dorinței - fenomenele ce le-am numit adineaori reziduale, marginale, au fost la început înțelese de Freud, în simptomele pe care le vedem descrise de la un capăt la altul de gândirea lui Freud. Este intervenția angoasei, dacă facem de acolo punctul cheie al determinării simptomelor, dar în măsura în care cutare sau cutare activitate care va intra în jocul simptomelor este erotizată, să zicem mai bine: adică prinsă în mecanismul dorinței.

În sfârșit, ce semnifică însuși termenul de apărare apropo de neuro-psihoze, dacă nu e apărare - contra a ce? – contra a ceva ce nu e încă altceva decât dorința. Și totuși, această teorie analitică - în centrul căreia e suficient să

indicăm că noțiunea de libido se situează, ceea ce nu e deloc altceva decât energia psihică a dorinței, este ceva, dacă e vorba de energie, în care, am indicat deja în trecere, amintiți-vă încă o dată de metafora uzinei, anumite conjuncții ale simbolicului și realului sunt necesare pentru ca însăși să subziste noțiunea de energie, dar nu vreau aici, nici să mă opresc, nici să mă îngreunez - această teorie analitică deci stă în întregime pe această noțiune de libido, pe energia dorinței.
Iată că de ceva timp, o vedem din ce în ce mai mult orientată spre ceva ce chiar cei ce susțin această nouă orientare, articulează ei înșiși foarte conștient – cel puțin pentru cei mai conștienți dintre ei pentru a fi împrumutat din Fairbairn, căci el o scrie de mai multe ori, căci nu încetează nici s-o articuleze, nici s-o scrie, în special în culegerea care se numește Psychoanalytic Studies of the Personality - că teoria modernă a analizei a schimbat ceva la axa pe care i-o dăduse mai întâi Freud, făcând sau considerând că libidoul nu mai e pentru noi « pleasure–seeking », căutarea plăcerii cum se exprimă Fairbarn, că ea e « object-seeking », căutarea obiectului.
Adică faptul că Domnul Fairbarn este reprezentantul cel mai tipic al acestei tendințe moderne.
Ceea ce semnifică această tendință orientând funcția libidoului în funcție de un obiect care i-ar fi într-un fel predestinat, e ceva la care noi făcusem deja aluzie de sute de ori, și din care v-am arătat sub mii de forme incidențele în tehnica și teoria analitică, cu ceea ce am crezut de mai multe ori să vă pot desemna acolo ca antrenând deviații practice, unele nu fără incidențe periculoase.
Importanța a ceea ce vreau să vă semnalez pentru a vă face să abordăm azi problema, e în sumă acea voalare a cuvântului însuși „dorință" care apare în întreaga manipulare a experienței analitice și, într-un fel, ce impresie, nu aș zice de reînnoire, aș zice de dezrădăcinare, producem reintroducând-o.
Vreau să spun că în loc să vorbim de libido sau obiect genital, dacă noi vorbim de dorință genitală, ne va apare poate imediat mult mai dificil să considerăm ca mergând de la sine că dorința genitală și maturarea ei implică prin ea singură acest tip de posibilitate sau de deschidere, sau de plenitudine de realizare cu privire la iubire, care pare să fi devenit astfel doctrinal dintr-o anumită perspectivă a maturării libidoului.

S.7 - ETICA PSIHANALIZEI -1959-1960

L.1 - 18 noiembrie 1959

Am anunțat acest an pentru titlu al seminarul meu: Etica psihanalizei.
Nu gândesc să fie un subiect a cărui alegere în sine să surprindă, chiar dacă se poate pentru anumiți să lase deschisă problema de a știi ceea ce aș putea pune prea bine acolo dedesubt. Aceasta nu e cu siguranță fără un moment de ezitare, chiar de teamă, că m-am decis să abordez ceea ce vă voi spune azi, ceea ce socotesc să pun sub acel titlu.
M-am decis pentru că, într-adevăr, este ceea ce vine în firul drept a ceea ce am făcut anul trecut, dacă este într-atât cât să putem considera că ceea ce am făcut și-a primit deplina sa împlinire. Totuși, ne trebuie foarte bine să avansăm, iar eu cred că ceea ce se grupează sub termenul de Etică a psihanalizei este ceva ce ne va permite să punem la probă, mai mult decât în orice alt domeniu, categoriile prin care, în ceea ce vă învăț, cred să vă dau instrumentul cel mai propriu pentru a pune în relief ceea ce opera lui Freud - în prim plan experiența psihanalizei care decurge de acolo - ne aduce ca nou despre ceva ce este totodată foarte general și foarte particular.
Ca nou pentru atât cât cred că experiența psihanalizei este înalt semnificativă cu privire la un anumit moment al omului care e cel în care noi trăim, fără a putea întotdeauna, și chiar departe de acolo, să reperăm ceea ce semnifică opera în care am plonjat, opera colectivă, momentul istoric. Iar pe de altă parte, această experiență particulară care e cea a muncii noastre de toate zilele, adică modul din care trebuie să răspundem la ceea ce v-am învățat să articulați ca o cerere a bolnavului, o cerere căreia răspunsul nostru îi dă semnificația

exactă. Un răspuns căruia ne trebuie să-i păstrăm disciplina cea mai severă pentru a nu lăsa să se adultereze sensul în sumă profund inconștient al acestei cereri.

Vorbind despre Etica psihanalizei, am ales un termen care nu părea ales la întâmplare: „morală” aș fi putut spune încă. Dacă am ales „Etică”, voi veți vedea de ce, nu e din plăcerea de a utiliza un termen mai rar, mai savant. Ci într-adevăr, să începem să remarcăm aceasta, care face în sumă acest subiect eminamente accesibil, chiar tentant: cred că nu e nimeni care nu a fost tentat să trateze acest subiect al unei Etici a psihanalizei.

E imposibil să ignorăm că ne scăldăm în probleme morale în mod propriu vorbind, și că nu sunt eu cel care să fi creat acel termen. Experiența noastră ne-a condus să aprofundăm mai mult decât se făcuse vreodată înaintea noastră, universul vinei. Este termenul pe care-l folosește, cu un adjectiv în plus, colegul nostru: universul morbid, spune el, al vinei.

E într-adevăr fără îndoială sub acest aspect morbid că-l abordăm în cel mai înalt punct. E că într-adevăr, acest aspect este imposibil de disociat de universul vinei el însuși ca atare. Această legătură a vinei la morbiditate este ceva ce n-a lipsit să marcheze cu pecetea sa orice reflecție morală în epoca noastră, până la punctul în că - am indicat câteodată aici în marginea scopurilor mele - e câteodată singular să vezi până la ce punct, în medii religioase chiar, nu știu ce vertij pare să cuprindă pe cei ce se ocupă de reflecția morală în fața a ceea ce le oferă experiența noastră.

Și cât e de frapant să-i vezi uneori ca și cedând unui fel de tentații de un optimism care a părut aproape excesiv chiar comic, și de a gândi că reducția morbidității ar putea indica spre un fel de volatilizare a termenului vinei.

În fapt ceea cu ce avem de-a face, e ceva care se numește nimic mai puțin decât atracția vinei. Când vorbim despre nevoia de pedepsire, e foarte bine ceva ce se găsește pe drumul acelei nevoi, că noi îi desemnăm termenul.

Iar pentru a obține această pedepsire căutată printr-o vină, nu suntem decât trimiși puțin mai departe spre nu știu ce vină mai obscură care cheamă această pedepsire. Care este această vină? Cu siguranță nu este aceeași ca cea pe care bolnavul, cu scopuri de a fi pedepsit sau de a se pedepsi, o comite. Ce este această vină? Este o vină, așa cum începutul operei freudiene o desemnează: uciderea tatălui, acel mare mit pus de Freud la originea oricărei dezvoltări a culturii?

-Este o vină, așa cum începutul operei freudiene o desemnează: uciderea tatălui, acel mare mit pus de Freud la originea întregii dezvoltări a culturii?

-Este vina cea mai obscură și cea mai originară căreia el ajunge să-i pună termenul la finalul operei sale: instinctul de moarte, pentru a spune tot, pentru atât cât omul este, în ce este mai profund înăuntrul lui însuși, ancorat în redutabila sa dialectică?
E prea bine între acei doi termeni că se întinde, la Freud, o reflecție, un progres pe care va trebui să-l reluăm când va trebui de acolo să-i măsurăm incidențele exacte.
Într-adevăr, nu este totul acolo, nici în domeniul practicii, nici în domeniul teoretic, ceea ce ne face să punem în relief importanța dimensiunii etice, în experiența noastră, și în învățătura lui Freud. Totul, în etică, nu este
-cum a fost făcut remarcat pe bună dreptate - în mod unic legat sentimentului obligației. Experiența morală ca atare, adică: această referință sancțională care pune omul într-un anumit raport cu propria sa acțiune, care nu e pur și simplu cea a unei legi articulate, ci și a unei direcții, a unei tendințe, și pentru a spune totul a unui Bine pe care el îl cheamă, generând un ideal al conduitei, toate acelea sunt ceva ce constituie de asemenea, propriu vorbind, dimensiunea etică.
Și, dincolo de ceea ce e propriu zis porunca, de ceea ce poate să se prezinte, am spus-o, cu un sentiment al obligației.
Fără îndoială de altfel, faptul că într-o anumită reflecție asupra experienței morale, și fac acolo în mod precis aluzie la una dintre ele, la cea a lui Frederich Rauh, de care va trebui să ținem cont ca de unul dintre punctele de reper ale acestui exercițiu, eucred necesar să situez dimensiunea experienței noastre prin raport la reflecția cuiva dintre cei care în epoca noastră, au încercat să facă să progreseze reflecția moralistă.
Fără îndoială această punere în plan secund a sentimentului de obligație, noi nu suntem cu siguranță dintre cei care vor merge de bună voie în acel sens, pentru că dacă există ceva ce analiza a punctat, este foarte bine - dincolo de sentimentul obligației propriu vorbind - importanța, omniprezența am spune noi, a sentimentului de culpabilitate, cu siguranță, în anumite tendințe interne ale reflecției etice, e ceva ce încearcă într-un oarecare mod să eludeze acel facies - să-l numim pe numele său - dezagreabil al experienței morale. Noi nu suntem în mod cert dintre cei care încearcă să-l amortizeze, să-l tocească, să-l atenueze, pentru că noi suntem acolo prea instantaneu reportați, trimiși, referați, prin experiența noastră cotidiană.
Totuși, rămâne că analiza, pe de altă parte, este experiența care, la cel mai înalt punct, a repus în favoare funcția fecundă a dorinței ca atare, și la punctul însăși încât s-o putem spune că în sumă ansamblul articulației teoretice care e

dat de Freud despre geneza dimensiunii morale, nu e de luat de altundeva, nu se înrădăcinează altundeva decât în dorința însăși. Este energia dorinței de unde se degajă funcția, instanța a ceea ce se va prezenta la ultimul termen al elaborării sale ca cenzură.

Astfel, ceva este închis într-un cerc care pentru noi, ne-a fost impus, dedus din ceea ce este caracteristica experienței noastre, adică faptul că în aparență, în datul experienței, ceea ce am putea numi depășirea naturalistă a dorinței, să fie ceva care poate să se prezinte ca să fi fost scopul unei anumite filosofii, a celei care a precedat imediat pe cea despre care vom vedea că e cea mai aproape rudă a împlinirii freudiene, cea care ne-a fost transmisă în secolul al XIX-lea. Vom vedea care.

Tocmai înainte, avem tentativa în secolul al XVIII-lea, a acestei eliberări naturaliste a dorinței, a acestei reflecții care este, aceea, practică, care este cea pe care-o putem caracteriza ca cea a „omului plăcerii". Depășirea naturalistă a dorinței a eșuat. Cu cât mai mult teoria, cu cât mai mult opera criticii sociale, cu cât mai mult sita unei experiențe tinzând să readucă la funcții precise în ordinea socială obligația, a putut să ne cheme să sperăm să relativizăm caracterul imperativ, contrariant, pentru a spune tot conflictual, al experienței morale, cu atât mai mult în fapt, în realitate, am văzut intensificându-se, dac-o putem spune, incidențele patologice, în sensul propriu al termenului, ale acestei experiențe.

Eliberarea naturalistă a dorinței a eșuat în fapt, istoric, căci nu ne aflăm în fața unui om mai puțin însărcinat de legi și de datorii decât înaintea marii experiențe critice a gândirii zise libertine. Și cu adevărat dacă - să nu fie decât prin retrospecție - suntem aduși să facem aluzie la această experiență a „omului plăcerii", vom vedea - și vom fi aduși pe calea unui examen a ceea ce analiza a adus în cunoașterea și situarea experienței perverse - vom vedea repede că într-adevăr, în această teorie morală a „omului plăcerii", era ușor să vezi tot ceea ce trebuia s-o destineze acestui eșec.

Căci dacă ea se prezintă ca și cu acest ideal de eliberare naturalistă, e suficient să citești autorii majori, vreau să spun la fel de bine cei care au pentru a se exprima acolo deasupra căile cele mai accentuate în sensul libertinajului, chiar al erotismului, pentru a ne da seama de ceea ce comportă, în această experiență a „omului plăcerii", ceva ce pune o notă de sfidare, un fel de ordalie propusă la ceea ce rămâne termenul – redus dar cu siguranță fix – al acestei articulații a „omului plăcerii", care nu este altul decât termenul „divin".

Dumnezeu ca autor al naturii, e somat să de-a socoteală de cele mai extreme anomalii cărora Marchizul de Sade, Mirabeau, Diderot, sau la fel de bine

oricare altul, ne propun experiența, existența. Și acest termen însuși de sfidare, de somare, de ordalie, e foarte evident ceva ce n-ar trebui să permită altă ieșire decât cea care s-a găsit efectiv realizată în istorie. Că cel care se supune în sumă ordaliei regăsește de acolo la ultimul termen premisele, adică Altul în fața căruia această ordalie se prezintă: judecătorul, la finalul numitei ordalii, e tocmai ceva care dă tonul său propriu acestei literaturi în care se prezintă pentru noi o dimensiune poate niciodată regăsită, inegalabilă, a eroticului.

Cu siguranță, ceea ce analiza păstrează ca afinitate, ca rudenie, ca rădăcină într-o anumită experiență, este ceva ce noi trebuie, în cursul investigației noastre, să propunem propriei noastre judecăți. În fapt noi atingem acolo, și este o direcție care a fost puțin explorată în analiză, analiza în direcția sa generală: se pare că plecând de la lovitura de sondă, de la flashul pe care experiența freudiană l-a aruncat asupra originilor dorinței, asupra caracterul de perversiune polimorfă al dorinței în formele sale infantile, se pare ca până la urmă o mișcare, un fel de pantă generală de a reduce acele origini paradoxale, de a-i arăta de acolo convergența spre un final de armonie, este ceva ce caracterizează în ansamblu progresul reflecției analitice, și ne permite să punem problema de a ști dacă până la urmă, progresul teoretic al analizei nu ar converge spre ceea ce am putea numi un „moralism" mai comprehensiv decât oricare altul dintre cele care, până în prezent au existat, spre un scop într-un fel de a calma culpabilitatea.

Chiar dacă noi știm de acolo, prin experiența noastră practică, dificultățile și obstacolele, chiar reacțiile pe care o astfel de încercare antrenează: o îmblânzire dacă putem spune, a juisării perverse care ar reieși dintr-un fel de demonstrare a universalității sale pe de-o parte, iar pe de altă parte din funcția sa. Fără îndoială termenul parțial, indicat pentru a desemna pulsiunea perversă, este acolo ceea ce în ocazie își ia toată greutatea sa.

Iar noi știm deja că anul trecut ne-am învârtit în jurul acelui termen de pulsiune parțială. O parte a reflecției noastră purta asupra aprofundării pe care analiza o dă funcției dorinței, pe scurt asupra finalității profunde a acestei diversități totuși atât de remarcabile, care dă prețul său investigației, catalogului pe care analiza ne permite să-l stabilim tendințelor umane. Aici, ceva deja ne-a făcut să ne punem o anumită problemă care poate nu va fi bine percepută de noi în veritabilul său relief decât comparând, pentru a măsura drumul parcurs, punctul unde viziunea noastră a termenului de dorință ne-a pus, cu ceea ce, de exemplu, se articulează în opera - o operă căreia îi vom da un loc important în reflecția noastră - lui Aristotel atunci când el vorbește despre etică.

Locul dorinței în ceva atât de elaborat pe cât se prezintă această etică aristoteliciană, într-o operă care îi dă de acolo forma cea mai elaborată: Etica la Nicomah. Există încă în opera sa două puncte unde această etică se articulează, care ne arată până la ce punct un întreg câmp al dorinței este pus de către el în mod literal în afara câmpului moralei.

L.6 - 17 Decembrie 1958

Negația, în originea sa, în rădăcina sa lingvistică, este ceva ce emigrează de la enunțare spre enunțat...
Visul, totodată, marchează și poartă dorința...

L.8 - 14 Ianuarie 1959 - Ella SHARPE (1)

Poziția zisă incestuoasă conservată undeva în inconștient, este tocmai această poziție a cererii...
Este cu adevărat, în mod literal ceea ce ne anunță subiectul în fantasma sa: pentru atât că sunt în prezența altuia, eu nu sunt nimeni...

L.9 - 21 Ianuarie 1959 - Ella SHARPE (2)

Este în acest joc între cei doi „altul”:
-cel ce nu vorbește, pe care-l imaginăm (altul),
-și cel căruia îi vom vorbi (Altul),
...acolo este punctul pivot în care totul deodată va apare în memorie, ca și visul...

L.27 - 1 Iulie 1959

Ajungem la finalul acestui an pe care l-am consacrat, cu ale mele riscuri și pericole, tot atât cât ale voastre, acestei chestiuni a dorinței și interpretării ei. Ați putut vedea într-adevăr că este cu privire la

Comment faire pour enseigner

JACQUES LACAN

LE TRIOMPHE
DE
LA RELIGION

précédé de

DISCOURS
AUX
CATHOLIQUES

Seuil

DISCURS CATOLICILOR, 9 și 10 martie 1960

1.FREUD, PRIVIND MORALA, FACE GREUTĂȚILE ÎN MOD CORECT

2.PSIHANALIZA ESTE EA CONSTITUANTĂ PENTRU O ETICĂ CARE AR FI CEA PE CARE TIMPUL NOSTRU O NECESITĂ

S.8 – TRANSFERUL – 1960-1961

L.1 - 16 noiembrie 1960

Am anunțat pentru acest an că voi trata despre transfer, despre disparitatea sa subiectivă. Nu este un termen pe care l-am ales ușor. El subliniază în mod esențial ceva ce merge mai departe decât simpla noțiune de disimetrie între subiecți. El pune în însuși titlul, el se inserează dacă pot spune încă de la început, contra ideii că intersubiectivitatea ar putea ea singură furniza cadrul în care se înscrie fenomenul.

Există cuvinte mai mult sau mai puțin comode în funcție de limbi. Este foarte bine termenul „impar”, odd, oddity, al imparității subiective a transferului, a ceea ce el conține din impar în mod esențial, căruia îi caut ceva echivalent. Nu există termen, în afara termenului însuși de imparitate care nu este folosit în franceză, pentru a-l desemna.

„În pretinsa sa situație” spune încă titlul meu, indicând pe acolo ceva referință la acest efort al acestor ultimi ani în analiză pentru a organiza noțiunea de „situație”, ceea ce se întâmplă în cura analitică. Cuvântul însuși „pretins” este acolo pentru a spune încă faptul că eu mă înscriu în fals, cel puțin într-o poziție corectivă, prin raport la acest efort.

Eu nu cred că am putea spune de analiza pur și simplu că există acolo o situație. Dacă există una de acolo, cea de acolo este una despre care putem spune de asemenea: aceasta nu este o situație, sau încă: este o falsă situație. Tot ceea ce se prezintă pe sine însăși ca tehnică trebuie să se înscrie ca referit la acele principii, la această căutare de principii care deja s-a evocat în indicația acelor referințe, și pentru a spune totul într-o justă topologie, într-o rectificare a ceea despre ce este vorba că e implicat în mod comun în folosirea pe care o facem de fiecare zi în mod teoretic a noțiunii de transfer. Adică despre ceva în cele din urmă care e vorba să se refere la o experiență, care ea, noi cunoaștem foarte bine totuși, cel puțin în măsura în care sub ceva titlu am practicat experiența analitică.

Fac remarcat că am pus mult timp pentru a veni de acolo la acea inimă a experienței. După punctul din care datăm acest seminar care este cel în care ghidez un anumit număr dintre voi de ceva ani, după data la care le-am făcut să înceapă, este în al optulea sau al zecelea an că am abordat transferul. Mă gândesc că veți vedea că această lungă întârziere nu era fără motiv. Să începem deci... la început: fiecare îmi impută să mă refer la ceva frază a formulei:
-„La început era Verbul”, (Evangheliea după Ioan),
-„Im Anfang war die Tat” spune un altul, („La început era acțiunea”: Goethe, Faust, I, 3)
-iar pentru un al treilea: „mai întâi – adică la începutul lumii umane – mai întâi era praxisul” (Marx: Teze despre Feuerbach)
Iată trei enunțuri care sunt în aparență incompatibile.

L.2 - 23 noiembrie 1960

E vorba azi să intrăm în examenul Banchetului. E cel puțin ceea ce v-am promis ultima dată. Ceea ce v-am spus ultima dată pare să vă fi parvenit cu sorți diverse. Degustătorii degustă. Ei își spun: anul va fi el bun? Pur și simplu mi-ar place să nu se oprească prea mult la ceea ce poate să apară ca aproximativ în anumite atingeri din care încerc să clarific drumul nostru.
Am încercat ultima dată să vă arăt portanții scenei în care va lua loc ceea ce avem de spus privind transferul. E foarte sigur că referința la corp, și în special la ceea ce îl poate afecta din ordinul frumuseții, nu era pur și simplu ocazia de a face spirit în jurul referinței transferențiale.
Mi s-a obiectat în ocazie că el ajunge la cinema – pe care l-am luat ca exemplu al aprehensiunii în ce privește aspectul psihanalistului – ori de câte ori psihanalistul este un băiat frumos și nu doar în cazul excepțional pe care l-am semnalat. Convine să vedem că este în mod precis în momentul în care la cinema, analiza este luată ca pretext pentru comedie. Pe scurt, veți vedea că principalele referințe la care m-am referit ultima dată își găsesc justificarea lor în calea pe care azi vom avea să ne conducem.
Pentru a raporta ceea ce este de acolo despre Banchet asta nu e comod, dat fiind stilul și limitele care ne sunt impuse prin locul nostru, obiectul nostru particular care – să n-o uităm – este în mod particular cel al experienței analitice. Să te pui să faci un comentariu în bună ordine a acelui text extraordinar, este poate să ne forțăm la un foarte lung detur care nu ne-ar lăsa apoi suficient timp pentru alte părți ale câmpului, dat fiind că am ales

Banchetul în măsura în care ni s-a părut a fi acolo o introducere în mod particular iluminantă a studiului nostru.

L.27 - 28 iunie 1961

În momentul de a ține în fața voastră ultimul cuvânt din acest an, mi-a revenit în spirit invocația lui Platon la începutul lui Critias. E prea bine într-adevăr acolo că ea se găsește, pentru atât cât vorbește despre ton ca despre un esențial în măsura a ceea ce e de spus. Să fi putut eu, într-adevăr, să știu acel ton să-l păstrez. Pentru a face aceea, Platon invocă ceea ce este obiectul însuși de care va vorbi în acel text neterminat: nimic mai puțin decât cel al nașterii zeilor.
O retăiere care nu a fost fără să-mi placă, căci la fel de bine - în mod lateral fără îndoială - noi am fost foarte aproape de acea temă până la punctul de a auzi pe cineva - despre care voi puteți considera pe anumite părți că face profesie din ateism - să ne vorbească despre zei ca despre ceea ce se află în Real. Ceea ce vă spun aici, se găsește că mulți o primesc de fiecare dată ca fiind ceva ce îi este adresat lui ca particular.
Spun „particular”:
-nu individual,
-cu siguranță nu cui mă place, căci mulți dacă nu toți o primesc,
-nici colectiv cu atât mai puțin totodată, căci constat că din ceea ce primește, fiecare lasă loc – între voi, contestării dacă nu discordanței.
Este deci un loc larg care este lăsat de unul la altul. Este poate aceea ceea ce numim – în sens propriu – „să vorbești în deșert”.

S.9 – IDENTIFICAREA – 1961-1962

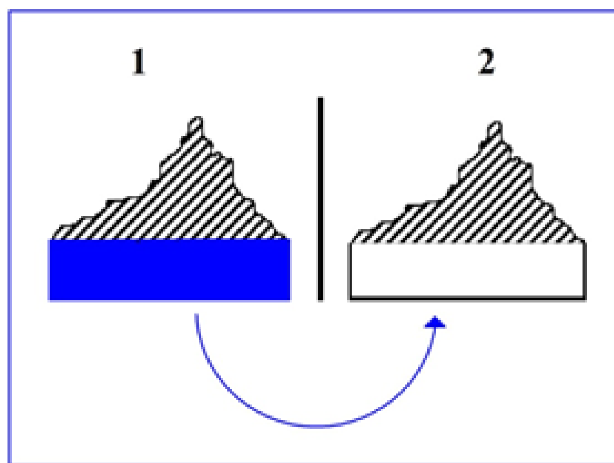
L.1 - 15 noiembrie 1961

Identificarea, astfel e anul acesta titlul meu și subiectul meu. E un bun titlu, dar nu un subiect comod. Nu cred că ați avea ideea că ar fi o operație sau un proces foarte ușor de conceput.

Dacă e ușor de constatat, ar poate totuși preferabil, pentru a-l constata bine, să facem un mic efort pentru a-l concepe. Este sigur că am întâlnit de acolo destul din efecte pentru a ne ține la sumar - vreau să spun la lucruri care sunt sensibile chiar experienței noastre interne – pentru ca voi să aveți un anumit sentiment despre ceea ce este. Acest efort de a concepe vă va pare – cel puțin acest an, adică un an care nu este primul al învățăturii noastre – fără nici o îndoială, prin locurile, prin problemele, la care acest efort va conduce, după aceasta, justificat.

Vom face azi un doar prim mic pas în acel sens. Vă cer iertare: aceasta poate ne va duce să facem acele eforturi pe care le numim propriu zis de gândire. Aceasta nu ni se va întâmpla deseori, nouă nu mai mult decât altora. Identificarea, dacă noi o luăm ca titlu, ca temă a scopurilor noastre, convine ca noi să vorbim despre ea altfel decât sub forma, dacă putem spune mitică, sub care am părăsit-o data trecută. (ședința din 21 iunie 1961)

Exista ceva de acest ordin – de ordinul identificării, în mod eminent – care era interesat, vă amintiți, în acel punct în care am lăsat cuvântul meu anul trecut, adică la nivelul în care, dacă aș putea spune, „întinderea umedă” căreia voi vă reprezentați efectele narcisice care cern acea stâncă, cea care rămânea ieșită în schema mea:

Acea stâncă auto-erotică căreia falusul îi simbolizează emergența: insulă în sumă bătută de spuma Afroditei

E vorba despre raportul subiectului cu semnificantul în identificare. Când vorbești despre identificare, primul lucru la care te gândești este celălalt cu care te identifici, cu accentul pe diferența dintre celălalt și Celălalt, micul și marele Celălalt.

Nu voi începe totuși pe aici, ci voi sublinia ceea ce în identificare se pune imediat ca a face identic, ca fondat în noțiunea de același și chiar de același al lui același, cu toate dificultățile pe care le implică.

Poate știți ce dificultăți oferă gândirii dintotdeauna că a este a. Dacă a e atât de a, să rămână, de ce să-l separi de el însuși pentru ca atât de repede să-l readuni? Nu e doar un joc de spirit. Ați spune bine de exemplu, că în linia unei mișcări de elaborare conceptuală care se numește logico-pozitivism, unde cineva se poate forța să vizeze un anumit scop, care ar fi de exemplu cel de a nu pune probleme logice decât dacă e un sens reperabil ca atare în vreo experiență crucială: s-ar fi decis să respingă orice problemă logică care nu ar putea, în vreo măsură, să ofere acest garant ultim, spunând că e o problemă lipsită de sens ca atare.

Totuși, dacă Russel poate da o valoare în „Principiile Matematicii" ecuației, punerii la egalitate, a lui a=a, un altul, Wittgenstein, i se va opune în rațiunea impasurilor care i se par a rezulta în numele principiilor de plecare. Iar acest refuz va fi pus chiar algebric, o astfel de egalitate obligându-se deci la un detur de notație pentru a găsi ceea ce poate servi ca echivalent recunoașterii identității a este a.

Pentru noi, dat fiind că nu e deloc calea logico-pozitivismului cea care ne pare în materie de logică a fi în vreun fel justificată, noi ne vom interoga, vreau să spun la nivelul unei experiențe de cuvânt, cea în care avem încredere, prin echivocurile sale, ambiguitățile sale, despre ceea ce putem aborda sub acest termen de identificare.

Știți că se observă în ansamblul limbilor anumite viraje istorice, destul de generale, chiar universale, pentru a putea vorbi de sintaxe moderne, opunându-le global, nu celor arhaice, ci pu și simplu vechi, înțelegem limbile a ceea ce numim Antichitatea. Acest tip de viraje generale sunt viraje de sintaxă, nu e deloc la fel cu privire la lexic, unde lucrurile sunt mult mai mișcătoare.
Există o echivalență între același și mine însumi, sensul oricărei identități, în inima aceea ce se desemnează printr-un fel de redublare ca mine însumi, un fel de ziua de azi, despre care nu ne dăm seama, în care apoi se înghesuie eul, tuul, elul, eaa, noii, voii, și sinele însuși. Vedem aici un fel de indicație a unui proces, a unei tendințe semnificative speciale, pe care permiteți-mi s-o numesc mihilism, în măsura în care la acest act, această experiență a lui mine se referă.
Regăsim alte urme unde se revelă acest fapt, această diferență netă și ușor de reperat, în greacă, autos al sinelul e cel ce desemnează și același, ca și în germană și engleză, selbst și self, care funcționează pentru a desemna identitatea.
Acest tip de metaforă permanentă, nu e pentru nimic că o relevăm aici și o interogăm, nu e poate fără raport cu faptul că în Descartes a putut să fie gândită ființa ca inerentă subiectului, într-un mod destul de captivant pentru ca, după ce formula a fost propusă gândirii, să putem spune că o bună parte din eforturile filosofiei constau în a căuta să se depietrifice de acolo, iar în zilele noastre din ce în ce mai deschis, neexistând, dacă pot spune, nici o tematică filosofică care să nu înceapă, cu rare excepții, prin a încerca să surmonteze acel faimos gândesc, deci sunt.
Acel gândesc, deci sunt, dacă vă raportați la textele lui Descartes, e infinit mai fluent, mai alunecos, mai nesigur decât sub această specie lapidară unde e marcat, fie în memoria voastră, fie în idea pasivă și sigur inadecvată pe care ați putea-o avea despre procesul cartezian. Cum ar putea să nu fie inadecvată când nu există un comentator care să se acorde cu altul pentru a-i reda sinuozitatea sa exactă?
Vom încerca să articulăm mai precis ceea ce am avansat de multe ori ca teză, că nimic altceva nu suportă ideea tradițională filosofică a unui subiect, decât existența semnificantului și a efectelor sale.
Dacă dăm cuvântului gândire un sens tehnic, gândirea celor a căror meserie e de a gândi, putem observa, dacă privim mai de aproape, și oarecum după, nu a făcut nimic altceva decât să se situeze undeva în interiorul acestei probleme.

Constatăm că nu putem spune că – cel puțin – nu ne proiectăm într-un anumit mod – că vrem sau nu, că o știați sau nu – toată experiența inconștientului care e a noastră aici, toată căutarea despre ce este această experiență, e ceva ce se plasează la acel nivel de gândire unde – în măsura în care mergem acolo fără îndoială împreună, dar nu fără ca eu să vă conduc acolo – raportul sensibil cel mai prezent, cel mai imediat, cel mai încarnat al acestui efort, e întrebarea pe care puteți să v-o puneți, în acest efort, despre cine sunt eu?
Nu e un joc abstract al filosofiei, căci despre acest subiect al lui cine sunt eu? – cel în care încerc să vă inițiez – voi nu sunteți fără să știți – cel puțin unii dintre voi – că aud de toate culorile.
Cei ce o știu, pot fi – bineînțeles – cei de la care o aud, și nu voi pune pe nimeni în jenă publicând ceea ce aud. De altfel de ce aș face-o, căci v-am acordat că întrebarea este legitimă? Vă pot duce foarte departe pe această pistă, fără să vă fie o singură clipă garantat adevărul a ceea cevă spun, chiar dacă în ceea ce vă spun nu e vorba decît despre adevăr.
Iar în ceea ce aud, de ce până la urmă să nu spun că asta ajunge până și în visele celor ce mi se adresează. Îmi amintesc de unul dintre ei. Putem cita un vis: de ce – visa unul din analizanții mei – nu spune adevărul despre adevăr? Era vorba de mine în acel vis. Acel vis mergea mai departe, la subiectul meu treaz, până la a reproșa acelui discurs unde, auzindu-l, îi lipsea întotdeauna ultimul cuvânt. Asta nu se poate rezolva decât spunând: copiii care sunteți așteaptă mereu, pentru a crede, să spun adevărul adevărat.
Căci acest termen adevărul adevărat are un sens, și chiar mai mult aș spune, pe acest sens s-a construit tot creditul psihanalizei. Psihanaliza s-a prezentat la început lumii ca fiind cea care aducea adevărul adevărat. Bineînțeles recădem repede în tot felul de metafore care fac să fugă lucrul.
Acest adevăr adevărat e dedesubtul cărților, va fi mereu unul, chiar și în discursul filosofic cel mai riguros. Acolo a fost fondat creditul nostru în lume și e stupefiant că acest credit încă mai durează, deși, de un bun timp, nu am făcut nici cel mai mic efort pentru a da un mic capăt de început la ceva care să-i răspundă.
Așadar nu mă simt prost onorat să fiu întrebat pe această temă: care e adevăratul adevăr al discursului vostru? Iar în cele din urmă chiar pot găsi că e tocmai în măsura în care nu sunt luat ca un filosof ci ca un psihanalist, că mi se pune această întrebare.
Dar să lăsăm asta, să intrăm în aceste raporturi ale identității subiectului prin formula carteziană, nu e vorba de a depăși Descartes, ci mai degrabă de a

scoate maximum de efecte din utilizarea impasurilor din care el ne desemnează fondul...

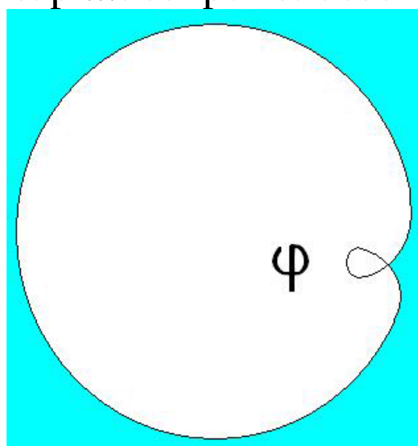
L.2 - 22 noiembrie 1961

Ați putut constata, nu fără satisfacție, că am putut introduce ultima dată scopul nostru de acest an printr-o reflecție care aparent ar putea trece drept bine filosofantă, căci ea purta întocmai asupra unei reflecții filosofice – cea a lui Descartes – fără a antrena din partea voastră, mi se pare mie, prea multe reacții negative.
Chiar departe de asta, se pare că mi s-a făcut încredere pentru legitimitatea suitei sale. Mă bucur de acest sentiment de încredere pe care aș vrea să-l pot traduce, în ceea ce cel puțin am resimțit unde vroiam, pe acolo, să vă duc.
Totuși ca să nu luați... în aceasta că voi continua azi pe aceeași temă... sentimentul că mă întârzii, mi-ar place să pun că astfel este chiar scopul nostru în acel mod pe care-l abordăm, să ne angajăm pe acel drum.
S-o spunem imediat, dintr-o formulă pe care toată dezvoltarea noastră din continuare o va clarifica: ceea ce vreau să spun, e că pentru noi analiștii, ceea ce noi înțelegem prin identificare... căci e ceea ce noi întâlnim în identificare, în ceea ce există de concret în experiența noastră privind identificarea... este o identificare de semnificant.
Realizați în *Cursul de lingvistică* unul dintre numeroasele pasaje unde De Saussure se forțează să închidă, cum o face neîncetat cernând-o, funcția semnificantului, și veți vedea... o spun între paranteze... că toate eforturile mele nu au fost finalmente fără să lase poarta deschisă la ceea ce aș numi mai puțin diferențe de interpretare cât veritabile divergențe în exploatarea posibilă a ceea ce el a deschis cu această distincție atât de esențială dintre semnificant și semnificat.
Poate aș putea atinge incidental pentru voi, pentru ca cel puțin să vă reperați de acolo existența, diferența care există între cutare și cutare școală:
-cea din Praga la care Jackobson, la care mă refer atât de des, aparține,
-cea din Copenhaga la care Hjelmslev i-a dat orientarea sub un titlu pe care nu l-am evocat încă în fața voastră de *glosematică.*
Veți vedea, este aproape fatal că sunt adus să revin acolo căci noi nu vom putea face un pas fără să tentăm să aprofundăm această funcție a semnificantului, și prin consecință raportul său la semn.
Identificarea e o identificare a semnificantului...
Semnificant, semnificat, semn... primeitatea funcției semnificantului în orice realizare a subiectului... legile identificării sunt identificare de semnificant...

distinctă de identificarea imaginară, efectul organic al imaginii seamănului, efecte de imagine...
Teoriile informației sunt o beție a descoperirii dimensiunii lanțului semnificant...
Noțiunea formei e diferită de experiența limbajului și dimensiune originală a raportului cu semnificantul, o distincție radicală a realului și a simbolicului...
Diacronie și sincronie...
Diacronia de fapt și diacronia de drept prin care ajungem la structură...

L.26 - 27 iunie 1962

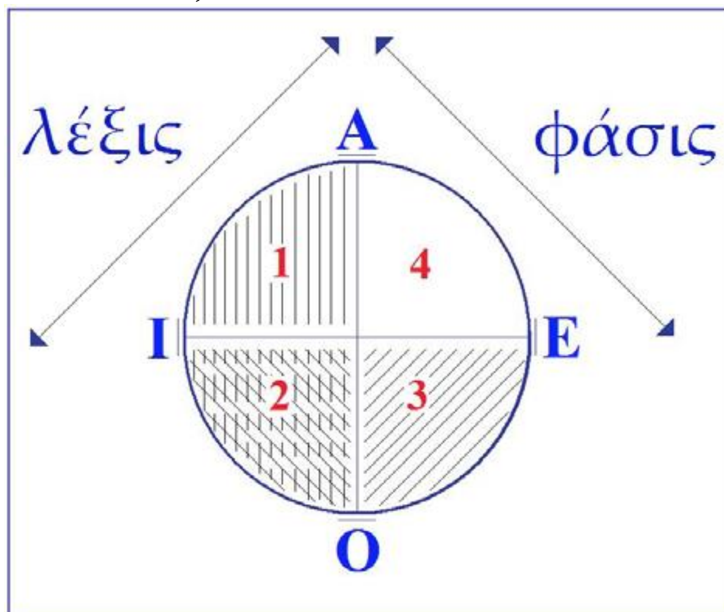
Azi, în cadrul învățăturii teoretice pe care vom fi reușit acest an s-o parcurgem împreună, vă indic că trebuie să-mi aleg axa, dacă pot spune, și că voi pune accentul pe formula suport [S ◊ a] a celui de-al treilea tip de identificare pe care v-am notat-o de mult timp, din timpurile grafului, sub forma lui S barat... pe care voi știți s-o citiți acum ...tăietura micuțului (a) [S ◊ a].
Nu asupra a ceea ce e acolo implicit, nodal, adică φ, punctul grație căruia eversiunea se poate face din unul în altul, grație căruia cei doi termeni se prezintă ca identici, în maniera dosului și feței... dar nu din orice dos și nu din orice față, fără aceasta nu aș fi avut nevoie să vă arăt în locul său ceea ce e când el reprezintă dubla tăietură pe această suprafață a cărei topologie am încercat să v-o arăt în cros-cap ...acel punct desemnat aici:

e punctul φ grație căruia cercul desenat de această tăietură poate fi pentru noi schema mentală a unei identificări originare.
Acel punct... cred să vă fi accentuat destul în ultimele mele discursuri funcția sa structurală ...poate, până la un anumit punct, primi pentru voi prea multe proprietăți satisfăcătoare:
acel falus, iată-l cu această funcție magică care e tocmai cea pe care întregul nostru discurs i-o implică de mult timp. Ar fi puțin prea ușor decât să găsim acolo punctul nostru de cădere.

De aceea azi vreau să pun accentul pe acel punct, adică pe funcția lui (a), micuțul(a), în măsura în care e totodată și propriu zis vorbind:
-ceea ce ne poate permite să concepem funcția obiectului în teoria analitică, adică acest obiect care în dinamica psihică, este ceea ce structurează pentru noi întregul proces progresiv-regresiv, cu care avem de-a face în raporturile subiectului la realitatea sa psihică,
-dar care este de asemenea obiectul nostru: obiectul științei analitice.
Iar ceea ce vreau să pun în față, în ceea ce vă voi spune azi, este că dacă vrem să calificăm acest obiect într-o perspectivă propriu logică... și accentuez: logicizantă ...nu avem nimic mai bun de spus decât aceasta: că el e obiectul castrării.
Înțeleg pe acolo, specific: în raport cu alte funcții care au fost definite până aici ale obiectului, căci dacă putem spune că obiectul în lume... pentru atât cât el se discerne acolo ... este obiectul unei privări, putem spune la fel că obiectul este obiectul frustrării.
Și voi încerca să vă arăt tocmai în ce acest obiect care este al nostru se distinge de acolo.
E foarte clar că dacă acest obiect este un obiect al logicii, nu ar știi să fi fost până aici complet absent, indecelabil în toate tentativele făcute pentru a articula ca atare ceea ce numim logică.
Logica nu a existat din toate timpurile sub aceeași formă, cea care ne-a satisfăcut perfect, ne-a împlinit până la Kant care se complăcea încă acolo, această logică formală, născută într-o zi sub pana lui ARISTOTEL, a exercitat această captivație, această fascinație până la a ne fi atașat, în secolul trecut, de ceea ce putea fi reluat acolo în detaliu.
Ne-am dat seama de exemplu că lipseau acolo multe lucruri de partea cuantificației. Nu e cu siguranță ceea ce am adăugat acolo, ceea ce e interesant, ci e prin ceea ce ea ne reținea și multe lucruri pe care am crezut a trebui să le adăugăm acolo nu merg decât într-un sens în mod singular steril.
În fapt, este despre reflecția pe care analiza ne-o impune, privind acele puteri atât de mult timp insistente ale logicii aristoteliciene, că se poate prezenta pentru noi interesul logicii.
Privirea celui care desface de toate detaliile sale atât de fascinante logica formală aristoteliciană trebuie... v-o repet ...să se abstragă de ceea ce ea aduce ca decisiv, ca tăietură în lumea mentală, pentru a înțelege chiar cu adevărat ceea ce l-a precedat... de exemplu: posibilitatea oricărei dialectici platoniciene, pe care o citim mereu ca și cum logica formală ar fi fost deja acolo, ceea ce o falsifică complet pentru lectura noastră ...dar să lăsăm.

Obiectul aristotelician... căci tocmai așa trebuie să-l numim ... are tocmai, dacă pot spune, ca proprietate de a putea avea proprietăți care îi aparțin în propriu: atribute.
Și sunt acestea cele care definesc clasele. Ori aceasta e o construcție pe care el n-o datorează decât faptului de a confunda ceea ce aș numi – din lipsă de mai bun – categoriile lui a fi și ale lui a avea.
Aceasta ar merita lungi dezvoltări, și pentru a vă face să depășiți acel pas sunt obligat să recurg la un exemplu care îmi va servi drept suport. Deja această funcție decisivă a atributului, v-am arătat-o în cadrant:

este introducerea trăsăturii unare care distinge:
-partea fazică, unde va fi spus de exemplu că „orice trăsătură este verticală”, ceea ce nu implică în sine existența nici unei trăsături,
- de partea lexică, unde se poate să existe trăsături verticale, dar unde se poate să nu existe.
Să spui „orice trăsătură este verticală” trebuie să fie structura originară, funcția de universalitate, de universalizare proprie unei logici fondate pe *trăsătura privării*.
Πᾶς (pass), este „tot – orice”… el evocă nu știu ce ecou al zeului Pan. E bine acolo una dintre coalescențele mentale pe care vă rog să faceți efortul să le tăiați din hârtiile voastre. Numele zeului Pan nu are absolut nimic de-a face cu „tot”, și efectele panice cărora el se joacă seara în jurul spiritelor simple de țară nu au nimic de-a face cu vreo efuziune mistică sau nu. Raptusul alcoolic, zis de vechii autori „pantophobic”, este bine numit în acel sens că, el de asemenea Πανικός (panikos) ceva îl tracasează, îl perturb, și că trece pe fereastră. Nu există nimic de pus mai mult acolo, e o greșeală a spiritelor prea eleniste să-I aducă acolo acest retuș despre care unul din maeștrii mei vechi,

totuși mult iubit de mine, ne aducea această rectificare, trebuie să spunem raptusul „pantofobic”. Absolut deloc.
Tăierea micului obiect a, prin punctul nodal, de grație, implicit, al eversiunii lor, ϕ, falusul, funcția magică structurală a identificării originare... punctul de cădere, funcția lui a, micul a, funcția obiectului, obiectul științei analitice, obiectul castrării, în raport cu alte funcții ale obiectului în lume, ca obiect al privării,ca obiect al frustrării... un obiect al logicii, obiectul aristotelian, cu proprietăți, atribute, definind clase, confundând categoriile lui a fi și a avea, introducând Trăsătura Unară, funcția universalității, universalizării, fondată pe trăsătura privării, posedarea sa sau nu...
Structura obiectului aristotelian, obiectul privării, funcția clasificatoare, ceea ce nu este este non, funcția terțului exclus, problema logicii matematice celei mai elaborate... tot ceea ce strălucește nu e aur... ce face strălucirea?, ce este adevărat în strălucire?...
Nimic nu va fi suficient de veritabil pentru a asigura punctul în jurul căruia subzistă funcția dorinței... caracteristica fundamentală a obiectului a, obiectul interesului analiștilor, al oricărui auditoriu, obiectul dorinței, a ști adevărul despre adevăr, otrava mărului, inima structurii, ceea ce duce la castrare, inima identificării fantasmatice, obiectul organizator, inductor, obiectul castrării, al întregii lumi a angoasei, suprafața benzii Moebius, obiectul formator al lumii dorinței, raportul constituirii subiectului în relație cu locul marelui Altul, unde se ordonează realitatea semnificantului, punctul nodal, al lipsei oricărei semnificanțe, punctul dorinței Altuia, punctul falic, abolirea oricărei semnificanțe, obiectul ordonării lumii, iluzia de a fi o lume, obiectul științei naturii, obiectul goetheany, obiectul care citește toate figurile unei intenții cvasidivine, născând cele mai vechi iluzii ale unei analogii micro-macrocosmice, urmele unei activități cosmogenice, încă captivante ...

S.10 – ANGOASA – 1962-1963

L.1 - 14 noiembrie 1962

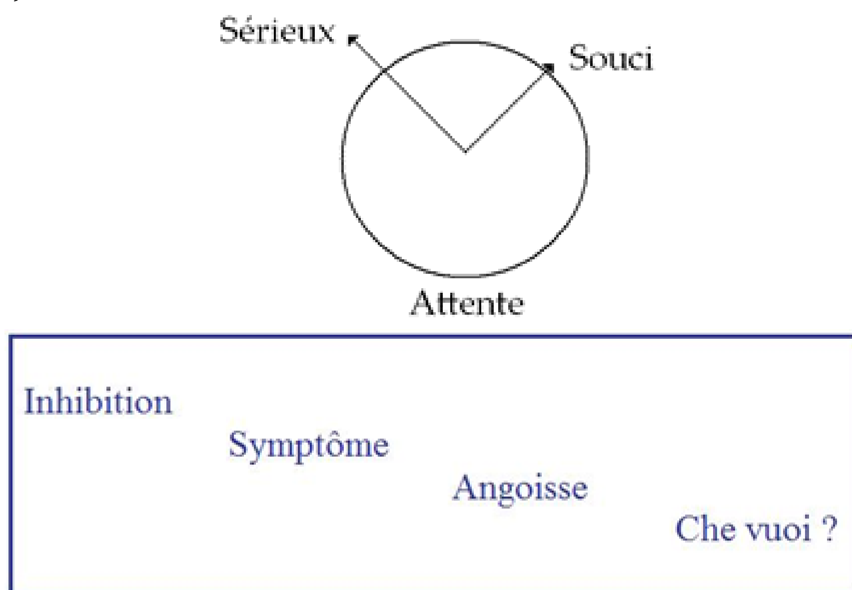
Vă voi vorbi acest an despre angoasă.
Cineva care nu e deloc la distanță de mine în cercul nostru, m-a lăsat totuși cealaltă zi să percep ceva surpriză că am ales acest subiect care nu i se părea să trebuiască să fie de o atât de mare resursă. Trebuie să spun că nu voi avea vreo greutate să-i dovedesc contrariul. În masa a ceea ce ni se propune nouă cu privire la acest subiect, întrebări, va trebui să aleg și în mod sever. De aceea voi încerca, încă de azi să vă arunc asupra lucrului.
Dar deja această chestiune mi-a părut a păstra urma a nu știu ce naivitate niciodată etanșată, pentru motivul că asta ar fi să crezi că este o alegere: că fiecare an, eu aleg un subiect, așa, care mi s-ar părea interesant pentru a continua jocul vreunei *baliverne,* cum se spune. Nu!
O veți vedea, mă gândesc, angoasa e punctul de întâlnire unde vă așteaptă tot ceea ce a era din discursul meu anterior și unde se așteaptă între ei un anumit număr de termeni, care au putut până în prezent să nu vă apară suficient de legați.
Veți vedea pe acest teren al angoasei, cum, înnodându-se mai strâns, fiecare își va lua încă și mai bine locul său. Spun „*încă și mai bine*” căci recent s-a putut să-mi apară, apropo de ceea ce s-a spus despre *fantasmă* la una dintre reuniunile zise „*provinciale*” ale Societății noastre[1], că ceva își luase în spiritul vostru - privind această structură atât de esențială care se numește

---

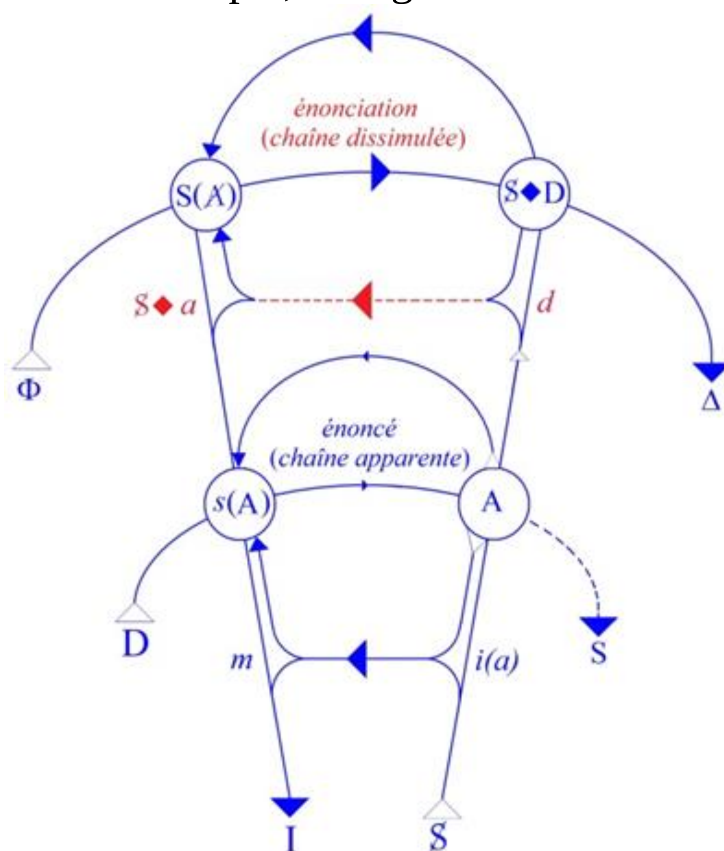
[1] „*Zile provinciale*” din octombrie 1962 pe tema fantasmei. Cf. Robert Pujols: *Abordare teoretică a fantasmei*, în *Psihanalistul* nr.8, Puf 1964, p.11

fantasma - locul său efectiv. Veți vedea că cel al angoasei nu e departe de acela, pentru motivul că e foarte frumos și bine același.

V-am pus pe această tablă – totuși, în cele din urmă nu este o mare tablă – câțiva mici semnificanți, repere sau ajutor pentru memorie, poate nu toți cei pe care aș fi vrut, dar după toate convine să nu abuzăm prea mult în ce privește schematismul. Aceasta o veți vedea clarificându-se imediat. Ei formează două grupe, aceasta și aceea:

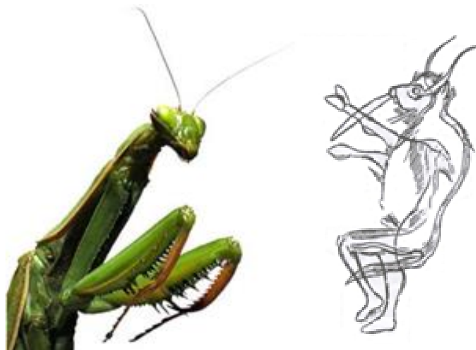
Aceea o voi completa. La dreapta, acel graf:

cu care mă scuz că de atât de mult timp vă deranjez, dar care este totuși necesar – căci valoarea de reper vă va apărea, mă gândesc, mereu mai eficace

– pentru a aminti *structura* pe care trebuie s-o evoce ochilor voştri. La fel de bine forma sa – care poate nu v-a apărut niciodată – de *pară-păr de angoasă*, nu poate aici de evocat *prin hazard*.
Pe de altă parte, dacă anul trecut, apropo de această mică *suprafaţă topologică* căreia i-am făcut o atât de mare parte, unii au putut vedea sugerându-se spiritului lor anumite forme îndoire ale *foiţelor embriologice*, *chiar a straturilor cortexului*, nimeni - apropo de dispoziţia totodată *bilaterală şi înnodată* a intercomunicării orientate a acestui graf, nimeni nu a evocat niciodată apropo de aceasta, *plexul solar*. Bineînţeles nu pretind să vă dau acolo secretele, dar această curioasă mică omologie nu e poate atât de externă pe cât o credem şi ar merita să fie amintită la începutul unui discurs despre angoasă.
Angoasa, aş spune – până la un anumit punct al reflecţiei prin care am introdus discursul meu adineaori, cel care a fost făcut de unul dintre apropiaţii mei, vreau să spun în *Societatea noastră – angoasa nu pare să fie ceea ce vă sufocă, înţeleg, ca psihanalişti*.
Şi totuşi, nu e prea mult a spune că *asta ar trebui*, în, dacă pot spune, logica lucrurilor, adică a relaţiei pe care voi o aveţi cu pacientul vostru. După toate, să simţi ceea ce subiectul *poate de acolo să suporte din angoasă*, este ceea ce vă pune la probă în fiecare clipă.
Trebuie deci să presupunem că cel puţin pentru cei dintre voi care s-au format în tehnică, lucrul a sfârşit prin a trece, în reglarea voastră, *cel mai puţin perceput*, trebuie prea bine s-o spunem. Nu este exclus, şi Dumnezeu mulţumesc, ca analistul, pentru puţin cât ar fi deja dispus – vreau să spun prin foarte bune dispoziţii de a fi un analist – ca analistul intrând în practica sa să resimtă de la primele sale relaţii cu bolnavul pe divan *ceva angoasă*.
Încă e convenabil să atingem apropo de asta chestiunea comunicării angoasei. Această angoasă, despre care voi ştiţi, că pare ea, atât de bine să regleze, să vă tamponeze de acolo, să vă ghideze, este ea aceeaşi cu cea a pacientului? De ce nu? E o chestiune pe care o las deschisă pentru moment, poate nu pentru foarte mult timp, dar care merită osteneala să fie deschisă încă de la origine, dacă totodată trebuie să recurgem la articulările noastre esenţiale pentru a-i putea da un răspuns valabil. Deci să aşteptăm un moment cel puţin, în distanţe, în deturările pe care vi le voi propune şi care nu sunt absolut deloc în afara oricărei previziuni pentru cei care sunt auditorii mei.
Căci dacă vă amintiţi, deja apropo de o altă serie de zile zise „*provinciale*” care erau departe de a-mi fi dat atâta satisfacţie, apropo *de care* într-un fel de incluziune, de paranteză, de anticipare, în discursul meu de anul trecut, am

crezut că trebuie să avertizez și să proiectez în avans o formulă indicându-vă raportul angoasei esențial la dorința Altuia.
Pentru cei ce nu erau acolo, reamintesc fabula, apologia, imaginea amuzantă, pe care crezusem că trebuie s-o ridic de acolo în fața voastră pentru o clipă: eu însumi îmbrăcând masca animalului cu care se acoperă „*vrăjitorul grotei Cei trei Frați*”, mă *imaginasem* în fața voastră, în fața unui alt animal – a unuia adevărat acela, și presupus uriaș pentru ocazie – cel al mantiei religioase (călugăriței).

Și la fel de bine, cum masca pe care eu o purtam, eu nu știam care era, voi vă imaginați ușor că aveam câteva motive să nu fiu asigurat, pentru cazul în care, prin hazard, acea mască nu ar fi fost improprie să antreneze partenera mea în ceva eroare cu privire la identitatea mea, lucrul fiind bine subliniat prin ceea ce eu adăugasem acolo: că în acea oglindă enigmatică a globului ocular al insectei eu nu îmi vedeam propria mea imagine.
Această *metaforă* își păstrează azi întreaga sa valoare, și este ea cea care justifică faptul că în centrul semnificanților pe care eu i-am pus pe acea tablă, voi vedeți chestiunea pe care am introdu-o de mult timp ca fiind țâțâna celor două etaje ale grafului în măsura în care ele structurează acel raport al subiectului cu semnificantul, care cu privire la subiectivitate mi se pare că trebuie să fie cheia a ceea ce introduce în doctrina freudiană „*Che vuoi?*”, „*Ce vrei tu?*”.
Împingeți puțin mai mult funcționarea, intrarea cheii, atunci aveți „*Ce îmi vrea mie el?*” cu *ambiguitatea* pe care franceza o permite asupra lui „*mie*”, între complementul indirect sau direct. Nu doar: „*ce vrea el la mine?*”, ci ceva suspendat ce privește direct *eul*, care nu este „*cum mă vrea el?*” ci care este „*ce vrea el privind acest loc al eului*”, care este ceva *în suspensie, între două etaje*, d →S◊a et i(a) → m, cele două puncte de retur care în fiecare desemnează efectul caracteristic și distanța atât de esențială pentru a construi la începutul a tot ceea ce noi vom avansa acum, distanță care face totodată omolog și distinct raportul *dorinței* și al *identificării narcisice*.
Este în jocul dialecticii, care înnodă atât de strâns cele două etaje, că noi vom vedea introducându-se *funcția angoasei*, nu că ea ar fi de acolo ea însăși

resortul, dar că ea este prin momentele apariției sale *ceea ce ne permite să ne orientăm acolo*.
Astfel deci în momentul în care am pus întrebarea privind raportul vostru de analist la angoasă, întrebare care tocmai lasă în suspensie aceasta: pe cine menajați voi?
Altul, fără îndoială, dar la fel de bine voi-înșivă, iar acele două menajamente pentru a se reacoperi nu trebuie să fie lăsate confundate. Este chiar acolo una dintre vizările care la sfârșitul acestui discurs vă vor fi propuse. Pentru moment introduc această indicație de metodă, că ceea ce noi vom avea de scos ca învățătură din această cercetare cu privire la angoasă, este să vedem în ce punct privilegiat ea emerge. Este faptul de a modela pe o orografie[2] a angoasei ceea ce ne conduce direct asupra unui relief care este cel al raporturilor de termen la termen care constituie această tentativă structurală mai mult decât condensată din care am crezut că trebuie să fac pentru voi ghidul discursului nostru.
Dacă voi știți deci să vă aranjați cu angoasa, aceasta ne va face să avansăm deja, decât să încercăm să vedem cum. Și la fel de bine, eu însumi, eu nu aș ști s-o introduc fără a o aranja în vreun fel, și este poate acolo un prag: nu trebuie s-o aranjez prea repede, aceasta nu vrea să spună nici că în nici un mod, prin ceva joc psihodramatic, scopul meu trebuie să fie să vă arunc în angoasă cu jocul de cuvinte pe care deja l-am făcut cu privire la acel „je - eu” al lui „jeter – a arunca”.

L.25 - 3 iulie 1963

Voi conclude azi ceea îmi propusesem să vă spun acest an despre angoasă. Voi marca de acolo limita și funcția, indicând pe acolo unde înțeleg că se continuă pozițiile care singure ne permit, ne vor permite dacă se poate, să buclăm ceea ce e de acolo cu privire la rolul nostru de analist.
Angoasa, Freud la capătul operei sale a desemnat-o ca semnal. El a desemnat-o ca semnal - diferit de efectul situației traumatice - semnal articulat la ceea ce el numește „pericol”. Cuvântul „pericol” pentru el este legat la funcția, la noțiunea – trebuie bine să spunem: ne-elucidată - de „pericol vital”.
Ceea ce voi fi articulat pentru voi acest an ca original, este precizia cu privire la ceea ce este acel pericol. Acel pericol e – conform indicației freudiene, dar mai precis articulate – ceea ce este legat la caracterul de încetare: c, e, doi s, i, o, n al momentului constitutiv al obiectului micuț (a). A ce atunci angoasa

[2] Orografie: Arta fabricării cadranelor solare

– pentru noi, în acest punct al elaborării noastre – trebuie ea considerată ca a-i fiind semnalul? Aici încă nu vom articula altfel decât Freud acel moment. Acel moment de funcție al angoasei este anterior acestei încetări a obiectului, căci experiența ne interzice să nu – ca necesitate însăși a articulării ei îl obligă acolo Freud – situăm ceva mai primitiv decât articularea situației de pericol de vreme ce noi o definim așa cum tocmai am făcut-o, la un nivel, la un moment anterior acestei încetări a obiectului.

Angoasa – am anunțat pentru voi la început, și încă deja din seminarul de acum doi ani – angoasa se manifestă în mod sensibil încă de la prima abordare ca raportându-se, și într-un mod complex, cu dorința Altuia. De la acea primă abordare, am indicat că funcția angoasantă a dorinței Altuia e legată la aceasta: faptul că eu nu știu ce obiect micuț (a) sunt pentru acea dorință. Aș accentua azi că aceasta nu se articulează pe deplin, nu ia formă exemplară decât la ceea ce am numit, am desemnat aici în semn la tablă... al patrulea nivel definibil ca și caracteristică a funcției constituirii subiectului în relația sa cu Altul, și în măsura în care noi îl putem articula ca centrat în jurul funcției angoasei. Acolo doar, plenitudinea specifică prin care dorința umană este funcție a dorinței Altuia, doar acolo, la acel nivel, această formă este împlinită. Angoasa, v-am spus vouă, este acolo legată la aceasta că eu nu știu ce obiect micuț (a) eu sunt pentru dorința Altuia.

Dar aceasta, în cele din urmă nu este legată decât la nivelul unde eu pot da de acolo această fabulă exemplară în care Altul ar fi un radical Altul, ar fi această „mantie religioasă" a unei dorințe vorace, căreia nimic nu mă leagă ca factor comun. Tocmai din contră, Altuia uman, ceva mă leagă, ceva care este calitatea mea de a-i fi seamănul său. Ceea ce rămâne din „eu nu știu" angoasant este în mod fundamental răucunoaștere, răucunoaștere la acel nivel foarte special a ceea ce este, în economia dorinței mele de om, micuțul (a). Și tocmai de aceea, în mod paradoxal este la nivelul spus al patrulea, la nivelul dorinței scopice că dacă structura dorinței este pentru noi cea mai deplin dezvoltată în alienarea ei fundamentală, este tot acolo că obiectul (a) este cel mai mascat, iar cu el că subiectul este, în ce privește angoasa, cel mai securizat. Este ceea ce face necesar ca noi să căutăm, altundeva decât la acest nivel, urma micuțului (a) în ce privește momentul constituirii sale.

S.11 - CELE 4 CONCEPTE FUNDAMENTALE ALE ANALIZEI - 1964

L.1 - 15 ianuarie 1964 - Excomunicarea

Doamnelor, Domnilor,

în seria de conferințe cu care sunt însărcinat de a șasea Secție a Școlii practice de Înalte studii, vă voi vorbi despre Fundamentele psihanalizei. Aș vrea doar azi să vă indic sensul pe care socotesc să-l dau acestui titlu și modului sub care sper acolo să satisfac.

Totuși îmi trebuie mai întâi să mă prezint în fața voastră – chiar dacă cea mai mare parte aici, dar nu toți, mă cunosc – căci circumstanțele fac să mi mi se pară potrivit să introduc acolo chestiunea prealabilă, să vă prezint acest subiect:

„În ce anume sunt autorizat?”

Sunt autorizat să vorbesc aici în fața voastră despre acel subiect din zvonurile de a fi făcut pe altundeva ceea ce numeam un „seminar” care se adresa la psihanaliști. Dar, așa cum unii o știu, m-am demis din această funcție – căreia, timp de zece ani, dedicasem cu adevărat viața mea – pe motiv de evenimente survenite în interiorul a ceea ce numim o „societate psihanalitică”, și tocmai cea care în mod precis îmi încredințase această funcție.

Am putea susține că a mea calificare nu este pentru atât pusă în cauză pentru a împlini altundeva această aceeași funcție. Țin totuși în mod provizoriu chestiunea ca suspendată.

Și dacă m-am pus în calitatea de a putea, să spunem, doar să dau suită acestui învățământ care a fost al meu, consider că trebuie să încep, înainte să deschid ceea ce se prezintă deci ca o nouă etapă, trebuie să încep prin mulțumirile pe care le datorez din această posibilitate, lui M. Fernand Braudel, președinte al

Secțiunii de Înalte studii, care mă delegă aici în fața voastră, prin grația căruia eu trebuie, în sumă, să pot s-o fac sub egida aceste Școli înalt onorate - M. Braudel, împiedicat, mi-a spus regretul său de a nu putea fi prezent în momentul în care azi îi aduc acest omagiu – precum și pentru ceea ce aș numi noblețea cu care în această ocazie, el a vrut să pareze situației de lipsă în care eram – pentru un învățământ din care, în sumă, nu-i parvenise nimic altceva decât stilul și reputația – pentru ca eu să nu fiu pur și simplu redus la tăcere.
Noblețe este prea bine termenul de care este vorba atunci când e vorba, în sumă, să primești pe cel care era în poziția în care sunt: cea a unui refugiat. El a făcut-o atât de repede din a fi acolo usucitat prin vigilența prietenului meu Claude Levi-Strauss, care mă bucur că a bine-voit azi să-mi dea prezența sa și care știe cât mi-este de prețioasă această mărturie a atenției ce o poartă unei munci, a mea, la ceea ce se elaborează acolo în profundă corespondență cu a sa.
Aș adăuga acolo mulțumirile mele pentru toți cei care, în această ocazie, mi-au marcat simpatia lor, până la a ajunge la complezența cu care M. Robert Flaceliere, director al Școlii Normale Superioare, a binevoit să pună la dispoziția Școlii de Înalte studii, această sală (E.N.S. rue d'Ulm, salle Dussane) fără care nu știu cum aș fi putut să vă primesc, din a fi venit atât de numeroși, fapt pentru care vă mulțumesc din adâncul inimii.
Toate acestea privesc deci baza – într-un sens, aș zice „local" chiar militar al acestui cuvânt – baza pentru învățământul meu.
Dar îmi permit să abordez acum ceea despre ce este vorba: Fundamentele Psihanalizei. Pentru ceea ce e din Fundamente ale psihanalizei, seminarul meu era acolo, dacă pot spune, implicat. Era de acolo un element:
-căci în sumă contribuia la a o fonda in concreto,
-căci făcea parte din praxis însăși,
-căci era acolo interior,
-căci era dirijat spre ceea ce este un element al acestei praxis, adică formarea de psihanaliști.
Am putut, într-un timp – în mod ironic – să definesc – provizoriu poate, dar și din lipsă de mai bine, în stânjeneala în care puteam fi – un criteriu a ceea ce este psihanaliza, ca „tratamentul distribuit de un psihanalist".
Henry Ey, care e aici azi, își va aminti de acest articol căci a fost publicat în acel volum de enciclopedie[3] pe care îl dirijează. Îmi va fi cu atât mai mult

[3] „Variante ale curei tip", în Enciclopedia medico-chirurgicală, Psihiatrie, Volum III, Februarie 1955, Suprimat în 1960. Scrieri p.323.

ușor să evoc – căci el este prezent – faptul veritabilei înverșunări care a fost pus să facă să fie retras din numita enciclopedie, numitul articol, până la punctul în care el însuși – despre care fiecare știe simpatiile pe care mi le acordă – a fost, în sumă, neputincios să oprească această operațiune obținută de un comitet director în care se găseau tocmai psihanaliști!
Acest articol, care va fi cules în ceea ce încerc să fac pentru moment, pentru un anumit număr din textele mele, adică o ediție („Scrieri" va fi publicată la Seuil în 1966), voi veți putea, gândesc, judeca dacă și-a pierdut actualitatea. O gândesc cu atât mai puțin cu cât toate chestiunile pe care le ridic acolo sunt acelea tocmai prezente, prezentificate totodată prin faptul că sunt aici în postura care este a mea pentru a introduce mereu această aceeași chestiune: „Ce este psihanaliza?"
Fără îndoială există acolo mai mult decât o ambiguitate și această întrebare este întotdeauna – după cuvântul din care-o desemnez în acest articol – o „întrebare liliac". S-o examinez la ziuă, așa este ceea ce îmi propuneam.
De unde, din ceva învățământ unde trebuie să vi-l propun azi la locul, la locul de unde re-abordez acea problemă, faptul că putem să-l definim ca pe un loc care s-a schimbat, care nu mai deloc înăuntru, despre care nu știm dacă e în afară, nu e aici anecdotic.
Și e tocmai de ce gândesc că nu veți vedea din partea mea nici recurs la anecdotă, nici polemică de nici un fel dacă punctez aceasta care e un fapt: este că învățământul meu – desemnat ca atare – a suportat din partea unui organism – care se numește Comitetul executiv al aceste organizații internaționale care se numește International Psycho-analytical Society – o cenzură care nu este deloc obișnuită. Căci este vorba de nimic mai puțin decât de a face din proscrierea acestui învățământ – care trebuie considerat ca nul în tot ceea ce poate veni de acolo în ce privește abilitarea în registrul acestei societăți a unui psihanalist – a face din această proscriere, condiția de afiliere a societății căreia aparțin.
Aceasta încă nu e suficient: este formulat că această afiliere nu va fi acceptată decât dacă li se dau garanții pentru ca învățământul meu să nu reintre, niciodată, prin această societate, în activitate pentru formarea de analiști. Este vorba deci acolo de ceva ce e în mod propriu comparabil cu ceea ce numim în alte locuri, „excomunicarea majoră". Încă aceasta – în locurile unde acest termen este folosit – nu e niciodată pronunțată fără posibilitate de întoarcere. Ea nu există, ea nu există totuși sub această formă decât într-o comunitate religioasă desemnată prin termenul indicativ, simbolic al Sinagogii. Este în mod propriu ceea la ce Spinoza i-a fost obiectul în două etape: 27 iulie 1656

– singular tricentenar, căci corespunde tricentenarului lui Freud (născut pe 6 mai 1856) – pe 27 iulie 1656, Spinoza a fost obiectul lui חרם [herem], excomunicare care corespunde bine acestei excomunicări majore. El a așteptat ceva timp – pentru a completa tricentenarul nostru – pentru a fi obiectul lui Chammata, care constă în a adăuga acolo această condiție a imposibilității unei întoarceri.
Să nu credeți, nici acolo, că ar fi vorba de un joc metaforic, că ar fi întru-câtva pueril să agiți cu privire la câmpul – Dumnezeul meu – lung pe cât și serios, pe care îl avem de acoperit. Eu cred - și o veți vedea – că el introduce ceva – nu doar prin ecourile ce le evocă, ci prin structura pe care o implică – el introduce ceva ce ar fi la începutul investigației noastre privind praxis psihanalitică.
Eu nu sunt, bineînțeles, pe punctul de a spune – căci nu ar fi imposibil – că, comunitatea psihanalitică este o Biserică. Dar incontestabil întrebarea survine de a ști ceea ce ea poate prea bine să aibă care face aici ecou unei practici religioase. Vom veni acolo și vom vedea că această cale nu va fi, pentru noi, nefecundă.
Psihanaliza didactică... Lăsată în umbră de tot ceea ce s-a publicat... Scopuri, limite, efecte...
Ce se poate și trebuie așteptat și ce nu, ca frână, ca eșec... Ce fondează psihanaliza ca praxis?
Praxis e o acțiune a omului care îl pune în măsura de a trata realul prin simbolic...
Este psihanaliza o știință? În mod cert e o religie, încă vie, foarte vie... Mi se va spune că e o căutare, dar nu am încredere în acest termen, cum spunea Picasso, nu caut, găsesc...
O știință are un obiect definit de un nivel de operare reproductibil, experiența, dar nu e suficient, căci ar face să intre și experiența mistică și alchimia... Oricum decisivă, esențială mi se pare a fi puritatea sufletului operatorului, prezența analistului în Marea Operă analitică, poate că asta caută psihanaliza noastră didactică și poate că și eu... Punctul central, care este dorința analistului? Ce trebuie să fie în dorința analistului pentru a opera corect?
Punerea în formule să fie suficientă? Nu cred... Freud e primul și singurul care a introdus concepte fundamentale în această presupusă știință într-un mod aproape religios...
În vorbire istericul își constituie dorința, aceasta e poarta lui Freud, raporturile dorinței cu limbajul, așa a descoperit mecanismele inconștientului...

Un raport dezvăluit geniului său, dar nu elucidat deplin, mai ales nu prin noțiunea masivă de transfer...
Satisfacerea dorinței isterice ca cea mai bună metodă de vindecare a simptomului, lasă în afară motivul pentru care istericul nu își poate susține dorința decât ca dorință nesatisfăcută... E urma unui păcat originar al analizei, nu poate fi decât unul, dorința lui Freud însuși, ceva ce în Freud nu a fost niciodată analizat...
Numele Tatălui, vizează, pune în chestiune originea, privilegiul prin care dorința lui Freud a găsit poarta de intrare în inconștient... O anumită dorință originară, dorința lui Socrate, nu știu nimic decât ceea ce doresc, nu o poziție de subiectivitate originară, ci una de obiect, ca și la Freud...

L.2 - 22 ianuarie 1964 - Inconștientul freudian și al nostru

Gândire sălbatică... Nu există cauză decât a ceea ce sună... Obiectul misterios, cel mai ascuns, al pulsiunii scopice...
Corespondența diverselor forme ale obiectului a cu funcția centrală și simbolică -fi...
Inconștient și Repetiție... În raport cu ceea ce impune ca formă calculul infinitezimal... Conceptul poate fi realizat doar prin salt, trecere la limită...
Subiectul și Realului... Poate fi considerată psihanaliza constituind o știință, o speranță de știință?
Inconștientul e structurat ca un limbaj...
Gândirea sălbatică, funcția totemică, funcția clasificatorie primară, înaintea oricărei experiențe, deducții individuale, înscrieri de experiențe colective...
Natura oferă semnificanți, raporturi determinate în tot ceea ce natura oferă ca suporturi, dispuse în teme de opoziție... Ei organizează raporturile umane, le dau structuri, le modelează... Înainte de formarea subiectului ce gândește și se situează, asta numără, este numărat, și în numărat numărătorul e deja... Abia apoi subiectul trebuie să se recunoască aici ca numărător...
Psihosociologia, lingvistica, jocul combinatoriu operând în spontaneitatea sa, singur, presubiectiv, este structura ce dă statutul inconștientului, ne asigură că sub termen e ceva calificabil, accesibil și obiectivabil...
Nu e suficient să spui că inconștientul e un concept dinamic, ai substitui ordinul misterului cu un mister particular -forța, un loc de opacitate, de aceea mă voi referi la Cauză...
Kant spune că e inanalizabil, imposibil de înțeles de rațiune, închis strâns de un abis, care rămâne esențial în funcția cauzei... E mereu o jenă a filozofilor, și nu e așa simplu de echilibrat cum pare s-o facă Aristotel în cele 4 cauze...

Cauza, și orice modalitate înscrisă de Kant în categoriile rațiunii pure, ca relație între inerență și comunitate, nu este prin asta mai raționalizată...
Cauza se distinge de ceea ce e determinant într-un lanț, adică legea... În ea este mereu ceva anti-conceptual, indefinit, există o gaură, ceva ce oscilează în interval... Nu există cauză decât a ceea ce sună...

L.3 - 29 ianuarie 1964 - Despre subiectul certitudinii

Abisul inconștientului, pre-ontologic, prima emergență a inconștientului nu se pretează ontologiei, ordinea inconștientului, nici ființă, nici non-ființă, ci non-realizat... O deschidere infernală, spre o lume inferioară, așa zisele fenomene psi, numite așa aberant pentru a le steriliza...
Dorința umană e infinită dar limitată, de plăcere, principiul plăcerii, în raport cu care se susține depășind pragul impus, aspirația oceanică, o fantasmă, o iluzie,
Ceea ce se întâmplă în inconștient e inaccesibil contradicției, localizării spațio-temporale, funcției timpului,
Dorința vehiculează mereu spre un viitor scurt și limitat ceea ce susține din imaginea unui trecut, Freud o numește indestructibilă, ceea ce e inconsistent, dar cărui registru aparține ea în ordinea lucrurilor, un lucru durează, timpul istoric, și are o substanță, timpul logic...
Ceea ce e ontic în funcția inconștientului, este deschiderea prin care ceva a cărui aventură în câmpul nostru pare atât de scurtă, e într-o clipă adus la lumina zilei, o clipă, căci al doilea timp, care e de închidere, dă acestei sesizări un aspect evaporant...
E structura scandată a acestei bătăi a fantei, apariția evaporantă se face între cele două puncte ale timpului logic, între clipa de a vedea că ceva e întotdeauna elidat, pierdut, chiar și pentru intuiție, și momentul eluziv în care sesizarea inconștientului nu s-a încheiat și e vorba mereu despre o recuperare decepționată...
Ontic deci, inconștientul e evaziv, dar vom reuși să-l cernem într-o structură care nu a mai fost niciodată articulată așa...
E de disprețuit ceea ce continuarea experienței analitice după Freud a probat cu privire la ceea ce apărea în abis, larvele care ies, nu le-am hrănit cu sânge...
Ne interesează altceva, iar aceste deplasări de interes au avut mereu avantajul de a degaja structuri despre care vorbim rău, în analiză, despre care vorbim aproape în profeții...
Conceptul de repetiție nu are a face cu cel de transfer...

Statutul de a fi, atât de evaziv, inconsistent, e dat inconștientului de chiar demersul descoperitorului său...
Freud zicea despre el, în setea lui de adevăr, orice ar fi acolo, trebuie să mergem... Pentru că, undeva, el se arată... E realitatea cea mai refuzată, acoperită, respinsă, cea a istericului, în măsura în care ea e oarecum marcată la origine de semnul păcălelii... Dorința istericului părea caracteristica acelui câmp, apoi, după alte descoperiri, totul trebuie refăcut, un salt retroactiv, dacă vrem să marcăm esențialul poziției lui Freud atingând ceea ce se întâmplă în inconștient.
Nu vezi tată că ard, de greutatea păcatelor tatălui, purtate de fantomă în Hamlet, dublarea lui Oedip... Tatăl, numele tatălui, susține structura dorinței cu cea a legii, dar moștenirea tatălui e păcatul lui...
Certitudinea e termenul major, nu adevărul... Surmontarea a tot ceea ce e legat de inconștient, mai ales ieșirea din vis, ceea ce pătează orice comunicare a visului, nu sunt sigur, mă îndoiesc... Abisul manifest între ce a fost trăit și ce e raportat...
Îndoiala e sprijinul certitudinii sale pentru Freud... E semnul că e acolo ceva de păstrat, iar îndoiala e semnul rezistenței... E o gândire acolo care e inconștientă, adică se relevă ca absentă, e locul de el cheamă această gândire din alții prin care se va revela subiectul...
Subiectul inconștientului se manifestă, gândește înainte de a intra în certitudine... Corelativul subiectului nu mai e Celălalt înșelător ci Celălalt înșelat...
Ceea ce se teme subiectul cel mai mult este să ne înșele, să ne pună pe o pistă falsă, sau ca noi să ne înșelăm...
Inconștientul nu e visul, el se poate exersa în sensul înșelării, cum nu ar putea să nu fie adevăr în minciună...
Ceea ce Freud nu vedea era obiectul dorinței isterice și al dorinței homosexuale, dorința de a susține dorința tatălui... Dorința proprie neputându-se realiza decât ca dorință a Celuilalt...
Dorința bărbatului e dorința Celuilalt... Homosexuala găsește altă soluție, sfidarea ei…
Repetiția e a decepției, lipsa realului la care e condamnat subiectul... Dar tocmai această lipsă îl revelează...
Timpul logic 1. Momentul de a vedea, insight, 2. Momentul de a înțelege... 3. Momentul de a sfârși...
La început e dată bateria semnificantă, apoi, ca necesitate, se introduc doi termeni, în funcția repetiției, hazardul și arbitrariul...

Realul sprijină fantasma, fantasma protejează realul...

L.4 - 5 februarie 1964 - Despre rețeaua semnificanților

Adevărata funcție a inconștientului - relația profundă, inaugurală, inițială cu Unbegriff, tăierea lui Unu originar... Legată de funcția subiectului, în relația constituantă cu semnificantul...
Funcția pulsativă a inconștientului, necesitatea de evaporare, oarecum inerentă, tot ce apare, o clipă, în fanta sa, pare să fie destinat, să se închidă, să se deșire, să se destrame, să dispară...

L.5 - 12 februarie 1964

Ceea ce înțeleg să accentuez, e că psihanaliza, la o prima abordare, e bine făcută pentru a ne dirija spre un idealism... Și Dumnezeu știe că e ceea ce i s-a reproșat: de a reduce experiența, că experiența ar fi pentru ea, dirijată spre nu știu ce ontologie a tendințelor complet primitive, complet interne, complet date deja prin condiția subiectului...
E suficient să ne reportăm, după primii ei pași, la traseul acestei experiențe, pentru a vedea că, din contră, nimic din ea nu ne permite să ne rezolvăm la aforismul care s-ar exprima ca și: viața e un vis, o iluzie... Nimic nu e mai centrat, mai orientat spre ceea ce, în inima experienței noastre, este nucleul realului... Unde, acel real, îl întâlnim? Tocmai despre structura acestei întâlniri, a funcției nodale, a funcției repetitive a unei întâlniri esențiale, a unui rendez-vous la care suntem întotdeauna chemați cu un real care se sustrage, e vorba în tot ceea ce psihanaliza a descoperit.
Mai întâi tyche-întâmplarea-fortuna, pe care am împrumutat-o de la Aristotel în cătarea sa a cauzei: realul dincolo de automaton, de retur, de revenit, de insistența semnelor, din cauza căruia ne vedem comandați de principiul plăcerii, e acela care acționează mereu în spate și din care e atât de evident, în toată căutarea lui Freud, că acolo e ceea ce e neliniștea lui. El urmărește, se atașează, într-un mod aproape angoasat, să interogheze ce e acel real, ce e acea întâlnire primă pe care o putem asigura, afirma, în spatele fantasmei.
Așadar nu e loc de confuzie nici cu reîntoarcerea semnelor, nici cu reproducerea, modulație prin conduita a ceva ce într-un fel, nu ar fi decât o rememorare acționată, nici vorbă de a confunda aceea cu ceea ce acționează, în adânc, în repetiție.
Ceea ce se repetă, într-adevăr întreaga experiență analitică ne arată, e mereu ceva al cărui raport la tyche ne e suficient desemnat prin expresia care imaginează cel mai bine, ceea ce în fața căruia, de fiecare dată, ne găsim opriți,

ceea ce ne reține, și de unde acela vine în aparență în experiență, nu doar din interior, ci și din exterior, ceea ce se produce ca din întâmplare. De care noi nu ne lăsăm, din principiu dacă putem spune, noi , analiștii, niciodată înșelați. Din această funcție a tyche, a realului ca întâlnire, a întâlnirii în măsura în care ea poate fi ratată, încât esențial ea va fi prezentă ca întâlnire ratată, în absență, iată ceea ce la început s-a prezentat în în istora psihanalizei sub forma primă, care, prin ea singură, ajunge deja să facă să se nască atenția noastră, cea a traumatismului...

L.6 - 19 februarie 1964

Continui încercând să vă conduc la funcția, în descoperirea noastră analitică, a repetiției. Tind să vă marchez că nu e noțiunea ușor de conceput în accesarea, în practica pe care i-o dăm.

L.10 - 15 aprilie 1964

Transferul, la început, în opinia comună, se reprezintă ca un afect, e calificat, vag, drept pozitiv sau negativ. E în general primit, nu fără ceva fundament, că transferul pozitiv, e iubirea... totuși, trebuie spus că acest termen, în folosirea pe care o facem privind transferul, e de un uzaj cu adevărat aproximativ care relevă în general din faptul că acest termen, la nivelul folosirii lui, nu e deloc aprofundat... Totuși, știți, Freud a pus foarte devreme chestiunea autenticității iubirii așa cum se produce în transfer. Și, pentru a spune imediat, contrar a ceea ce este tendința generală, că e vorba acolo de un fel de falsă-iubire, de umbră a iubirii, Freud e departe de a fi făcut să se încline balanța în acel sens. Și poate nu e de cel mai mic interes al experienței transferului de a pune pentru noi, mai departe poate decât a putut fi pusă vreodată, chestiunea a ceea ce numim iubire autentică.

L.14 - 13 mai 1964

Reiau discursul meu despre pulsiune. Am stabilit deja că transferul în experiență este ceea ce manifestă punerea în acțiune a realității inconștientului, în măsura în care este sexualitate. M-am oprit pentru a continua despre ceea ce comportă însăși această afirmație: dacă suntem siguri că sexualitatea e acolo prezentă în acțiune, în transfer, este pentru că se manifestă în anumite momente spre descoperire sub forma iubirii. Ori, tocmai acolo e faptul despre care e vorba: iubirea reprezintă punctul de vârf, momentul sfârșit, factorul indiscutabil care ne face prezentă sexualitatea în aici și acum al transferului?

La asta face obstacol, se opune, obiectează, în modul cel mai clar, textul deloc izolat, dar ales de mine ca central... și fără să pot fi acuzat de vreo alegere arbitrară... căci e textul lui Freud, având ca obiect pulsiunile și vicisitudinile lor. Un text pe care l-am abordat, încercând să fac simțit sub ce formă problematică -altfel spus, mișunând de întrebări- se prezintă introducerea pulsiunii.
De la o primă lectură, cea mai sumară și superficială, puteți percepe că acest articol, deși nu e anunțat de la început, e în întregime divizat în doi versanți: primul, articularea și, la fel de mult, demontarea a ceea ce am numit înainte pulsiune tocmai ca montare; al doilea, examinarea a ceea ce trebuie conceput ca fiind nicidecum sexualul, ci, conform spiritului articolului, actul iubirii. Este în mod expres formulat că iubirea nu ar fi nicidecum în experiență confundată, considerată ca reprezentantul a ceea ce am putea numi toată, așa cum o numește Freud, sub termenul de toată pulsiunea sexuală, adică tendința, formele. convergența efortului sexual, în măsura în care s-ar sfârși în Tot, într-un tot sesizabil, care ar rezuma de acolo esența și funcția.
”Asta nu merge deloc așa!”, scrie el, în momentul în care răspunde acestui tip de sugestie, în oarecare măsură prezentă, și pe care noi am dat-o, noi, ceilalți analiști, prin tot felul de formule, care sunt și înșelătoare, ca fiind ceea ce justifică funcția înțelegerii termenului de celălalt, pe calea unei serii de obiectualizări parțiale.
Întregul articol e acolo făcut pentru a ne arăta că, din ceea ce putem considera, și din ceea ce Freud, bineînțeles, consideră ca fiind funcția finală a sexualității, adică reproducerea, pulsiunile, așa cum ni se prezintă în procesul realității psihice, sunt resturi de pulsiuni... față de această funcție finală definită în termeni biologici... resturi de pulsiuni parțiale.
Pulsiunile, în structurile lor, în tensiunea ce o stabilesc, sunt legate la ceva ce putem numi factorul economic. Acest factor economic depinde de condițiile în care se exercită funcția principiului plăcerii la un nivel pe care-l vom relua când va sosi momentul discursului nostru sub termenul de Eu Real. Se spune imediat că acest Eu Real, într-o aproximare rapidă, dar pe care o puteți considera exactă, îl putem concepe ca fiind aparatul nervos, sistemul nervos central, în măsura în care funcționează, nu ca sistem de relație, ci ca sistem destinat să asigure tensiuni interne, o anumită homeostază.
Datorită acestei realități a Eului, a sistemului homeostazic, sexualitatea nu intervine, nu intră în joc decât sub forma pulsiunilor parțiale.

Pulsiunea ar fi tocmai acest tip de montaj prin care sexualitatea participă la viața psihică într-un mod care trebuie să se conformeze structurii de abis, care e cea a inconștientului.
În alți termeni, dacă plasăm la cele două extreme a ceea ce este experiența noastră analitică:
1. Refulatul, refulatul primordial, acel refulat din semnificant: ceea ce se construiește pe dedesubt pentru a constitui simptomul, îl putem înscrie, considera ca eșafodaj, întotdeauna pentru semnificanți. Refulat și simptom sunt omogeni și reductibili la funcții de semnificanți. Structura lor, chiar dacă se edifică prin succesiune, ca orice edificiu, e, totuși, la termen, la produsul finit, inscriptibilă în termeni sincronici.
2. Cealaltă extremitate e cea a interpretării noastre privind acel factor al unei structuri temporale speciale pe care am încercat s-o definesc prin metonimie.

L.20 - 24 iunie 1964 - În tine mai mult ca tine

Te iubesc, dar inexplicabil iubesc în tine ceva mai mult ca tine - micul obiect a, de aceea te mutilez...
Îmi rămâne să conclud acest an, discursul pe care am ajuns să-l țin aici în rațiunea unor circumstanțe care, în sumă, au prezentat în suita învățăturii mele, ceva de care, după toate, dă seama una dintre noțiunile fundamentale pe care am ajuns să le avansez aici, cea de δυστυχία (dustuchia) sau de răuîntâlnire, acel ceva, necesitat în orice ființă, purtând manifestarea subiectului, de a se sustrage, de a evita ceea ce există acolo de întâlnit...
Astfel, a trebuit să suspend acel pas pe care mă pregăteam să-i fac să-l deschidă pe cei ce urmau învățătura mea privind Numele-Tatălui, pentru a relua aici, în fața unui auditoriu compus altfel, ceea ce este de la început, această învățătură, a mea, adică ceea ce este din practica noastră? Aceasta din urmă judecată, nu pusă în balanțele unui adevăr etern, ci interogată asupra acelui punct de a știi: care poate fi ordinul de adevăr pe care ea - această practică - îl generează?
Ceea ce ne poate asigura – în sensul propriu a ceea ce am numit „certitudinea” – despre ceea ce este din praxisul nostru, este ceea din ce cred să vă fi dat aici conceptele de bază sub cele patru rubrici: ale inconștientului, repetiției, transferului și pulsiunii pe care voi ați văzut că am ajun să includ, într-un fel schița, în interiorul explorării mele a transferului.
Cele patru concepte, inconștientul, repetarea, transferul, pulsiunea... Au ele dreptul de a se repera ca necesități, chiar implicative, ale vizării adevărului?

Sau într-o formulă esoterică, cum să ne asigurăm că nu suntem în impostură? Locul abordării raportului psihanalizei cu religia și pe acolo, cu știința...
Omul luminilor, secolul XVIII, omul plăcerii, a pus în chestiune religia ca fiind fundamental impostură, dar cine ar mai visa azi să o ia sub această paranteză simplistă? Azi, pretutindeni, chiar și acolo unde lupta poate să fi fost dusă contra ei, religia se bucură de un respect universal...
E și chestiunea credinței, alienarea fundamentală în care se susține orice credință, un dublu termen subiectiv, care face ca în momentul în care semnificația credinței pare să se spulbere cel mai profund, ființa subiectului să vină la lumină din ceea ce era propriu zis realitatea acestei credințe... Nu e suficient să învingi superstiția pentru ca efectele în ființă să fie temperate...
E ceea ce face pentru noi dificultatea de a recunoaște ceea ce a putut fi în secolul XVI statutul necredinței... acolo, știm bine că, în epoca noastră, suntem incomparabil și paradoxal dezarmați...
Singurul nostru adăpost, iar religioșii au simțit-o admirabil, este această indiferență în materie de religie, pe care o are ca statut poziția științei... De aceea ea secționează un câmp determinat în dialectica alienării subiectului, situându-se în punctul separării și putând susține astfel modul de existență al savantului, omul de știință, ținându-se la adăpost printr-o serie de precauții ce țin de stil și discurs de un anumit număr de întrebări privind statutul însăși al științei al cărui servitor este, una din cele mai importante probleme din punct de vedere social...
Corpul științei e în relația subiectivă echivalentul micului obiect a, iar ambiguitatea a ceea ce în analiză e reductibil sau nu la știință se explică văzând ceea ce ea implică dintr-un dincolo de știință... Pe aici analiza ar putea cădea sub o clasificare ce ar situa-o la rangul a ceva ale cărui forme și istorie îi evocă atât de des analogia, o Biserică și deci o Religie...
Singurul mod de abordare a acestei probleme e plecând de la faptul că religia, printre modurile omului de a-și pune chestiunea existenței în lume, iar dincolo, religia ca mod de subzistență al subiectului care se interoghează, se distinge printr-o dimensiune care îi este proprie și care e lovită de o uitare...
În orice religie ce merită această calificare există o dimensiune esențială rezervată la ceva operatoriu, numit sacrament...
Dacă e un sacrament, dacă asta operează, operează pe ceva, e un pact? e altceva? ce trece prin această dimensiune? în toate răspunsurile care ne vor fi date vom distinge mereu această marcă, evocând un dincolo al religiei, operator și magic, în interiorul religiei, ceva marcat de uitare, din motive perfect definite, separare, impotență a rațiunii și finitudinii noastre...

De aceea analiza, în raport cu fondarea statutului său, e lovită de o uitare asemănătoare, se regăsește marcată în ceremonie de aceeași față vidă...
Dar analiza nu e o religie, procedă din același statut ca și știința, se angajează în lipsa centrală unde subiectul se experimentează ca dorință, un statut medial, de aventură, în abisul deschis în centrul dialecticii subiectului și Celuilalt. Nu are nimic de uitat, nu implică nici o recunoaștere a nici unei substanțe pe care ar pretinde să opereze, nici măcar cea a sexualității.
Pe sexualitate, în fapt, operează foarte puțin, nu ne-a învățat nimic nou privind operatoriul sexual, nu a scos nici măcar ceva tehnică erotologică, și există mai mult de acest gen în cea mai mică dintre acele cărți, nenumărat reeditate, care ne vin din fondul fin al unei tradiții arabe, hinduse, chineze, chiar și a noastre uneori...
Psihanaliza nu atinge sexualitatea decât pentru că sub forma pulsiunii, ea se manifestă în defileul semnificantului, unde se constituie dialectica subiectului în dublul timp al alienării și separării. Analiza nu și-a ținut, pe câmpul sexualității, ceea ce am fi putut, înșelându-ne, să așteptăm de la ea ca promisiuni, nu le-a ținut pentru că nu le are de ținut, nu e terenul ei...
Din contră, pe domeniul ei, se distinge prin această extraordinară putere de rătăcire și confuzie, care face din literatura ei ceva la care, vă asigur, vă va trebui doar foarte puțin recul, pentru a o face să intre, în întregime, în rubrica a ceea ce sunt numiți nebunii literari...
Cu siguranță nu putem să nu fim loviți văzând cât de mult poate rătăci un analist în justa interpretare a chiar faptelor pe care le avansează...
Obiectul a, în chiar experiența, mersul și procesul susținut de transfer, ni se semnalează cu un statut special, îl avem mereu în gură fără să știm absolut deloc ce vrem să spunem, lichidarea transferului, lichidarea subiectului presupus a ști, lichidarea permanentă a acestei înșelăciuni prin care transferul tinde să se exercite ca închidere a inconștientului…

S.12 - PROBLEME CRUCIALE ALE PSIHANALIZEI – 1964-1965

L.1 - 2 decembrie 1964

„Necolorate verzi idei dorm furios
Furios dorm idei verzi necolorate”
Noam Chomsky, Structuri sintactice
„Visează, visează Cephise, la această noapte crudă
Care fu pentru un întreg popor o noapte eternă”
Jean Racine, Andromaque

Dacă nu aș fi în fața unui auditoriu francofon, aș putea imediat emite: „ Iată ce se numește a vorbi!” Dar se găsește că trebuie să presupun că în ciuda evidentei necesității a bilingvismului în cultura noastră, există câteva persoane aici, care nu înțeleg deloc engleza. Voi da de acolo o echivalență cuvânt cu cuvânt.

L.2 - 9 decembrie 1964

Mulțumesc publicului meu de a se arăta atât de atent în momentul în care reiau aceste cursuri. L-am văzut ultima dată... atât de numeros. Încep pe acolo, pentru că într-adevăr, este pentru mine o parte a unei probleme pe care voi încerca, nu aș spune doar s-o pun azi, prin raport la care aș vrea să definesc ceva care s-ar putea numi: „Cum în acest an, vom munci?”

Spun „vom”, neconcepând ca discursul meu să se desfășoare într-o abstracție profesorală din care până la urmă, puțin ar conta cine ar profita de acolo, bine

sau rău, nici pe ce cale. Am învățat prin acele eșecuri – care, tocmai în rațiunea specificității poziției mele, nu întârzie niciodată să-mi vină - că fusesem ultima dată, didactic, în sfârșit, că asupra acelui punct, mi se acorda bunul punct al unui progres.

S.13 - OBIECTUL PSIHANALIZEI – 1965-1966

L.1 - 1 decembrie 1965

Doamnelor și Domnilor, Domnule Director al Școlii Normale Superioare, care ați binevoit, în această incintă a Școlii unde nu sunt decât un oaspete, să-mi faceți onoarea prezenței dumneavoastră azi.

Statutul subiectului în psihanaliză, vom spune noi că anul trecut l-am fondat? Noi am ajuns să stabilim o structură care să dea seama despre starea de refantă, de Spaltung unde psihanalistul îl reperează în a sa praxis. Psihanaliza reperează această refantă într-un mod întru-câtva cotidian care este admis la bază, căci singură recunoașterea inconștientului e suficientă s-o motiveze, și care la fel de bine o submerge dacă pot spune, din constanta sa manifestare.

Dar pentru a ști ceea ce e din praxisul său sau doar pentru a o putea dirija într-un mod conform cu ceea ce îi este accesibil, nu ajunge ca această diviziune să fie pentru el un fapt empiric, nici chiar ca faptul empiric să fi luat formă de paradox, trebuie o anumită reducție, uneori lungă de împlinit, dar întotdeauna decisivă la nașterea unei științe.

Reducție care constituie în mod propriu obiectul său și unde epistemologia care se forțează s-o definească în fiecare caz, sau în toate, este departe de a-și fi împlinit – în ochii noștri cel puțin – sarcina sa. Căci eu nu știu ca ea să fi dat pe deplin seama, prin acel mijloc al definirii obiectului, de această mutație decisivă care, pe calea fizicii, a fondat Știința în sensul modern de atunci luat ca sens ca absolut: poziție care justifică justifică o schimbare de stil radicală în:

-tempoul progresului său,

-forma galopante a imixtiunii sale în lumea noastră,

-reacțiile în lanț care caracterizează ceea ce putem numi expansiunile energeticii sale.
La toate acestea ne pare a fi radicală o modificare în poziția noastră de subiect, în dublu sens: că ea este acolo inaugurală, și că știința o reîntărește mereu mai mult. Koyre aici este ghidul nostru și o știm că el este încă răucunoscut.
Așadar, eu nu am depășit pe moment pasul privind creația – ca știință – a psihanalizei. Dar s-a putut remarca că am luat ca fir conducător anul trecut, un anumit moment al subiectului pe care eu îl țin ca fiind corelatul esențial al științei: un moment în mod istoric definit, descre care poate trebuie să știm că el este în mod strict repetabil în experiență, cel pe care Descartes îl inaugurează și care se numește cogito-ul.

L.23 - 22 iunie 1966

Lacan
Bună ziua Safouan. Veniți, veniți aproape de mine chiar acum, ultima dată s-a întâmplat ceea ce ați văzut, m-am lăsat încă antrenat, eram pe... elanul meu, aveam un anumit număr de puncte în sumă de precizat în ceea ce a fusese ultima mea lecție a ceea ce numim seminar deschis. Exista acolo un oaspete neașteptat, pe care noi l-am invitat să vină să mă vadă pentru că el conduce în Italia o revistă pe credința mea chiar foarte interesantă.
Va trebui să vorbesc cu Milner. Milner unde e?
X - Milner? A ieșit.
Ah da, căci l-am văzut reintrând adineaori. Și atunci am vrut totuși ca el să aibă un mic exemplu din stil. Acestea spuse, nu rămâne mai puțin că apelul pe care l-am făcut la începutul ședinței, sperând să am intervenții, să spunem neprevăzute, așadar se reînnoiește azi și dacă cineva ar binevoi după Melman, care are ceva să ne spună, ceva ce avea de altfel deja gata ultima dată și pentru care eu țin mult ca el să vorbească chiar acum, și primul.

SCRIERI - 1966

Pulsiunile sunt miturile noastre... Dorința vine de la Celălalt... Juisarea vine de la Obiect... Pulsiunea divizează Subiectul și Obiectul...
A iubi este să vrei să fi iubit...
Dorința este dorința de dorință, dorința de Celălalt, să fi supus Legii... A iubi este să dai ce nu ai cui nu are nevoie...
Numele Tatălui este pricipiul Legii și institutorul dorinței...
Mitul este relația Subiectului cu Obiectul pierdut... Mitul face dorința... Asumarea pierderii crează lipsa în care se instituie dorința...
Dorința se susține din raportul necunoscut al diviziunii cu obiectul care a produs-o... Așa este structura Fantasmei...

RĂSPUNSURI STUDENȚILOR LA FILOSOFIE - 19 februarie 1966

1. Conștiința și Subiectul

- Ați vorbit despre mirajul generat de confuzia dintre conștiință și subiect, miraj pe care experiența psihanalitică îl denunță. Ori, filosofia vorbește despre conștiință (cogito cartezian, conștiință transcendentală, conștiință de sine hegeliană, cogito apodictic al lui Husserl, cogito pre-reflexiv al lui Sartre...); cum dă seama experiența psihanalitică de necunoasterea generată la un subiect prin faptul de a se identifica cu conștiința sa?
- Ce este conștiința pentru un psihanalist?
- E posibil să faci pe cineva să iasă din conștiința sa? Subiectul unei conștiințe nu este condamnat ei?

Ce spuneți că am vorbit mi se pare , mai degrabă, scos de voi dintr-un text pe care l-am scris în omagiul memoriei lui Maurice Merleau-Ponty, singurul, sper, pretându-se unei confuzii pe care trebuie să o clarific mai întâi în lectura voastră.

Am scris că „eu gândesc-ul la care înțelegem să reducem prezența (de după ceea ce precede: cea a subiectului fenomenologic) nu încetează să implice toate puterile reflecției prin care se confundă subiect și conștiință". Aceasta nu vrea să spună că nu există nimic confuzional acolo. Într-un punct eminent al ascezei carteziene, cel pe care tocmai aici îl invoc, conștiință și subiect coincid. E faptul de a ține acel moment privilegiat drept exhaustiv subiectului

cel care e înșelător, - de a face de acolo pura categorie pe care prezența privirii ca opacitate în vizibil ar veni să facă carne din vedere (context al frazei mele). E, din contră, din acel moment de coincidență însuși, în măsura în care e sesizat de reflecție, cel din care înțeleg să marchez locul pe unde experiența psihanalizei își face intrarea. Doar din a fi ținut în Timp, acel subiect al lui „eu gândesc” revelă ceea ce este: ființa unei căderi. Eu sunt ceea ce gândesc: „deci eu sunt”, l-am comentat altundeva, marcând faptul că „deci”, trăsătură a cauzei, divide inaugural „eu sunt” al existenței de „eu sunt” al sensului.
Această refantă, e propriu-zis cea de care psihanaliza ne dă experiența zilnică. Am angoasa castrării în același timp în care o țin drept imposibilă. Așa este exemplul crud din care Freud ilustrează această refantă, reprodusă la toate nivelele structurii subiective.
Spun că trebuie s-o ținem ca principială și ca prim jet al refulării originare.
Spun că „conștiințele” filosofice din care etalați panoul până la culmea lui Sartre nu au altă funcție decât de a sutura această prăpastie a subiectului și că analistul recunoaște acolo jocul care este de a închide adevărul (pentru care instrumentul perfect ar fi evident idealul pe care Hegel ni-l promite ca știință absolută).
Pretextul din care această operație se sprijină dintotdeauna, se trădează din stilul bunului apostol din care s-a ilustrat în special în discursul lui Leibniz. Este pentru „a salva adevărul”, că îi închidem ușa.
Este din acest motiv că chestiunea unei erori inițiale în filosofie se impune, de când Freud a produs inconștiința pe scena pe care i-o asignează („cealalată scenă”, o numește el) și care îi dă dreptul la cuvânt.
Este ceea asupra ce Lacan revine, pentru că această ridicare a sigiliului e atât de redutabilă încât practicienii ei înșiși nu visează decât s-o relege. Acest drept, spun, inconștientul îl are din ceea ce el structurează din limbaj, și mă voi explica de acolo din explozia fără sfârșit din care Freud face reținut acest fapt, dacă mi-ați fi pus întrebarea în jurul termenilor inconștient și subiect.
Aș fi putut atunci să aduc acel complement că această rațiune însuși nu ajunge pentru a fonda acel drept, că îi trebuie acolo, ca și la fondarea oricărui drept, un pasaj la act, și că e în fața căruia psihanalistul azi se sustrage.
E din acest motiv că ceea ce predau, nu se adresează din primul jet filosofilor. Nu este, dacă pot spune, pe frontul vostru unde eu lupt.
Căci e remarcabil că voi îmi puneți întrebări fără de altfel să vă neliniștiți de unde sunt eu fondat pentru a susține pozițiile pe care mi le dați mai mult sau mai puțin exacte. Locul enunțării e esențial să nu fie elidat din orice enunțat, s-o știți.

Îndoiți-vă deci de graba voastră: pentru un timp încă, alimentul nu va lipsi prostiei filosofice. Pur și simplu, pasajul la actul psihanalitic ar putea să-i indice să recunoască substanța de partea lipsei.
Psihanaliza nu are de dat seamă filosofiei de eroarea filosofică, ca și cum filosofia de acolo ar trebui „să-și dea seama". Nu poate exista nimic așa, căci din a și-l imagina, e tocmai eroarea filosofică însăși. Subiectul nu are acolo vreo greutate de a se identifica conștiinței sale, cum voi mă faceți s-o fi spus, Dumnezeu știe de ce, dar nemaiputând de acolo decât să lase să scape topologia care se joacă cu el în această identificare.
Am spus: topologia. Căci e aici ceea ce prevalează. Vreau să spun că fără structură, imposibil de a sesiza ceva din realul economiei investirii, cum se spune, chiar fără a se ști ce se spune.
E din lipsa de elaborare pe care a pregătit-o aici pentru noi lingvistica, că Freud ezita să ia parte cu privire la originea sarcinii, pe care el o distingea în conștiință, foarte perspicace în a recunoaște-o drept fără măsură cu privire la micimea epifenomenului unde înțelegea s-o reducă la o anumită fiziologie și eliberându-se de acolo să indice continuatorilor săi fenomenul atenției pentru a descoase de acolo.
Index aparent insuficient: psihanaliștii au știut rareori să se servească de o cheie când Freud nu i-a învățat cum se deschide. Poate avansul pe care îl întreprind acest an spre un anumit obiect zis micuț a va permite acolo deasupra ceva progres.
Sper deci să fi pus la locul ei funcția unei confuzii care e mai întâi în întrebarea voastră.
Urmarea textului, dacă e chiar cel la care vă referiți, arată în mod precis ceea ce vizează în acel punct, este pericolul deprecierii subiectului la eu. E această recentrare a teoriei psihanalitice despre eu, care mi-a trebuit s-o denunț mult timp într-o perioadă de somn a psihanalizei, pentru a face posibilă o întoarcere la Freud.
Acest accesoriu dezafectat, eul numind, care n-a mai servit decât drept învățătură în însăși psihologia decând s-a vrut puțin mai obiectivă, prin ce soartă era el relevat acolo ne-am fi așteptat ca critica să fie reluată pornind de la subiect?
Aceasta nu se concepe decât din alunecarea pe care a suportat-o psihanaliza din a se găsi confruntată exploatării manageriale a psihologiei, în special în utilizările sale de recrutare pentru angajări.
Eul autonom, sfera liberă de conflicte, propusă ca nouă evanghelie de M. Heinz hartmann în cercul din new York, nu e decât ideologia unei clase de

imigranți preocupați de prestigii pe care le administra societatea Europei centrale când cu diaspora războiului au trebuit să se instaleze într-o societate unde valorile se sedimentează după scara lui inccome tax.
Anticipam deci despre punerea în gardă necesară promovând din 1936 cu stadiul oglinzii un model de esență deja structurală care amintea adevărată natură a eului în Freud, adică o identificare imaginară sau mai exact o serie învăluitoare de astfel de identificări.
Notați pentru scopul vostru că amintesc cu această ocazie diferența de la imagine la iluzoriu (iluzia optică nu începe decât la judecare, înainte ea e privire obiectivată în oglindă).
Heinz Hartmann, foarte cultivat în acele materii, a putut înțelege acea aducere aminte de la Congresul din Marienband unde o proferam în 1936. Dar nu putem nimic contra atracției de a varia formele câmpului de concentrare: ideologia psihologizantă e una din ele.
Voi ceilalți filosofi nu îmi păreți a avea nevoie de acel registru al remarcilor mele decât dacă deja Alain nu va ajuns.
Sunteți voi destul de edificați pentru a mă dispensa să răspund cu privire la modalitățile de „a face pe cineva să iasă din conștiința sa”? Nu sunt Alphonse Allais, care v-ar răspunde: să-l jupuiți.
Nu conștiinței sale subiectul e condamnat, ci corpului său care rezistă în multe feluri să realizeze diviziunea subiectului.
Că această rezistență a servit să lojeze tot felul de erori (dintre care sufletul) nu împiedică această diviziune să poarte acolo efecte veridice, ca și cel pe care Freud l-a descoperit sub numele despre care oscilează încă asentimentul discipolilor săi: castrarea.

2. Psihanaliza și Societatea

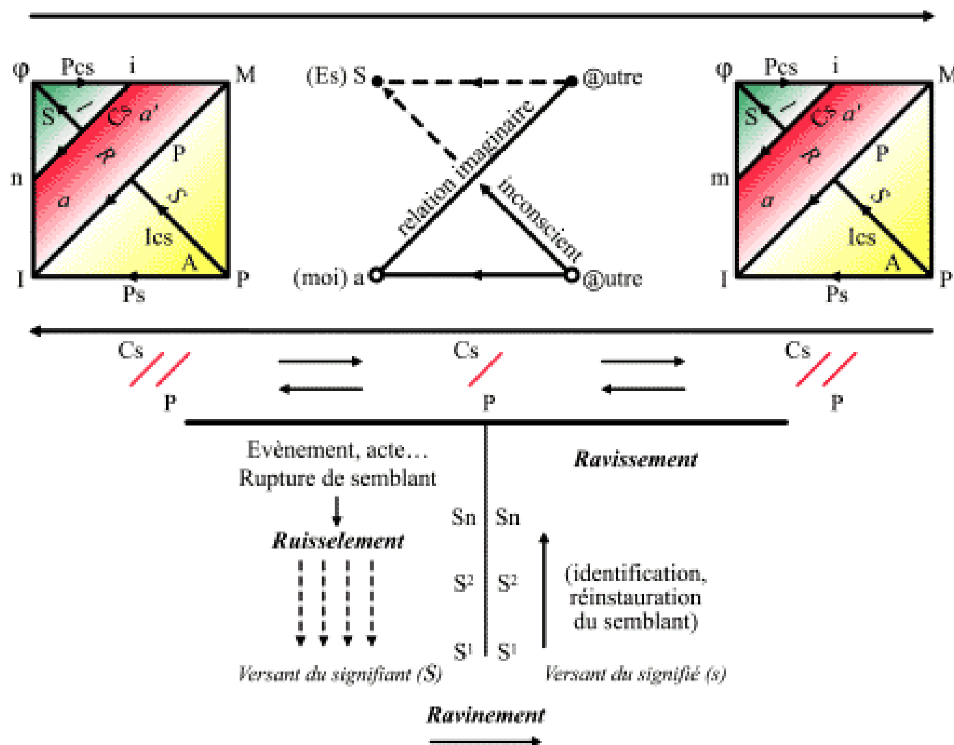
- Care e raportul între subiectul unei praxis revoluționare vizând depășirea muncii sale alienate și subiectul dorinței elienate?
- Care e, după dumneavostră, teoria limbajului implicată de marxism?
- Ce gândiți dumneavoastră despre această expresie recentă a lui Mannoni care, vorbind despre cura psihanalitică, o caracterizează ca „intervenția unei instituții într-o altă instituție” (la o recentă reuniune a psihoterapeuților instituționali)?
- Aceea pune problema funcției sociale a „maladiei nervoase” și a psihanalizei. Care e semnificația socială a faptului că psihanalistul trebuie să fie plătit de analizat? Psihanalistul trebuie să țină el cont de faptul că cura sa e o terapie de clasă?

Subiectul dorinței alienate, vreți să spuneți fără îndoială ceea ce enunț ca: dorința de – e dorința de Celălalt (a lui Celuilalt, a lui Altul), ceea ce e just, într-atât încât nu există subiect al dorinței. Există subiect al fantasmei, adică o diviziune a subiectului cauzată de un obiect, adică astupată de el, sau mai exact obiectul căruia categoria cauzei îi ține locul în subiect.
Acest obiect e cel care lipsește considerației filosofice pentru a se situa, adică pentru a ști că ea nu e nimic.
Acest obiect e cel la care noi ajungem în psihanaliză la faptul ca el să sară din locul lui, precum balonul care scapă grămezii pentru a se oferi marcării unui punct.
Acest obiect e cel după care alergăm în psihanaliză, chiar punând orice adresă greșită posibilă sesizării sale teoretice.
E numai când acest obiect, cel pe care-l numesc obiect micuț a, și pe care l-am pus în titlul cursului meu din acest an ca obiect al psihanalizei, își va avea statutul recunoscut, că vom putea să dăm un sens pretinsei vizări pe care voi o atribuți praxisului revoluționar al unei depășiri de către subiect a muncii sale alienate. În ce am putea noi mult depăși alienarea muncii sale? E ca și cum voi ați vrea să depășiți alienarea discursului.
Nu văd depășind această alienare decât obiectul care îi suportă de acolo valoarea, ceea ce Marx numea într-o omonimie singular anticipată a psihanalizei, fetișul, fiind înțeles că psihanaliza dezvăluie semnificația sa biologică.
Ori acest obiect cauzal e cel a cărui lovitură reglată ia formă etică în înburghezirea care pecetluiește la scară planetară soarta a ceea ce numim nu fără pertinență cadre.
Găsiți acolo o liniere a ceea ce ar putea face să treacă întrebarea voastră la stadiul de schiță.
Dar pentru a evita orice dispreț, luați act că eu țin că psihanaliza nu are nici cel mai mic drept să interpreteze practica revoluționară – ceea ce se va motiva mai târziu - , ci, din contră, teoria revoluționară ar face bine să se țină drept responsabilă de a lăsa vidă funcția adevărului ca și cauză, când e totuși acolo supoziția primă e propriei eficacități.
E vorba de a pune în acuză categoria materialismului dialectic, și știm că pentru a o face marxiștii nu sunt tari, chiar dăcă în ansamblu sunt aristotelicieni, ceea ce deja nu e așa de rău.
Doar teoria mea a limbajului ca structură a inconștientului, poate fi spusă implicată de marxism, dacă totuși nu sunteți mai exigenți decțt implicația materială din care ultima noastră logică se mulțumește, adică, teoria mea a

limbajului e adevărată oricare ar fi suficiența marxismului, și îi e necesară oricare ar fi lipsa pe care ea i-o lasă.
Aceasta pentru teoria limbajului pe care marxismul o implică logic.
Pentru cea pe care a implicat-o istoric. Nu am deloc să vă ofer încă în modesta mea informare despre ceea ce se întâmplă dincolo de o anumită cortină culturală, decât treizeci de pagini ale lui Stalin care pus sfârșit dezbaterilor manismului (după numele filologului Marr care ținea limbajul drept o „suprastructură”).
Enunțuri ale bunului simț prim privind limbajul și numind asupra caestui punct că el nu e o suprastructură, prin care marxistul se plasează mai ales privind limbajul forste deasupra neo-pozitivismului logician.
Minimul pe care mi-l puteți acorda privind teoria mea a limbajului, este, dacă asta vă interesează, că ea e materialistă.
Semnificantul, e materia care se transcende în limbaj. Vă las alegerea de a atribui această frază unui Bouvard comunist sau unui Pecuchet care excită minunile ADN-ului.
Căci vă va fi greu să credeți că mă îngrijorez de metafizică până la punctul de a face o călătorie pentru a o întâlni.
O am la domiciliu, adică în clinică unde o întrețin în termenii care îmi permit să vă răspund despre funcția socială a maladiei mentale lapidar: funcția sa, socială ați spus bine, este ironia. Când veți avea practica schizofrenului, veți ști ironia care îl înarmează, purtând la rădăcina oricărei relații sociale.
Când această maladie este nevroza totuși, ironia lipsește funcției sale, și este descoperirea lui Freud s-o fi recunoscut imediat, mijlocind că el o restaurează în dreptul său deplin, ceea ce echivalează vindecării nevrozei.
Acum psihanaliza a luat succesiunea nevrozei: ea are aceeași funcție socială, dar și ea, o ratează. Eu încerc s-o restabilesc în drepturile sale, ironia, mijlocind că poate de asemenea ne vom vindeca noi de psihanaliza de azi.
Că psihanaliza trebuie să fie plătită nu implică faptul că ar fi o terapie de clasă, ci că cele două sunt tot ceea ce rămâne actualmente din ironie.
Aceasta poate trece drept un răspuns prea ironic. Dacă refletați, el vă va pare cu siguranță mai autentic decât dacă v-aș retrimite la ceea ce am spus mai sus despre funcția fetișului.
Îmi dau seama că am lăsat deoparte pe Mannoni, din lipsa de a ști ceea ce a spus în mod exact. Îl vom găsi curând în Timpurile moderne.
3.Psihanaliză și filosofie

-Până la ce punct psihanaliza poate e da seama despre filosofie și în ce sens este ea abilitată să spună că filosofia, este paranoia (într-un text inedit al lui Freud care comentează Kaufmann)?
-Dacă iluzia este ultimul cuvânt al sublimării, ce raport întreține ea cu ideologia? Sublimarea nu este ea o formă de alienare?
-Cum, în interiorul învățământului filosofiei, concepeți dumneavoastră pe cel al psihanalizei?
Am spus deja destul pentru a fi scurt, căci toate acestea nu îmi plac deloc.
Că filosofia relevă de paranoia, relevă de etapa sălbatică a ironiei freudiene. Nu este cu siguranță un hazard atunci Freud o rezervă ineditului (referința la Alphonse Allais nu ar fi aici încă în afara sezonului, să nu ne mirăm deci să reîntâlnim Kaufmann, care cunoștea ironia).
Regret că voi credeți că sublimarea este o iluzie. Cea mai mică lectură a lui Freud v-ar fi convins că el spune exact contrariul.
Religia, da, o iluzie, spune Freud, dar este pentru că el vede acolo o nevroză.
Nu știu ce putem aștepta din interiorul învățământului filosofiei, dar am făcut recent o experiență care m-a lăsat pradă unei îndoieli: este că psihanaliza nu poate contribui la ceea ce numim hermeneutică, decât readucând filosofia la legăturile ei de obscurantism.
Căci să faci stare de economicul în materie, adică de obscur (căci în același timp, ne plângem de a nu-i avea experiența), în chiar punctul în care ar trebui ca filosof să te confrunți cu căderea subiectului, aceasta relevă de aceeași operație din care se formează fantasma celebră a omului cu șobolani, care pune două pachete de rahat pe ochii care, ca din întâmplare, erau cei ai Annei Freud, fiica psihanalistului său.
Astfel filosoful ar opera el cu adevărul, când adevărul riscă să-l vadă în sărăcia sa particulară.
Dar toate acestea nu sunt așa de grave, și vizăriile religioase sunt aici destul de mărturisite (ele nu se ascund deloc în zilele noastre) pentru ca să putem spune că psihanaliza nu este interesată acolo.
4.Psihanaliză și antropologie
-Poate exista sau există o disciplină fundamentală care să dea seama de unitatea științelor umane? Există un obiect unic al științelor umane?
-Psihanaliza poate ea fonda o antropologie?
Antropologia cea mai bună nu poate merge mai departe decât să facă din om ființa vorbitoare. Vorbesc eu însumi despre o ființă definită de obiectul său.
Ori subiectul inconștientului este o ființă vorbită, și este ființa omului; dacă psihanaliza trebuie să fie o știință, nu există acolo un obiect prezentabil.

În fapt psihanaliza respinge orice idee până aici prezentată a omului. Trebuie spus că toate, atâtea câte au fost, nu mai țineau deloc încă de dinaintea psihanalizei.
Obiectul psihanalizei nu este omul; este ceea ce îi lipsește, - nu lipsă absolută, ci lipsă a unui obiect. Încă trebuie să ne înțelegem cu privire la lipsa despre care este vorba, este cea care pune în afara chestiunii faptul de a menționa obiectul.
Nu este o pâine rară, este brioșa la care o regină trimitea poporul ei în timpuri de foamete.
Este acolo dacă vreți unitatea științelor umane, adică faptul că ea ne face să zâmbim dacă nu am recunoaște acolo funcția unei limite.
Ea ne face să zâmbim dintr-un anumit uzaj al interpretării, ca momeală a interpretării. O interpretare căreia îi înțelegem efectele, nu este o interpretare psihanalitică. Este suficient să fi fost analizat sau să fii analist ca să știi asta.
De aceea psihanaliza ca și știință este structuralistă, până la punctul de a recunoaște în știință un refuz al subiectului.

MITUL LAMELEI

fragment din conferinţa susţinută la Colocviul al VI-lea din Bonneval, 1966

despre poziția inconștientului

Trebuie, despre inconștient, de la experiența freudiană să mergem la fapt.
Inconștientul e un concept forjat pe urma a ceea ce operează pentru a constitui subiectul.
Inconștientul nu e o specie definind în realitatea psihică cercul a ceea ce nu are atributul (sau virtutea) conștienței.
Pot fi fenomene ce relevă de inconștient sub aceste două accepții: nu rămân mai puțin una alteia străine. Nu au între ele raport decât de omonimie.
Greutatea ce-o dăm limbajului ca și cauză a subiectului ne forțează să precizăm: aberația înflorește rabatând conceptul prim indicat, aplicându-l la fenomene ad libitum înregistrabile sub specia omonimiei; să restaurezi conceptul pornind de la acele fenomene e de negândit.
Ne accentuăm poziția, pe echivocul la care ar preta este-ul și nu este-ul pozițiilor noastre de plecare.
Inconștientul este ceea ce spunem, dacă vrem să înțelegem ceea ce Freud prezintă în tezele sale.
A spune că inconștientul pentru Freud nu este ceea ce numim așa altundeva, nu ar adăuga decât puțin, dacă nu am înțelege ce vrem să spunem: că

inconștientul dinainte de Freud nu este pur și simplu. Aceasta pentru că nu denumește nimic care să valoreze mai mult ca obiect, nici care să merite să-i dăm mai multă existență, decât ceea ce am defini situându-l în in-negru.
Inconștientul dinainte de Freud nu e cu nimic mai consistent decât acest in-negru, adică ansamblul a ceea ce am ordona cu sensuri diverse cuvântului negru, din faptul că și-ar refuza atributul (sau virtutea) negrelii (fizice sau morale).
Ce ar fi acolo comun – pentru a lua cele câteva opt definiți pe care Dwelshauvers le colează într-o carte veche (1916), dar nu chiar așa depășită încât heteroclitul să nu se vadă redus să-l refacă în zilele noastre - , ce ar fi acolo comun în fapt între inconștientul senzațiilor (în efectele de contrast sau de iluzie zise optice), inconștientul de automatism care dezvoltă obiceiul, co-conștientul dublei personalități, emergențele ideatice ale unei activități latente care se impune ca orientată în creația gândirii, telepatia pe care am vrea s-o raportăm acesteia din urmă, fundalele dobândite, chiar integrate, ale memoriei, pasionalul care ne depășește în caracterul nostru, inconștientul rațional în cele din urmă sau inconștientul metafizic implicat de „actul de spirit”?
(Nimic în acela nu se adună, decât prin confuzie, din ceea ce psihanaliștii i-au adăgat ca obscurantism, prin a nu distinge inconștientul de instinct, sau cum spun ei, de instinctual, - de arhaic sau de primordial, într-o iluzie decisiv denunțată de Claude Levi-Strauss, - chiar de genetic al unei pretinse „dezvoltări”)
Spunem că nu există nimic comun spre a se fonda într-o obiectivitate psihologică, fie ea cea înțeleasă a schemelor unei psihopatologii, și că acest haos nu e decât reflectătorul revelând din psihologie eroarea centrală. Această eroare e de a pretinde ca unitar fenomenul conștienței însăși, de a vorbi de aceeași conștiență, pretinsă drept putere de sinteză, în plaja luminată a unui câmp senzorial, în atenția care o transformă, în dialectica judecății și în reveria comună.
Această eroare stă pe transferul indus acelor fenomene din meritul unei experiențe de gândire care le folosește drept exemple.
Cogito-ul cartezian, al acestei experiențe, e exploatarea majoră, poate terminală, în faptul că atinge o certitudine de știință. Dar nu denunță decât cel mai bine ceea ce are ca privilegiat momentul unde se sprijină, și cât de fraudulos e să-i înțelegi privilegiul de acolo, pentru a le face un statut, fenomenelor prevăzute cu conștiență.

Pentru știință, cogito-ul marchează din contră ruptura cu orice asigurare condiționată în intuiție.
Iar latența căutată a acelui moment fondator, ca Selbst-bewusstsein, în secvența dialectică a unei fenomenologii a spiritului de către Hegel, stă pe presupoziția unei științe absolute.
Totul demonstrează din contră în realitatea psihică, în orice mod i-am ordona textura, distribuția, heterotopă în ce privește nivelele și în ce privește pe fiecare eratică, a conștienței.
Singura funcție omogenă a conștienței e în captura imaginară a eului prin reflectatul său specular și în funcția de nerecunoaștere care îi rămâne atașată.
Subvenția ce-o primește această prezumție perpetuă, să nu fie decât cea sub tipurile de onoruri științifice, deschide întrebarea de unde se ține capătul bun al profitului ei; nu ar știi să se reducă editarea a mai multe sau mai puține tratate copioase.
Psihologia e vehicolul idealurilor: psihicul nu reprezintă acolo mai mult decât nășirea care o face să fie calificată academică. Idealul e serv al societății.
Un anumit progres al noastrei îl ilustrează, când psihologia nu furnizează doar căilor, dar cedează dorințelor studiului de piață.
Un studiu de acel gen concluzionând cu privire la mijloacele proprii de susținere a consumului în S.U.A., psihologia s-a înrolat, și l-a înrolat și pe Freud cu ea, pentru a reaminti jumătății celei mai oferite acestui scop, a populației, că femeia nu se împlinește decât prin idealurile sexului (cf. Betty Friedan despre valul de „mistică feminină” dirijat în cutare decadă de după război).
Probabil psihologia în această ieșire ironică, mărturisește rațiunea sa de subzista dintotdeauna. Dar știința își poate aminti că etica implicită formației sale, îi poruncește să refuze orice ideologie astfel definită. Tot așa inconștientul psihologilor e debilitat pentru gândire, din singurul credit pe care ea are să i-l facă pentru a-l discuta.
Dar dezbaterile acestui colocviu au avut ca remarcabil că nu au încetat de a se întoarce spre conceptul freudian în dificultatea sa, și că își luau chiar forța din biasul acestei dificultăți în fiecare.
Acest fapt e remarcabil cu atât mai mult cu cât la această dată în lume, psihanaliștii nu se aplică decât pentru a reintra în rangul psihologiei. Efectul de aversiune pe care-l întâlnește în comunitatea lor tot ceea ce vine de la Freud, e mărturisit în clar în special într-o fracțiune a psihanaliștilor prezenți.
Dat ce nu poate fi ținut la distanță de examinarea temei în cauză. Nu mai mult decât acest altul, că datorăm învățăturii noastre faptul că acest colocviu a

reinversat acel curent. Nu doar pentru a-i marca punctul – mulți au făcut-o - , ci pentru ceea ce aceasta ne obligă să dăm seama despre căile pe care le-am luat acolo.
E ceea la ce psihanaliza se află invitată când reintră în domeniul „psihologiei generale”, să susțină ceea ce merită, doar acolo și nu în depărtările coloniilor defuncte, să fie denunțat ca mentalitate primitivă. Căci genul de interes căruia psihologia tocmai îi servește în societatea noastră prezentă, și despre care noi avem o idee, își găsește acolo avantajul său.
Psihanaliza așadar poate acolo să furnizeze o astrologie mai decentă decât cea căreia societatea noastră continuă să sacrifice în surdină.
Găsim deci justificată prevenția pe care psihanaliza o întâlnește în Est. Este din cauza ei să nu o merite, rămânând posibil că la ceea ce i-a oferit dovada exigențelor sociale diferite, ea s-a găsit acolo mai puțin tratabilă din a fi mai mult maltratată. Vom prejudeca de acolo, după, poziția noastră în psihanaliză.
Psihanaliza ar fi făcut mai bine să-și aprofundeze etica decât să se instruiască din examinarea teologiei, după o cale despre care Freud ne-a marcat că nu putea fi evitată. Cel puțin, pentru ca deontologia sa în știință să îi facă simțit că e responsabilă de prezența inconștientului în acel câmp.
Această funcție a fost cea a elevilor noștri în acel colocviu, iar noi am contribuit acolo după metoda care a fost constant a noastră în asemenea ocazie, situând pe fiecare în poziția sa privitor la temă. Pivotul se indică de acolo suficient în răspunsurile consemnate.
Nu ar fi fără interes, chiar dacă doar pentru istoric, să aibă notele unde sunt adunate discursurile realmente pronunțate, chiar tăiate de lipsele pe care le-au lăsat înregistratoarele mecanice. Ele subliniază carența celui ale cărui servicii desemnau pentru a accentua cu cel mai mult tact și fidelitate detururile unui moment de luptă într-un loc de schimb, când nodurile sale, cultura sa, chiar diplomația sa, îi permiteau să sesizeze mai bine decât oricare ascultările cu intonațiile lor. Slăbiciunea sa îl purta deja în favoarea abandonului.
Nu vom mai deplânge ocazia acolo ratată, fiecare dându-și după cu larghețe beneficiul unui uzaj suficient primit, să refacă cu grijă contribuția sa. Vom profita pentru a ne explica despre doctrina noastră a inconștientului în acea zi, și cu atît mai legitim cu cât rezistențe de repartiție singulară ne vor împiedica atunci să spunem mai mult de acolo.
Acest menajament nu e politic, ci tehnic. Relevă de condiția următoare, stabilită de doctrina noastră: psihanaliștii fac parte din conceptul de inconștient, căci îi constituie adresa. Nu putem așadar să nu includem discursul nostru despre inconștient în chiar teza pe care o enunță, pe care

prezența inconștientului, din faptul de a fi situată în locul Altuia, e de căutat în orice discurs, în enunțarea lui.
Subiectul însuși al pretendentului de a susține această prezență, analistul, trebuie în această ipoteză, din aceeași mișcare informat și „pus în cauză”, adică: să se simtă subiectizat refantei semnificantului.
De unde aspectul de spirală orpită pe care-l observăm în lucrarea prezentată de elevii noștri S. Leclaire și J. Laplanche. E pentru că au limitat-o la mărturia unei piese detașate.
E chiar semnul că în rigoarea lor enunțurile noastre sunt făcute mai întâi pentru funcția de a nu împlini decât la locul lor.
Ca și timp propedeutic, putem ilustra efectul enunțării cerând elevului, dacă imaginează inconștientul la un animal, cel puțin ceva efect de limbaj, și de limbaj uman. Dacă consimte în fapt că e chiar condiția pentru care îl poate doar gândi, ați verificat la el clivajul noțiunilor de inconștient și de instinct.
Fericit auspiciu de pornire, căci apelând la fel de bine la orice analist, la ceva credo pe care el l-ar fi dus puțin mai înainte, poate el spune că în exercițiul funcțiilor sale (a suporta discursul pacientului, a-i restaura de acolo efectul de sens, a se pune acolo în cauza de a-i răspunde, ca și de a tace la fel de bine), nu a avut niciodată sentimentul de-a avea de-a face cu ceva ce aduce a un instinct?
Lectura scrierilor analitice și traducerile oficiale ale lui Freud (care nu a scris niciodată acest cuvânt) punându-ne de instinct plină gura, poate e acolo interes de remedia unei retorici care obturează orice eficacitate a conceptului.
Stilul just al unui expozeu al experienței nu e toată teoria. Dar e garantul că enunțurile după care operează prezervă în ele acel recul al enunțării unde se actualizează efectele de metaforă și metonimie, adică după tezele noastre însăși mecanismele descrise de Freud ca fiind cele ale inconștientului.
Și pentru a merge pe urmele lui Aristofan din Banchetul mai sus evocat, reamintim bestia sa cu două dosuri primitivă unde se sudează jumătăți la fel de ferme în a se uni ca cele ale unei sfere Magdeburg, care, separate, într-un al doilea timp, printr-o intervenţie chirurgiană a geloziei lui Zeus, reprezintă fiinţele înfometate de un negăsibil complement care am devenit în iubire.
Considerând această sfericitate a Omului primordial cât și diviziunea lui, e oul cel ce se evocă și poate se indică drept refulat suitei lui Platon în preeminenţa acordată timp de secole sferei într-o ierarhie a formelor sancționată de ştiinţele naturii.
Să considerăm acest ou în pântecele vivipar unde nu are nevoie cochilie, şi să reamintim că, de fiecare dată când membranele se rup, e o parte a „oului” care

e rănită, căci membranele sunt, din oul fecundat, foi cu același titlu ca și ființa vie ce vine pe lume prin perforarea lor. De unde rezultă că la tăierea cordonului, ceea ce pierde nou-născutul, nu este, cum o prezintă analiştii, mama lui, ci complementul său anatomic. Ceea ce moașele numesc datul.
Ei bine! să imaginăm că de fiecare dată când se rup membranele, prin aceeaşi ieşire îşi ia zborul o fantomă, cea a unei forme de viaţă infinit mai primare şi care nu ar fi deloc gata să redubleze lumea în microcomos (nu interiorizează lumea exterioară, fizică, printr-una interioară, fiziologică – n.trad.).
Spărgând oul se face Omul, dar şi Omuleta.
S-o presupunem, largă clătită deplasându-se ca amiba, ultra-plată pentru trecând sub uşi, omniscientă din a fi-dusă de purul instinct al vieţii, imortală din a fi scizipară. Iată ceva ce n-ar fi bun de simţit curgând pe fața voastră, fără zgomot în timpul somnului vostru, pentru a-l marca (ştampila).
Vrând bine ca în acest punct să înceapă procesul de digestie, sesizîm că Omuleta ar avea din ce să se susțină mult timp (reamintim că sunt organisme, și deja puternic diferenţiate, care nu au aparat digestiv).
Inutil să adăugăm că lupta va fi rapid angajată contra unei fiinţe atât de redutabile, dar că va fi dificilă. Căci putem presupune că absenţa aparatului senzorial la Omuletă nelasându-i pentru a se ghida decât purul real, ar avea un avantaj asupra noastră, oameni, care trebuie mereu să ne furnizăm un homuncul în capul nostru pentru a face din același real o realitate.
N-ar fi deloc uşor în fapt să remediem căilor atacurilor ei, cel puțin imposibil de prevăzut, căci desemenea ea nu va cunoaşte obstacole. Imposibil s-o educi, s-o prinzi în capcană nu mai mult.
Pentru ceea ce e să distrugi Omuleta, am face bine să ne păzim să nu ajungă să prolifereze, căci să-i faci o tăietură ar fi s-o pretezi reproducerii ei, şi cea mai mică din bucăţile ei supraviețuind, chiar și dintr-o punere pe foc, ar conserva toate puterile sale de face rău. În afara efectelor unei raze mortale care încă ar trebui dovedită, singura ieşire ar fi de a o închide, luând-o între fălcile unei sfere Magdeburg de exemplu, care revine acolo, singurul instrument ca din întâmplare propunându-se.
Dar ar trebui să vină acolo toată și tot singură. Căci să-ți pui degetele acolo, s-o împingi înăuntru pentru un nimic care debordează, cel mai curajos ar fi fondat să privească acolo de două ori, să se teamă ca nu cumva să nu-i alunece printre degete, și să meargă să se lojeze unde?
După ce-i vom fi găsit un nume mai decent – acela de lamelă (în raport cu care Omul-leta rămâne o simplă metastază) – această imagine şi acest mit ne par a fi destul de potrivite pentru a figura în discuţia noastră despre libido.

Într-adevăr, această imagine redă libido-ul în măsura în care el este, aici, un fel de organ, mai apropiat naturii sale decât aceea a unui câmp de forţe. Să spunem, aşadar, că el ordonează câmpul de forţe ca un fel de suprafaţă. O astfel de concepţie poate fi testată dacă vom recunoaşte în ea structura montajului pe care Freud îl construieşte pentru a explica pulsiunea, cu care, din acest motiv, poate fi pusă în legătură.
Referinţa la teoria electro-magnetică, mai precis, la teorema lui Stokes, ne-ar permite să ne aflăm chiar în situaţia în care acestă suprafaţă se sprijină pe o margine închisă, care corespunde zonei erogene – raţiune a constanţei încordării (tensiunii) proprii pulsiunii, asupra căreia Freud insistă atât de mult.
Vedem bine că ceea ce Freud numeşte prin Schub sau prin „încordarea” pulsiunii nu seamănă deloc cu o descărcare, ci trebuie descris mai degrabă ca un fel de mişcare de evaginare dus-întors a unui organ a cărui funcţiune este de situat în coordonatele subiective precedente.
Acest organ trebuie numit ca ireal, în sensul în care irealul nu este imaginarul şi precede subiectul pe care îl condiţionează, prin punerea sa în contact direct cu realul.
Este acel ceva căruia mitul nostru, ca orice alt mit, se străduieşte să-i dea o articulare simbolică, una pe care imaginea sa o maschează mai degrabă.
Lamela noastră reprezintă, aşadar, acea parte din fiinţa vie care se pierde şi care face ca ea să se producă, apoi, pe cale sexuală.
Mitul nostru n-ar fi, desigur, cu putinţă fără a indica un anume suport pe care anatomia microscopică ni-l pune la dispoziţie prin globulele expluzate în două etape, eveniment propriu fenomenelor care se ordonează în jurul reducţiei cromozomiale, în procesul de maturare a gonadelor sexuate.
Reprezentată aici ca un fel de fiinţă mortiferă, lamela marchează relaţia la care ia parte subiectul, cea proprie sexualităţii, specificată, în cazul individului, prin însăşi moartea sa.
Ceea ce ne frapează în privinţa a ceea ce apare reprezentat în subiect, este forma de tăietură anatomică (amintind de sensul etimologic al cuvântului „anatomie”) în care se decide funcţiunea unor „obiecte” despre care trebuie să spunem nu că sunt parţiale, ci că relevă de o situaţie particulară.
Sânul (şi, deci, pulsiunea orală – n.trad.), ca să luăm un exemplu ilustrativ pentru problemele ridicate de acest gen de „obiecte”, nu este numai sursa unei nostalgii „regresive”, datorită funcţiunii sale de asigurare a hranei. El este, ni se spune, legat de corpul matern, de căldura sa, de îngrijile acordate din iubire. Nu sunt, totuşi, suficiente toate astea pentru a conferi sânului valoarea sa erotică, aceea prin care un anumit tablou (de la Berlin) al lui Tiepolo, datorită

ororii sale exaltate de a figura pe Sfânta Agatha după propriul ei supliciu, pare că se apropie de această idee.
În fapt, nu e vorba aici de sân, în sens de matrice, deşi toate aceste rezonanţe în care semnificantul îşi joacă din plin rolul de metaforă ne fac plăcere. Avem de-a face cu sânul specificat în şi prin funcţiunea lui de sevraj, cea care prefigurează castrarea.
Or, sevrajul este mult prea legat, în experienţă, de fantasmele de fragmentare a mamei pentru ca să nu prezumăm că trebuie să plasăm, aici, un plan de partaj între sân şi mamă, cel care corespunde tocmai sevrajului. Este, aşadar, vorba aici de sânul pierdut în calitate de cauză a dorinţei.
În plus, amintindu-ne de parazitismul – în raport cu corpul mamei – în şi prin care se organizează relaţia cu puiul în cazul mamiferelor, din momentul în care puiul însuşi este un embrion până la statutul său de nou-născut, va trebui să concepem „sânul" ca ţinând în aceeaşi măsură de perioada organismului în formare, în care acest rol revine placentei.
Libido-ul este tocmai această lamelă care face ca fiinţa să alunece în punctul ei de disjuncţie. E o funcţiune proprie animalului, care materializează, în unele cazuri, căderea subită a puterii sale de intimidare, exercitată la limita „teritoriului" său.
Această lamelă este un „organ", un instrument al organismului. Ea este uneori aproape sensibilă, cum se întâmplă, de exemplu, în cazul istericului, atunci când el încearcă să-i testeze, la limită ei maximă, elasticitatea.
Subiectul uman are acest privilegiu de a simboliza sensul mortifer al acestui organ, care ţine de efectul real al sexualităţii, pentru că semnificantul ca atare, pietrificându-l într-o primă intenţie, a făcut ca sensul morţii să intre în el însuşi. (Litera ucide, dar despre acesta ne învaţă litera însăşi). Prin aceasta, orice pulsiune este, în mod virtual, o pulsiune de moarte.
Este important să sesizăm unde se face înrădăcinarea organismului în dialectica subiectului. Tocmai acest organ al irealului în fiinţa vie este cel căruia, la un moment dat, subiectul îi face loc în chiar timpul în care este operată separaţia sa. Tocmai în şi prin această moarte se constituie realmente obiectul dorinţei de Celălalt.
Toate celelalte obiecte ce vor veni în acest „loc" nu vor fi decât nişte substitute împrumutate de la cel care a fost deja pierdut – un excrement – sau de la ceea ce el găseşte în Celălalt şi care devine suport al dorinţei sale: privirea sa, vocea sa (ca „locuri" de înscriere ale unor pulsiuni parţiale – n.trad.).

Tocmai acestei operaţiuni care întoarce aceste substitute pentru a le relua, restaurând astfel pierderea originală a Celuilalt, îi este dedicată o astfel de activitate în Celălalt, pe care o numim pulsiune (Trieb).
Nu există o altă cale prin care să se manifeste incidenţa sexualităţii în subiect. În măsura în care reprezintă sexualitatea în inconştient, pulsiunea nu este altceva decât una parţială. În aceasta constă carenţa esenţială, şi anume, carenţa a ceea ce ar putea reprezenta, în subiect, lumea în chiar fiinţa lui, a ceea ce, în această lume, este un mascul sau o femelă.
Ceea ce experienţa noastră demonstrează referitor la ezitarea subiectului în ce priveşte fiinţa sa masculină sau feminină nu trebuie raportată atât la bisexualitatea sa biologică cât la faptul că nu există nimic, în această dialectică, care să reprezinte bipolaritatea sexului decât activitatea sau pasivitatea, adică o polaritate pulsiune-acţiune din exterior, cu totul improprie pentru a ne-o reprezenta în esenţa ei.
Tocmai aici am vrut să ajungem prin acest discurs, la faptul că sexualitatea se repartizează de o parte şi de alta a marginii, în calitate de prag al inconştientului, după cum urmează:
În ce priveşte fiinţa vie - şi anume în calitatea ei de fiinţă prinsă în limbaj, în măsura în care nu poate niciodată să advină pe de-a-ntregul într-un „dincoace” de prag, care nu este, tutuşi, nici un înăuntru nici un înafară – nu există un alt acces la Celălaltul sexului opus decât pe calea pulsiunilor parţiale, în care subiectul caută un „obiect” (la rîndul său parţial – n.trad.) menit să substituie această parte de viaţă care este pierdută, în calitatea lui de fiinţă sexuată.
În privinţa Celuilalt - a locului în care vorbirea este testată prin întâlnirea cu schimbul de semnificanţi -, idealurile pe care le suportă, structurile elementare ale paternităţii, metafora paternă ca principiu de separaţie, divizarea mereu redeschisă în subiect ca urmare a alienării sale primare, în această privinţă, aşadar, şi prin toate aceste căi pe care tocmai le-am menţionat, ordinea şi norma trebuie să se instaureze ca fiind acelea care îi spun subiectului ceea ce trebuie să facă ca bărbat şi ca femeie.
Nu e adevărat că Dumnezeu i-a făcut bărbat sau femeie (definiţi din punctul de vedere al sexualităţii – n.trad.), dacă această diferenţă priveşte cuplul Adam şi Eva, aşa cum, de altfel, o confirmă în mod expres şi mitul ultra-condensat pe care îl găsim în acelaşi text, consacrat creerii tovarăşei lui Adam. Fără îndoială, există, înainte, şi o Lilith*, dar ea nu schimbă cu nimic situaţia.
Operând, aşadar, această ruptură, lăsăm în urmă anumite dezbateri prin care - cât priveşte inconştientul freudian - o serie de intervenţii iresponsabile au fost, totuşi, bine primite tocmai pentru că responsabilii oficiali n-au făcut decât

dovada unui har cu totul neinspirat, pentru a nu spune mai mult, dintr-o anume perspectivă.
Un rezultat semnificativ a fost, totuşi, obţinut: ruptura consemnului de tăcere de către cei care se opun concepţiei noastre.
Faptul că binecunoscutul complex al lui Oedip - punct final sau, mai degrabă, vedetă americană - a ajuns obiectul unei dezbateri hermeneutice, confirmă aprecierea pe care o formulăm la acest colocviu: e un efect pur retoric, despre care viitorul se va pronunţa.
Indicăm aici, pe riscul nostru, doar aparatul prin care precizia ar putea să revină [în cadrul tuturor acestor dezbateri].

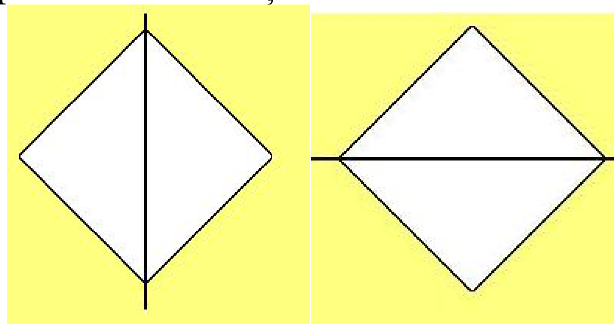
S.14 - LOGICA FANTASMEI – 1966-1967

L.1 - 16 noiembrie1966

Voi arunca azi câteva puncte ce vor participa mai degrabă din promisiune.
Logica fantasmei, am intitulat-o, ceea ce socotesc să vă pot prezenta din ceea ce se impune, în punctul în care ne aflăm, dintr-un anumit drum…
Drum ce implică... o voi reaminti cu forț azi... acest tip de retur foarte special - înscris în structură și care e în mod propriu... în tot ceea ce descoperă gândirea freudiană... fundamental.
Acel retur se numește „repetiție”.
A repeta nu e a regăsi același lucru, și cum o vom articula imediat și contrar a ceea ce se crede, nu e neapărat a repeta indefinit. Vom reveni deci la teme pe care le-am situat, într-un anumit mod, deja de mult timp.
De asemenea, și pentru că suntem în timpul acelui retur și a funcției sale, am crezut să nu mai pot întârzia să vă dau reunit ceea ce până aici am crezut necesar ca punctare minimă a acelui parcurs, adică acel volum pe care vă găsiți să-l aveți deja la îndemână.
Acel raport în scris... care după toate, într-un anumit mod, mă forțam până în prezent dacă nu să-l evit, cel puțin să-l întârzii... e pentru că, acest an, ne va fi fără îndoială posibil să-i aprofundăm funcția, pe care acolo încă am crezut să pot face acel pas.
Acele câteva puncte de indicație pe care azi le voi enunța în fața voastră, le-am ales cinci:
-primul consistând să vă reamintesc punctul unde suntem privind articularea logică a fantasmei, ceea ce va fi propriu-zis acest an, textul meu.

-al doilea, la reamintirea raportului acestei structuri a fantasmei... pe care v-o voi fi reamintit mai întâi... cu structura, ca atare, a semnificantului…
-al treilea, la ceva esențial și cu adevărat fundamental care convine reamintit... privind ceea ce putem, ceea ce trebuie să numim acest an, dacă punem în prim plan ceea ce am numit logica în chestiune... o remarcă esențială privind Universul discursului…
-al patrulea punct: vreo indicație relativ la relația sa cu scrierea ca atare…
-în sfârșit, voi termina despre reamintirea a ceea ce ne indică Freud într-un mod articulat, privind raportul gândirii cu limbajul și inconștientul…
Logica fantasmei așadar, vom pleca de la scrierea pe care deja am format-o, adică formula: (S ◇ a), S barat, romb, micuț(a), aceasta între paranteze.
Reamintesc ce înseamnă S: S barat reprezintă, ține loc în această formulă la ceea ce revine privind diviziunea subiectului, care se află la începutul întregii descoperiri freudiene și care constă că subiectul e barat, pe o parte, de ceea ce îl constituie ca funcție a inconștientului…
Această formulă stabilește ceva ce e o legătură, o conexiune, între acel subiect, constituit astfel, și ceva altul care se numește micuț(a)…
Micuț(a) e un obiect despre care ceea ce numesc acest an „a face logica fantasmei" constă în a-i determina statutul într-un raport care e un raport logic…
Ceva straniu fără îndoială, despre care îmi veți permite să nu mă înțeleg: vreau să spun că ceea ce sugerează ca raport la fantezie, imaginație, termenul fantasmă, nu mi-ar place nici măcar o clipă să-i marchez contrastul cu termenul logică din care înțeleg să-l structurez…
Totuși fantasma, așa cum pretindem să-i instaurăm statutul, nu e chiar atât de fundamental, atât de radical, antinomică, cum putem gândi prima dată, acelei caracterizări logice pe care, propriu-zis o disprețuiește…
De asemenea vă va apare trăsătura imaginară a ceea ce numim obiect(a), pe măsură ce-i vom marca ceea ce permite să fie caracterizat ca valoare logică, ca fiind mult mai puțin legată cu domeniul a ceea ce e imaginarul… Imaginarul mai degrabă i se agață, îl înconjoară, i se acumulează…
Obiectul(a) e de un alt statut… nu e ceva – pentru toți și în special pentru cei cărora le e centrul experienței: psihanaliștii – cu care să aibă destulă familiaritate ca să le poată fi – aș zice – fără teamă, fără angoasă, prezentificat…
„Ce ați făcut?" – îmi spunea unul dintre ei – „de ce a trebuit să inventați acest obiect micuț(a)?"

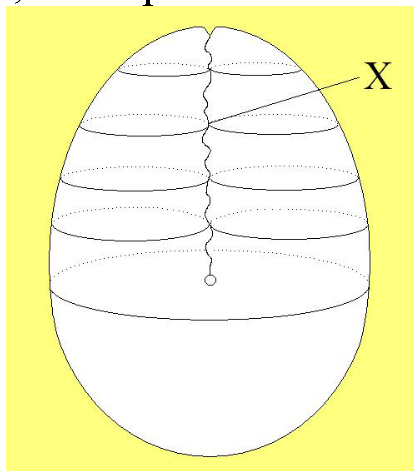
Cred, cu adevărat, că, luând lucrurile cu un orizont puțin mai amplu, a fost un timp mare…
(S ◇ a) reprezintă un dublu raport, care se poate citi: mai mare sau mai mic, inclus sau exclus, implică sau dacă și numai dacă…

Există deci un subiect, ni se propune acolo ceva care este diviziunea existenței de fapt și a existenței logice…
Existența de fapt ne trimite la existența ființelor, vorbitoare sau nu, în general vii, căci nu e neapărat…
Existența logică e altceva, există subiect din momentul în care facem logică, adică manipulăm semnificanți…
Ceea ce e în existența de fapt, a știi că ceva rezultă din faptul că există subiect la nivelul ființelor ce vorbesc, e ceva ce, ca orice existență de fapt, necesită să se fi stabilit deja o anumită articulare, dar nimic nu dovedește că această articulare s-ar face direct, că, direct din faptul că există ființe vii sau altele care vorbesc, ar fi și imediat determinate ca subiecți…
Dacă și numai dacă e acolo pentru a ne-o aminti…
Micuțul(a) rezultă dintr-o operație de structură logică, efectuată nu „in vivo”, nici măcar pe viu, nici, propriu vorbind, în sensul confuz pe care îl păstrează pentru noi termenul de corp… nu e neapărat „cartea de carne”, chiar dacă ar putea fi, și, până la urmă, când este, asta nu aranjează prea rău lucrurile… dar, în sfârșit, aduce faptul că în această entitate atât de puțin înțeleasă a corpului, există ceva ce se pretează acestei operații de structură logică, ceva care ne rămâne de determinat…
Voi știți: sânul, scibalul, privirea, vocea… aceste piese detașabile și totuși în întregime legate corpului, iată despre ce e vorba în obiectul micuț(a)…
Pentru a face (a), deci, să ne limităm… să semnalăm aici că trebuie „să fi gata să-l furnizezi”, asta poate momentan să ne ajungă… și nu aranjează nimic! Pentru a avansa, pentru a face fantasmă trebuie „să fi gata să-l porți”…
Îmi veți permite aici să articulez câteva teze sub forma lor cea mai provocatoare pentru a decupa acest domeniu de câmpurile de captură care îl fac să revină invincibil la iluziile cele mai fundamentale, ceea ce numim experiența psihologică…

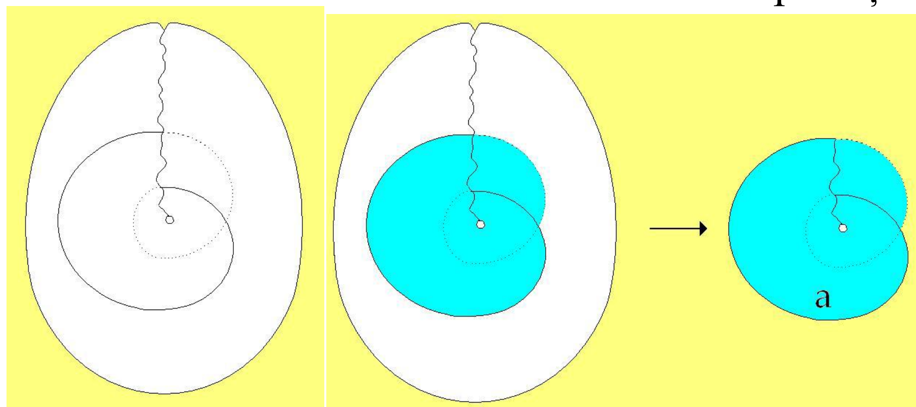
Ceea ce voi avansa va etaja, va fonda, va arăta consistența a tot ceea ce voi derula acest an pentru voi…
În ce privește structura raportului micuțului(a) la Celălalt, totul e zis și suficient amorsat în indicația că de imaginarul mamei va depinde structura subiectivă a copilului… acest raport se articulează în termeni logici, adică relevând radical de funcția semnificantului… cea mai mică greșeală privind apartenența fiecărui termen, a celor trei funcții, subiect, Obiect – obiect de iubire, și de dincolo de acela, actualul nostru obiect(a), cea mai mică eroare, adică referința la imaginarul subiectului ar putea întuneca relația care trebuia schițată…
A nu situa în câmpul Celuilalt funcția obiectului(a) de exemplu, precum în statutul perversului, este în același timp funcția, pentru el, a falusului și teoria sadică a coitului, cei care sunt determinații… de vreme ce el nu e nimic acolo, la nivelul mamei funcționează cele două incidențe…
Pentru a face fantasmă trebuie să fi gata să porți… Ce poartă? Cine poartă fantasma? Are două nume, ce privesc o singură și aceeași substanță, dacă doriți să reduceți acel termen la această funcție a suprafeței, așa cum am articulat-o anul trecut… această suprafață primordială care ne trebuie pentru a face să funcționeze articulația noastră logică, îi cunoașteți deja câteva forme, sunt suprafețe închise, participă din bulă prin faptul că nu sunt sferice… să le numim „bula” și vom vedea ce motivează, la ce se atașează, existența bulelor în real… această suprafață pe care o numesc bulă are două nume, dorința și realitatea…
E inutil să te obosești să articulezi „realitatea dorinței” căci, primordial, dorința și realitatea au un raport de textură fără tăietură, nu au deci nevoie de cusătură, nu au nevoie să fie re-cusute… nu e mai multă realitate a dorinței decât a spune verso-ul recto-ului… e o singură și aceeași stofă care are un dos și o față…
Mai mult încă, această stofă e astfel țesută încât treci, fără să îți dai seama, căci e fără tăietură și fără cusătură, de la una la alta din fețe și de aceea am vorbit atât de o structură ca cea a planului proiectiv, imaginată în ceea ce numim mitră sau cros-cap…
Să treci de la o față la alta fără să îți dai seama vrea să spună că nu e decât una – înțeleg: o față… nu rămâne mai puțin adevărat, precum în suprafețele pe care tocmai le-am evocat, dintre care o formă parcelară e banda Moebius: există o față și un dos… ceea ce trebuie neapărat pus, într-un mod original, pentru a aminti cum se fondează această distincție a feței și dosului ca deja acolo înainte de orice tăietură…

E clar, precum animaliculele de care dau seama matematicienii privind funcția suprafețelor, că cine îi va fi acelei suprafețe integral implicat, nu va vedea, la această distincție totuși sigură a feței și dosului, decât o picătură, altfel zis: absolut nimic.
Tot ce se referă, în suprafețele de care am dat seama în fața voastră, înseriate de la planul proiectiv până la sticla Klein, la ceea ce putem numi proprietățile extrinseci și care merg foarte departe… pot spune că cea mai mare parte din ceea ce vi se pare cel mai evident, atunci când vă imaginez acele suprafețe… nu sunt proprietăți ale suprafeței: doar într-o a treia dimensiune își iau funcția. Chiar și gaura care e în mijlocul torului să nu credeți că o ființă pur torică și-ar da seama de funcția ei! Totuși, această funcție nu e fără consecință căci după ea… acum, Dumnezeul meu, ceva aproape 6 ani… am încercat deja să articulez, pentru cei ce mă ascultau atunci, printre care le văd, la primul rang… să articulez raporturile subiectului cu Celălalt în nevroză.
E cu adevărat – această a treia dimensiune – în ea, despre Celălalt vorba, ca atare. Prin raport la Celălalt și în măsura în care e acolo acest alt termen, poate fi vorba să distingi o față și un dos, ceea ce nu e încă să distingi realitate și dorință.
Ceea ce e față sau dos primitiv la locul Celuilalt, în discursul Celuilalt, se dă cu banul. Asta nu privește cu nimic subiectul, pentru motivul că nu e încă acolo.
Subiectul începe cu tăietura.
Dacă luăm, dintre acele suprafețe, pe cea mai exemplară căci e cea mai simplu de mânuit, adică cea pe care am numit-o adineauri cros-cap sau plan proiectiv, o tăietură, dar nu oricare, vreau să spun… o reamintesc celor pentru care acele imagini au încă o oarecare prezență: da, o repet, într-un mod pur imaginat, dar la care imaginea e necesară, adică pe această bulă:

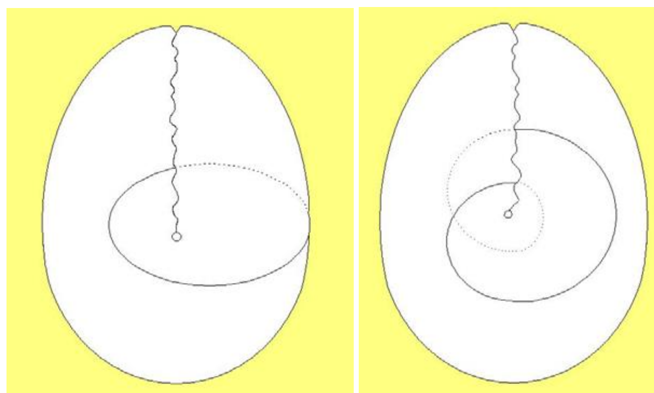

ai cărei pereți, să-i numim anterior și posterior, vin aici, x, în această trăsătură nu mai puțin imaginară, să se încrucișeze – așa reprezentăm structura a ceea

despre ce e vorba… orice decupează, orice taie care va străbate această linie imaginară, va instaura o schimbare totală a structurii suprafeței:

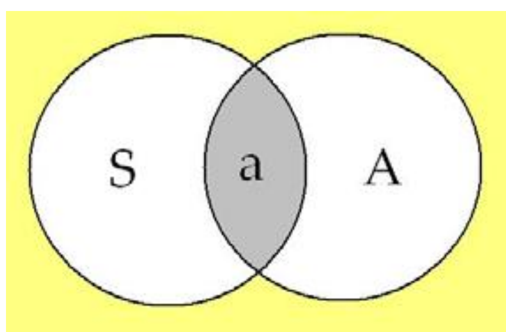

Această suprafață devine ceea ce anul trecut am învățat să decupăm în această suprafață sub numele de obiect(a)… în întregime, suprafața devine un disc aplatizabil, cu o față și un dos, despre care trebuie spus că nu poți trece de la una la alta fără să traversezi o margine.
Acea margine e tocmai ceea ce face traversarea imposibilă, cel puțin așa îi putem articula funcția.
Mai întâi – „in initio" – bula… prin această primă tăietură plină cu o implicație care nu sare spre constatare imediat… prin această primă tăietură, devine un obiect(a).
Acest obiect(a) păstrează… căci acest raport îl are de la origine, pentru ca orice ar fi să se poată explica de acolo… un raport fundamental cu Celălalt.
De fapt, subiectul încă nu a apărut deloc cu singura tăietură prin care această bulă… care instaurează semnificantul în real… lasă să cadă mai întâi acest obiect străin care obiectul(a).
Trebuie și e suficient… în structura indicată aici… să îți dai seama despre ceea ce e din această tăietură, pentru a vedea și că ea are proprietatea, dedublând-se pur și simplu, să se reunească – altfel spus, că e același lucru să faci o singură tăietură sau să faci două:

De considerat deschiderea a ceea ce e, aici, între cele două tururi ale mele care nu fac decât unul, ca echivalent al primei tăieturi, care într-adevăr:
-dacă o dau la o parte această deschidere care se realizează,

-dar dacă fac… în țesătura în care e vorba să se exercite această tăietură… o dublă tăietură, degajez, restitui ceea ce fost pierdut în prima tăietură: o suprafață a cărei față se continuă cu dosul.
Restitui non-separația primitivă a realității cu dorința.
Cum – mai apoi – vom defini realitate ceea ce am numit înainte să fii gata să porți fantasma, adică ceea ce-i face cadrul și vom vedea atunci:
-că realitatea, întreaga realitate umană, nu e altceva decât montaj simbolic și imaginar,
-că dorința, în centrul acestui aparat, al acelui cadru pe care-l numim realitate, e la fel de bine, propriu vorbind, ceea ce acoperă… așa cum am articulat-o dintotdeauna… ceea ce e important să distingi din realitatea umană și ceea ce e propriu vorbind realul, care nu e niciodată decât între-perceput… între-perceput atunci când masca oscilează,
-care e cel al fantasmei – adică același lucrul pe care l-a înțeles Spinoza, când a spus: „dorința, e esența omului”
Cu adevărat acest cuvânt „om” e un termen de tranziție imposibil de conservat într-un sistem a-teologic, ceea ce nu e cazul lui Spinoza.
Acestei formule spinoziene trebuie să-i substituim pur și simplu această formulă – această formulă a cărei necunoaștere conduce psihanaliza la aberațiile cele mai grosiere, și anume: „dorința e esența realității”.
Dar, acel raport (al obiectului(a)) la Celălalt… fără care nimic nu poate fi perceput din jocul real al acelui raport… este ceea ce am încercat să desenez pentru voi recurgând la vechiul suport al cercurilor Euler, relația ca fundamentală.
Cu siguranță, este insuficientă această reprezentare, dar dacă o acompaniem cu ceea ce ea suportă în logică, ea poate servi:
-ceea ce reiese din raportul subiectului la obiectul(a) se definește ca un prim cerc,
-pe care un alt cer, cel al Celuilalt tocmai îl taie,
-(a) este intersecția lor:

Pe acolo, niciodată… în această relație a unui voal originar structurat care este cel unde am încercat să articulez pentru voi, acum trei ani, alienarea… subiectul nu s-ar ști să se instituie decât ca un raport de lipsă la acel (a) care este de la Celălalt, în afară de cazul în care ar vrea să se situeze în Celălalt, neavându-l și atunci decât amputat de acest obiect(a).
Raportul subiectului la obiectul(a) comportă ceea ce imaginea lui Euler ia ca sens atunci când e purtată la nivelul de simplă reprezentație a două operații logice pe care le numim reuniune și intersecție.
Reuniunea ne descrie legătura subiectului la Celălalt și intersecția ne definește obiectul(a).
Ansamblul acelor două operații logice, sunt chiar acele operații pe care le-am pus ca originare, spunând că (a) e rezultatul efectuat de operații logice și care trebuie să fie două.
Ce vrea să spună?
Că în mod esențial, în reprezentarea unei lipse, în măsura în care fuge, se instituie structura fundamentală a bulei pe care am numit-o la început stofă a dorinței.
Aici, în planul raportului imaginar, se instaurează o relație exact inversată celei care leagă eul cu imaginea altuia.
Eul este, o vom vedea, dublu iluzoriu:
-iluzoriu în faptul că e supus avatarurilor imaginii, adică la fel de mult pradă funcției negării sau falsului-seamăn.
-iluzoriu și în faptul că instaurează o ordine logică pervertită, căreia îi vom vedea – în teoria analitică – formula, în măsura în care traversează imprudent această frontieră logică, care presupune că la un moment dat oarecare, și pe care îl presupunem primordial al structurii, ceea ce e respins poate fi numit „non-eu”.
E tocmai ceea ce noi contestăm!
Ordinea despre care e vorba… care implică, fără s-o știm și în orice caz fără s-o spunem, intrarea în joc a limbajului… nu admite nicidecum o astfel de complementaritate.
Și este tocmai ceea ce ne va face să punem în prim plan, acest an, al articulării noastre, discuția funcției negației.
Fiecare știe și își va putea da seama în acea culegere pusă acum la îndemâna voastră, că primul an al seminarului meu la Sainte-Anne a fost dominat de o discuție pe Verneinung în care M. Jean Hippolyte, a cărui intervenție e reprodusă în apendicele acelui volum, scanda excelent ceea ce era pentru Freud Verneinung.

Secundaritatea lui Verneinung e articulată acolo destul de puternic pentru ca de acum să nu mai poată fi nicicum admis că ea ar surveni de prima dată la nivelul acestei prime sciziuni pe care noi o numim plăcere și neplăcere.
De aceea în acea lipsă instaurată de structura bulei, care face stofa subiectului, nu e nicidecum vorba să ne limităm la termenul… de altfel desuet pentru confuziile pe care le implică… de „negativitate”.
Semnificantul nu ar fi nicidecum… chiar dacă propedeutic a trebuit o vreme să-i repetăm funcția urechilor care mă ascultă… semnificantul… și vom putea remarca faptul că nu l-am articulat niciodată așa… nu e doar ceea ce suportă ceea ce nu e acolo…
Fort-da –ul, în măsura în care se raportează la prezența sau absența maternă, nu e articularea exhaustivă a intrării în joc a semnificantului.
Ceea ce nu e acolo, semnificantul nu îl desemnează, îl generează.
Ceea ce nu e acolo, la origine, e însuși subiectul.
Altfel spus, la origine nu există Dasein decât în obiectul(a), adică sub o formă alienată, care rămâne să marcheze până la finalul ei, orice enunțare privind Dasein-ul. E nevoie să reamintesc, aici, formulele mele că nu există subiect decât printr-un semnificant și pentru un alt semnificant.
Este algoritmul:

$$\frac{S}{\not{S}} \dashrightarrow S'$$

Urverdrangung sau refulare originară este asta: ceea ce un semnificant reprezintă pentru un alt semnificant. Asta nu mușcă pe nimic, asta nu constituie absolut nimic, asta se acomodează dintr-o absență absolută a Dasein-ului.
Timp de aproape 16 secole, cel puțin, hieroglifele egiptene au rămas solitare în măsura în care, neînțelese în nisipul deșertului, e clar că a fost clar întotdeauna pentru toată lumea, că asta vroia să spună că fiecare dintre semnificanții gravați în piatră, măcar, reprezenta un subiect pentru ceilalți semnificanți.
Dacă nu ar fi fost așa, niciodată, nimeni nu le-ar fi luat ca și o scriere!
Nu e deloc necesar ca o scriere să vrea să spună ceva pentru oricine ar fi, pentru ca ea să fie o scriere și pentru ca, ca atare, să manifeste faptul că fiecare semn reprezintă un subiect pentru cel care îl urmează.
Dacă numim aceea Urverdrangung, asta vrea să spună că admitem, că ni se pare conform experienței, să gândim ceea ce se petrece… adică faptul că un

subiect emerge la statutul de subiect barat… ca ceva ce vine dintr-un loc unde este presupus înscris, într-un alt loc unde se va înscrie din nou.
Adică exact în același mod în care structuram altă dată funcția metaforei, în măsura în care ea este modelul a ceea ce se petrece în ceea ce privește reîntoarcerea refulatului:

$$\frac{S'}{S} \nearrow \frac{S}{s}$$

Tot așa, de aceea cu privire la acel semnificant prim… despre care vom vedea ce este… subiectul barat care îl abolește tocmai apare într-un loc în care noi am putea da azi o formulă care încă nu a fost dată: subiectul barat, ca atare, este ceea ce reprezintă pentru un semnificant… acel semnificant de unde a apărut… un sens.
Înțeleg prin sens exact ceea ce v-am făcut să înțelegeți la începutul unui an prin formula: « Colourless green ideas sleep furiously. » ceea ce poate traduce în franceză prin ceva ce descrie admirabil ordinea ordinară a cogitațiilor voastre: „Idei verzi incolor dorm furios!” asta tocmai din lipsa științei faptului că ele se adresează toate acelui semnificant al lipsei subiectului care devine un anumit prim semnificant din momentul în care subiectul își articulează discursul.
Adică… e totuși ceva ce toți psihanaliștii și-au dat seama destul de bine, chiar dacă încă nu știu să spună nimic despre care să valoreze… adică obiectul(a)… care, la acel nivel, împlinește tocmai funcția pe care Frege o distinge din sinn sub numele de Bedeutung (semnificație)… este prima Bedeutung obiectul(a), primul referent, prima realitate, Bedeutung care rămâne, pentru că este, după toate, tot ceea ce rămâne din gândire la sfârșitul tuturor discursurilor.
Adică, ceea ce poetul poate scrie fără să știe ce spune când se adresează „mamei Inteligență la care dulceața curgea, care este această neglijență care lasă să se oprească laptele ei?”
Adică, o privire prinsă care este cea care se transmite la nașterea clinicii.
Adică, ceea ce unul dintre elevii mei, recent, la un congres de la Universitatea John Hopkins, a luat ca subiect numindu-l: „vocea în mitul literar”.
Adică, de asemenea ceea ce rămâne din atâtea gânduri risipite sub forma unui amestec pseudo-științific și pe care îl putem la fel de bine numi pe numele lui, cum am făcut de mult privind o parte a literaturii analitice și pe care numim: rahat

După mărturia, de altfel, a autorilor! Vreau să spun că la o mică greșeală de raționament, privind funcția obiectului(a), unul dintre ei poate foarte bine articula că nu există alt suport al complexului castrării decât ceea ce numim pudic „obiect anal”.

S.15 - ACTUL ANALITIC – 1967-1968

L.1 - 15 noiembrie 1967

Un cuplu de cuvinte straniu, ceea ce introduc sub acești doi termeni e în interiorul logicii fantasmei, despre ceea ce poate și trebuie să vrea să spună actul sexual. Psihanaliza, evident face ceva, asta face ceva, dar asta nu e suficient, este esențialul, punctul central. Ceea ce face implică profund Subiectul care, grație acestei dimensiuni a inconștientului, e pus în act. Spuneam că transferul e punerea în act a inconștientului. Actul, se poate constitui prin raport cu ce?, lăsăm deoparte – poate constitui o încălcare, e actul la intrarea unei psihanalize, o decizie ce poartă un angajament, e și actul prin care un psihanalist se instalează ca atare, mai ales că acest act poate fi și înscris undeva.

Nu ar fi fără sens, fără măsură, să vorbim de actul psihanalitic ca de actull medical, este ședința?, în ce constă?, ce fel de intervenție?,ce e propriu-zis actul?, este interpretarea?, e tăcerea? Sau orice ați vrea să desemnați în instrumentele funcției? Dar, de fapt, acestea sunt clarificări care nu ne fac să avansăm, și pentru a trece la celălalt capăt al punctului de sprijin remarcăm că în teoria psihanalitică se vorbește, dar încă nu putem specifica...

L.18 (conferință) - 19 iunie 1968

Nu sunt un trișor.
Nu vreau să avertizez că voi spune câteva cuvinte de adresă pentru a închide acest an prezent cum se exprimă hârtia Școlii, pentru a vă face ceea ce numim „un seminar”.
Voi adresa câteva cuvinte mai degrabă de ordinul ceremoniei.
Am făcut acest an undeva, dacă îmi amintesc bine, aluzie la semnul de deschidere al anul de început în civilizațiile tradiționale.
Acela, este pentru anul școlar care se termină.
Poate rămâne un regret că după ce am deschis un concept precum cel de act psihanalitic, soarta a vrut ca voi să nu fi putut asupra acelui subiect să învățați decât jumătatea a ceea ce aveam intenția să spun.
Lucrurile, pentru a spune tot, nu păstrează aceeași viteză, e mai degrabă ceva ce reiese la ceea ce se întâmplă atunci când un corp cade, este supus aceleiași forțe. În cursul căderii sale, mișcarea sa, cum se spune, se accelerează, astfel încât voi nu veți fi avut deloc jumătatea a ceea ce ar fi fost de spus despre actul psihanalitic.
Să spunem că veți fi avut puțin mai puțin decât un sfert. Este foarte regretabil pe anumite părți căci, adevărat spunând, nu este în uzul meu să termin mai târziu și că într-un fel prin lovitura șansei se află în vreun fel oarecare, oricare ar fi cauza, internă sau externă, să fi fost întrerupt.
Adevărat spunând, regretul meu nu e fără a se însoți pe de altă parte de ceva satisfacție, căci în sfârșit în acel caz acolo discursul nu a fost întrerupt de orice, și din a fi fost prin ceva care pune în joc, cu siguranță la un nivel foarte bebe, dar care pune în joc totuși ceva dimensiune care nu e chiar fără raport cu actul, ei bine Dumenzeul meu nu e chiar atât de nesatisfăcător.

S.16 - DE LA UN Altul LA altul – 1968-1969

L.1 - 13 noiembrie 1968

Esența teoriei psihanalitice e un discurs fără vorbire

Ne regăsim acest an pentru un seminar pentru care am ales titlul De la un Altul la altul pentru a indica marile repere în jurul cărora trebuie, propriu zis, să se învârtească discursul meu.

Tocmai în aceasta acel discurs, la capătul timpului unde suntem, e crucial: e cu atât mai mult cu cât definește ceea ce e din acel discurs care se numește discurs psihanalitic, a cărui introducere, a cărui intrare în joc în acel timp poartă atâtea consecințe.

O etichetă a fost pusă pe acest proces al discursului. „Structuralism" i s-a spus, cuvânt ce de altfel nu a fost necesitat din partea publicistului care… dintr-o dată, acum – Dumnezeul meu – un număr așa de mare de luni …l-a împins pentru a îngloba un anumit număr, a căror muncă, după mult timp, ar fi trasat câteva direcții ale acelui discurs.

Vorbesc despre un publicist, fiecare știe jocul de cuvinte pe care mi l-am permis în jurul pubelicării. Iată-ne deci un anumit număr, prin grația a ceea ce e oficiul, reuniți în aceeași pubelă. Am putea avea o companie mai dezagreabilă.

În adevăr, cei cu care m-am găsit alăturat nu erau decât oameni pentru munca cărora am cea mai mare stimă, nu aș ști, în orice caz, să mă găsesc rău. Mai

ales că, pentru ceea ce e despre pubelă, în acel timp dominat de geniul lui Samuel Beckett, cunoaștem un capăt.
Pentru mine, personal, după ce am locuit azi timp de aproape treizeci de ani… în trei secțiuni de cincisprezece, de zece și de cinci ani …în trei Societăți psihanalitice, cunosc un capăt despre ceeea ce este să coabitezi cu deșeurile menajere!
Pentru ceea ce e din structuralism, într-adevăr înțelegem greutatea care se poate produce la unii din manevrarea care ar fi pretinsă din exterior să impună habitatul nostru comun, și de asemenea care ar putea-o avea dorința de a se scoate puțin pentru a-și dezmorți picioarele.
Nu rămâne mai puțin că după ce această nerăbdare pare – după toate aparențele – să prindă pe unii, mă avizez că în acest coș nu mă găsesc, după toate, chiar așa de rău.
Căci de asemenea, în ochii mei, nu mi se pare – acel structuralism – să poată fi identificat cu altceva decât cu ceea ce aș numi pur și simplu „seriosul", și în nici un grad – oricare ar fi – cu ceva care să semene cu nimic din ceea ce putem numi o filozofie, dacă prin acel cuvânt desemnăm o viziune a lumii, sau chiar vreo modalitate de a asigura la dreapta și la stânga, pozițiile unei gândiri.
Că e suficient, pentru a refuta primul caz… dacă e adevărat că - psihanalist – nu aș putea să mă pretind nicicum să introduc ceea ce se intitulează ridicol o antropologie psihanalitică …ar ajunge să amintim, la chiar intratea acelui domeniu, adevăruri constituante pe care le aduce psihanaliza în acel câmp.
E de știut că nu există uniune a bărbatului și a femeii fără ca, castrarea:
-să nu determine, sub titlul de fantasmă, în mod precis, realitatea partenerului la care ea e imposibilă,
-fără ca ea să se joace – castrarea – în acest fel de primire care o pune ca adevăr la partenerul la care ea e în mod real, în afara excesul accidental, menajată.
Insistăm mult că, răspândind această formulă a Genezei că „Dumnezeu i-a creat… există și l-a creat …bărbat și femeie", e cazul s-o spunem „Dumnezeu știe de ce!"
-la unul, imposibilul efectuării – la castrare – ajunge să se pună ca determinant al realității sale,
-la altul, mai răul din care îl amenință ca posibil nu are nevoie să se întâmple ca să fie adevărat, în sensul în care acel termen nu comportă recurs.
Acea singură reamintire, mi se pare, implică:

-că cel puțin în sânul câmpului care aparent este al nostru, nici o armonie… în orice mod am desemna-o …nu e nicicum de pus,
-că în mod sigur un scop ni se impune care e tocmai cel al discursului care convine.
Pentru a-l purta, vom avea să ne punem – într-un fel – întrebarea care e cea de unde a pornit toată filosofia, e că în fața atâtor științe, nu fără valoare și eficacitate: ce poate distinge acel discurs de sine însuși asigurat, care fondându-se pe un criteriu pe care gândirea l-ar lua în propria sa măsură, ar merita să se întituleze επιστήμη (episteme), știința?
Suntem purtați… dacă nu ar fi în primul rând decât prin acea sfidare pe care tocmai am definit-o ca cea a celui purtat de adevăr la real …la mai multă prudență în acest demers de punere în acord al gândirii cu ea însăși: o regulă de gândire care trebuie să se asigure din non-gândire ca din ceea ce îi poate fi cauza, iată la ce suntem confruntați cu noțiunea de inconștient.
Nu e decât în măsura afara sensului scopurilor… și nu – cum se imaginează și cum toată fenomenologia o presupune – a sensului …că eu sunt ca și gândire.
Gândirea mea nu e reglabilă… fie că adăugăm sau nu „vai!” …după pofta mea, ea e reglată.
În actul meu, eu nu vizez s-o exprim ci s-o cauzez. Dar nu e vorba despre act: în discurs, eu nu am de urmat regula sa, ci de găsit cauza sa.
În întresens… înțelegeți-l oricât de obscen vi-l puteți imagina …este ființa gândirii.
Ceea ce e să treacă prin gândirea mea, cauza, ea lasă să treacă pur și simplu ceea ce a fost ca ființă, și aceasta din faptul că, deja și mereu, acolo unde ea a trecut, ea a trecut producând mereu efecte de gândire.
„Plouă” e eveniment al gândirii de fiecare dată când e enunțat, iar subiectul e mai întâi acel „el”… acel „hile” aș spune … care îl constituie într-un anumit număr de semnificații.
Și de aceea acest „el” se regăsește ușor în toată urmarea căci lui „plouă” îi puteți da:
-„plouă … adevăruri prime”,
-„plouă… există abuz”.
Mai ales confundând ploaia – meteorul – cu pluvia, aqua pluvia, ploaia, apa pe care o culegem. Meteorul e propice metaforei – și de ce? – pentru că deja e făcut din semnificanți. „Plouă”.
Ființa gândirii e cauza unei gândiri în măsura în care în afara sensului. Era deja – și mereu – ființa unei gândiri, înainte.

Ori, practica acestei structuri respinge orice promovare a oricărei infailibilități.
Ea nu se ajută în mod precis decât din falia sau mai degrabă din procesul său însuși… căci există un proces al faliei …și e procesul din care practica structurii se ajută, dar nu ar ști să se ajute decât urmându-l.
Ceea ce nu e nicicum a-l depăși, ci a permite sesizarea sa în consecința care se fixează, în timpul, în chiar momentul în care reproducerea procesului se oprește, e a spune că e timpul său de oprire care îi marchează rezultatul.
Și e ceea ce explic… s-o spunem aici dintr-o atingere discretă trecând …că orice artă este defectuoasă, că este culegerea a ceea ce, în punctul unde pierderea sa, din a fi împlinită, se sparge, din acea culegere prinde forță.
Și de aceea muzica și arhitectura sunt artele supreme… înțeleg „supreme” tehnic, ca maximum în banal …producând relația numărului armonic cu timpul și spațiul, sub unghiul precis al incompatibilității lor.
Căci numărul armonic nu este… acum, o știm bine …decât strecurătoare, nereținând nici unul nici altul: nici acel timp, nici acest spațiu.
Iată din ce structuralismul e luarea în serios. E luarea în serios a aceasta: a științei ca cauză, cauză în gândire, și cel mai obișnuit, trebuie bine zis, a unei vizări delirante.
Nu vă temeți, sunt cuvinte de intrare, reamintiri de certitudini, nu de adevăruri.Și aș vrea, înainte de a introduce azi schemele de unde înțeleg să plec, să marchez că dacă cev de acum trebuie să vă rămână în palmă, e ceea ce am avut grijă să scriu înainte pe tablă despre esența teoriei:

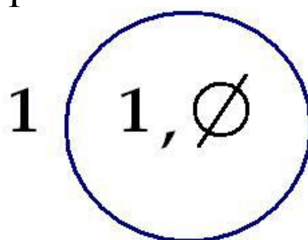
L'essence de la théorie psychanalytique est un dicours sans parole.

Esența teoriei psihanalitice e funcția discursului și foarte precis în aceasta… care vi se va putea pare nou, cel puțin paradoxal …că l-aș spune „fără cuvinte”.
E vorba despre esența teoriei căci asta e în joc: ce este despre teorie în câmpul psihanalitic?
În jurul a aceasta, aud făcând zgomot în jurul meu stranii ecouri.
Neînțelesul nu lipsește, și sub pretext de a pune un întreg câmp al gândirii ca manipulare, eu par să pun în cauză principiile tradiționale, înțeleg și aceasta e tradus… uimitor, pentru a fi în locuri unde în capete care îmi sunt aproape …prin nu știu ce care s-ar numi „imposibilitate teoretică”,

„Tu nu mă vezi de unde eu te privesc" - avansasem în cursul unuia dintre seminariile din anii precedenți, pentru a caracteriza ceea ce e acolo dintr-un tip de obiect(a) în măsura în care e fondat în privire, ceea ce nu e altceva decât privirea.
„Tu nu îmi datorezi nimic de unde eu te devor" – așa este mesajul pe care aș putea foarte bine să-l primesc sub forma pe care am definit-o: sub forma sa inversată, în măsura în care este și el al meu, și nu ar mai trebui să fac aici fiecare săptămână du-te vino în jurul unui obiect(a) care e propriu ceea ce desemnez astfel dintr-o formulă care, o simțiți – datorie, devorare – se înscrie în ceea ce numim propriu vorbind pulsiunea orală pe care am face mai bine s-o raportăm la ceea ce ea este, lucrul plancentar, acela în care eu mă plachez cum pot pe acest mare corp pe care voi îl constituiți pentru a constitui din substanța mea ceva ce ar putea face pentru voi obiectul unei satisfacții.
„O mama mea Inteligență" cum spunea nu mai știu cine.

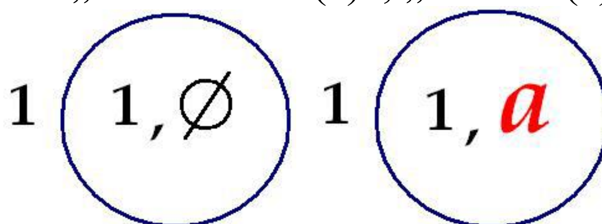
L.25 - 25 iunie 1969

Încercați să nu pierdeți firul pe ceea ce suntem ca efect al științei.
Suntem explodați în fantasmă S ◊ *a*.
Suntem – oricât de straniu ar părea – cauză de sine.
Doar că nu există sine.
Mai degrabă există un sine divizat.
Să intri pe această cale, iată de unde poate decurge singura adevărată revoluție politică.
Știința servește stăpânul.
Revin astăzi pentru a sublinia că ea se naște din sclav, știința.
Dacă vă aduceți aminte formulele pe care le-am aliniat data trecută, veți înțelege că în paralel enunț: știința servește femeia, pentru că o face cauză a dorinței.
Iată ce v-am indicat data trecută, într-un comentariu al schemei pe care o rescriu. Cred că trebuie s-o reluăm, tocmai pentru cei care puteau fi ocupați altundeva de griji ce le păreau prevalente. Iată schema:

Acea schemă iese din definiția logică pe care am dat-o, înainte de penultima întâlnire, a lui Altul, ca ansamblu vid și a indispensabilei sale absorții a unei

trăsături unare, cea din dreapta, pentru ca subiectul să poată fi reprezentat acolo pe lângă acea trăsătură unară, sub specia unui semnificant. De unde vine acel semnificant, cel ce reprezintă subiectul pe lângă alt semnificant?
De niciunde, căci nu apare în acest loc decât în virtutea retroeficienței repetiției. Din cauza faptului că trăsătura unară vizează repetiția unei juisanțe o altă trăsătură unară apare „imediat după”, nachträglich – după lovitură, cum scrie Freud…
….termen pe care am fost primul să-l extrag din textul lui și să-l pun în valoare ca atare, asta pentru cineva care vroia să se amuze traducând un anumit Vocabular… va putea vedea că la această rubrică de „imediat după”, care nici nu ar fi existat fără discursul meu, eu nu sunt menționat…
….așadar, din acea cauză, că trăsătura unară apare imediat după, în locul deci al lui S1 al semnificantului, în măsura în care el reprezintă un subiect pe lângă un alt semnificant.
Acolo dedesubt, am spus: tot ceea ce va apare din această repetiție, care se repetă din reproducția lui „în formă de (a)”, „în-form(a)”:

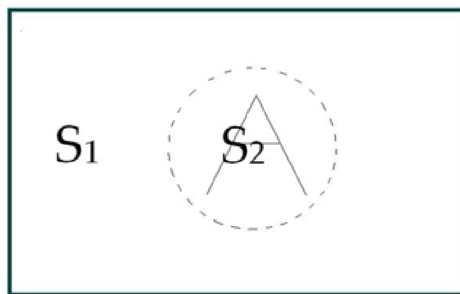
Aici semnului grupului vid, e mai întâi acest în-formă însuși, și acesta, este obiectul(a).
Acolo dedesubt vă alarmați și îmi spuneți: „deci dați totuși o definiție pur formală a obiectului(a)”.
Nu, căci toate acestea nu se produc decât din faptul că la locul lui 1 din stânga, al lui S1, există ceea ce există, adică această juisare enigmatică atestată de faptul că nu știm nimic despre ea decât aceasta… la toate etajele pe care le voi reproduce unde ea se distinge… …că nu știm nimic descpre ea decât aceasta: că ea vrea de acolo o altă juisare. E adevărat peste tot. „4,2,3” mica fabulă… la care dăm răspunsul ridicol pe care îl știm… …la răspunsul: „a avea de acolo o alta”.

S.17 - INVERSUL PSIHANALIZEI – 1969-1970

L.1 - 26 noiembrie 1969

Discursul meu... o reluare a proiectului freudian... invers, inversat, inversând, prin invers... o structură a discursului, necesară, depășind cu mult cuvântul, un discurs fărăr cuvinte, subzistând fără cuvinte, în anumite relații fundamentale care nu s-ar știi menține fără limbaj, un anumit număr de relații stabile instaurate prin acest instrument... în interiorul cărora însă se poate în mod cert înscrie ceva mult mai larg, ceva ce merge mult mai departe decât enunțările efective... fără a fi nici o nevoie de acestea din urmă astfel încât conduita noastră, actele noastre să se înscrie eventual din cadrul anumitor enunțuri primordiale...
Ce altceva ar fi ceea ce regăsim în experiență, și în special analitică - aceasta nefiind invocată decât pentru a-l fi desemnat precis, ce altceva ar fi ceea ce este regăsit pentru noi sub aspectul supraeului?...
E structuri, nu am știi să le desemnăm altfel pentru a caracteriza ceea ce e degajabil din acest „în formă de”, ceea ce se întâmplă din-prin relația fundamnetală de la un semnificant la altul, de unde și faptul că numim subiect din-prin semnificantul care de această dată funționează ca reprezentându-l pe lângă un alt semnificant...
Cum să situăm această formă fundamentală? o vom scrie altfel acum... anul trecut am făcut-o din exterioritatea semnificantului S1, cel din care pleacă definiția noastră a discursului așa cum l-am accentuat în acel prim pas.

Pun deci semnificantul S1 pentru a manifesta ceea ce rezultă din raportul lui cu acel cerc din care nu pun aici decât urma. Am marcat aici sigla lui A, câmpul marelui Altul, Celălalt, dar, să simplificăm.
Considerăm desemnat prin semnul S2 bateria semnificanților, e vorba despre cei care sunt deja acolo.
Căci în punctul de origine unde ne plasăm pentru a fixa ceea ce e din discurs, discurs conceput ca statut al enunțatului, S1 e cel ce e de văzut ca interveniant, intervinind asupra a ceea ce dintr-o baterie de semnificanți, pe care nu avem niciun drept, niciodată, s-o considerăm ca dispersată, neformând – deja - rețeaua a ceea ce se numește o cunoaștere...
Ceea ce se pune mai întâi, din acel moment în care S1 tocmai reprezintă ceva prin intervenția lui în câmpul definit, în punctul în care suntem, drept câmp deja structurat al unei cunoașteri, ceea ce e presupusul ei, ὑποχείμενον [upokeimenon], este subiectul, în măsura în care reprezintă această trasătura specifică, diferită de individul viu, și care cu siguranță e locul, punctul de marcă, dar care bineînțeles nu este de ordinul a ceea ce subiectul face să intre prin statutul cunoașterii...
Fără îndoială, este acolo, în jurul cuvântului „știință”, punctul de ambiguitate, cum am numit cunoașterea: juisanța Altuia, a Celuilalt... de la un Altul La altul, micul a, deci 4 picioare, ce dau 4 structuri, deloc abstracte, deja înscrise, 4 discursuri, o formulă, ce spune?...

$$\frac{\$}{a} \longrightarrow \frac{S_1}{S_2}$$

Situează un moment, cel în care intervine S1 în câmpul deja constituit de ceilalți semnificanți, articulați deja între ei, intervenind asupra unui altul, semnificant, al acelui sistem, clipă în care apare S barat, ceea ce noi am numit subiectul ca divizat...
Dar noi am accentuat mereu că din acest traiect iese ceva definit ca o pierdere, și că aceea e ceea ce desemnează litera care se citește ca fiind obiectul(a)…
Obiectul pierdut, extras din discursul lui Freud, cu privire la sensul specific al repetiției la ființa vorbitoare…

Căci nu e deloc vorba despre nu știu ce fel de efect biologic de memorie în repetiție, ci repetiția are un anumit raport cu ceea ce, din acest subiect și din această știință, este limita care se numește juisare…
De aceea e vorba despre o articulare logică în formula „știința este juisarea Altuia!”…
A Altuia, de Altul, bineînțeles, nimeni Altul, căci nu e nici un Altul… decât pentru faptul că l-a făcut să apară drept câmp intervenția semnificantului...
Fără îndoială, acolo, îmi veți spune, ne învârtim mereu în cerc, semnificant, Altul, știință, semnificant, Altul, știință...
Dar tocmai acolo, termenul juisanță ne permite să arătăm punctul de inserție al aparatului, astfel, fără îndoială, ieșim din ceea ce e autentic cunoaștere, din ceea ce e recognoscibil drept cunoaștere, pentru a ne raporta la limite, la câmpul lor ca atare, cel pe care cuvântul lui Freud îndrăznește să-l înfrunte... ce rezultă? nu cunoașterea, ci confuzia... iar de aici, ce? chiar și din confuzie avem de reflectat... pentru că e vorba de limite și de a ieși din sistem…
A ieși în virtutea a ce? a unei sete de sens, ca și cum sistemul ar avea nevoie, nu o are, niciuna, sistemul... dar noi, ființe de slăbiciune, noi avem nevoie de sens...
Ei bine, iată unul... nu e poate cel adevărat, dar e la fel desigur că vom vedea că există mult din acest nu e poate adevărul, a căror insistență ne sugerează propriu-zis dimensiunea adevărului...

L.2 - 17 decembrie 1969

$$\frac{S_1}{\not{S}} \longrightarrow \frac{S_2}{a} \qquad \frac{\not{S}}{a} \longrightarrow \frac{S_1}{S_2} \qquad \frac{a}{S_2} \longrightarrow \frac{\not{S}}{S_1} \qquad \frac{S_2}{S_1} \longrightarrow \frac{a}{\not{S}}$$

Maître Hystérique Analyste Universitaire

Atunci… acele 4 formule sunt utile să leaavem aici ca referință. Cei care au asistat la primul meu seminar au putu înțelege reamintirea formulei după care: semnificantul, spre diferență de semn, este ceea ce reprezintă… termenul reprezintă fiind bineînțeles accentuat din cuvântul reprezentant și din cuvântul reprezentare, și tocmai de aceea: … ceea ce reprezintă un subiect pentru un alt semnificant.
Cum nimic nu spune că celălalt semnificant nu știe nimic despre afacere, tocmai de aceea e clar că nu e vorba de reprezentare, ci de reprezentant. Mijlocind faptul că, tot la acea dată, am crezut să pot ilustra ceea ce am numit discursul Stăpânului.

Discursul Stăpânului, în măsura în care tocmai dacă îl putem vedea redus la un singur semnificant, aceea implică, faptul că el reprezintă ceva, ceea ce e deja prea mult să numești ceva, că el reprezintă x, care e tocmai ceea ce e de elucidat în afacere.

RADIOFONIE, 8 aprilie 1970

Răspunsuri la șapte întrebări puse de M. Robesrt Georgin pentru Radiodifuziune Belgia

Întrebarea 1

În Scrieri, afirmați că Freud anticipează, fără să-și dea seama, cercetările lui Saussure și cele ale Cercului din Praga. Puteți să vă explicați asupra acelui punct?

Întrebarea dumneavoastră mă surprinde

S.18 - DESPRE UN DISCURS CARE NU AR FI AL SEAMĂNULUI – 1970-1971

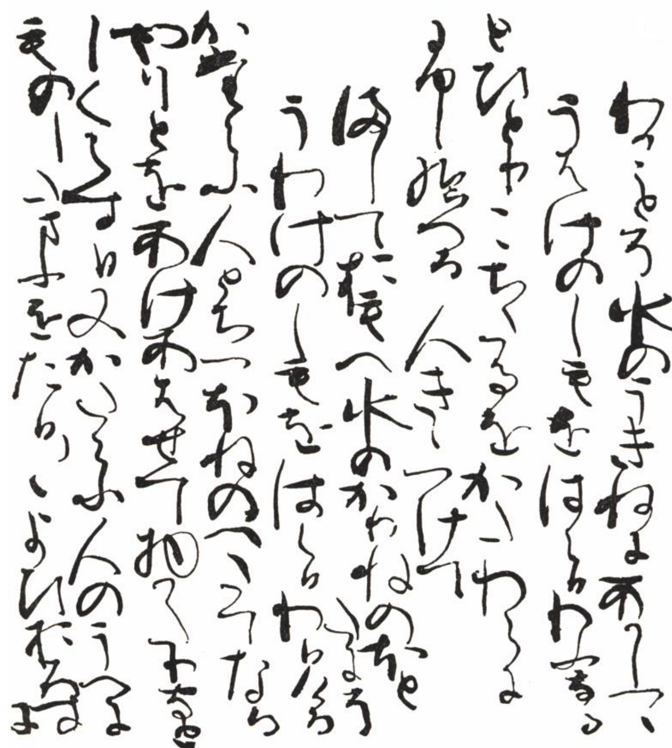
L.8 - 19 mai 1971

Un anumit discurs, al meu, al analistului, determină funcții... funcțiile nu sunt determinate decât pornind de la un discurs...
La acel nivel al funcțiilor determinate de un anumit discurs pot stabili echivalența: „scrisul este juisarea”... de ce acest enunțat? Ca să-l puneți la probă și asta vă va duce mereu undeva, de preferință la ceva exact...
Adevărul nu progresează decât dintr-o structură de ficțiune. Din faptul că se promovează undeva o structură de ficțiune, care e propriu zis esența limbajului, ceva se poate produce, ce anume? Acest tip de interogare, de presare, de închidere, care pune adevărul la zidul verificării, dimensiunea științei, unde logica are nu o parte mică.
Oricare ar fi caracterul originar, fundamental fictiv, a ceea ce face materialul din care se articulează limbajul, e clar că există o cale a verificării care se agață să sesizeze unde ficțiunea ne împiedică și ce anume o oprește.
Orice ar fi ceea ce ne-a permis să înscriem, logica progresului, această piedică e clar că e eficace ca să se înscrie în interiorul sistemului de ficțiune, se numește contradicție.
Inscriptibilul în raport cu verificarea, ceea ce a permis abandonarea a tot felul de alte premise pretins intuitive.
Efectul scrisorii de a feminiza pe oricine se află în UMBRA ei. Efectul presupune o lumină, Iluminismul de exemplu, ceea ce ăstrează o structură de

ficțiune. Ceea ce face lumina e ceea din ce pleacă câmpul ce se definește ca fiind al adevărului.
Logica, proiectul inscripției unei articulări logice, ea însăși, articularea logicii fiind incapabilă să definească ea însăși nici scopurile, nici principiul, nici orice ar fi care să semene unei materii. Foarte straniu... și foarte sugestiv...
Să aprofundăm ce e acel ceva care nu se situează decât din limbaj, să sesizăm că dacă poate în acel limbaj nimic din ceea ce nu se avansează niciodată decât greșit, ca nefiind un uzaj corect al limbajului, nu se poate enunța decât din a nu se putea justifica, sau din a se justifica cel mai confuz, prin tot felul de tentative cum e cea a divizării limbajului obiect și metalimbaj.
Tocmai din acest eșec se denunță ceea ce e articularea care are raportul cel mai strâns cu funcționarea limbajului, adică raportul sexual, nu se poate scrie...

L10 - 16 iunie 1971

Voi încerca azi să fixez sensul acestei rute pe care v-am dus acest an sub titlul de Despre un discurs care nu ar fi al seamănului.
Această ipoteză... căci este la condițional că acest titlu se prezintă... această ipoteză este cea din care se justifică orice discurs.
Nu omiteți că anul trecut am încercat să articulez în patru discursuri tipice, acele discursuri care sunt cele cu care voi aveți de-a face, într-o anumită ordine instaurată care bineînțeles nu justifică ea însăși decât din istorie.
Dacă le-am spart în patru, este ceea ce eu cred să fi justificat din dezvoltarea pe care le-am dat-o și din forma pe care într-o anumită scriere zisă Radiofonie, paradoxal... nu chiar atât dacă ați fi înțeles ceea ce am spus ultima dată... o anumită ordine deci din care această scriere vă amintește termenii.

LITURATERRE, 12 mai 1971

Acest cuvânt se legitimizează din Ernout și Meillet: lino, litura, liturarius. El mi-a venit, totuși, din acel joc al cuvântului din care se întâmplă să facem spirit: contrepet revenind buzelor, reversarea la ureche.

Acel dicționar (pe care îl avem) îmi aduce auspiciul de a fi fondat de la o pornire pe care o luam (a porni, aici este a reporni) din echivocul din care Joyce (James Joyce, spun eu), glisează de la letter la litter, de la o literă (traduc) la o mizerie.

Ne amintim că o slujbă-ură vrându-i-se bine, îi oferea o psihanaliză, ca și cum am face un duș. Și de la Jung încă...

În jocul pe care-l evocăm, nu ar fi fost nmic câștigat, și mergând chiar drept la ce e mai bun din ce putem aștepta de la psihanaliză la finalul ei.

Făcând litieră din literă, este acel sfânt Toma încă care-i revine, așa cum opera o mărturisește pe tot parcursul ei?

Sau mai degrabă psihanaliza atestă ea acolo convergența ei cu ceea ce epoca noastră acuză din dezlegarea legăturii antice din care se conține poluția în cultura noastră?

Brodasem acolo dedesubt, ca prin întâmplare puțin înainte de mai 1968, pentru a nu face lipsă

S.19 - ȘTIINȚA PSIHANALISTULUI ...SAU MAI RĂU -1971-1972

L.1 - 8 decembrie 1971

„...Sau mai rău”, în sumă, e ceea ce întotdeauna pot face, o arăt în fiecare clipă, dar, pentru a nu rămâne în acest sens pe care îl atingi cu degetul, e o opacitate. Unii au crezut că e „sau mai răul”, dar nu e la fel, e un adverb, ca „bine” sau „mai bine”. Spui „fac bine” sau „fac mai rău”.

E un adverb, dar dezlegat de verb, verb înlocuit aici de trei puncte, care se referă la uzajul comun pentru a marca, a face, un loc vid, subliniind importanța locului vid, ca singurul mod de a spune ceva cu ajutorul limbajului, de a prinde ceva, tocmai ceea ce ne permite să intrăm în natura sa, a limbajului.

Atunci când logica a ajuns să înfrunte ceva ce suportă o referință la realitate a produs noțiunea de variabilă, o variabilă aparentă, X, marcând întotdeauna un loc vid, condiția ca asta să meargă, să pui exact același semnificant în toate locurile rezervate vide, singurul mod prin care limbajul ajunge la ceva și motivul pentru care am spus că nu există metalimbaj.

Ce înseamnă? Pare un paradox, căci de unde l-aș spune? Dacă îl spun în limbaj, ar fi suficient să afirmi că există unul de unde pot să-l spun. Nu e un nimic evident, metalimbajul e necesar să-l elaborezi ca ficțiune de fiecare dată când e vorba de logică, forjezi în interiorul discursului limbajul-obiect, mijlocind ca limbajul să devină meta, înțeleg discursul curent comun, fără de care nu există vreun mijloc chiar și pentru a stabili această diviziune.

„Nu există metalimbaj” neagă faptul că această diviziune ar fi sustenabilă. Formula forclude în limbaj faptul că există acolo o discordanță. Ce ocupă deci spațiul vid în titlul pe care l-am produs pentru a vă reține? Am spus: în mod

forțat un verb, căci un adverb există. Doar că e un verb elidat prin trei puncte. Și asta, în limbaj pornind din momentul în care îl interogăm în logică, este singurul lucru pe care nu-l putem face. Verbul în chestiune, nu e dificil de găsit, e suficient să faci să bas…

L.3 - 12 ianuarie 1972

Dacă am găsi în logică, mijlocul de a articula ceea ce inconștientul demonstrează ca valoare sexuală, nu am fi surprinși, vreau să spun aici, la seminarul meu, adică foarte aproape de această experiență, analiza, instituită de Freud și din care s-a instaurat o structură de discurs pe care am definit-o.

Am vorbit de valoare sexuală, remarc că aceste valori sunt valori primite, primite în orice limbaj, bărbatul, femeia, e ceea ce numim valoare sexuală.

Că la început ar fi fost bărbatul și femeia, e teza de la care plec azi, e mai întâi o afacere de limbaj.

Acest limbaj e astfel încât pentru orice subiect vorbitor, sau e el sau e ea, asta există în toate limbile lumii, e principiul funcționării genului: feminin sau masculin.

Că ar fi hermafroditul, ar fi doar o ocazie de a te juca cu mai mult sau mai puțin spirit pentru a face să intre în aceeași frază pe el și pe ea, nu l-am numi asta, în nici un caz. Dacă nu ar fi pentru a manifesta pe acolo vreo oroare de tip sacru, nu l-am pune la neutru.

Acestea spuse, bărbatul și femeia, nu știm ce este. O vreme, această bipolaritate de valori a fost luată pentru a suporta suficient, pentru a sutura ceea ce e din sex.

Chiar de acolo a rezultat această metaforă surdă care timp de secole a sub-întins teoria cunoașterii. Cum remarcam altundeva, lumea era ceea ce era perceput, aperceput, ca loc al celeilalte valori sexuale.

Ceea ce era din nous – din puterea de a cunoaște – fiind locul din partea pozitivă, din partea activă a ceea ce aș interoga azi cerând care e raportul său cu Unul.

Am spus că dacă pasul pe care ne-a făcut să-l facem analiza ne arată, ne revelă, în orice abordare strânsă a demersului sexual, deturul, bariera, parcursul, șicana, defileul, castrării, e acolo și propriu ceea ce nu se poate face decât pornind de la articularea, așa cum am dat-o, a discursului analitic.

E acolo ceea ce ne conduce să gândim că castrarea nu ar fi în nici un caz redusă la anecdotă, accident, intervenție neîndreptățită a unui scop de amenințare și nici de cenzură.

Structura e logică. Care e obiectul logicii?

Voi știți, voi știți din experiență, din faptul de a fi deschis doar o carte care se numește Tratat de Logică, cât de fragil, nesigur, eludat, poate fi primul pas al oricărui tratat care este întitulat din acest ordin: arta de a-ți conduce bine gândirea… a o conduce unde? și ținând-o de ce capăt?... sau încă mai mult, acest recurs la o normalitate din care s-ar defini raționalul independent din real.
E clar că… după o astfel de tentativă de a-l defini ca obiect al logicii… ceea ce se prezintă e dintr-un alt ordin și altfel consistent.
Aș propune dacă ar trebui…dacă nu aș putea să las pur și simplu acolo un alb, dar nu îl las…propun: ceea ce este produs din necesitatea unui discurs.
E ambiguu fără îndoială, dar nu e idiot căci e ceea ce comportă implicația că logica își poate schimba complet sensul, după locul din care își ia sensul orice discurs.
Atunci, întru-cât e acolo locul din care își ia sensul orice discurs, adică pornind de la un altul, propun destul de clar de ceva vreme că e suficient să-l amintim aici, Realul… categoria care în triada din care a pornit învățătura mea: Simbolicul, Imaginarul și Realul… Realul se afirmă, printr-un efect care nu e cel mai mic, de a se afirma în impasurile logicii. Mă explic.
La început, în ambiția ei de a cuceri, logica se propunea, era nimic mai puțin decât rețeaua discursului în măsura în care se articulează și că articulându-se, această rețea ar trebui să se închidă într-un univers, presupus să strângă și să acopere ca un fileu ceea ce putea fi din ceea ce era, cunoașterii, oferit.
Experiența, experiența logiciană, a arătat că era diferit. Și fără să fie nevoie să intru aici mai mult în detalii, acest public e totuși suficient avertizat de unde, în vremea noastră, a putut relua efortul logica, pentru a știi că, abordând ceva în principiu atât de simplificat ca real ca matematica, a putut fi demonstrat că în aritmetică, ceva poate fi întotdeauna enunțat, oferit sau nu deducției logice, ceva care se articulează ca în avans pe ceea ce premisele, axiomele, termenii fondatori, pe care se poate așeza numita aritmetică, permit să fie prezumat ca demonstrabil sau refutabil.
Atingem acolo cu degetul, într-un domeniu în aparență cel mai sigur, ceea ce se opune întregii luări a discursului, exhaustiunii logicii, ceea ce introduce acolo un abis ireductibil, acela e locul unde desemnăm Realul.
Bineînțeles înainte de a veni pe acest teren al dovezii care poate să apară la orizont, nesigur celor care nu au strâns de aproape ultimele dovezi, va fi suficient să amintim ceea ce este discursul naiv. Discursul naiv propune din prima, se înscrie ca atare, ca adevăr.

A apărut dintotdeauna uşor să i se demonstreze, acestui discurs – discursul naiv – că nu ştie ce zice, nu vorbesc de subiect, vorbesc de discurs.
Este limita – de ce să n-o spunem – criticii faptul că sofistul… oricui enunță ceea ce e pus întotdeauna ca adevăr…că sofistul îi demonstrează că nu știe ce zice, e chiar la originea oricărei dialectici.
Şi apoi e mereu gata să renască: că cineva vine să dea mărturie la bara unui tribunal, e copilăria artei avocatului să-i arate că nu știe ce zice. Dar acolo cădem la nivelul subiectului, martorului, care trebuie încurcat.
Ceea ce am spus la nivelul acțiunii sofistice, e de discursul însăși de care sofistul se ia. Vom avea poate acest an, căci am anunțat că voi da seama de Parmenide, de arătat ce e de acolo din acțiunea sofistică.
Remarcabilul… în dezvoltarea la care mă refeream, a enunțării logiciene, unde poate unii și- au dat seama că era vorba de nimic altceva decât teorema lui Goedel… privind aritmetica, e că nu plecând de la valori de adevăr Goedel începe demonstrația sa… că va fi mereu în câmpul aritmeticii ceva enunțabil în termenii proprii pe care ea îi comportă, care nu va fi la portanța faptului ca ea să se pună pe ea însăși ca mod de a ține primit din demonstrație… nu plecând de la adevăr, ci plecând de la noțiunea de derivare…
Doar lăsând în suspans valoarea adevărat sau fals ca atare, teorema e demonstrabilă.
Ceea ce accentuează ceea ce am spus despre abisul logician cu privire la acel punct, punct viu…punct viu în faptul că ilustrează ceea ce înțeleg să avansez… este că dacă Realul…cu siguranță uşor accesibil… se poate defini ca imposibil… acest imposibil aşa cum se dovedește din luare însăși a discursului, a discursului logician… acest imposibil-acolo, acel Real-acolo trebuie să fie privilegiat de noi.
De noi… de cine? De analiști. Căci dă într-un mod exemplar, faptul că el e paradigma ceea ce pune în chestiune ceea ce poate ieși din limbaj. Ies anumite tipuri – pe care le-am definit - de discurs, ca fiind ceea ce instaurează un tip de legătură socială definit.
Dar limbajul se interoghează asupra aceea ce el fondează ca discurs.
E frapant că nu o poate face decât suscitând umbra unui limbaj care s-ar depăși, care ar fi metalimbaj. Am remarcat deseori că nu o poate face decât reducându-se în funcția sa, adică deja generând un discurs particularizat.
Propun… interesându-ne de acest Real aşa cum se afirmă din interogația logiciană a limbajului… propun să găsim acolo modelul a ceea ce ne interesează, adică a ceea ce dă explorarea inconștientului care, departe de a fi… cum a gândit să-l poată relua un Jung, revenind la cea mai veche urmă…

departe de a fi un simbolism sexual universal, e foarte precis ceea ce am amintit înainte despre castrare, doar subliniind că e imperios ca ea să nu se reducă la anecdota unui cuvânt înțeles.
Fără care, de ce să-l izolezi, să-i dai acest privilegiu al nu știu ce traumatism, chiar eficace ca abis?
Atunci când de fapt e prea clar că ea nu are nimic anecdotic, că ea e riguros fundamentală în ceea ce, nu că instaurează, ci face imposibil enunțul bipolarității sexuale ca atare.
A ști cum – lucru curios – noi continuăm s-o imaginăm la nivel animal. Ca și cum fiecare ilustrație a ceea ce, în fiecare specie, constituie tropismul unui sex pentru celălalt nu ar fi la fel de variabil cum este constituția lor corporală. Ca și cum, în plus, noi nu am fi învățat… deja de o bună bucată de timp… că sexul… la nivelul nu a ceea ce tocmai am definit ca real, ci la nivelul a ceea ce se articulează în interiorul fiecărei științe, obiectul ei fiind odată definit…că sexul, există cel puțin două sau trei etaje din ceea ce îl constituie, de la genotip la fenotip, și că în cele din urmă, după ultimii pași ai biologiei… e nevoie să evoc care?... e sigur că sexul nu face decât să ia loc ca un mod particular în ceea ce permite reproducerea a ceea ce numim un corp viu.
Departe ca sexul să fie instrumentul tip, nu e decât una din forme, iar ceea ce se confundă mult… deși Freud a dat acolo indicația, dar aproximativă…ceea ce se confundă mult, e foarte precis funcția sexului și cea a reproducerii.
Departe ca lucrurile să fie astfel încât să existe:
-filiera gonadei de o parte, ceea ce Weissmann numea germen,
-și branșarea corpului…
e clar că corpul, că genotipul său vehiculează ceva ce determină sexul și că asta nu e suficient: din producția sa de corp, din statica sa corporală, el detașează hormoni care, în această determinare, pot interfera.
Nu există deci de o parte sexul…irezistibil asociat – căci e în corp – vieții, sexul imaginat ca imagine a ceea ce, în reproducerea vieții, ar fi iubirea…nu există acela de-o parte și de cealaltă parte corpul, corpul în măsura în care trebuie să se apere contra morții.
Reproducerea vieții așa cum am ajuns s-o interogăm, la nivelul apariției primelor sale forme, emerge din ceva ce nu e nici viață, nici moarte, care e aceasta: că foarte independent de sex…și chiar de ceva deja viu…ceva intervine, ceva ce numim programul sau codonul, cum i se spune apropo de cutare sau cutare punct reperat din cromozomi.

Și apoi dialogul viață și moarte, asta se produce la nivelul a ceea ce este reprodus, iar asta nu ia, după cunoașterea noastră, un caracter de dramă decât plecând din momentul unde în echilibrul viață și moarte intervine juisanța.
Punctul viu, punctul de emergență a ceva… care e ceea ce aici noi toți credem mai mult sau mai puțin că facem parte…ființa vorbitoare pentru a o spune, este acest raport deranjat cu propriul corp ceea ce se numește juisanță.
Iar aceea, asta are ca centru, asta are ca punct de plecare… e ceea ce ne demonstrează discursul analitic… asta are ca punct de plecare un raport privilegiat cu juisanța sexuală.
Este din acest motiv că valoarea partenerului celălalt…cea pe care am început s-o desemnez respectiv prin bărbatul și prin femeia… este inapropriabilă limbajului, foarte precis în aceasta: că limbajul funcționează, din origine, în supleanța juisanței sexuale, că pe acolo el ordonează această intruziune, în repetiția corporală, a juisanței.
De aceea azi voi începe să vă arăt cum, folosind funcții logice, e posibil să dai la ceea ce e din castrare o altă articulare decât anecdotică…..

L.12 - 21 iunie 1972

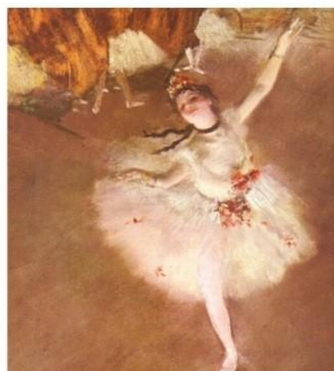
….Și despre discursul analitic, m-am gândit că totuși, nu ar fi rău să punctez câte ceva înainte de a vă părăsi, care să vă dea ideea că tocmai, nu numai că nu este ontologic, nu este nici filosofic, ci este doar necesitat de o anumită poziție.
O anumită poziție care amintesc, e cea unde am crezut să pot condensa articularea unui discurs, și să vă arăt totuși ce raport asta are cu ceea ce face că analiștii, că analiștii au totuși un raport… și vă va fi greu să credeți că nu îl cunosc… …cu ceva ce… că numim așa, „ființa umană”, da bineînțeles, dar eu n-o numesc așa.
N-o numesc așa pentru a nu vi se urca la cap, pentru a rămâne bine acolo unde trebuie, pentru atât bineînțeles cât să fiți capabili să percepe care sunt dificultățile care se oferă analistului.
Nu mai vorbim desigur despre cunoaștere, pentru că raportul omului la o „lume a sa”, e evident că am demarat de acolo de mult timp, căci de altfel – dintotdeauna – asta nu a fost decât o comedie în serviciul discursului Stăpânului.
Nu există lume ca sieși decât lumea pe care stăpânul o face să meargă cu degetul și ochiul.
Și cât despre faimoasa cunoaștere de sine, gnothi seauton, presupusă a face omul, să plecăm de la ceea ce e totuși simplu și de atins, nu-i așa? Că: că da,

dacă vrem, dacă vrem, ea are loc, ea are loc din corp, un loc al corpului: cunoașterea de sine e igiena.
Să plecăm așadar tocmai de acolo, nu-i așa?
Atunci vreme de secole rămânea boala desigur. Căci fiecare știe că asta nu se reglează prin igienă. Există boala, și asta, e tocmai ceva agățat corpului. Iar boala, asta a durat secole, e medicul cel care era presupus a o cunoaște.
A cunoaște, înțeleg „cunoaștere” și gândesc că am subliniat destul imediat după una dintre
ultimele noastre întrevederi – nu mai știu nici măcar unde – eșecul acestor două căi, nu-i așa?
Tot acesta e evident în istorie, asta se etalează acolo în tot felul de aberații.
Atunci, totuși, chestiunea pe care aș vrea să vă fac s-o simțiți azi, este asta, este analistul care e acolo și care are aerul de a prinde un post…
Vorbim despre boală, nu știm, în același timp spunem că nu există acolo, că nu există boală mentală de exemplu, pe bună dreptate în sensul în care e o entitate nosologică cum se spunea altădată, nu e absolut deloc entitară, maladia mentală.
E mai degrabă mentalitatea care are falii, ca să ne exprimăm așa rapid.
Atunci, să încercăm să vedem ce presupune de exemplu asta, ceea ce e scris acolo:
Și cine e presupus să enunțe unde e plasat, unde e plasat un anumit lanț care e foarte sigur și fără nici un fel de ambiguitate, structura.
Vedem acolo succedându-se doi semnificanți, iar subiectul nu e acolo decât pentru atât cât un semnificant îl reprezintă pentru un alt semnificant.
Și apoi asta are ceva ce rezultă de acolo și pentru care noi am dezvoltat pe larg – în cursul anilor – destule rațiuni pentru a motiva că îl notăm drept obiect a.
Evident, dacă e acolo, în această formă, în această formă de tetradă, nu e o topologie care să fie… care să fie fără nici un fel de sens.
Esta asta noutatea care, care e adusă de Freud. Noutatea care e adusă de Freud, nu e nimic. Exista unul care făcuse câte ceva foarte bine, situând, cristalizând discursul stăpânului, în rațiunea unei clarificări istorice pe care ar fi putu-o prinde, este Marx.
E totuși un pas, un pas pentru care nu mai există loc deloc să-l reduci la primul, nu mai există loc nici să faci între cei doi un mixaj, ne întrebăm în numele a ce ar trebui în mod absolut să se acorde? Nu se acordă. Sunt perfect compatibili. Se încastrează.

Se încastrează și apoi există cu siguranță unul care are locul său cu toate ușurințele lui, este cel al lui Freud. Ce a adus în sumă ca esențial?
A adus dimensiunea supradeterminării. Supradeterminarea, este exact asta ceea ce imaginez cu modul meu de a formaliza în modul cel mai radical esența discursului, atât încât el e în poziție turnantă în raport cu ceea ce tocmai am numit un suport.
E totuși din discurs că Freud a făcut să apară, a făcut să apară asta: că ceea ce se producea la nivelul suportului avea de-a face cu ceea ce se articula din discurs. Suportul e corpul.
Este corpul, și încă, trebuie să fi atent, când spui e corpul. Nu e obligatoriu un corp.
Căci plecând din momentul în care pornim de la juisanță, asta vrea foarte exact să spună că, că corpul nu e doar singur, că există un altul.
Nu pentru asta juisanța e sexuală, căci ceea ce tocmai v-am explicat acest an, este că puținul pe care îl putem spune, este că ea nu e raportată această juisanță, este juisanța de corp la corp.
Propriul juisanței, este că atunci când există două corpuri, încă și mai mult când există mai multe - natural, nu știm, nu putem spune care juisează.
Este ceea ce face că pot exista în această afacere, prinse mai multe corpuri și chiar serii de corpuri.
Atunci supradeterminarea, ea constă în aceasta, este că lucrurile care nu sunt sensul, unde sensul ar fi suportat de un semnificant, tocmai propriul unui semnificant…
Și nu mai știu, m-am pus așa ca firul în ac, Dumnezeu știe de ce, apoi puțin mai mult, puțin contează, am regăsit ceva, un seminar pe care l-am făcut la începutul unui trimestru, chiar trimestrul care era la sfârșitul anului pe… ceea ce numim cazul Președintelui Schreber, era 11 aprilie 1956.
E foarte precis exact despre asta: sunt primele două trimestre care sunt rezumate în ceea ce am scris: despre o chestiune prealabilă oricărui tratament posibil al psihozei.
La sfârșit, pe 11 aprilie 1956, am pus ceea ce era… căci așa îl numesc pe numele său, pe numele său, numele pe care asta îl are în discursul meu… …structura.
Nu e întotdeauna ceea ce unii fără speranță gândesc, dar e perfect spus la acel nivel…
Asta m-ar amuza, să republic acel seminar…
Dacă tapeuza nu ar fi făcut un mare număr de mici găuri din cauză de nu fi înțeles bine.

Dacă ea ar fi reprodus doar corect fraza latină pe care o scrisesem la tablă, despre care nu mai știu acum cărui autor îi aparține…

L’ ÉTOURDIT – 14 iulie 1972

Tururile spusului

Asurzitul (zăpăcitul, amețitul, îmbătatul, obositul, incomodatul, stupefiatul, exaltatul, excitatul, plictisitul, înălțatul)

Primul tur: semnificantul și absența raportului sexual

Introducere

Contribuind la a 50-a aniversare a spitalului Henri-Rousselle pentru favoarea pe care prietenii mei și eu am primit-o acolo într-o muncă cu privire la care voi indica ceea ce ea știa să facă, adică să treacă prezentarea[4], aduc omagiu doctorului Daumezon care mi-a permis-o. Ceea ce urmează nu prejudiciază, după cutuma mea, nimic din interesul pe care l-a luat acolo adresa sa: spunerea mea la Sainte-Anne a fost vacuolă, precum la Henri-Rousselle, și -

---

[4] Este la Henri-Rousselle – consultație ambulatorie din Sainte-Anne – unde Lacan făcea prezentările sale de bolnavi, în care era vorba de a trece prezentarea (primul tur al spusului) pentru re-prezentare (al doilea tur al spusului → tururile spuse - les tours dits) și tăietura moebiană în dublă buclă (cf. „puțină topologie vine acum...” p.15, și înainte de ultima linie, pagina 30: „acel joc de la spus la spunere”)

ne-o imaginăm? - după aproape tot atât timp, păstrând acolo în orice caz prețul acestei scrisori, despre care spun că ajunge întotdeauna unde trebuie.

Capitolul 1: relația semnificației cu sensul

Introducere

Pornesc de la firimituri, cu siguranță nu filosofice (*cf. Kirkegaard*), căci tocmai din seminarul meu din acest an (la Paris I) ele fac relief (*Seminar 1971-72: „...Sau mai rău”*).
Am înscris de două ori la tablă - o a treia la Milano unde, călătorind, făcusem titlu pentru o știre despre „discursul psihanalitic”- aceste două fraze (*firimiturile*):
„Că spunem rămâne uitat în spatele a ceea este spus în ceea ce se aude”.
„Acest enunț care pare o aserțiune (*absolut, categoric*), căci este produs într-o formă universală, e de fapt modal[5], existențial ca atare: conjunctivul din care i se modulează subiectul (*că spunem*), mărturisind despre asta.”
Dacă „bun-venit-ul”, care, din auditoriul meu, îmi răspunde suficient pentru ca termenul de „seminar” să nu fie prea nedemn pentru ceea ce îi aduc din vorbire, nu m-ar fi deturnat de la aceste fraze, aș fi vrut din raportul lor de semnificație să demonstrez sensul pe care ele îl iau din discursul psihanalitic [*discurs A : a → S ↓S1 ◊ S2*].
Opoziția pe care o evoc aici (*semnificație – sens*) va trebui să fie mai încolo accentuată.

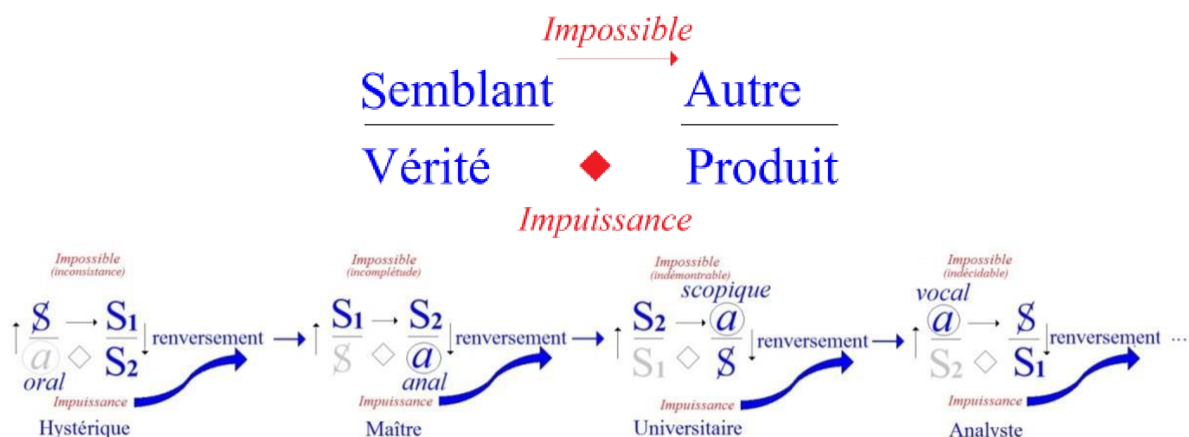
1.Semnificantul și discursurile

Amintesc că este din logică faptul că acel discurs (*psihanalitic*) atinge realul întâlnindu-l ca imposibil (*logica pune că din fals poate rezulta adevărul - stoicii -, aici că din imposibil: a → S/, plecarea discursului A, poate rezulta un adevăr despre S1◊ S2*), motiv pentru care este acest discurs (*psihanalitic*) cel care o poartă la puterea sa ultimă (*rond al discursurilor*): știință, am spus, a realului (*realul este imposibilul*).
(Discursul analitic –al patrulea și ultimul venit – ia plecarea sa din capătul discursului stăpânului – formula fantasmei: a ◊ S/ -, el arată, prin producerea

[5] Propoziție modală: Logicienii numesc astfel, prin opoziție cu propozițiile absolute sau categorice în care atribuția este în mod simplu enunțată – cele al căror atribut este modificat printr-una dintre condițiile următoare: posibil, imposibil, contingent, necesar

de S1 asemantici în „essaim” (grup) și capătul pe S1◊S2, imposibilitatea oricărui discurs, căci „asta nu e asta”: producerea nu atinge niciodată adevărul→ răsturnare a discursului și trecere la discursul următor, → „rondul discursurilor” demonstrează imposibilitatea oricărui discurs sub cele 4 forme: Inconsistență – discurs H, incompletitudine – discurs M, indemonstrabil – discurs U, indecidabil – discurs A)

Aici să mă ierte cei care, chiar dacă sunt interesați, nu o știu. Îi voi menaja încă, astfel încât o vor învăța curând din parcurs.

Semnificația, din a fi gramaticală, ratifică mai întâi că a doua frază poartă asupra primei, făcând din ea subiectul ei sub forma unui *particular*. Ea spune: „*acest enunțat*”, apoi îl califică pe acesta din „*asertivul*” de a se pune ca *adevărat*, confirmându-l din a fi sub forma *propoziției zisă universală* în logică: e, în orice caz, faptul că *spunerea rămâne uitată în spatele spusului*.
Dar ca antiteză - adică din același plan - într-un al doilea timp ea îi denunță seamănul: afirmându-l din faptul că subiectul ei este modal, și dovedindu-l din faptul că el se modulează gramatical ca și: „*că spunem*”. Ceea ce trimite nu atât de mult la memorie cât, cum se spune, la existență.

2.O relație între semnificația heteroclită și deziluzia interpretării

3.Relația între semnificația semnificantului și interpretare

Prima frază nu e deci din acel plan thetic al adevărului pe care primul timp al celei de-a doua îl asigură, ca de obicei, prin intermediul tautologiilor (aici două) (*realul ca imposibil nu este din registrul adevărului căruia îi ex-sistă*).
Ceea ce e amintit
-e că enunțarea ei este moment de ex-sistență, (*această enunțare face răspuns dintr-un real ex-sistent*)

-e că situată din discurs, ea „ex-sistă” adevărului. (*spunerea ex-sistă vorbirii, adevărul nu poate fi decât un juma-spus*)
Să recunoaștem aici calea prin care advine necesarul - în bună logică, se înțelege (*modală deci*) - cea care își ordonează modurile sale procedând de unde ea accede - adică acest *imposibil*, modic fără îndoială, deși de acolo incomod - care face ca, pentru ca un spus să fie adevărat, mai trebuie încă să-l spunem, să existe spunere acolo.
Fapt prin care gramatica măsoară deja forțe și slăbiciuni logicilor care se izolează din ea, pentru ca - din conjunctivul ei – să le cliveze, și se indică pe sine în a concentra puterea ca, tuturor, să le deschidă calea. (*conjunctivul este modul incertitudinii, el arată caracterul posibil al unei acțiuni - valoarea modală a conjunctivului*)
Căci, revin acolo încă odată, „nu există metalimbaj” astfel încât nici una dintre logici, intitulându-se a propoziției, să-și poată face cârjă din el, fiecăreia (*dintre logici*) îi rămâne propria imbecilitate[6], iar dacă se crede a-l regăsi (*metalimbajul*) în referința mea, mai sus, la discurs, îl resping din faptul că fraza care pare acolo să facă obiect pentru a doua (frază), nu se aplică din asta mai puțin semnificativ acesteia.
Căci această a doua, *că o spunem, rămâne uitat în spatele a ceea ce ea spune*. Și aceasta într-un mod cu atât mai mult frapant cu cât asertiv, fără reținere, chiar până la punctul de a fi tautologică în dovezile pe care le avansează: denunțând în prima seamănul ei, ea își pune propria spunere ca in-existând, căci contestând-o pe aceasta ca *spusă a adevărului*, este tocmai existența cea pe care o face să răspundă de propria sa spunere, aceasta nu din a face acea spunere să existe căci doar o numește, ci din a-i nega de acolo adevărul, fără s-o spună.

4.Universalul și existența unei spuneri

Extinzând acest proces, se naște formula, a mea, *că nu există universală care să nu trebuiască să se conțină dintr-o existență care o neagă* (*universala: $\forall x \phi x$ nu permite consistența universului pe care îl pune doar excluzând(ex-sistență) imposibilul care îi face excepție: $\exists x \neg \phi x$*). La fel cum stereotipul ca „*orice om să fie muritor*”, nu se enunță de „*niciunde*”. Logica ce îl datează,

---

[6] Imbecillus : slab. Însemnările lui Leyde despre Juvenal III, 28 : « porto meis nullo dextram subeunte bacillo », dau « quasi sine bacillo »→ imbecil : sans béquille, sans bâton, fără cârjă, fără baston].

nu e decât cea a unei filosofii care simulează această „*nul-bicuitate*”[7], asta pentru a face un alibi la ceea ce eu numesc „*discursul stăpânului*”.
Ori nu e doar din acest discurs [*M (S1)*], ci din locul (*seamăn*) în care fac „*tur*” altele (*alte discursuri*) [*H(S/), U(S2), A(a)*] - cel pe care eu îl desemnez al „*seamănului*” - că o spunere își ia sensul.
Acest loc nu e pentru toate, dar el le ex-istă și tocmai de acolo se omologhează faptul ca toți să fie muritori. Ei nu pot decât s-o fie toți, pentru că morții îi sunt delegați din acest loc *($\exists x \neg \phi x$)*, *toți* neapărat, căci tocmai acolo se veghează la minunea *Binelui tuturor* (*$\forall x \phi x$*). Și în particular, când ceea ce veghează acolo, își face seamăn din semnificantul maestru [*S1 în discursul M*] sau din știință [*S2 în discursul U*]. De unde ritornela logicii filosofice.(*cf. mai sus: stereotipul ca orice om să fie muritor*)
Nu există deci universal care să nu se reducă la posibil (*cf. mai sus: care să nu trebuiască să se conțină dintr-o existență care îl neagă*). Chiar și moartea, căci tocmai acolo este punctul (*$\forall x \phi x$ are ca și condiție de consistență excluziunea lui $\exists x \neg \phi x$*) din care ea doar se articulează, oricât de universală am pune-o, ea nu rămâne niciodată decât posibilă (*căci $\exists x \neg \phi x$*) . Că legea se ușurează (*prin acel $\exists x \neg \phi x$*) din a se afirma ca formulată de niciunde (*ex-sistență a lui $\exists x \neg \phi x$ – sursă a visurilor, lapsusurilor, cuvintelor de spirit...*), adică din a fi fără rațiune (*non-sens*) (*fără rimă nici rațiune, discurs M:S1 ex-sistent - fără legătură cu S2, S1 asemantic*), confirmă încă și mai mult de unde pleacă spunerea ei.
Înainte de a restitui analizei meritul acestei apercepții, să ne achităm față de frazele noastre remarcând că ”*în ceea ce se aude*” a primei (*că spunem rămâne uitat în spatele a ceea se spune în ceea ce se aude*), se branșează de asemenea

---

[7] Cf. « nullibiété » : seminar 1954-55 : Eul... lecția din 26 aprilie 1955 (« seminar despre Scrisoarea furată») sau « nullibiquité », din « nici un loc » et « ubicuitate » :
seminar 1968-69 : De la un Altul... lecția din 21 mai 1969, (cf. Wilkins, episcop din Chester (Un Eseu despre un Caracter Real și Limbaj Filozofic).
În 1955, în Seminarul despre « Scrisoarea furată » nullibiété desemnează fără locul literei, locul său din nici un loc, atopismul său. În 1969 nullibiquité desemnează locul semnificantului (Altul) ca non-loc al juisării: « Prin [...] ceea ce permite emergenșa științei, juisarea este exclusă: cercul se închide. Această excludere [...] este pe acolo că se afirmă ca real [...] al chiar sistemului care o exclude. « Nici un loc », iată-l redevenit « peste tot ». » (De la un altul la Altul: lecția din 21 mai 1969).

pe existența lui ”*rămâne uitat*”, pe care-l relevă a doua (*Acest enunț care părea aserțiune, din a se produce într-o formă universală, este de fapt modal, existențial ca atare: conjunctivul din care se modulează subiectul ei, dând mărturie*), și pe ”*ceea ce se spune*”, pe care ea însăși îl denunță ca, acest rest, acoperindu-l.
Aici notez în trecere defectul încercării ”*transformaționale*” de a face logică dintr-un recurs la o structură profundă, care ar fi un arbore cu etaje (*Chomsky*) (*Nu există nici o speranță să atingi realul prin reprezentare*).

Capitolul 2: spunerea lui freud

Introducere

Și revin la sens pentru a reaminti suferința care trebuie filosofiei - ultima pentru a-și salva onoarea de a fi „*la pagină*”, din care analistul face absență (*ab-sens: analistul absent de la pagina filosofică: impotență a semnificației (S1◊ S2)*) – pentru a observa ceea ce este resursa sa, a lui, dintotdeauna: *că nimic nu ascunde atât de mult cât ceea ce dezvăluie* (*simptomuri, lapsusuri, vise...*), că adevărul, ἀλήθεια (*Aleteia*) = Verborgenheit (*disimulare...*) (*Cf. Heidegger*).

1.Ab-sens sau practică freudiană

Astfel nu reneg fraternitatea acelei spuneri (*Heidegger*), căci n-o repet decât pornind de la o practică care, situându-se dintr-un alt discurs (*A*) o face incontestabilă (*imposibilul discursului analitic relevă de indecidabil – non-contestabil, non-refutabil, în sensul lui Popper, cf. Goedel: teoreme de incompletitudine*).
Pentru cei ce mă ascultă *...Sau mai rău*, acest exercițiu nu a făcut decât să confirme logica din care se articulează în analiză castrarea și Oedip.
Freud ne pune pe calea faptului că *ab-sensul desemnează sexul*: tocmai la umflarea (*sferă*) acestui sens-absex (*suportul în funcția falică a raportului de semnificație S1→ S2 ca raport sexual: juisare a lui a și non juisare a lui Altul*) se desfășoară o topologie (*sferică, a discursurilor M, U, H, în funcția lor falică*) în care cuvântul este cel care tranșează (*a-l avea sau nu: cuvântul simptomului*).
Plecând de la locuția „*asta nu merge fără spunere*”, vedem că e cazul multor lucruri, a celor mai multe chiar, și inclusiv a *Lucrului freudian* așa cum eu l-am situat din a fi spusul adevărului.

„*A nu merge fără*” e a face cuplu, ceea ce, cum se spune „nu merge deloc singur”.
Astfel spusul nu merge fără spunere (*indicibilul*). Dar dacă spusul se pune mereu în adevăr, fie aceasta chiar și ca niciodată depășind un *juma-spus*, cum mă exprim, spunerea nu i se cuplează decât din a-i ex-sista, adică din a nu fi din di(*spus*)-mensiunea adevărului. (*suspensia raportului de semnificație S1◊S2 (A) permite „monstrarea” ab-sensului în apariția spunerii, S1: non-sens, dar nu scrierea sa în simbolic ca o știință, S2*)

2.Spunerea matematică și zidul imposibilului

E ușor să faci aceasta sensibil în discursul matematicii unde în mod constant spusul se reînnoiește din a-și lua subiect dintr-o spunere (*postulat*) mai degrabă decât din orice realitate, chiar dacă - acea spunere - însumând-o din suita propriu-zis logică pe care o implică ca și spus (*suită de implicații logice*). Nici o nevoie de spunerea lui Cantor pentru a atinge asta. Începe deja la Euclid.
Dacă am recurs acest an la primul - adică la teoria grupurilor - e pentru a raporta acolo minunata eflorescență (*de forme ale imposibilului*) care, izolând în logică:
-incompletul (*M*) din inconsistent (*H*),
-indemonstrabilul (*U*) din refutabil (*cf. Karl Popper*),
-și chiar, adăugând acolo, indecidabilul (*A*) (*adică cele 4 forme ale imposibililor*), din a nu ajunge să se excludă pe sine din demonstrabilitate,
...ne pune destul la zidul imposibilului pentru a se fi înlăturat „*asta nu e asta*!”-ul, care e scâncetul chemării la real.

3.Un discurs încurcat de limbajul său

Am spus „*discurs*” al matematicii, nu limbaj al ei (*opoziția limbaj/discurs*). Să notăm pentru momentul când voi reveni la inconștient, structurat ca un limbaj, am spus eu dintotdeauna, căci tocmai în analiză el se ordonează în discurs.
Rămâne de marcat că matematicianul are, cu limbajul său, aceeași încurcătura ca și noi cu inconștientul, traducându-l din această gândire despre care nu știe despre ce vorbește, chiar dacă asigurând-o ca adevărată (Russell).

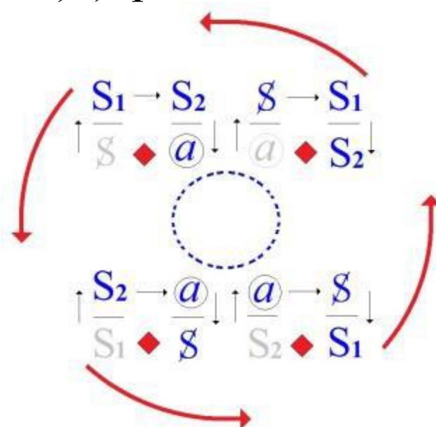
4.Spunerea în rotirea discursurilor

Fiind limbajul cel mai propice discursului științific, matematica e „*știința fără conștiință*” pe care o promite bunul nostru Rabelais, cea căreia un filozof[8], nu-i poate rămâne decât cu gura căscată: „*știința veselă*” se bucura din a presupune de acolo ruina sufletului (*știința veselă ruinează sufletul – obiect subiacent discursului filosofic – dezvăluind obiectul a adevăr al discursului H*). Bineînțeles, nevroza supraviețuiește acolo.(*această dezvăluire nu e suficientă pentru a rezolva nevroza*)
Aceasta remarcată, spunerea se demonstrează, și din a scăpa spusului. (*se de-monstrează: sens anti-orar al trecerii de la locul Altuia la locul Seamănului*)
Din acel moment acel privilegiu, ea nu i-l asigură decât din a se formula în „*spunere că nu*”, dacă - mergând la sens:
-este conținerea (*M*) cea pe care o sesizăm acolo, nu contradicția (*H*),
-răspunsul (*U*), nu reluarea în negare,
-respingerea (*A*), nu corecția.
Să răspunzi astfel suspendă ceea ce spusul are din veritabil.

---

[8] Filozoful se înscrie (în sensul în care o spui despre o circumferință) în discursul stăpânului. El joacă acolo rolul nebunului. Asta nu vrea să spună că ceea ce el spune ar fi prostie; e chiar mai mult decât utilizabil. Citiți Shakespeare.
Asta nu spune nici, să notăm asta, că el ar știi ceea ce spune. Nebunul curții are un rol: cel de a fi înlocuitorul adevărului. El o poate exprimându-se ca un limbaj, exact la fel ca inconștientul. Că ar fi de acolo, el, în inconștiență e secundar, ceea ce contează e ca rolul să fie ținut.
Astfel Hegel, vorbind atât de just despre limbajul matematic ca și Bertrand Russell, nu pierde mai puțin comanda: faptul e că că Bertrand Russell e în discursul științei.
Kojeve pe care îl țin ca maestrul meu, pentru a mă fi inițiat în Hegel, avea aceeași parțialitate cu privire la matematici, dar trebuie spus că el era în timpurile lui Russell, și că el nu filozofa decât sub titlul discursului universitar în care el se așezase provizoriu, dar știind bine că știința lui nu funcționa acolo decât ca seamăn și tratând-o ca atare: el a arătat-o în toate manierele, dând notele sale cui putea profita de ele și postum arătând derâderea sa de toată aventura.
Acest dispreț al său, se susținea din discursul său de plecare care a fost și cel la care s-a reîntors: marele comandant știe să trateze bufonii la fel de bine ca și pe alții, adică drept subiecți, care sunt, ai suveranului.

Ceea ce se clarifică din lumina tangențială pe care discursul analitic (*A*) o aduce celorlalte, relevându-le acolo locurile modale (*necesar, imposibil, contingent, posibil – impotență*) prin care rondul lor se împlinește.

Aș metaforiza pentru moment ca incest, raportul pe care adevărul îl întreține cu realul. Spunerea vine de unde el (*realul: imposibil*) îl comandă (*adevărul*). (*realul-imposibilul de-monstrează, rotație anti-orară, fiecare discurs prin produsul său: asta nu e asta! → răsturnare: Altul vine să ia locul seamănului, iar seamănul face adevărul...)*

Dar nu poate exista și *spunere directă*?

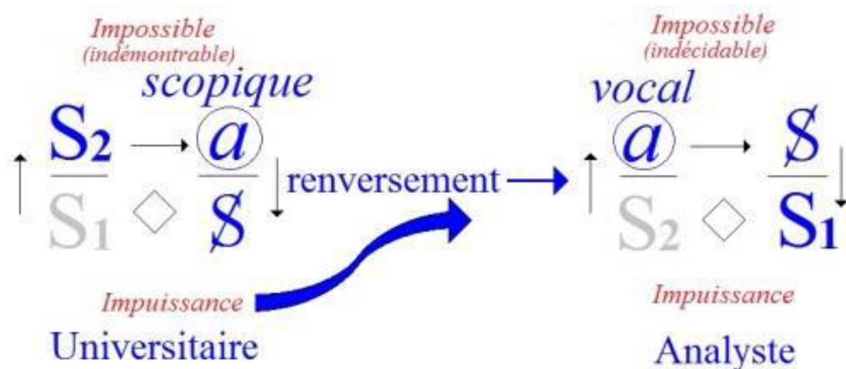
Spunere a ceea ce există, asta nu vă spune nimic, dragi micuți din sala de gardă... fără îndoială spusă astfel din faptul că se gardează bine de a contraria patronatul la care ea aspiră, și oricare ar fi...

...*spunere a ceea ce există*, pentru mult timp asta v-a înălțat omul său până la această profesie care nu vă mai bântuie decât din vidul ei: *medicul*, care în toate vremurile și pe toată suprafața globului, despre *ceea ce există*, se pronunță. Dar este încă pornind de la aceasta: că *ceea ce există* nu are interes decât din a trebui să fie conjurat.

În punctul în care istoria a redus această funcție sacrală, înțeleg boala voastră. Nici măcar posibil pentru voi - nemaifiind acele timpuri - să jucați pe filozoful care a fost năpârlirea ultimă prin care, din a face valetismul împăraților și prințeselor, medicii s-au supraviețuit - citiți Fernel.

Să știți totuși, chiar dacă analiza ar fi dintr-un alt secol – dar că ea vă tentează, asta se înțelege (*impotența lui U împinge la A*) – este lucrul de care eu dau mărturie de la început.

Eu o spun, din faptul de a fi fost demonstrat fără excepție de cei pe care i-am numit „dandys” mei: *nu există nici cel mai mic acces la spunerea lui Freud care să nu fie forclus – și fără retur în acest caz – prin alegerea unui analist sau altul*.

E că nu există formare a analistului, conceptibilă în afara menținerii acelei spuneri, și că Freud, din lipsa de a fi forjat - cu discursul analistului - legătura din care ar fi ținut *societățile de psihanaliză*, le-a situat din alte discursuri (*Maestru, Universitar*) care barează spunerea lui în mod necesar.
Ceea ce toate scrierile mele demonstrează.

Capitolul 3: acolo nu există raport sexual

1.Absența raportului sexual și cele două ex-sistențe

Spunerea lui Freud se inferă din logica care ia ca sursă *spusul inconștientului* (*simptomuri, vise, lapsusuri... : a → S ↓ S1 → « non sens » (S1◊ S2)*): e în măsura în care Freud a descoperit acest spus că ea (*spunerea*) ex-sistă.
Restituind acea spunere, e necesar ca discursul să se constituie din analiză - lucru la care ajut - adică plecând din experiența unde el se dovedește a ex-sista.
Nu putem - acea spunere - s-o traducem în termeni de adevăr căci din *adevăr nu există decât juma-spus* (*S2 în A*), bine tăiat (*din spunere*), dar că există acolo acel juma-spus net (al (H)istericului) – el se conjugă mergând înapoi: tu juma-spui (*mă editezi, meditezi, M*), eu juma-spun (*vorbesc rău despre, U*), (*ordinea răsturnării rondului discursurilor*) - nu își ia sensul său decât din acea spunere (*A*).
Acea spunere nu e liberă, dar se produce din a recepționa altele, care provin din alte discursuri.
E tocmai din a se închide în analiză (*A buclează rondul discursurilor*) - cf. Radiofonia mea, numărul chiar dinainte de acest aperiodic - că rondul lor situează locurile din care se cerne această spunere.
Ele o cern ca real, adică din imposibil, care se anunță: *nu există raport sexual.* (*imposibilul raport Seamăn → Altul ajunge în fiecare discurs la impotența produsului de a regăsi adevărul din care se sprijină seamănul, și îi provoacă răsturnarea pentru că „asta nu e asta” →chemarea realului, cf. mai sus)*

Aceasta presupune că raport [*seamăn → Altul : S1 → S2 (M), S → S1 (H), S2 → a (U), a → S (A)*] - raport „în general”, nu există decât enunțat, și că realul nu se asigură decât din a se confirma din limita care se demonstrează din suite logice ale enunțatului (*impotență*).

[*« raportul » Seamăn → Altul (imposibil), are ca suită logică impotența Produsului fiecărui discurs să regăsească Adevărul, cele 4 « aporii » ale zidului imposibilului*

– M : a ◊ S (incompletitudine),

– H : S2 ◊ a (inconsistență),

– U : S ◊ S1 (indemonstrabilitate)

– A : S1 ◊ S2 (indecidabil)]

Aici (*discurs A*) o limită imediată [*S1◊ S2*], din faptul că „*nu există*” nimic să facă raport dintr-un enunțat. Din acest fapt, nici o suită logică, ceea ce nu e negabil, dar ceea ce nu e suficient să suporte nici o negație: doar spunerea că: nexistă (nya).

Nexistă necontribuind decât ca omofonie care trebuie în franceză pentru ca:

-din trecutul pe care-l semnifică [*∃x¬ϕx există un x care nexistă ϕx (♂)*],

-al nici unui prezent a cărui existență să poată fi conotată aici (*¬∃x¬ϕx, nu există un x care să nege ϕx→ x nexistă (♀)*)

...să marcheze că nexistă urma.

Dar despre ce este vorba?

Despre raportul bărbatului și femeii în măsura în care ei ar fi proprii - din faptul că ei locuiesc limbajul - să facă enunțat din acel raport (*sexual deci*).

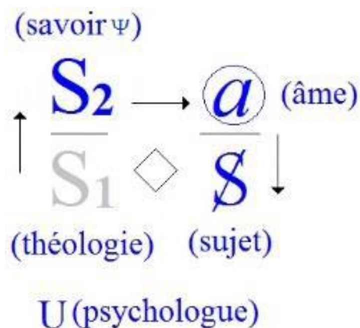
Este absența acelui raport cea care îi exilează în *stabitat* (*habitat stabil*) (*limbajul: casa tatălui, etc...*)? Este din a-l *labita* (*habita labil*) că acel raport nu poate fi decât inter-zis?

Nu este aceasta întrebarea: mai degrabă răspunsul, iar răspunsul care o suportă - din a fi ceea ce o stimulează să se repete - este realul.

Să-l admitem: acolo unde *este-acolo*. Nimic de așteptat de la a merge înapoi la potop, când acesta deja se povestește din a retribui raportul femeii cu îngerii (*în Geneză potopul este consecința raporturilor sexuale a anumitor îngeri cu femeile*).

2.Absența raportului sexual și cei doi universali

Să ilustrăm totuși această funcție (*repetiția*) a răspunsului dintr-un *apolog*, un „*log*” încolțit din a fi furnizat de psiholog, căci sufletul este lătrat, și chiar - pronunțând (a): micuț a, (a)lătrat-*(a)bois*.

Nefericirea este că psihologul - pentru a nu-și susține sectorul decât din teologie (*sufletul*) - vrea ca psihicul să fie „*normal*”, mijlocind faptul că elaborează ceea ce l-ar suprima, *Innenwelt* (lume înăuntru) și *Umwelt* (lume înafară) în special (*normă adaptativă*), atunci când ar face mai bine să se ocupe de „*om-voltă*” (*întoarcere împrejur*) (*omul în rondul discursurilor*) care face labirintul din care omul nu iese.
Cuplul stimul-răspuns trece drept mărturie invențiilor sale. Să numești *răspuns* ceea ce ar permite individului să se mențină în viață este excelent, dar faptul că asta se termină repede și rău (*moartea*), deschide întrebarea care se rezolvă din faptul că viața reproduce individul, deci reproduce la fel de bine întrebarea, ceea ce spune în acest caz că ea se re-*petă* (*trage vânturi*)
Este tocmai ceea ce se descoperă din inconștient, care de atunci se dovedește a fi răspuns, dar din faptul că este el (*răspunsul*) cel ce stimulează.
E(s)te de asemenea de ce - orice ar fi - psihologul reintră în *om-volta* repetiției, cea pe care o știm a se produce din inconștient.
Viața fără îndoială reproduce, Dumnezeu știe ce și de ce. Dar răspunsul nu face întrebare decât acolo unde nu există raport care să suporte reproducerea vieții, în afară de ceea ce inconștientul formulează: „*Cum omul se reproduce el?”*. Ceea ce este cazul.
„*Reproducând întrebarea!*”. Este răspunsul - sau „*pentru a te face să vorbești*” altfel spus - pe care îl are inconștientul, din a ex-sista.
Este plecând de acolo (*nu există raport sexual*) că noi trebuie să obținem doi universali, doi *toți* [♂ *∀xϕx și* ♀*:¬∀xϕx*] suficient de consistenți pentru a separa (*prin funcția falică*) la ființele vorbitoare - care din *a fi niște* (*être des - des êtres*), se cred *niște ființe* - două jumătăți astfel încât să nu se încurce prea mult în *coiterare* când ajung acolo.

3.Absența raportului sexual și falusul

Jumătate (*moitié*), spus în franceză că este o afacere a *eului* (*moi*), jumătatea de pui care deschidea prima mea carte de lectură între altele îmi deschisese diviziunea subiectului.

Corpul vorbitorilor este subiect pentru a se diviza din organe, suficient pentru a trebui să le găsească o funcție. Trebuie uneori epoci: pentru un prepuț ca să înceapă să folosească circumcizia, priviți apendicele așteptând secole ale chirurgiei.
Așa se face că din discursul psihanalitic, un organ se face semnificantul (*ϕ falusul*). Cel despre care putem spune că se izolează, în realitatea corporală, ca *momeală*, din a funcționa în el (funcția fiindu-i delegată dintr-un discurs):
a)ca *phaner* (*derivat protector al epidermei - păr, unghie, pană, copită*) în favoarea aspectului său de placaj mobil care se accentuează din erectilitatea sa,
b)pentru a fi *prins*, acolo unde acest ultim accent contribuie, în diversele pescuiri (*păcate*) (*a*) care fac discurs (*a oral ca adevăr - H, a anal ca produs - M, a scopic ca Altul - U, a vocal ca seamăn - A*) din voracități (*pulsiuni parțiale*) prin care se tamponează (*cf. chimie*) inexistența raportului sexual.
Recunoaștem - chiar și din acest mod de evacuare (*prin funcția falică*) - bineînțeles organul care din a fi, să zicem, „la activul" masculului, îl face pe acesta, în spusul copulației (*a oral, a anal, a scopic, a vocal: →copulă-acțiune*), să discearnă activul verbului.
Este același ca și cel pe care diversele sale nume - în limba pe care o folosesc - destul de simptomatic feminizează (*cf. Scrisoarea furată*).
Nu trebuie totuși să ne înșelăm: pentru funcția pe care el o ține din discurs, el a trecut la semnificant.
Un semnificant poate servi la multe lucruri exact ca și un organ, dar nu la aceleași.
-Pentru castrare [; !] de exemplu, dacă o folosește, asta nu are -noroc în general - aceleași urmări ca și dacă ar fi fost organul.
-Pentru funcția de momeală, dacă este organul cel care se oferă, cârlig voracităților pe care le-am situat înainte, să zicem: din *origyne* (*origine femelă*), semnificantul din contră este peștele înghițind, ceea ce trebuie discursului pentru a se întreține.
Acest organ, trecut la semnificant (*S1*), găurește locul din care ia efect pentru vorbitor (*impotența fiecărui discurs*) - să-l urmărim în ceea se gândește a fi (*S1: Seamăn - M, Adevăr – U, Produs – A, Altul - H*) - inexistența raportului sexual (*imposibil*).
Starea prezentă a discursurilor (*H, U, M, A*) care se alimentează deci din acele *„ființe"* (*a oral - H, a anal - M, a scopic - U, a vocal - A*), se situează din acest fapt de inexistență, din acest imposibil, nu pentru spunere, dar care - închis de toate spusurile - se demonstrează din ele ca fiind realul.

Spunerea lui Freud astfel pusă:
-se justifică din spusele sale mai întâi - din care ea se dovedește: *ceea ce am spus,*
-se confirmă din a fi mărturisită de stagnarea experienței analitice: *ceea ce denunț,*
-s-ar dezvolta din re-emergența discursului analitic: *ceea cu care mă ocup,* căci - chiar dacă și fără resurse – *ține de resortul meu*[9].

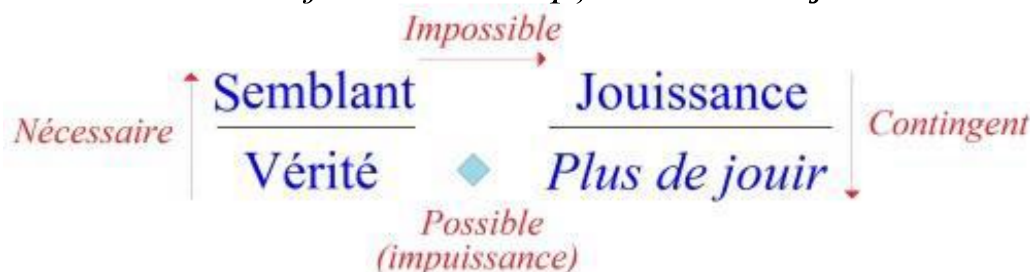
4.De la Freud la funcția falică

În confuzia în care organismul parazit (*I.P.A*) pe care Freud l-a grefat pe spunerea lui, face el însuși grefă din spusele sale, nu este o chestiune ușoară ca o pisică să-și găsească micuții, nici cititorul un sens.
Harababura este insurmontabilă cu privire la ceea ce este prins acolo despre castrare, despre defileurile prin care iubirea se întreține din incest, din funcția tatălui, din mitul în care Oedipul se dublează din comedia lui Tata(*Per*)-Orang, a perorantului Outang (*per-orang-utang*).
Se știe foarte bine că de zece ani mi-am luat în grijă să fac grădină *a la francaise* din acele căi cărora Freud a știut să se lipească în desenul său - primul - atunci când, totuși, dintotdeauna, ceea ce ele au din încâlceală a fost reperabil pentru oricine ar fi vrut să aibă inima clară, despre ceea ce supleează raportului sexual (*funcția falică*).
Încă mai trebuia să vină la lumina zilei distincția dintre simbolic, imaginar și real, aceasta pentru ca identificarea la jumătatea om și la jumătatea femeie (*rezolvarea lui Oedip*) - unde tocmai am evocat că afacerea eului (*a*) domină - să nu fie confundată cu raportul lor (*sexual*).
Este suficient ca afacerea eului *(a)*, ca și afacerea falusului (ϕ) - în care tocmai ați vrut să mă urmăriți înainte - să se articuleze în limbaj, pentru a deveni afacere a subiectului (*S◊a*) și a nu mai fi doar de resortul imaginarului.
Să ne gândim că încă din anul 1956 toate acestea ar fi putut trece ca și obținute, ar fi fost un consimțământ al discursului analitic.
Căci este în „*chestiunea prealabilă*” a *Scrierilor* mele - care era pentru a fi citită ca răspuns dat de către *găuritul* în psihoză - locul în care eu am introdus Numele-Tatălui, iar în câmpurile - în această *scriere* puse în graf - din care el (*Numele Tatălui*) permite ordonarea psihozei însăși, putem să-i măsurăm puterea.

---

[9] Aici se oprește ceea ce a apărut în același timp în memorialul Henri Rousselle

Nu există nimic excesiv, cu privire la ceea ce ne dă experiența, să punem sub titlul lui *a-l fi sau a-l avea* falusul - cf. *Bedeutung* a mea din Scrieri – funcția (*falică*) care supleează raportului sexual.
De unde o inscripție posibilă - în semnificația în care posibilul este fondator - leibniziană, a acestei funcții ca ϕx, căreia ființele îi vor răspunde prin „*modul*" lor de a face acolo argument (eu - (a)→♂ și ♀). (*Seamăn-limbaj → Juisare-vorbire →Plus de juisare-inscripție ◊ Adevăr-juisarea Altuia*)

Această articulare a funcției (∀*xϕx*) ca propoziție este cea a lui Frege.
Este doar de ordinului complementului - faptul că aduc deasupra la orice poziție a universalului ca atare - că trebuie ca într-un punct al discursului o existență (∃*x*), cum se spune, să se înscrie în fals contra funcției falice (∃x¬ϕx), pentru ca punerea ei să fie „*posibilă*", ceea ce este puținul din care ea poate pretinde la existență.
Este chiar la această logică (*∀xϕx - universală, ∃x¬ϕx - complementară*) că se rezumă tot ceea ce este de acolo și din complexul lui Oedip.

Capitolul 4: funcția falică și formula sexuației

1.Primele două formule și complexul Oedip

Totul poate fi menținut dezvoltându-se în jurul a ceea ce avansez din corelația logică a două formule care, înscriindu-se matematic ∀xϕx și ∃x¬ϕx, se enunță:
-Prima: pentru orice x, ϕx este satisfăcut, ceea ce se poate traduce dintr-un V notând valoarea de adevăr. Aceasta, tradus în discursul analitic din care este practica de a face sens, „vrea să spună (*spunere*)" că orice subiect ca atare, căci este acolo miza acelui discurs, se înscrie în funcția falică pentru a para absenței raportului sexual, practica de a face sens (S1→S2), este tocmai de a se referi la acest ab-sens,
(*în discursul analitic epockhe a spusului - libera asociere și atenția flotantă - permite spunerea: a face sens din ab-sens*)
-A doua: există prin excepție cazul - familiar în matematică: argumentul x=0 în funcția hiperbolică 1/x - cazul în care există un x pentru care ϕx - funcția - nu este satisfăcută, adică - nefuncționând - este exclusă de fapt.

Este în mod precis locul din care eu conjug totul universalei...
...mult mai modificat decât se poate imagina în *pentru tot*-ul (∀x) cuantificatorului...
...cu *există un* (∃x) pe care cuanticul i-l împerechează, diferența sa fiind evidentă cu ceea ce implică propoziția pe care Aristotel o spune *particulară*. (*particulara lui Aristotel se înscrie în mod omogen în universală, în timp ce aici ea face contradicție, excepție, și deci limitează universala la posibil*)
Le conjug din faptul că *există un*-ul (∃x) în chestiune, făcând limită lui *pentru tot* (∀x), este ceea ce îl afirmă sau îl confirmă, ceea ce un proverb obiectează deja contradictoriei lui Aristotel (*excepția care confirmă regula*).
Rațiunea pentru asta este că ceea ce discursul analitic privește este subiectul, care ca și efect de semnificație (*și numai așa*), este răspuns al realului.
Aceasta o articulam din 11 aprilie 1956, având textul cules dintr-o citație despre semnificantul asemantic, aceasta pentru oamenii care ar fi putut lua interes în el din a se simți chemați acolo la o funcție de dejet (*a→analiștii*).
[*Cf. Seminar 1955-56 : Psihozele..., (11-04-1956) : « Ad usum autem orationis incredibile est, nisi diligenter adtenderis, quanta opera machinata natura sit. », pe care Lacan o traducea : « Câte minuni dă funcția limbajului dacă ați vrea să-i dați atenție.». « Incredibilă, când privești de aproape, este grija luată de natură pentru a permite folosirea vorbirii» (Cicéron : Despre natura zeilor).*]
Deschidere de drum cu siguranță nu făcută pentru oricine ar fi care, ridicându-se din discursul universitar, îl deviază în această *picurată* hermeneutică, chiar semiologizantă căreia mă imaginez răspunzând (*aici este vizat Paul Ricoeur: Despre interpretare*), curgând șiroaie cum este acum de peste tot, din lipsa faptului ca analiza să-i fi fixat deontologia.
Faptul că enunț existența unui subiect [$\exists x \neg \phi x$] punând-o dintr-o „*spunere că nu*” funcției propoziționale ϕx, implică faptul ca ea să se înscrie dintr-un cuantificator [$\forall x$] din care această funcție se găsește tăiată (*într-un punct*), din faptul că ea nu are în acel punct nici o valoare [cf. $1/x$] pe care s-o putem nota ca adevăr, ceea ce vrea să spună ca eroare, nu mai mult, falsul fiind doar de auzit „*falsus*” ca și din „*căzut*” (*chu*), ceea ce deja am accentuat.
În logică clasică – când gândim acolo – falsul nu poate fi perceput decât din a fi din adevăr inversul, el îl desemnează la fel de bine. Este deci just să scrii așa cum o fac: $\exists x \neg \phi x$.
Unul care ex-sistă este subiectul presupus din faptul că funcția falică îi face învoială [e.g. 0 *pentru* $1/x$]. Nu îi este raportului sexual decât mod de acces fără speranță, sincopa [$\exists x \neg \phi x$] funcției [$\forall x \phi x$] care nu se susține decât din

a-i semăna – din a i se arunca aș zice eu (*que d'y sembler – que de s'y embler*) - [$S_1 \rightarrow S_2$] neputând fi suficient, acelui raport, doar din a-l inaugura, ci fiind din contră necesar pentru a obține consistența [1/*x consistentă pe* R* (sau și mai bine aici : R^{+*})] _suplementului pe care-l face din ea, și aceasta din a-i fixa limita (*exclusă*) în care acel seamăn nu e mai mult decât de-sens (*a-semantism, nici un sens, e.g. x=0 pentru 1/x*).

Nimic nu operează așadar decât din echivocul semnificant, sau din trucul prin care ab-sensul raportului s-ar tampona în punctul de suspensie (*excepția*) al funcției (*cele 4 obiecte a: oral - H, anal -M, scopic -U, vocal – A*). Este tocmai de-sensul, pe care punându-l în contul castrării („*ex-sistență" a lui :* $\exists x \neg \phi x$) îl denotam din simbolic, tot din 1956, la începutul anului academic: „Relație de obiect, structuri freudiene": există acolo un raport din el (*seminarul 1967-57: „Relația de obiect și structurile freudiene*"), demarcându-l pe acolo de frustrarea imaginară, de privarea reală.

Subiectul se găsea deja acolo presupus, chiar și numai sesizându-l din contextul pe care Schreber – prin Freud – mi-l furnizase din exhaustiunea psihozei sale. Este acolo faptul că Numele Tatălui *(*$\exists x \neg \phi x$), făcând loc (*Altul*) din plaja (*litoral*) sa, se demonstra din asta responsabilul după tradiție. Realul acestei plaje (*imposibilul raportului Seamănului la Altul*), din faptul că eșuează acolo seamănul [$S_1 \rightarrow S_2 \rightarrow a\downarrow$: *dar a „est chu" (este căzut)*$\rightarrow$ *a „échoue" (eșuează) să atingă adevărul lui* S_1 : $a \lozenge S$], „*realizează*" fără îndoială raportul din care seamănul face suplementul [S_1 *ca* $\exists x \neg \phi x$] dar nu este mai mult faptul că fantasma nu susține realitatea noastră – dar nici mai puțin căci este toată – cu excepția celor cinci simțuri – dacă mi-o cred din asta. [$S_1 \rightarrow S_2$ *nu se realizează decât în imaginarul fantasmei*: $a \lozenge S$] Castrarea [$\exists x \neg \phi x$] recepționează de fapt, ca și legătură la tată, ceea ce în fiecare discurs se conotează din virilitate [$\forall x \phi x$]. Există deci două di(spus)-mensiuni ale „*pentrutotomului*" [*formule ♂ ale sexuației*] :

-cea a discursului (spuse) din care el se „*pentrutoate*" [$\forall x \phi x$]

-cea a locurilor (spuneri) din care asta se „*thomme*" (tom, se face tom, volum) [$\exists x \neg \phi x$].

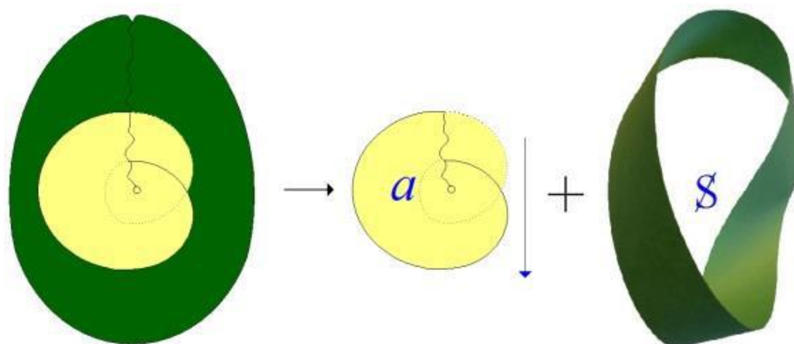
Discursul psihanalitic se inspiră din spunerea lui FREUD procedând din a doua mai întâi, și dintr-un de-sens stabilit a porni din acele (-) (*ex-sistență a lui ϕx ca loc al spunerii, loc al tomajului*) cărora moștenirea biologică (penis) face largheețe din seamăn. Hazardul care pare a nu trebui să se reducă de atât de devreme în această repartiție, se formulează din sex-rația speciei, stabilă, se pare, fără să putem ști de ce, acele (-) valorează deci pentru o jumătate: nefericire eului. (*male heure a moi – oră masculină eului*).

Locurile acelui „tomaj” se reperează:
-din a face sens din seamăn (*a susține S1→S2 ca posibilitate a raportului sexual, cu S1 ex-sistând ca* $\neg\phi x$),
-prin el: din adevărul că nu există raport, (*„raportul” S1→S2 sfârșește la a ◊ S→ impotența lui a de a atinge adevărul demonstrează premize false*)
-dintr-o juisare care îi este supleată (*S2 ca juisare a vorbirii*),
-chiar din produsul complexului lor (*S1→S2→ a),*din efectul spus – prin oficiul meu – al „plusului-de-juisare”.
Fără îndoială privilegiul acelor alee elegante ar fi el câștig repornind dintr-un dividend mai rațional decât acel joc de cap sau pajură – dozaj al sex-rației – dacă nu s-ar dovedi din altă dimensiune [♀] din care acel „tomaj” ($\exists x \neg \phi x$) se „pentrutoate” ($\forall x \phi x$), că asta ar agrava cazul.
Seamănul orei ($\exists x \neg \phi x$ → *fantasmă*), pentru o jumătate (*cf. mai sus „oră masculină eului” – nefericire eului*), se adeverește în fapt a fi dintr-un ordin în mod strict inversat implicației care o promovează la oficiul unui discurs ($\forall x \phi x$). M-aș mărgini s-o dovedesc din ceea ce pătimește de acolo organul însuși. Nu doar din faptul că tomajul său ar fi un domaj (*daună*) apriori, din a face subiect în spunerea părinților săi, căci pentru fată asta poate fi mai rău.

2. Prejudiciul primelor două formule

Este mai degrabă faptul că: cu atât mai mult cu cât din a posteriori acelor discursuri care-l așteaptă, el e hăpăit (*happe - înghițit*) – „happiness” cum se spune asta în S.U.A. – cu atât mai mult organul are el afaceri de purtat de acolo:
-i se impută din a fi emotiv (H)...
-„Ah! Nu ar fi putut fi mai bine înălțat” (M)...
-Vreau să spun educat (U)...
(*„american way” în fiecare dintre acele discursuri reduce* ϕ *al funcției falice* $\forall x \phi x$ *la organ, cf. ego-psychology și „genitalul”*)
Pentru asta se poate întotdeauna fugi. Vedem bine în Satyricon că din a fi comandat, chiar implorat, supravegheat de la prima vârstă, pus la studiul in vitro, nu schimbă cu nimic la umorile sale, încât ne înșelăm s-o punem în seama naturii sale, când din contră nu este decât din faptul că nu-i place (*„asta nu e asta!”*) ceea i-o facem să spună, că se încăpățânează (*„Asta nu este asta!”*).
Mai bine ar valora pentru a-l îmblânzi să ai această topologie din care relevă virtuțile sale, pentru a fi cea pe care am spus-o cui vroia să mă înțeleagă în

timpul în care se desfășura trama destinată să mă facă să tac – anii 61-21 despre identificarea. Am desenat-o dintr-un cross-cap, sau mitră cum mai e încă numită. Că episcopii își pun pălărie din asta, nu uimește. Trebuie spus că nu există nimic de făcut din asta, dacă nu știi despre o tăietură circulară – a ce? Ce e ea? Nici măcar suprafață – de nimic – ca spațiu – neseparând: cum totuși asta se desface!

Este vorba despre structură, adică de ceva ce nu se învață din practică, ccea ce explică – pentru cei care o știu – că nu s-a știut decât recent. Da, dar cum? – Tocmai așa: darcum (*mais comment – mecomment – răucum, necum, nicicum*).

Este prea bine din biasul (*oblicul, ocolitul*) acestei funcții, faptul că bastarditatea (*nelegitimitatea*) organo-dinamismului strălucește, mai mult încă decât din alt loc. Să credem că ar fi prin organul însuși că Eternul feminin vă atrage în sus, și că asta merge mai bine (...sau mai rău) la faptul că măduva îl eliberează de a semnifica?

Spun asta pentru bunele vechi timpuri ale unei săli de gardă care în toate acelea se lasă prinsă în flagrant, mărturisește că reputația sa de futoar nu ține decât de cântecele care se țipă acolo. „Ficțiune și cânt al vorbirii și limbajului”, totuși nu ar fi putut ei – băieți și fete – să-și permită – contra ”Taților-maeștri” (*Peres-maitres – permisiuni*) descpre care trebuie spus că aveau obiceiul – cele două sute de metri de făcut (*în interiorul spitalului Sainte –Anne*) pentru a se duce acolo unde vorbeam timp de zece ani (*Sainte-Anne din 18.11.1953 în 20.11.1963*). Dar nici unul nu a făcut-o dintre cei cărora eu le eram interzis. După toate cine știe? Prostia are căile sale care sunt impenetrabile. Și dacă psihanaliza o propagă, am fost auzit asigurându-mă să profesez că rezultă de acolo mai mult bine decât rău.

Concludem că există răudat (*greșeală la împărțirea cărților de joc*) (*maldonne – male-donne – masculin dat*) undeva. Oedipul este ceea ce am spus ($\forall x \phi x, \exists x \neg \phi x$), nu ceea ce se crede.

Remarcă: Discursurile și rasismul lor

Este dintr-o alunecare faptul că Freud nu a știut să evite să implice...
-în universalitatea încrucișărilor în specia unde asta vorbește, adică în menținerea, fecundă se pare, a sex-rației (jumătate – jumătate) la cei care fac acolo cel mai mare număr, a corciturilor lor-
...semnificanța (S1→S2) pe care el o descoperea organului, universală la purtătorii ei (*confuzia funcției falice cu organul*).
Este curios faptul că recunoașterea – atât de puternic accentuată de FREUD – a bisexualității organelor somatice, unde de altfel îi face lipsă sexualitatea comozomială, nu l-a condus la funcția de cuvertură a falusului (ϕ) cu privire la germen (*soma*). Dar a sa „totomie" mărturisește adevărul mitului pe care l-a creat în „Totem și Tabu" – mai puțin sigur decât cel al Bibliei (coasta lui Adam) deși purtând de acolo marca – pentru a da seama despre căile întortocheate pe unde procedă – acolo unde asta vorbește – actul sexual.
Vom presupune noi că din „totom", dacă rămâne urmă biologică, este că nu există de acolo:
-decât „rasă" din a se „toma" (a se pune ca excepție: $\exists x \neg \phi x$)
-și decât dală din a se „pentrutoate". (a ignora universalitatea: $\forall x \phi x$)
Mă explic: rasa despre care vorbesc nu este ceea ce o antropologie susține din a se spune fizică, cea pe care Hegel a denotat-o bine a craniului și care îl merită încă să găsească acolo – mult după Lavater și Gall – cel mai greu dintre măsurătorile sale.
Căci nu este acolo – cum am văzut-o dintr-o tentativă grotescă de a fonda de acolo un Reich zis al treilea – nu este acolo ceea din ce nici o rasă nu se constituie (acel rasism-acolo în fapt nu mai mault). Ele se constituie din modul în care se transmit, prin ordinea unui discurs, locurile simbolice:
-cele din care se perpetuează rasa „maeștrilor" (S1 în M) și nu mai puțin a sclavilor (S2 în M),
-a pedanților (profesori: S2 în U) la fel de bine, la care trebuie, pentru a răspunde de acolo, pedații (elevi: a în U)
-a *scients-sciețiilor* („științificilor": S/ în H) aș spune eu încă, la faptul că nu merg fără *scies* (*sciziuni*) – tăieturi (S1 în H)
Mă lipsesc deci perfect
-de timpurile „*cervage*-cervajului", ale Barbarilor respinși de unde Grecii se situează,
-de etnografia primitivilor, și de recursul la structurile elementare,
...pentru a asigura ceea ce este *din rasismul discursurilor în acțiune*. Mi-ar place mai mult să mă sprijin pe faptul că din rase, ceea ce avem cel mai sigur

este faptul horticultorului, chiar al animalelor care trăiesc din domestica noastră, efecte ale artei, deci ale discursului: acele rase de om, asta se întreține din același proncipiu ca cele de câine și cal.
Asta înainte de a remarca faptul că *discursul analitic „pentrutotează”*, asta în contrapantă, ceea ce se concepe dacă el se găsește în a închide din gura sa realul (*discursul A buclează rondul discursurilor care cern realul*). Căci este cel în care *analistul trebuie să fie mai întâi analizatul*, dacă - așa cum se știe – este prea bine ordinul din care se trasează cariera sa. Analizantul...
-încă faptul că nu este decât mie că el datorează a fi astfel desemnat. Dar ce trenă de praf se egalează succesului acestei activări! –
....analizantul este bine ceea din ce *cervice* (*o! sală de gardă*[10]), gâtul care se îndoaie, trebuia să se redreseze. (*rondul discursurilor împiedică orice fixație aservisantă*).

3.Sexualitatea feminină

L-am urmat până aici pe FREUD, fără mai mult, cu privire la ceea ce din funcția sexuală se enunță dintr-un „pentrutot” ($\forall x \phi x$), dar la fel de bine la a rămâne din asta la o jumătate, din două pe care el le reperează în ceea ce-l privește din aceeași măsură (*stânjen*), din a reporta acolo di(*dit-spus*)–mensiuni aceleași.
Acel report asupra lui altul demonstrează destul ceea ce este din ab-sensul raportului sexual. Dar este mai degrabă, acest ab-sens, să-l forțezi.
Este de fapt scandalul discursului psihanalitic, și spune suficient unde sunt lucrurile din asta în „Societatea” care îl suportă, faptul că acel scandal se traduce decât din a fi înnăbușit, dacă o putem spune, la zi.
Până la punctul în care este o lume de ridicat, ca acea dezbatere defunctă după anii 1930, nu desigur fără ca gândirii Maestrului să nu i se înfrunte Karen HORNEY, Helene DEUTSCH, chiar Ernest JONES, alții încă. Dar capacul pus deasupra după – după moartea lui Freud – fiind suficient pentru a nu mai filtra de acolo nici cel mai mic fum, spune mult cu privire la imobilizarea căreia Freud – în pesimismul său – s-a lăsat deliberat pentru a pierde, vrând să-l salveze, discursul său.
Să indicăm doar faptul că femeile aici numite, au făcut acolo apel – este înclinația lor în acel discurs – din inconștient la vocea corpului, ca și cum, tocmai, nu ar fi fost din inconștient faptul că corpul ar fi luat voce. Este curios să constați – intactă în discursul analitic – demăsura care există între

[10] Cervice – cervical: gât, col – căpăstru, jug

autoritatea din care femeile fac efect, și lejerul soluțiilor din care acest efect se produce.
Florile mă ating, cu atât mai mult cu cât ele sunt de retorică, din care Karen, Helen...
-care? Nu contează! – uit acum căci nu-mi place să-mi redeschid seminarele-
...din care deci HORNEY sau DEUTSCH-a mobilează fermecătorul deget care le face rezervă de apă la corsaj astfel încât el se adaugă la *dating*, adică ceea din care se pare că un raport se așteaptă de acolo, chiar dacă nu ar fi decât din spusul său. *(„florile de retorică" cu care Karen Horney sau helen Deutsch mobilează raportul sexual ca raport ♂→♀: „a-l avea sau nu")*
Pentru Jones, biasul de *cervice...*
Cf. ultima linie înainte de ultimul interval (i.e. „demăsura care există între autoritatea din care femeile fac efect, și lejerul soluțiilor din care acest efect se produce")
...pe care-l ia calificând femeia din *deuterofalicitate, sic*, adică spunând exact contrariul lui Freud, adică faptul că ele nu au nimic de-a face cu falusul, chiar având totuși aerul de a spune același lucru, adică faptul că ele trec prin castrare, este fără îndoială acolo capodopera la care Freud a recunoscut că pentru *cervilitatea* de așteptat de la un biograf, își avea acolo omul său.
Adaug faptul că subtilitatea logică nu exclude debilitatea mentală care – așa cum o femeie din școala mea o demonstrează (Maud Manoni?) – reiese din spunerea parentală mai degrabă decât dintr-o obtuziune nativă. Tocmai pornind de acolo Jones era cel mai bun dintre goymi, căci cu evreii Freud nu era sigur de nimic. Dar mă rătăcesc pentru a reveni la timpul unde aceasta am mestecat-o, mestecat pentru cine?
„Nu există raport sexual"-ul nu implică că nu ar exista raport la sex. Este tocmai acolo ceea ce castrarea demonstrează, dar nu mai mult, adică: faptul că acel raport la sex nu ar fi distinct în fiecare jumătate, din chiar faptul că îi repartizează.
Subliniez: nu am spus că îi repartizează din a repartiza acolo organul, voal unde s-au pierdut Karen, Helene, Dumnezeu să aibă sufletele lor, dacă nu s-a făcut deja. Căci ceea ce este important, nu este că asta pleacă din gâdilituri pe care drăguții micuți (*chers mignons*), în jumătatea corpurilor lor le resimt, ceea ce e de atribuit *eu-sus*-ului (*mois-haut, eu-înalt, jumăta*), este faptul că această jumătate face acolo intrare în *emperesse* pentru ca ea să nu intre acolo decât ca semnificant-*m'être* (*maestru, ființă mie*) (*S1*) al acestei afaceri de raport la sex.

Aceasta cu totul unificator – acolo într-adevăr Freud are dreptate – din funcția falică, căci este tocmai dintr-un faner unic procedând ca suplement, faptul că ea – această funcție – se organizează, găsește Organonul pe care eu aici îl revizez. (Organon: lucrare de logică, a lui Aristotel. Lacan o revizează articulând de acolo o universală: $\forall x \phi x$ la o particulară: $\exists x \neg \phi x$ care o limitează, o cerne și o face „consistentă”)
Eu o fac în faptul că față de diferența sa –pentru femei nimic nu-l ghida, e chiar ceea ce i-a permis să avanseze atât ascultând istericele care „fac omul”- față de diferența sa, am repetat eu, eu nu aș obliga femeile să măsoare la șoseta castrării câștigul fermecător pe care ele nu-l ridică la semnificant, chiar dacă șoseta (falusul) de cealaltă parte nu ajută doar semnificantului, ci, la fel de bine, și „piciorului”.
Din a face pantof – e sigur – (falusul ca semnificant: Saussure este sigur – c’est sure) acelui picior, femeile...
-și să mi se ierte dintre ele, această generalitate („femeile”) pe care o repudiez curând, dar bărbații acolo sus sunt tari de cap-
...femeile, am spus eu, își fac de lucru cu această ocazie. Că panto-piciorul (vânează-picior) se recomandă de acolo, se continuă de atunci

4. A treia și a patra formulă a sexuației

De două moduri depinde ca subiectul aici să se propună să fie spus femeie. Iată-le:

5.Nutotul sau Heterosul

Ceea ce numim sex (chiar al doilea, deși e o prostie) este propriu, fiind suportat de nutot, Heteros, care nu poate fi etanșat ca univers. Să spunem heterosexual prin definiție, ceea ce iubește femeile, oricare ar fi sexul său propriu. Asta va fi mai clar.

Congruența funcției falice

În scurt plutim de la insula falusului, la ceea ce ne retranșăm din ceea ce se retranșează.
Astfel istoria se face din manevre navale în care vapoarele își fac baletul dintr-un număr limitat de figuri.

De la un tur la altul

Ghicitoarea lui nutot

Dar atunci când nutot tocmai spune că nu se recunoaște în acelea, ce spune el, dacă nu ceea ce găsește în ceea ce i-am adus, adică: cuadripodul adevărului și seamănului, al juisării și a ceea ce dintr-un plus de – se defilează dezmințindu-se să se apere, și bipodul al cărui spațiu arată ab-sensul raportului, apoi trepiedul care se restituie de la reintrarea falusului sublim care a ghidat omul spre adevărata sa canapea, cea a cărei cale o pierduse.

O logică a analistului

De unde analistul dintr-o altă sursă decât acest Altul, Altul al grafului meu și semnificat de S de A barat: nutot de unde ar știi el să găsească să respună la ceea ce înflorește din șicana logică în care raportul la sex se depărtează, vrând ca drumurile lui să meargă spre cealaltă jumătate?

Al doilea tur: discursul analistului și interpretarea

Nutotul atins de filosof

Îmi place să arăt că Aristotel tinde în acest fel, în mod curios prin a ne da termeni pe care îi iau într-o diferită amuzare

Capitolul 1: învățătura topologiei

1.Topologia suprafețelor

Acum puțină topologie.
Să luăm un tor (o suprafață formând un inel). Sare în ochi prinzându-l între două degete de-a lungul lungimii pronind de la un punct și revenind înapoi la el, degetul de deasupra la început fiind dedesupt la sfârșit, adică, făcând o jumătate de întoarcere în timpul parcurgerii turului complet al torului, obținem o bandă Moebius: cu condiția să considerăm suprafața turtită în acest fel ca apăsând două lamele produse din prima suprafață. Asta este așa pentru că evidentul este ratificat de către golitor.
Asta merită să fie demonstrat într-un mod mai puțin crud.

2.Matema și chestionarea ființei

Această dezvoltare este de luat ca referință – rapid, adică deja articulat – din discursul meu acolo unde eu sunt în el: contribuind la discursul analitic.

O referință care nu este în nici un fel metaforică. Aș spune: este stuff that is at stake, materia acestui discurs – dacă în mod precis asta nu a fost acolo să cadă în metaforă.

3.Matema, subversia topologică și heterogenă

Ființa este produsă așadar notabil. Dar asfera noastră în toți avatarii săi dă mărturie că dacă spusul conclude cu o tăietură

Capitolul 2: discursul analistului

1.Grupul psihanalitic este imposibil

Am sarcina să eliberez drumul pentru statutl discursului, acolo unde eu așez că acolo este... ceva din discurs: și eu îl așez din legătura socială la care sunt supuse corpurile care labitează acest discurs.
Sarcina mea apare fără speranță (este așa prin însăși acest fapt, acesta este rezultatul lipsei de speranță) pentru că este imposibil ca psihanaliștii să poată forma un grup.

2.Amenințarea discursului psihanalitic

Așadar deja prea mult comentariu la imageria acestei spuneri care este topologia mea. Un autentic analist ar înțelege în ea nu mai mult decât să facă această spunere, până când ceva mai bun se dovedește, să țină loc realului.
Locul spunerii este în fapt analog în discursul matematic al aceastui real pe care alte discursuri îl îmbrățișează prin imposibilul spuselor lor.
Această dit-mensiune a unui imposibil care incidental merge așa de departe ca și înțelegerea logică a propriului impas, este altundeva ceea ce e numit structură.
Structură, este realul care răsare în limbaj. Nu are bineînțeles nici o relație cu „buna formă”.

3.Standardizare sau activare a inconștientului

Topologia mea nu este dintr-o substanță de pus dincolo de real prin care o practică este justificată. Nu este o teorie.
Dar trebuie să dea seama de faptul că, acolo există tăieturi ale discursului în așa fel încât ele modifică structura pe care o primesc original.

4.Realul și o-obiectul

Făcând-o fără în propriul discurs, în acord cu linia științei, orice a știi-face despre corpuri, dar pentru un discurs diferit – analiza, - evocând o sexualitate a metaforei, la fel de metonimică ca și cum ai vrea prin cele mai comune apropieri, cele numite pregenitale, a fi citit ca extra-, joacă rolul de a revela torsiunea în cunoaștere. Ar fi fost în afara ordinului să faci pasul realului care dă seama de el în a-l traduce prin o perfect locatabilă absență, cea raportului sexual în orice matematizare.

Capitolul 3: sens și structură

1.Sens și învățare

Să ne mișcăm aici la afacerea sensului, promis mai devreme din cauza diferenței sale cu semnificația.

Ce ne permite să îl prindem este enormitatea condensării ăntre ceea ce gândește în ziua noastră (cu picioarele pe care tocmai le-am menționat) și inepta topologie pe care Kant a introdus-o în propria argumentație, cea a burghezului care poate doar imagina transcendența, estetica la fel ca și dialectică.

Am putea spune că această condensare este în fapt de înțeles „în sens analitic", așa cum formula primită este. Ce este acest sens, dacă tocmai elementel condensate în el sunt univoc calificate de o similară imbecilitate, într-adevăr capabilă de lua mândrie în ea de partea a ceea ce gândește, Masca lui Kant din contră apărând de piatră în fața insultei, exceptând reflecția sa asupra lui Swedenborg: în alte cuvinte, există acolo un sens al imbecilității?

2.Structura

Topologia nu este desemnată să ne ghideze în structură. Este această structură – ca și retroacție a asemeni lanțului ordin în care limbajul consistă.

Structură, este asfericul primit în ca-limbajul articulare la fel ca subiectul-efect este prins în el.

3.Modificarea structurii

Ceea ce topologia predă, este necesara legătură care este stabilită într tăietură și numărul de întoarceri pe care le cuprinde pentru a fi obținut dintr-o modificare a structurii sau a asferei, singurul acces conceptibil la real, ca și conceptibil din imposibilul în care se demonstrează

4.Sfârșitul analizei

Să vorbim totuși despre sfârșitul analizei a torului nevrotic.

Obiectul a cîzând din gaură deschiderii este proiectat din ea după eveniment în ceea ce vom numi, prin greșeală imaginară, gaura centrală a torului, în alte cuvinte în jurul căreia straniul transfinit al cererii este rezolvat de dubla întoarcere a interpretării.

Capitolul 4: interpretarea

Aceste beneficii chiar dacă suportate de o a doua spunere, sunt totuși stabilite din ea, prin faptul că ele permit să fie uitate.

Aceasta este tăietura enunțării din start. Primul spus, ideal din spontaneitatea analizantului, are structura-efect

Concluzie

Nu va exista progres, căci acolo nu există nimic care să nu cauzeze regret, regretul unei pierderi. Dar să râdem la ea, limba pe care o folosesc se va găsi refăcând gluma lui Democrit despre mesen: extrăgând-o prin căderea lui me a negației din nimic care pare să-l someze, așa cum banda noastră o face sieși să-l adauge.

1973. DECLARAȚIE LA FRANCE CULTURE

FRANCE-CULTURE – Doctore Lacan, în acest moment are loc la Paris al 28-lea Congres Internațional de psihanaliză, nu sunteți invitat, nu sunteți acolo.

LACAN - Că nu aș fi invitat acolo nu vrea să spună că sunt absent. În măsura în care sentimentul mele are o cât de mică importanță acolo dedesubt, pot spune ca absența mea mă pune într-o situație privilegiată. Aceasta, în rațiunea greutății învățăturii mele, care, cu întârziere fără îndoială, își face drumul ei, tocmai printre aceia care mă exclud, căci ei nu se privează din a-i face acolo cel mai mare împrumut.

Învățătură pe care o primesc din experiența mea, adică din analiză, care este o experiență suficient definită și limitată pentru a permite s-o calificăm ca atare. Doar că pentru a putea vorbi despre ea, trebuie cel puțin să fii intrat în ea, ceea ce nu exclude faptul că, în anumite condiții, să fie dificil să te scoți de acolo. Acesta este motivul pentru care este de preferat ca analistul, care, din fericire, nu are toată partea acțiunii acolo, să știe ce face. Să știe ce face înseamnă să știe în ce discurs e prins, deoarece aceea este ceea ce condiționează ordinea facerii de care el este capabil.

Am pronunțat cuvântul discurs, este o noțiune foarte elaborată, și elaborată fără îndoială îpornind de la această experiență; totuși trebuie să admitem că

douăzeci ani în care m-am lăsat învățat de experiență și m-am forțat să extrag ceva, douăzeci de ani, asta permite să elaborezi, ceea ce nu vrea deloc să spună că din asta scot o concepție a lumii. Ceea ce definesc este ceea ce se poate spune pornind de la această experiență, de la această experiență nou introdusă în câmpul experienței discursurilor umane, adică, de la ceea ce constituie un mod de legătură socială.

FC – Totuși nu sunteți singurul care să se fi interesat de discurs, nu e faptul analistului să se aplece mai în particular tocmai asupra formalismului analizei?

LACAN – Putem pune chestiunea în acei termeni, nu-i așa, e într-adevăr un punct de plecare, de altfel, e de altfel de acolo de unde a plecat ceea ce se găsește situat ca învățătură a mea. Analistul, a recunoscut el sau nu, ceea ce predau, că inconștientul este structurat ca un limbaj? Este formula cheie, nu-i așa, prin care am crezut că trebuie să introduc chestiunea: chestiunea este aceasta: ceea ce a descoperit Freud și ceea ce el a scos cum a putut din termenul de inconștient, asta nu poate, în nici un caz, să cuprindă în nici un mod ceea ce el însuși se găsește să fi pus în față: tendințele vieții, de exemplu, sau pulsiunile morții ; asta nu poate, în niciun caz, să fie identificat acolo; ceea ce Freud a descoperit este aceasta: că ființa vorbitoare nu își știe gândurile, el a folosit acest termen, însăși gândurile care o ghidează: El insistă că ele sunt gânduri, și, când îl citești, îți dai seama că acele gânduri, la fel ca toate celelalte, sunt caracterizate prin aceasta, că nu există nici un gând care să nu funcționeze ca și vorbirea, care să nu aparțină câmpului limbajului. Modul în care Freud operează, pleacă de la forma articulată pe care Subiectul său o dă la elemente ca și visul, lapsusul, cuvântul de spirit; el pune în față acele elemente, trebuie să citiți acele lucrări inițiale care sunt Știința Viselor, Psihopatologia vieții cotidiene sau doar ceea ce a scris despre cuvântul de spirit, pentru a vă da seama că, nu există nici unul dintre acele elemente, pe care să nu îl ia ca articulat de Subiect, și că pe această articulare însăși poartă interpretarea sa.

Noua formă pe care i-o substituie prin interpretare este, aș spune, de ordinul traducerii, iar traducerea, fiecare știe ce este, începem să ne interesăm de ea poate puțintel și din cauza mea, dar ce contează, e întotdeauna o reducție și există întotdeauna o pierdere în traducere; și tocmai acel lucru despre care este vorba, e de fapt, despre o pierdere; atingem, nu-i așa, că această pierdere este realul însuși al inconștientului, realul însuși pe scurt. Realul pentru ființa vorbitoare este faptul că se pierde pe undeva, și unde? Acela e locul unde Freud a pus accentul, se pierde în raportul sexual.

Este absolut fabulos că nimeni nu a articulat asta înainte de Freud de vreme ce e viața însăși a ființelor vorbitoare; că te pierzi în raportul sexual, e evident, e masiv, e acolo dintotdeauna și, după toate, până la un anumit punct, am putea spune că asta nu face altceva decât să continue. Dacă Freud a centrat lucrurile pe sexualitate, e în măsura unde, în sexualitate, ființa vorbitoare bâlbâie. Multă vreme asta nu a împiedicat să imaginăm cunoașterea pe modelul acelui raport, într-atât încât el e visat și, cum tocmai am spus, visat vrea să spună acolo: bâlbâit, dar bâlbâit în cuvinte. Un profesor care a scris pe marginea învățăturii mele a crezut să facă o descoperire spunând că visul nu gândește. E adevărat, el nu gândește ca un profesor. Înșală sau se înșală visul? Profesorul nu vrea să pună întrebarea visului pentru ca visul să n-o retrimită profesorului. Este ceea ce clarifică faptul că în timpul celei mai mari părți a istoriei ființa vorbitoare s-a crezut a fi în dreptul de a visa, nu a știut că se lăsa purtată de visul, în dreptul său fir. Enervant este că rămân de acolo lucruri total amăgitoare dar care păstrează aparență și psihologia în primul plan.
Fiecare să facă referință la viața lui, printre cei ce mă ascultă. Există, sau nu, sentimentul că există ceva care se repetă în viața lui, mereu același, și că e asta ceea ce este cel mai mult el. Ce este acest ceva care se repetă? Un anumit mod de a Juisa. Juisarea ființei vorbitoare care sunteți toți, cei care mă ascultați, se articulează, tocmai de aceea ajunge la stereotip, dar un stereotip care este tocmai un stereotip al fiecăruia. E ceva ce mărturisește despre o lipsă într-adevăr esențială. Chiar și filosofii, este adevărat că ceva mai târziu cu Spinoza, au ajuns la asta, că esența omului este dorința. Este adevărat că nu măsurau bine la ce lipsă dorința răspunde. La ceva, trebuie neapărat spus, nebun. La care, multă vreme am substituit perfecțiunea atribuită Ființei Supreme. Acest accent pe Ființă, e ceea ce e nebun acolo înăuntru; Ființa se măsoară lipsei proprie normei. Există norme sociale din lipsa oricărei norme sexuale, iată ceea ce spune Freud.
Modul de a sesiza ambiguitatea, alunecarea oricărei abordări a sexualității, favorizează, că acolo, pentru a mobila, ne repezim cu tot felul de notații care se pretind științifice și credem că asta clarifică chestiunea; e foarte remarcabil acest dublu joc al publicației analitice între ceea ce pot, la animale, detecta biologii și, pe de altă parte, aceasta, care este pe de-a-ntregul tangibil în viața fiecăruia, adică faptul că fiecare se descurcă foarte rău pe subiectul vieții lui sexuale. Cei doi termeni nu au nici raport: de o parte este inconștientul, de cealaltă este o abordare științific valabilă, cea a biologiei.

Dar ceea ce ne dă analiza este că problema este personal pentru fiecare dintre fiinţele vorbitoare despre care am face mai bine să zicem fiinţe vorbite, ceea ce arată bine că este în limbaj locul unde se joacă afacerea pentru fiecare. Bineînţeles că aşa cum mi s-a remarcat există afecte, dar tocmai din discursul care îl locuieşte provine aprecierea justă a fiecărui afect la fiecare, iar asta pe de altă parte, se demonstrează din progresul obţinut în câmpul analitic pe un afect atât de important ca angoasa.
Bine, să spunem ceva în plus: analiza nu este o ştiinţă, este un discurs fără de care discursul aşa zis al ştiinţei nu poate fi ţinut de fiinţa care a ajuns acolo nu mai mult de trei secole; De altfel, discursul ştiinţei are consecinţe irespirabile pentru ceea ce numim umanitate. Analiza este plămânul artificial graţie căruia încercăm să asigurăm ceea ce trebuie găsit ca juisare în vorbire pentru ca istoria să continue. Încă nu ne-am dat seama de asta şi e din fericire, pentru că în starea de insuficienţă şi confuzie în care sunt analiştii puterea politică ar fi pus deja mâna deasupra. Bieţi analişti, ceea ce le-ar fi luat orice şansă de a fi ceea ce trebuie să fie: compensatori; în fapt, este un pariu, este de asemenea o sfidare pe care am susţinut-o, am lăsat-o liberă celor mai extreme hazarduri. Dar, în tot ceea ce am putut spune, câteva formule fericite poate vor supravieţui, totul e lăsat în fiinţa umană, în voia norocului.
FC - Aţi fondat aceasta scoală, aveţi elevi dintre care mulţi de altfel v-au părăsit, unii pentru a fonda foarte recent al 4-lea Grup. Sunteţi cineva pasionant de ascultat, pasionant de controversat, de urmat, după dumneavoastră care vă sunt continuatorii?
LACAN - Am, de ceva timp, fericirea să îmi dau seama că unii dintre cei care au rămas în jurul meu, nu numai au ştiut să înţeleagă, ceea ce am numit adineaori câteva formule mai mult sau mai puţin fericite, dar chiar de pe acum, ştiu să le dea mai mult decât un ecou: o urmare. Cu siguranţă în curând ne vom da seama cum învăţătura mea poate fi reluată sau continuată.
FC – E adevărat că primiţi tocmai în acest moment de congres vizita congresiştilor?
LACAN - Da, am primit de acolo, bineînţeles câţiva, cum e obiceiul, când sunt în Paris.
FC - Psihanaliza a devenit aceşti ultimi ani în Franţa ceea ce noi numim un fapt de cultură, ştiu că dumneavoastră contestaţi termenul.
LACAN - Da, contest termenul în întreaga măsura unde cel de natură, căruia i se opune, mi se pare la fel de contestabil. Ceea ce se numim un fapt de cultură este în sumă un fapt comercial, pentru a spune că analiza, asta se vinde bine? Vorbesc despre publicaţii, asta nu are absolut nimic de-a face cu analiza,

putem îngrămădi atât cât vom vrea din acele colocvii, din acele mormane, din acele adunături de producții divers literare, este altundeva locul unde se face munca, se face în practica analitică ... pentru a avansa acolo un termen pe care regret că l-am avansat înainte dar mi se pare că e acolo esențial… ceea ce încerc să formez la lumina unei experiențe urmate în cotidian, este o Școală, cea pe care am intitulat-o drept freudiană ca atare. Este o școală în măsura în care va fi adecvată la ceea ce comandă structura atât de profund diferită a acelui discurs, structura care rezultă din discursul analitic.

1973. TELEVIZIUNE

„Cel ce mă-ntreabă știe și să mă citească.” - J. L.

Eu spun întotdeauna adevărul

- Spun întotdeauna adevărul: nu tot, pentru că să-l spui tot, nu ajungi. Să-l spui tot e imposibil, material: cuvintele lipsesc acolo. Tocmai prin acest imposibil adevărul ține de real.

Voi mărturisi, deci, că am încercat să răspund prezentei comedii și că era bine pentru coș.

Ratat deci, dar tocmai prin asta reușit privitor la o eroare, sau, mai bine spus: mod de a face o eroare.

Aceasta, fără prea mare importanță, fiind de ocazie. Dar, mai întâi, care?

Modul de a face o eroare, constă în această idee de a vorbi pentru ca idioții să mă înțeleagă.

Idee care mă atinge atât de puțin, bineînțeles, încât nu a putut decât să-mi fie sugerată. Din prietenie. Pericol.

Căci nu există diferență între televiziune și publicul în fața căruia vorbesc de mult timp ceea ce numim ”seminarul meu”. O privire în cele două cazuri: căreia nu mă adresez în niciunul, ci în numele a ceea ce vorbesc.

Să nu se creadă pentru atât că vorbesc acolo tuturor. Vorbesc celor care se cunosc acolo, non-idioților, analiștilor presupuși.

Experiența arată, chiar limitându-ne la turmă, că ceea ce spun interesează mult mai mulți oameni decât cei pe care, cu vreun motiv, îi presupun analiști. De ce aș vorbi, atunci, aici cu un alt ton decât la seminarul meu?

Mai ales că nu este neverosimil să presupun și acolo analiști care să mă audă. Voi merge mai departe: nu aștept nimic în plus de la acești analiști presupuși, decât să fie acest obiect grație caruia ceea ce predau nu este o auto-analiză. Fără-ndoială, pe acest punct, nu există decât doi (ei) dintre cei ce m-ascultă de care aș fi înțeles. Dar, chiar neînțelegând nimic, un analist are acel rol pe care tocmai l-am formulat, și televiziunea îl are, de altfel, la fel de bine ca și el.
Adaug că acei analiști care nu sunt decât să fie obiect -obiect al analizantului- se întâmplă că mă adresez lor, nu că le vorbesc, ci că vorbesc despre ei: chiar dacă nu ar fi decât ca să-i tulbur. Cine știe? Asta poate avea efecte de sugestie. O vor crede? Există un caz în care sugestia nu poate nimic: cel unde analistul își are lipsa din altul, din cel care l-a adus până la „pasă” (trecere), cum spun, cea de a se pune în analist.
Fericite cazurile unde trece (passe – trece, dar și pasa) fictivă pentru formare neterminată: ele lasă speranță.

Inconștientul, ceva foarte precis
- Mi se pare, dragă doctore, că nu am aici loc să rivalizez în spirit cu dumneavoastră... ci doar să vă dau loc de răspuns. De asemenea, nu veți avea de la mine decât întrebările cele mai subțiri - elementare, chiar vulgare. Vă lansez: „Inconștientul - curios cuvânt!”
- Freud nu a găsit altul mai bun și nu e loc să revenim. Acel cuvânt are inconvenientul de a fi negativ, ceea ce permite să-i presupui orice pe lume fără să conteze restul. De ce nu? La lucrul neperceput, numele de „pretutindeni” convine la fel de bine ca și „niciunde”.
E, totuși, un lucru foarte precis.
Nu există inconștient decât la ființa vorbindă. La celelalte, care nu au din ființă decât atât cât sunt numite chiar dacă se impun din real, există instinct, adică știința pe care o implică supraviețuirea lor. Și încă nu e decât pentru gândirea noastră, poate acolo inadecvată.
Rămân animalele cu rău de om, zise de aceea domestice, și care din acest motiv parcurg seisme, de altfel foarte scurte, ale inconștientului.
Inconștientul, asta vorbește, ceea ce-l face să depindă de limbaj, despre care nu știm decât puțin: în ciuda a ceea ce eu numesc lingvisterie pentru a grupa acolo ceea ce pretinde, este nou, să intervină la oameni în numele lingvisticii. Lingvistica fiind știința care se ocupă cu alimba, pe care o scriu într-un singur cuvânt din a-i specifica acolo obiectul ei, cum se face din orice altă știință.

Acest obiect totuși este eminent, din faptul că la el se reduce mai legitim decât la oricare alta noțiunea chiar aristoteliciană de subiect. Ceea ce permite să institui inconștientul din ex-sistența unui alt subiect sufletului. Sufletului ca presupunere a sumei funcțiilor sale corpului. Numita mai problematică, în ciuda faptului că e din aceeași voce a lui Aristotel la Uexkull, și că ea rămâne ceea ce biologiștii presupun încă, c-o vor sau nu.
În fapt subiectul inconștientului nu atinge sufletul decât prin corp, din a introduce acolo gândirea: de această dată din a contrazice Aristotel. Omul nu gândește cu sufletul lui, așa cum o imaginează Filosoful.
El gândește din faptul că o structură, cea a limbajului – cuvântul îl comportă – din faptul că o structură decupează corpul său, și că nu are nimic de-a face cu anatomia. Martor istericul. Această tăietură vine sufletului cu simptomul obsesional: gândire din care sufletul se stânjenește, nu știe ce să facă.
Gândirea e dizarmonică în ce preivește sufletul. Și nous-ul grec este mitul unei complezențe a gândirii sufletului, a unei complezențe care ar fi conforme lumii, lumii (Umwelt) de care sufletul este ținut drept responsabil, atunci când nu e decât fantasma din care se susține o gândire, „realitate” fără îndoială, dar de înțeles ca și grimasă a realului.
-Rămâne să venim la dumneavoastră, psihanalist, pentru ca, în acea lume pe care o reduceți la o fantasmă, să mergem mai bine. Vindecarea, este și ea o fantasmă?
-Vindecarea, este o cerere care pleacă din vocea unui suferind, a cuiva care suferă din corpul său sau din gândirea sa. Uimitorul este faptul că există răspuns acolo, și că din toate timpurile medicina a făcut muscă prin cuvinte.
Cum era aceea înainte să fi fost reperat inconștientul? O practică nu are nevoie de a fi clarificată pentru a opera: e ceea ce putem deduce de acolo.
-Analiza nu s-ar distinge deci de terapie decât „din a fi clarificată”? Nu este ceea ce vreți să spuneți. Permiteți-mi să formulez așa întrebarea: „Psihanaliză și Psihoterapie, ambele nu acționează decât prin cuvinte. Ele se opun totuși. În ce?
-Prin timpul care trece, nu există psihoterapie despre care să nu se pretindă că ar fi de „inspirație psihanalitică”. Modulez lucrul pentru ghilimelele pe care ea le merită. Distincția menținută acolo, să fie ea doar din faptul că nu se merge acolo la covor,... la divan vreau să spun?
Asta pune piciorul a l etrier analiștilor în rău de pasă în „societăți”, aceleași ghilimele, care, pentru a nu vrea nimic să știe de acolo, eu spun: despre pasă, îi suplează prin formalități de grad, foarte elegante pentru a-i stabili acolo

stabil pe cei ce desfăşoară mai multă îndrăzneală în raporturile lor decât în practica lor.
De aceea voi produce ceea ce din care această practică prevalează în psihoterapie.
În măsura în care inconştientul e interesat acolo, există doi versanţi pe care îi livrează structura, adică limbajul.
Versantul sensului, cel despre care am crede că este cel al analizei care ne deversează sens spre plutire pentru vaporul sexual.
E frapant că acel sens se reduce la nonsens: la nonsensul raportului sexual, care e evident dintotdeauna în spusele de iubire. Evident până la punctul de a fi strigător: ceea ce dă o idee înaltă despre gândirea umană.
Încă mai există şi sens care se face luat drept bunul sens, care pe deasupra pieţei se ţine drept sens comun. Este culmea comicului, până acolo încât comicul nu merge fără ştiinţa non-raportului care e în tăietură, tăietura sexului. De unde demnitatea noastră îşi ia releul, chiar releveul său.
Bunul sens reprezintă sugestia, comedia râsul. Este asta să spui că ele sunt suficiente, chiar dacă sunt puţin compatibile? Este acolo locul unde psihoterapia, oricare ar fi, întoarce scurt, nu că nu ar exersa ceva bine, dar care conduce la mai rău.
De unde inconştientul, adică instanţa din care se manifestă dorinţa, sau încă repetiţia a ceea ce se cere acolo – nu e acolo ceea ce spune Freud despre asta din chiar momentul în care-l descoperă? de unde inconştientul, dacă structura care se recunoaşte a face limbajul în alimbă, cum o spun, îl comandă bine, ne aminteşte că versantului sensului care în vorbire ne fascinează – mijlocind faptul că acestei vorbiri fiinţa îi face ecran, această fiinţă din care Parmenide imaginează gândirea – ne aminteşte că versantului sensului, concluzionez, studiul limbajului opune versantul semnului.
Cum chiar simptomul, ceea ce numim aşa în analiză, nu a trasat el acolo calea? Aceea până la Freud care a trebuit să, docil istericei, ajungă să citească de acolo visele, lapsusurile, chiar cuvintele de spirit, aşa cum se descifrează un mesaj cifrat.
-Dovediţi că e tocmai acolo ceea ce spune Freud, şi tot ceea ce spune.
-Să mergem la textele lui Freud împărţite pe acele trei capete – titlurile sunt acum triviale – pentru a ne da seama că nu este vorba de nimic altceva decât un descifraj al di(dit-spus)mensiunii semnificante pure.
Adică faptul că unul dintre acele fenomene este naiv articulat: articulat vrea să spună verbalizat, naiv după logica comună, folosirea alimbii pur şi simplu primită.

Apoi că e din faptul de a progresa într-o țesătură de echivocuri, metafore, metonimii, că Freud evocă o substanță, un mit fluidic pe care îl intitulează drept libido.
Dar ceea ce el operează realmente, acolo sub ochii noștri fixați pe text, este o traducere din care se demonstrează că juisanța pe care Freud o presupune termenului de proces primar, este în defileele logicii unde el ne duce cu atâta artă locul în care ea consistă propriuzis.
Nu e decât de distins, ceea la ce parvenise de mult timp înțelepciunea stoiciană, semnificantul de semnificat (pentru a traduce de acolo numele latine ca și Saussure), și o sesizăm aparența acolo a fenomenelor de echivalență despre care înțelegem că i-au putut lui Freud figura aparatul energeticii.
Există un efort de gândire de făcut pentru a se fonda de acolo lingvistica. Din obiectul său, semnificantul. Niciun lingvist care să nu se atașeze să-l detașeze ca atare, și de sens în special.
Am vorbit despre versantul semnului pentru a-i marca de acolo asocierea cu semnificantul. Dar semnificantul diferă de acolo în faptul că bateria se dă de acolo deja în alimbă.
Să vorbești de cod nu convine, tocmai din a presupune un sens.
Bateria semnificantă a alimbii nu furnizează decât cifrul sensului. Fiecare cuvânt ia acolo după context o gamă enormă, disparată, de sens, sens al cărui heteroclit se atestă deseori în dicționar.
Nu e mai puțin adevărat pentru membri întregi întregi de fraze organizate. Ca și această frază: les non-dupes errent, cu care mă armez acest an.
Fără îndoială gramatica face acolo un capăt din scriere, și pentru atât dă mărturie ea despre un real, dar despre un real, o știm, care rămâne enigmă, atât timp cât analizei nu-i iese resortul pseudo-sexual: adică realul care, din a nu putea decât să mintă partenerului, se înscrie drept nevroză, perversiune sau psihoză.
„Nu-l iubesc”, ne învață Frreud, merge departe în serie repercutându-se.
În fapt, este din faptul că orice semnificant, de la fonem la frază, poate servi drept mesaj cifrat (personal, spunea radioul în timpul războiului) că se degajă ca obiect și că descoperim că este el cel care face ca în lume, lumea ființei vorbitoare, să existe Unul, adică elementul...

A fi un sfânt

Aceste gesturi vagi din care discursul meu se garantează

Distanțarea juisanței noastre

A știi, a face, a spera

Ceea ce se enunță bine, concepem clar

S.20 - ENCORE – ÎNCĂ, ÎNCORP, ÎN INIMĂ – 1972-1973

L.1 - 21 noiembrie 1972 – Despre Juisare

Mi s-a întâmplat să nu public Etica psihanalizei. În acel timp, era o formă – la mine – de politețe: „după dumneavoastră, vă rog”, „vă mai rău”, „treceți deci pre dumneavoastră…”

Cu timpul am dobândit obiceiul să-mi dau seama că până la urmă puteam spune puțin mai mult. Și apoi, mi-am dat seama că ceea ce constituia drumul ... sau mai rău... asta devine și mai rău... nu vreau să știu nimic despre asta... detașarea de propria analiză... calea discursului analitic... progresezi doar din această limită strâmtă, acest tăiș de cuțit, care face că asta nu poate decât să devină și mai rău... fundamentul discursului analitic, limbajul nu e ființa vorbitoare...

În pat, în doi, dreptul și juisanța, uzul concubinajului, culcarea împreună, strângerea în brațe în pat... uzufructul – poți uza de mijloace, dar să nu le risipești... diferența între util - mijloc și juisanță... esența dreptului – reîmpărțirea, distribuirea, retribuirea juisanței – cea care nu servește la nimic... dreptul nu e datoria, nu te forțează să juisezi, juisează! - e imperativul supraeului... e punctul de turnură al discursului analitic, trecerea de la considerarea ființei din etica aristoteliană spre utilitarism, teoria ficțiunilor, demonstrând valoarea de uzaj a limbajului, statutul de unealtă, mijloc... totuși ce este ființa, suveranul bine ca obiect al contemplației...

Juisanța de Celălalt, de marele Celălalt, de corpul Celuilalt care Îl simbolizează, nu este semnul iubirii... dar asta nu e sfârșitul, căci chiar dacă nu este semnul iubirii, e totuși singurul răspuns... complicat este că răspunsul era deja dat la nivelul iubirii, iar juisanța de acest fapt rămâne o întrebare, în sensul că răspunsul pe care îl poate constitui nu e necesar și nu e nici suficient, nu e ca și iubirea... Iubirea, cert, face semn, și e întotdeauna reciprocă... sentimentele sunt întotdeauna reciproce... de aceea a fost inventat inconștientul, pentru a vedea ca dorința omului e dorința de Celălalt, iar iubirea ignoranța acestei dorințe... iubirea cere iubire, nu încetează s-o ceară... Încă...

Încă-Encore-Încorp este numele faliei de unde în Celălalt pleacă cererea de iubire... dar de unde pleacă ceea ce în mod nenecesar și nesuficient răspunde prin juisanța corpului Celuilalt?... aceasta nu e iubirea, e ceea ce apare în semne bizare pe corp, aceste caractere sexuale secundare ce vin de dincolo... din sămânță, care nu e viața, căci poartă și moartea – moartea corpului, repetarea lui... de acolo vine în-corpul, nu există o separare între corp și sămânță, căci purtând sămânța, corpul îi poartă urmele, există urme pe această noniubire... ființa corpului e sexuată desigur, dar secundar, și, așa cum demonstrează experiența, nu de aceste urme depinde juisanța corpului în măsura în care îl simbolizează pe Celălalt...

Dar despre ce e vorba în iubire?... este iubirea să faci unul?... este Eros, tensiunea spre Unul?... acolo, există Unul... dar dorința conduce doar până la falia unde se demonstrează că Unul ține de esența semnificantului... există un abis de la acest Unul până la ceva ce ține de ființă, iar în spatele ființei, la juisanță... juisanța de un corp fără haine lasă intactă întrebarea ce anume face pe Unul, adică identificarea... este la fel cu tot ceea ce este despre iubire... haina iubește călugărul căci prin asta sunt unul... ceea ce este sub haină și ceea ce numim corp, poate că nu este decât acest rest pe care îl numesc obiectul a... ceea ce ține imaginea e un rest...

Analiza demonstrează că iubirea în esența ei este narcisică, iar substanța pretinsului obiectual e ceea ce în dorință e rest, cauza ei, suportul insatisfacției și imposibilității ei... iubirea este impotentă, chiar fiind reciprocă, căci ignoră că e dorința de a fi Unul, imposibilitatea stabilirii relației lor, a celor două sexe... aceste forme enigmatice, caracterele sexuale secundare fac ființa sexuată, fără îndoială, dar ființa este juisanța corpului ca atare, adică asexuată, căci juisanța sexuală e marcată, dominată de imposibilitatea stabilirii în enunțabil, e doar Unul cel care ne interesează, Unul relației raportului sexual... pentru una dintre ființele sexuate, sexul corporal, sexul femeii - când de fapt

femeia nu există, nu este toată, nu este întreagă - sexul femeii nu îi spune nimic, decât prin juisanța corpului... falusul e obiecția conștiinței unei ființe față de serviciul de a-l da celeilalte... caracterele sexuale secundare ale femeii sunt ale mamei, doar sexul distinge femeia ca ființă sexuată...
Totul se învârte în jurul juisanței falice, acolo unde femeia se definește prin poziția lui nu- totul... juisanța falică e obstacolul prin care bărbatul nu ajunge să juiseze de corpul femeii, tocmai prin juisanța organului... de aceea spraeul spune juisează!, castrarea, semnul mărturiei că juisanța Celuilalt, a corpului Celuilalt e promisă doar din infinit, cel al paradoxului lui Zenon, Ahile și broasca țestoasă, schema juisanței dintr-una din părțile ființei sexuate... femeia nu este toată, nu este toată a lui, mai rămâne... orice număr real este o limită, iar în această măsură este infinit...
Ahile nu poate întâlni broasca decât în infinit, așa este juisanța sexuală... pe de-o parte, marcată de o gaură ce nu îi lasă altă cale decât juisanța falică, pe de alta, poate fi atins oare ceva ce ne- ar spune cum ceea ce până aici e doar falie, deschidere în juisanță, ar fi realizată?... e ceva ce nu poate fi decât sugerat prin viziuni stranii...
În juisanța corpurilor, juisanța sexuală e specificată de un impas, ceva închis, un loc, o topologie, o structură, o geometrie, un anonimat, o eterogenitate a locului, existența unui loc al Celuilalt, un sex ca Celălalt, Celălalt absolut, o compacitate, o intersecție a tot ceea ce se închide acolo, un număr infinit, ceva ce acoperă, ce face obstacol raportului sexual presupus, căci el nu există acolo, e imposibil de pus... juisanța sexuală, falică, nu se raportează la Celălalt ca atare...
Să presupunem însă acel spațiu acoperit de ansambluri deschise, fără limită, limita fiind ceva mai mare decât un punct, mai mic decât altul, nicidecum egală cu niciunul... acest ansamblu de spații deschise poate fi mereu sub-acoperit de alte spații deschise, constituind un finit, un numărabil, unul câte unul, după găsirea unei ordini, după marcarea unui timp... oricum, ele pot fi luate unul câte unul, sau mai degrabă, una câte una, căci e vorba de cealaltă parte...
E ceea ce se întâmplă în spațiul juisanței sexuale, compact, căci ființa acestor femei ne-toate nu trece prin corp, ci prin ceea ce rezultă dintr-o exigență logică în cuvânt, din coerența înscrisă în limbajul care e în afara corpurilor agitate, acest Celălalt care se încarnează ca ființă sexuată și cere acest una câte una... această exigență a lui Unul care iese din Celălalt, acolo unde este ființa, exigența infinității...

Iată ce e sexul masculin pentru femei, mitul feminin al lui Don Juan, faptul că le are una câte una, cu totul altceva decât unul fuziunii universale, tocmai pentru că femeia, în corpul ei, nu e toată, ca ființă sexuată... prin discursul analitic, subiectul se manifestă în deschiderea sa, în ceea ce îi cauzează dorința, ceea ce se suportă sau se și mai rău prin a nu recurge niciodată la nici o substanță, a nu se referi niciodată la nici o ființă și a fi rupt definitiv cu orice se enunță ca filosofie...
....Tot ceea ce a fost articulat despre ființă presupune că ne putem refuza predicatului și să spunem că omul e de exemplu fără să spunem ce. Ceea ce e acolo despre ființă e strict legat de această secțiune a predicatului. De altfel, nimic nu poate fi spus despre asta decât prin detururi în impas, demonstrații de imposibilitate logică, prin care nici un predicat nu e suficient.
Ceea ce e din ființă, dintr-o ființă care s-ar pune ca absolută, nu e niciodată decât fractura, tăierea, întreruperea formulei ființă sexuată în măsura în care ființa sexuată e interesată în juisanță...
Părea să fi vorbit despre iubire, s-a propagat vestea și mi-a revenit de la cineva care credea asta deși știe bine ce spun despre iubire, că e sigur că nu putem vorbi despre ea... Am vorbit despre scrisoarea de iubire, despre declarația de iubire, ceea ce nu e același lucru ca și cuvântul de iubire...
Cred că e clar, chiar dacă nu am formulat-o, că am vorbit despre prostie... E vorba despre cea care condiționează faptul că am dat acest an titlul seminarului meu și care se zice encore... Vedeți riscul. Nu vă zic asta decât ca să vă arăt ceea ce face aici greutatea prezenței mele - ca voi să juisați de asta. Doar prezența mea - cel puțin îndrăznesc să sper - doar prezența mea în discursul meu, doar prezența mea e prostia mea. Ar fi trebuit să știu că am altele mai bune de făcut decât să fiu aici. Tocmai de aceea pot dori ca ea să nu vă fie sigură în tot cazul...
Totuși nu mă pot pune într-o poziție de retragere și să spun că încă și că asta durează. Este o prostie pentru că eu însumi colaborez acolo, evident. Nu mă pot plasa decât în câmpul acestui encore. Poate să reurc din discursul analitic până la ceea ce îl condiționează - a știi acest adevăr, singurul care ar putea fi incontestabil că nu este, faptul că nu există raport sexual - nu permite nicicum să judec ce este sau nu este prostie. Și totuși nu se poate, văzută experiența, cu privire la discursul analitic, ca ceva să nu fie interogat, acest discurs nu se ține el din a suporta dimensiunea prostiei?
De ce să nu ne întrebăm care e statutul acestei dimensiuni, totuși mult prezente? Căci în sfârșit nu a fost nevoie de discursul analitic pentru ca - e nuanța - să fie anunțat ca adevăr că nu există raport sexual.

Să nu credeți că eu ezit să mă ud. Nu azi voi vorbi de Sfântul Pavel. Nu mi-e teamă, deși mă compromite cu oameni al căror statut și descendență nu sunt ceea ce frecventez. Totuși, că bărbații de-o parte, femeile de alta, a fost consecința Mesajului, iată ceva ce în cursul epocilor a avut ceva repercusiuni. Asta nu a împiedicat lumea să se reproducă în măsura voastră. Prostia ține bine în orice caz.
Însă nu așa se stabilește discursul analitic, ceea ce am formulat despre micul a și S2, care este dedesubt, și despre ceea ce asta interoghează din partea subiectului, pentru a produce ce? - dacă nu prostie. Dar dincolo de toate, în numele a ce aș spune eu că dacă asta continuă, e prostie? Cum să ieși din prostie?
Nu e mai puțin adevărat că există un statut de dat acestui nou discurs și apropierii sale de prostie. În mod sigur merge mult mai aproape, căci în celelalte discursuri, prostia e ceea de ce se fuge. Discursurile vizează întotdeauna cea mai mică prostie, prostia sublimă, căci sublim vrea să spună punctul cel mai ridicat a ceea ce e jos.
Unde este, în discursul analitic, sublimul prostiei? Iată în ce sunt în același timp legitimat să pun în repaus participarea mea la prostie în măsura în care aici ea ne înglobează, și să invoc pe cine ar putea asupra acestui punct să îmi aducă replica a ceea ce, în alte câmpuri, retaie ceea ce am spus.

L.2 - 12 decembrie 1972 – Complement

L.3 - 19 decembrie 1972 - Lui Jakobson

Lingvisteria...
Semnul schimbării de discurs...
Semnificanța lui tire-larigot...
Prostia semnificantului...
Substanța juisantă...
Mi-ar pare dificil să nu vorbești prostește despre limbaj. Totuși, Jakobson, e ceea ce ai reușit să faci.
Totuși trebuie să hrănești prostia. Oare tot ceea ce hrănim este prin asta prostie? Nicidecum. Dar e demonstrat că a te hrăni face parte din prostie. Mai trebuie să spun aici unde în fapt suntem la restaurant, unde ne imaginăm că ne hrănim pentru că nu suntem la restaurantul universitar? Dimensiunea imaginativă, este exact din ceea ce ne hrănim. Am încredere să vă amintesc ce învață discursul analitic despre vechea legătură cu doica, mamă în plus ca

prin hazard, cu, în spate, istoria infernală a dorinței ei și a tot ce îi urmează. Este tocmai despre ce e vorba în hrănire, ceva fel de prostie, dar pe care discursul analitic o așază în dreptul ei.
Într-o zi mi-am dat seama că era dificil să nu intri în lingvistică din momentul în care inconștientul fusese descoperit.
De unde am făcut ceva ce îmi părea singura obiecție pe care aș putea-o formula la ceea ce ați auzit de la Jakobson, adică faptul că tot ceea ce este din limbaj relevă de lingvistică, adică, în ultimă instanță, de lingvist.
Nu că nu i-aș acorda-o când e vorba de poezia apropo de care a avansat acest argument, dar dacă considerăm tot ceea ce, din definiția limbajului, se urmează cu privire la fondarea subiectului, atât de reînnoită, atât de subvertită de Freud, încât este acolo unde se asigură tot ceea ce din gura sa e afirmat ca inconștient, atunci va trebui, pentru a-i lăsa lui Jakobson domeniul rezervat, să forjăm alt cuvânt, aș numi asta lingvisterie.
Ceea ce mă lasă într-o parte lingvistului, și nu fără a explica cum de atâtea ori, din partea atâtor lingviști, am primit mai mult decât o remontrance - sigur, nu de la Jakobson, dar pentru că mă are de bun, altfel spus mă iubește, e modul în care exprim asta în intimitate.
Spusa mea, că inconștientul e structurat ca un limbaj, nu e din câmpul lingvisticii. E o poartă deschisă spre ceea ce veți vedea comentat în textul ce va apare în numărul următor al bine-cunoscutului meu aperiodic sub titlul de l'Etourdit - d, i, t - o poartă deschisă spre această frază pe care am scris-o anul trecut de mai multe ori fără a-i da niciodată dezvoltări – Ce spunem rămâne uitat în spatele a ceea ce se spune în ceea ce se înțelege.
Totuși după consecințele spusului se judecă spunerea. Dar ce facem din spus rămâne deschis. Căci putem face o grămadă de lucruri, cum facem din mobile, după un asediu sau un bombardament.
Există un text al lui Rimbaud din care am făcut stat anul trecut, numit Unei rațiuni, scandat de această replică care sfârșește fiecare verset, O nouă iubire. Căci am încetat data trecută să vorbesc despre iubire, de ce să n-o reluăm la acest nivel, mereu cu ideea de a marca distanța de la lingvistică la lingvisterie?
Vă voi aminti aici cele 4 discursuri pe care le-am distins. Nu există 4 decât pe baza acestui discurs psihanalitic pe care îl articulez din patru locuri, fiecare din luarea a ceva efect de semnificant, și pe care îl situez la urmă în această desfășurare. Nu e de luat nicidecum ca o suită de emergențe istorice - că unul ar fi apărut mai demult decât celelalte nu contează aici. Ei bine, aș spune acum că din acest discurs psihanalitic există întotdeauna ceva emergență la fiecare trecere de la un discurs la altul.

Aplicând aceste categorii ce nu sunt structurate decât din existența discursului psihanalitic, trebuie să aplecăm urechea la punerea la probă a acestui adevăr, că există emergență a discursului analitic la fiecare trecere de la un discurs la altul. Nu spun altceva zicând că iubirea e semnul că schimbăm discursul.
Ultima dată am spus că juisanța de Altul nu e semnul iubirii și aici spun că iubirea e un semn. Iubirea ține în faptul că ceea ce apare nu e nimic mai mult decât semnul?
Iată logica Porte-Royal evocată ieri de Francoise Recanati, semnul - ne uimim mereu de astfel de spuse ce prind o greutate abia mult timp de la emitere - se definește din disjuncția a două substanțe care nu au nici o parte comună, ceea ce numim azi intersecție. Asta ne va conduce la răspunsuri, imediat.
Ceea ce nu e semn al iubirii e juisarea de Celălalt, cea de Celălalt sex și, comentam, de corpul care îl simbolizează.
Schimbare de discurs - asta mișcă, asta voi, asta noi, asta se traversează, nimeni nu acuză lovirea. Am spus frumos că această noțiune a discursului e de luat ca legătură socială, fondată pe limbaj, și pare deci să nu fie fără raport cu ceea ce în lingvistică e specificat drept gramatică, nimic nu pare să se modifice.

L.4 - 9 ianuarie 1972 - Funcția scrisului

Inconștientul e ceea ce se citește...
Despre folosirea literelor...
S/s...
Ontologia, discursul maestrului...
A vorbi despre spermă...
Ilizibilul...
Funcția scrisului în discursul analitic... am scris Scrieri și nu se citesc ușor, e chiar ceea ce gândeam atunci, că nu sunt de citit...
Litera, asta se citește... Pare să fie făcută în prelungirea cuvântului... Asta se citește literal... Dar nu e totuna să citești o literă sau să citești... În discursul analitic e vorba doar despre asta, ceea ce se citește, dincolo de ceea ce ai incitat subiectul să spună, ceea ce nu e într-atât să spună tot, cât să spună orice, fără să ezite să spună prostii...
Dar ce e dimensiunea prostiei? Cea pe care o putem profera nu merge departe, în acest discurs se termină scurt, e ceea ce mă asigur când revin la ceea ce am proferat înainte, o sfântă frică de a nu fi spus prostii, ceva ce în rațiunea a ceea ce avansez acum, aș putea spune că nu ține pasul... sentimentul pe care îl întâlnesc uneori la proba faptului că ceea ce am avansat atunci nu era chiar

așa stupid, și cel puțin nu era într-atât încât să mă împiedice să avansez alte lucruri, de care mi se pare, pentru că sunt acolo acum, că se țin...
Acest se recitește e o dimensiune situată în raport cu ceea ce e, în discursul analitic, funcția a ceea ce se citește...
Accentul cade nu atât asupra ceea ce am putut profera, ci asupra lui de, de unde vine asta, această învățătură al cărui efect sunt... Apoi am fondat discursul analitic din 4 litere, două bare și 5 linii, una din linii lipsește...
Discursul analitic e acest mod de raport nou fondat doar de ceea ce funcționează ca și cuvânt și de ceea ce oarecum poate fi definit ca și un câmp... Funcție și câmp... a cuvântului și limbajului... În psihanaliză... Desemnam ceea ce face originalitatea acestui discurs, neomogen altora care fac oficiu, și pe care din acest singur fapt le distingem ca fiind discursuri oficiale... Discerneam oficiul discursului analitic și îl făceam, dacă nu oficial, cel puțin oficiant...
Dar care poate să fie, dacă poate fi specificată, funcția scrisului în acest discurs?
Pentru a explica funcțiile discursului, am avansat câteva litere, a, obiect, dar care nu e totuși nimic decât o literă... Apoi A, care funcționează în ceea ce din propoziție a luat doar formulă scrisă și a produs logico-matematica... Apoi desemnez ceea ce mai întâi e un loc, locul Celuilalt...
Dar în ce poate servi o literă să desemneze un loc? E clar ceva abuziv... În Teoria Grupurilor se pun în joc un anumit număr de semne, unul desemnează funcția locului, un mic pătrat... Deci nu am uzat strict litera când am spus că locul Celuilalt e simbolizat de litera A, ci l-am marcat, redublându-l cu S care aici e semnificant, semnificantul lui A în măsura în care e barat... Așa am adăugat o dimensiune locului lui A, arătând că nu se ține ca și loc, că există o falie, o gaură, o pierdere...
E ceva complet esențial funcției limbajului...
Am folosit apoi această literă fi, distinsă din funcția doar semnificantă care e promovată în teoria analitică din termenul falus...
E ceva original ce e precizat în relief de scrisul însuși... Dacă cele trei litere sunt diferite e pentru că nu au aceeași funcție... Să discernem acum, reluând firul discursului analitic, ce introduc aceste litere în funcția semnificantului... Scrisul nu e nicidecum din același registru cu semnificantul, o dimensiune introdusă de lingvistică, care în câmpul unde se produce cuvântul nu merge de la sine, este susținută de discursul științific... Ea introduce în cuvânt o disociație grație căreia e fondată distincția semnificant și semnificat, divizează ceea ce pare să meargă totuși de la sine, adică, atunci când vorbești,

asta semnifică, comportă semnificatul, și chiar mai mult, nu se suportă până la un anumit punct decât din funcția de semnificare...
Distingerea dimensiunii semnificantului ia relief doar din punerea că ceea ce auzi nu are niciun raport cu ceea ce asta semnifică... Un act instituit dintr-un singur discurs, cel științific, care nu merge de la sine, și merge chiar atât de puțin cât un întreg discurs, care nu e de pană rea, căci e Cratylos al numitului Platon, făcut din efortul de a arăta că trebuie să aibă un raport, și că semnificantul, vrea să spună, din sine însuși, ceva...
Această încercare, din care suntem fără speranță, e marcată de eșec, pentru că dintr-un alt discurs, din discursul științific însăși, din chiar instaurarea lui, vine faptul că semnificantul nu se pune decât din a nu avea niciun raport cu semnificatul...
Termenii pe care îi folosim acolo sunt întotdeauna ei înșiși alunecoși. Saussure vorbește de arbitrar, alunecă în alt discurs, al stăpânului, arbitrar nu convine...
Să spui că semnificantul e arbitrar nu are aceeași portanță cu să spui simplu că nu are raport cu efectul său de semnificat, e o alunecare în altă referință, referință care se situează din ceea ce constituie ca legătură discursul...
Semnificantul ca atare nu se referă la nimic dacă nu la un discurs, adică la un mod de funcționare, o utilizare a limbajului ca legătură...
Trebuie precizat ce e legătură, e o legătură între cei ce vorbesc, nu oricine, ființe, pe care suntem obișnuiți să le numim vii, și poate că e foarte dificil să excluzi din cei ce vorbesc dimensiunea vieții, dar vedem imediat că o face să intre în același timp pe cea a morții, și că rezultă o radicală ambiguitate semnificantă...
Singura funcție din care viața se poate defini, reproducerea corpului, nu se poate intitula ea însăși nici din viață, nici din moarte, căci, ca atare, în măsura în care e sexuată, comportă ambele, viață și moarte...
Deja, doar avansând în curentul discursului analitic, am și făcut acel salt numit concepția lumii, și care trebuie totuși să fie pentru noi ceea ce este cel mai comic, acest termen presupune un cu totul alt discurs decât al nostru, cel al filosofului...
Nimic nu e mai puțin asigurat, dacă o scoatem din discursul filosofic, decât existența unei lumi... Nu e decât ocazia surâsului când auzi avansând din discursul analitic că ar comporta ceva de ordinul unei astfel de concepții...
Mai mult chiar, să avansezi un astfel de termen pentru a desemna marxismul, te face de asemenea să surâzi... Marxismul nu mi se pare să poată trece ca și concepție a lumii, îi este contrar, prin tot felul de coordonate frapante,

enunțarea a ceea ce spune Marx, e altceva, ceva ce aș numi o evanghelie, anunțul că istoria instaurează o altă dimensiune a discursului și deschide posibilitatea de a subverti complet funcția discursului ca atare, la propriu, al discursului filosofic în măsura în care pe el se bazează o concepție a lumii...
Limbajul se dovedește un câmp mult mai bogat în resurse decât a fi doar cel în care s-a înscris de-a lungul timpului, discursul filosofic. Totuși din acest discurs s-au enunțat anumite puncte de reper dificil de eliminat complet din orice uzaj al limbajului...
De aici, nimic mai ușor decât să recazi în ceea ce am numit ironic concepția lumii, dar care are un nume mult mai moderat și mai precis, ontologia... Ea a pus în valoare în limbaj folosirea copulei, izolând-o ca semnificant. Să te oprești la verbul a fi, care nici nu este în câmpul complet al diversității limbilor, de un uzaj universal, să îl produci ca atare, e o accentuare plină de riscuri...
Pentru a-l exorciza, ar fi poate suficient să avansezi că atunci când zici că orice ar fi este ce este, nimic nu obligă nicidecum să izolezi verbul a fi. Se pronunță este ce este și s-ar putea scrie la fel de bine esteceste... Nu am vedea la acest uzaj al copulei decât foc... Nu am vedea decât foc acolo, dacă un discurs, care e cel al stăpânului, maestrului, m'este, nu ar pune accentul pe verbul a fi...
Ceva ce Aristotel însuși privește de două ori înainte de a avansa, căci pentru a desemna ființa pe care o opune lui To ti esti, quiddității, la ceea ce asta este, merge până la a folosi To ti en einai, ceea ce s-ar fi produs dacă ar fi ajuns să fie, scurt, ceea ce era să fie... Se pare că acolo, se conservă pediculul care ne permite să situăm de unde se produce acest discurs al ființei, e pur și simplu ființa la bocanci, ființa la ordin, ceea ce ar fi fost dacă ai fi înțeles ce îți ordon...

L.5 - 16 ianuarie 1973 – Iubirea și semnificantul

Celălalt sex...
Contingența semnificantului, rutina semnificantului...
Sfârșitul lumii și par-ființa...
Iubirea suplează absenței raportului sexual...
Unii...

L.6 - 13 februarie 1973 – Aristotel și Freud: Cealaltă satisfacție

Tracasarea lui Aristotel...
Defectul juisării și satisfacția lui blablabla...

Dezvoltarea, ipoteză a măestriei...
Juisarea nu convine raportului sexual...

L.7 - 20 februarie 1973 – Dumnezeu și juisarea Femeii

A citi-iubi, urî...
Materialiștii...
Juisarea ființei...
Masculul, pervers polimorf...
Misticele...

L.8 - 13 martie 1973 – O scrisoare-literă de iubire

Coalescență și sciziune a lui a și S(A/)...
Afarăsexul...
A vorbi în pură pierdere...
Psihanaliza nu este o cosmologie...
Știința juisării...

L.9 - 20 martie 1973 - Știința și Adevărul

Urandrăgostirea...
Știința despre adevăr...
Contingență a funcției falice...
Caritate a lui Freud...
A juisa de știință...
Inconștientul și femeia...
Nu vă vorbesc deloc despre ceea ce ar părea, când e vorba de ceva de mine, cu atât mai mult cu cât îmi trebuie în general destul să-l ating pentru ca, pentru mine, interesul să se distanțeze de acolo.
Totuși, nu ar fi rău pentru data viitoare care va fi 8 mai... nu înainte, căci 17-le acestei luni va fi în pline vacanțe de Paști, vă previn deci că următorul rendez-vous e pe 8 mai... nu ar fi rău ca voi să fi citit ceva ce am intitulat zăpăcirea, scriindu-l z.i.s., și care pleacă de la distanța care există de la zicere la zis.
Că nu ar exista ființă decât în zis, e o chestiune pe care o vom lăsa în suspans. E sigur că, că nu există zis decât din ființă, dar aceea nu impune reciproca.

Din contră, ceea ce e spunerea mea este: că nu există inconștient decât din zis, asta e o zicere.
Cum zicere?
Chiar acolo e chestiunea!
Nu putem zice oricum și e problema a cine locuiește limbajul, adică a noastră a tuturor
Mi-ar place mult ca, din când în când, să am un răspuns, chiar un protest... Am plecat data trecută destul de neliniștit, ca să nu spun mai mult...
Totuși aceasta se dovedește la relectură chiar suportabil pentru mine... e felul meu de a-mi spune că a fost foarte bine... Dar nu aș fi nemulțumit dacă cineva mi-ar putea da mărturie că ar fi înțeles ceva... Ar fi suficient să se ridice o mână pentru ca acestei mâini, dacă pot spune, să-i dau cuvântul... Văd că nu e nimic, așa că trebuie deci să continuu...
Ce voi scrie azi pentru voi despre urăndrăgostire e relieful pe care a știut să-l introducă psihanaliza pentru a-și situa acolo zona sa de experiență... era din partea ei o mărturie de bună- voință... dacă doar ar fi știut să numească cu un alt termen decât cel, bastard, de ambivalență, poate ar fi reușit să trezească contextul epocii unde s-a inserat... Dar poate asta era modestie din partea ei...
Am remarcat data trecută că nu pentru nimic s-a înarmat Freud cu spusa lui Empedocle că Dumnezeu trebuie să fie cea mai ignorantă dintre toate ființele, necunoscând deloc ura... Chestiunea iubirii e astfel legată de cea a științei... Adăugam că creștinii au transformat această non-ură a lui Dumnezeu într-o marcă a iubirii... Tocmai acolo analiza ne incită la acest rapel că nu cunoaștem nimic despre iubire fără ură... Ei bine, dacă această cunoaștere ne decepționează căci a fost dospită în cursul secolelor, și dacă trebuie azi să-i renovăm funcția științei, e poate pentru că ura nu a fost niciodată pusă la locul ei...
E adevărat că nu e ceea ce pare cel mai dezirabil de evocat... De aceea am terminat cu această frază... Am putea spune că cu cât bărbatul dă femeii să- l confunde cu Dumnezeu, adică cu ceea din ce ea juisează, cu atât îl urăște mai puțin, și în același timp, cu atât este mai puțin, adică în această afacere cu atât îl iubește mai puțin...
Nu am fost foarte fericit că am terminat acolo, ceea ce e totuși un adevăr... Ceea ce mă va face azi să mă întreb încă o dată despre ceea ce se confundă aparent din adevăr și din real...
Că adevărul vizează realul, acest enunț e fructul unei lungi reducții de pretenții la adevăr... Pretutindeni unde adevărul se prezintă, se afirmă el însuși ca dintr-un ideal pentru care cuvântul poate să-i fie suport, el nu se atinge așa ușor...

Cât despre analiză, dacă ea se pune dintr-o prezumție, e tocmai din aceasta, că se poate constitui din experiența ei o știință despre adevăr...
În mica gramă pe care v-am dat-o a discursului analitic, a se scrie sus la stânga, și se susține din S2, adică din știință, în măsura în care ea este la locul adevărului... De acolo ea interpelează S/, ceea ce trebuie să sfârșească la producerea lui S1, semnificantul din care să se poată rezolva ce? - raportul său cu adevărul...
Adevărul, spunem, pentru a tranșa pe viu, e din origine aleteia, despre care a speculat atât Heidegger...

L.10 - 10 aprilie 1973 – Complement

L.11 - 8 mai 1973 - Despre Baroc

Acolo unde asta vorbește, asta juisează, și asta știe nimic...
Inconștientul nu e că ființa gândește, ci, că, vorbind, juisează și nu vrea să știe nimic în plus, nu vrea să știe absolut nimic...
Nu există dorința de a știi... Omul știe deja tot ce îi trebuie să știe, știința sa e limitată la această juisanță insuficientă pe care o constituie faptul că vorbește...
Gânditul nu e imaginea Gândirii, Ființa nu gândește...
Ceea ce face raporturile umane viabile este că nu gândești...
De acolo s-a fondat ceea ce numim comic – behaviorism, conduita care ar putea fi observată și s-ar clarifica prin finalul ei... s-a sperat acolo fondarea științelor umane, învăluirea oricărui comportament, fără a presupune intenția vreunui subiect... de la o finalitate pusă ca făcând obiect din acest comportament, nimic mai ușor, acest obiect având propria reglare, decât s-o imaginezi în sistemul nervos... plictisitor e că asta nu face decât să injecteze acolo tot ce s-a elaborat filosofic, aristotelian, despre suflet, nimic nu s-a schimbat...
Omul, nefiind decât un obiect, servește unui scop, se fondează din cauza lui finală, care e să trăiască, mai exact, aici, să supraviețuiască, să întârzie moartea și să domine rivalul, un număr incalculabil de gânduri fiind implicite într-o astfel de concepție asupra lumii, e mereu vorba despre echivalența gândirii și gânditului... gândirea e de partea manetei, iar gânditul de cealaltă parte, maneta e cuvântul, el singur explică și dă dreptate... e duminica - dit-manche, maneta spusului – vieții...

Adevărul e dimensiunea, dit-mension, locul spusului... Acest loc al spusului, noul testament, se susține, a inundat lumea, restituind-o adevărului ei de deșeu, abjecție... Că ar fi religia adevărului, nu e o pretenție excesivă, iar examinând adevărul de aproape, e chiar ceea ce am putea spune cel mai rău despre ea... În acest registru al adevărului, când intri, nu mai ieși...
Discursul analitic pune adevărul la locul lui, dar nu îl zdrobește, adevărul rămâne redus, dar indispensabil... O consolidare contra căreia nimic nu poate prevala, în afară de ceea ce rămâne din Înțelepciuni, care nu sunt confruntate, Taoismul de exemplu, sau alte doctrine ale salvării, pentru care chestiunea nu e despre adevăr, ci despre cale, tao, cum să ajungi să prelungești ceva ce îi seamănă...
Povestea lui Hristos nu e încercarea de a salva oamenii, ci de a-l salva pe Dumnezeu... Trebuie să recunoaștem că pentru cel ce s-a însărcinat, Hristos, prețul a fost pus, măcar atât putem spune... Rezultatul, ne mirăm, pare să satisfacă... Că Dumnezeu e trei indisolubil și de aceeași natură ne face să presupunem că numărarea 1-2-3 îi preexistă...
Din două una, ori nu socotește decât după lovitura revelației hristice, și ființa lui ia o lovitură, ori, dacă treiul îi e anterior, unitatea lui e lovită... De unde e de înțeles că salvarea lui Dumnezeu e precară și la dispoziția bunăvoinței creștinilor... Amuzant e că ateismul nu e sustenabil decât de cler, mult mai dificil pentru laici, a căror inocență în materie rămâne totală...
Din fericire, Freud ne-a dat o interpretare necesară - care nu încetează să se scrie, cum definesc eu necesarul - a uciderii fiului, ca fondator a religiei grației, un mod de denegație care constituie o formă posibilă a mărturisirii adevărului... Astfel, Freud a salvat din nou Tatăl, prin care îl imită pe Iisus Hristos, modest, fără îndoială...
Sufletul – trebuie citit Aristotel – este evident cel la care ajunge gândirea manetei... este cu atât mai necesar, adică neîncetând să se scrie, că ceea ce elaborează ea acolo, sunt gânduri despre corp...corpul, ar trebui să vă mire și mai mult, e ceea ce uimește știința clasică, cum poate el să meargă așa?
Un corp, al vostru, oricare, trebuie să își fie suficient... mă gândesc la lacrimi, dacă ar înceta, ochiul nu ar merge prea bine, sunt ceea ce numesc miracolele corpului... e un fapt că se scurg, corporal, imaginar sau simbolic, vă calcă în picioare, vă afectează... ce raport e între această scurgere și să te oprești în fața imprevizibilului? Adică să te barezi?
Subiectul se barează, și mai des decât îi este rândul... e un avantaj să unifici expresia pentru simbolic, imaginar și real, cum făcea Aristotel... schimbarea și mișcarea în spațiu erau pentru el, dar nu știa, că subiectul se barează,

evident, nu avea adevăratele categorii, dar, totuși, simțea bine lucrurile... important e ca toate astea să se lipească suficient pentru ca corpul să subziste, fără accident, intern sau extern, corpul fiind luat așa cum pare să fie, un corp închis... cine nu vede că sufletul nu e nimic altceva decât presupusa sa identitate? A acestui corp, cu tot ceea ce gândim pentru a-l explica?
Sufletul e ceea gândim despre corp, din partea manetei... și ne reasigurăm să gândim că el gândește totuși... de unde diversitatea explicațiilor... când e presupus a gândi secret, are secreții, când e presupus a gândi concret, are concreții, când e presupus a gândi informații, are hormoni, și apoi se adă ADN-ului, lui Adonis... toate pentru a vă aduce aici, la ce am enunțat despre subiectul inconștientului, e într-adevăr curios că nu a fost pus în cauză în psihologie faptul că structura gândirii stă pe limbaj, limbaj cu o inerție considerabilă, comparabilă cu a semnelor matematice, a matemelor, care se transmit integral, nu știi absolut deloc ce vor să spună, dar se transmit, chiar dacă doar cu ajutorul limbajului, ceea ce face toată clătinarea afacerii...
Că există ceva ce fondează ființa, sigur e corpul... Acolo, Aristotel nu s-a înșelat, dar nu ajunge să facă legătura cu afirmația lui, că omul gândește cu – instrumentul - sufletul său, adică mecanismele presupuse că suportă corpul său... fiți atenți, noi ne sumăm mecanismelor, din cauza fizicului nostru, un fizic, de altfel, deja pe calea spre garaj, căci după fizica cuantică, mecanismele au sărit...
Aristotel nu a intrat în defileul mecanismelor, omul gândește cu sufletul lui înseamnă omul gândit cu gândirea lui Aristotel, o gândire care e natural de partea manetei... evident, am încercat totuși să facem mai bine, e ceva înainte de fizica cuantică, energetismul și ideea de homeostază, inerția din funcția limbajului care face că orice cuvânt e o energie încă neprinsă într-o energetică, care nu e prea comod de măsurat...
Energetica e să scoți energia nu prin cantități, ci prin cifre alese complet arbitrar, prin care te aranjezi că rămâne mereu undeva o constantă... cât despre inerția în chestiune, suntem forțați s-o luăm la nivelul limbajului însuși... ce raport poate fi între articularea care constituie limbajul și o juisanță care se revelă a fi substanța gândirii, a acestei gândiri atât de îndrăzneț reflectată în lume de știința tradițională?
Această juisanță e cea care face că Dumnezeu, e ființa supremă, și că această ființă supremă nu poate fi nimic altceva, spune Aristotel, decât locul din care se știe care e binele tuturor celelalte... Asta nu are mare legătură cu gândirea, dacă o considerăm dominată, înainte de toate, de inerția limbajului... nu e de mirare că nu am știut cum să legăm, închidem, juisanța folosindu-ne de ceea

ce părea mai bun pentru a suporta inerția limbajului, ideea de lanț, de zale care fac cerc și care, nu prea știm cum, se leagă unele cu altele...
Mă mir eu însumi, pe măsură ce avansez în vârstă, lucrurile ce le spuneam anul trecut, mi se par de acum o sută de ani, luasem ca temă formula ce credeam că poate suporta nodul borromean, îți cer să refuzi ce îți ofer pentru că nu e asta... o formulă adaptată cu grijă efectului ei, ca toate cele ce le proferez... nu am spus spunerea rămâne uitată, am spus că spunem... la fel aici, nu am spus pentru că nu e asta... nu e asta, iată strigătul unde se distinge juisanța obținută de cea așteptată, unde e specificat ce se poate spune în limbaj, negația pare să vină de acolo, dar nimic mai mult...
Structura nu demonstrează nimic, decât că e tot din textul juisanței, marcând distanța care îi lipsește, de care ar fi fost vorba dacă ar fi fost asta... nu o presupune doar pe cea care ar fi fost asta, ci suportă și o alta...
Iată, această locuință a spusului, dit-mension, mă repet, dar suntem într-un domeniu unde chiar legea este repetiția, acest loc al spusului, e spusa lui Freud, e chiar proba existenței lui Freud, peste un număr de ani va trebui una... adineaori îl apropiam de un mic prieten, de Hristos, proba existenței lui Hristos e evidentă, e creștinismul, în fapt creștinismul a rămas agățat acolo, în sfârșit, pe moment, avem cele 3 eseuri despre sexualitate, voi folosi din nou ceea ce numesc deriva pentru a traduce trieb, deriva juisanței... toate astea, insist, au fost colabate în toată antichitatea filosofică de ideea cunoașterii...
Mulțumesc Doamne, Aristotel era suficient de inteligent pentru a izola în intelectul agent ceea ce e în funcția simbolică, a văzut că simbolicul e locul unde intelectul trebuia să acționeze... dar nu era destul de inteligent, nejuisând de revelația hristică, pentru a gândi că un cuvânt, fie acesta și al lui, care desemnează acest voi care nu stă decât pe limbaj privește juisanța, care la el e totuși desemnată metaforic peste tot...
Toată aceste poveste a materiei și formei, cât de mult sugerează ca veche istorie privind copulația! Asta i-ar fi permis să vadă că nu e deloc asta, că nu există nici cea mai mică cunoaștere, ci juisanțele suportă acolo seamănul, ceva ca spectrul luminii albe, cu această singură condiție, să vezi că juisanța de care e vorba e în afara câmpului acestui spectru...
E vorba de metaforă, pentru juisanță trebuie pusă falsa finalitate ca răspunzând la ceea ce nu este decât pură înșelăciune a unei juisanțe care ar fi adecvate raportului sexual... toate juisanțele nu sunt decât rivale finalității care ar fi dacă juisanța ar avea cel mai mic raport cu raportul sexual... voi mai pune un colaj despre Hristos, căci e un personaj important și pentru a comenta barocul... nu degeaba se spune că discursul meu ține de baroc...

O întrebare... ce importanță poate avea în doctrina creștină că Hristos are un suflet? Nu se vorbește decât de incarnarea lui Dumnezeu într-un corp și se presupune că patima suferită în această persoană a făcut juisanța alteia, dar nu e nimic aici care lipsește, nu e suflet... Hristos, chiar înviat, valorează pentru corpul lui, iar corpul lui e trucajul prin care comuniunea cu prezența sa e incorporată – pulsiune orală – de care soția lui Hristos, Biserica, e foarte mulțumită, neavând nimic de așteptat de la o copulație...
În tot ceea ce sunt efectele creștinismului, în artă în special, și aici regăsesc acest baroc cu care accept să fiu îmbrăcat, totul e exhibiția corpului evocând juisanța, credeți vă rog această mărturie a cuiva care revine dintr-o orgie de biserici în Italia, aproape de copulație... dacă nu e prezentă, nu e degeaba...
E tot atât de în afara domeniului cât e și în realitatea umană, încât să susțină totuși fantasme din care e constituită... niciunde, în nici o arie culturală, această excludere nu se arată mai nudă, aș spune mai mult, să nu credeți că nu vă dozez spusele mele, aș merge până la a spune că niciunde precum în creștinism, opera de artă ca atare nu se arată mai evident ca ceea ce e dintotdeauna și pretutindeni, obscenitate...
Locul spusei obscenității, iată prin ce creștinismul reanimă religia oamenilor... nu vă dau o definiție a religiei, căci nu e mai multă istorie a religiei decât istorie a artei, religiile, ca artele, sunt coș de gunoi, nu au nici cea mai mică omogenitate... există totuși ceva în aceste unelte pe care le fabricăm cuiva mai bine mai bun... e, pentru aceste ființe care prin natură vorbesc, urgența că merg la dedusul amoros sub moduri excluse din ceea ce aș putea numi, dacă ar putea fi conceput, în sensul dat înainte cuvântului suflet, ceea ce face ca asta să funcționeze - sufletul copulației... îndrăznesc să suport din acest cuvânt ceea ce, i-ar împinge efectiv acolo dacă asta ar fi sufletul copulației, ar fi elaborabil prin ceea ce numesc o fizică, care aici nu e decât asta – o gândire supozabilă gândirii...
Există acolo o gaură, iar această gaură se numește Celălalt, cel puțin așa am crezut că o pot numi... Celălalt ca loc unde cuvântul, fiind depus, fiți atenți la rezonanțe, fondează adevărul, iar cu el pactul ce suplinește inexistența raportului sexual, în măsura în care ar fi gândit, gândit gândibil altfel spus, și în care discursul nu ar fi redus la a nu pleca – dacă vă amintiți titlul unuia dintre seminariile mele – decât din seamăn...
Gândirea nu acționează în sensul unei științe decât presupusă gândirii, adică dacă ființa e presupusă gândirii, ceea ce fondează tradiția filosofică pornind de la Parmenide... Parmenide greșea, iar Heraclit avea dreptate... e chiar ceea ce se semnează la ceea ce, în fragmentul 93, Heraclit enunță... nu arată, nici

nu ascunde, doar semnifică... punând la locul lui discursul însăși manetei... prințul, maneta, care profețește la Delphi...
Știți povestea nebună, cea care face delirul admirației mele? Mă pun în opt pe pământ când citesc Sfântul Toma, căci e grosolan complet futut... ca filosofia lui Aristotel să fie reinjectată de Sfântul Toma în ceea ce am putea numi conștiința creștină dacă ar avea vreun sens, ceva ce nu se poate explica pentru că, în sfârșit, ca și psihanaliștii, creștinii au oroare de ceea ce le-a fost revelat, și au dreptate...
Acest abis înscris în chiar statutul juisanței ca loc al spusului corpului, la ființa vorbitoare, iată ce reizbucnește cu Freud prin acest test – nu spun nimic mai mult – care e existența cuvântului... acolo unde se vorbește, se juisează.... și nu înseamnă că asta știe nimic, căci, totuși, până la noi ordine, inconștientul nu ne-a revelat nimic despre fiziologia sistemului nervos, nici despre funcționarea bandajului, nici despre ejacularea precoce...
Pentru a sfârși cu această poveste a religiei adevărate, punctez, cât e încă timp, că Dumnezeu nu se manifestă decât din scrierile care sunt spuse sfinte, sfinte în ce?, în faptul că nu încetează să repete eșecul – citiți Solomon... maestrul maeștrilor, senti-maestrul, un tip de genul meu – eșecul tentativelor unei înțelepciuni căreia ființa i-ar fi mărturia...
Toate astea nu înseamnă că nu au fost trucuri din timp în timp, grație cărora juisanța – fără ea nu s-ar știi să fie înțelepciune – s-a putut crede venită cu acest scop de a satisface gândirea ființei... doar că iată, niciodată acest scop nu a fost satisfăcut decât cu prețul unei castrări...
În taoism de exemplu, nu știți ce e, foarte puțini știu, dar eu, eu l-am practicat, am practicat textele bineînțeles – exemplul e evident în chiar practica sexului, trebuie să îți reții sperma, ca să fii bine...
Buddhismul, e un exemplu comun pentru renunțarea la chiar gândire... e ceea ce e mai bun în buddhism, zen-ul, asta e asta... e ceea ce e mai bun când vrei bineînțeles să ieși din această afacere infernală, cum spunea Freud....

L.12 - 15 mai 1973 – Cercuri de ață

L.13 - 26 iunie 1973 - Șobolanul în labirint

Limbajul este o elucubrație de știință despre lalangue...
Unitatea corpului...
Ipoteza lacaniană...
Iubirea, de la contingență la necesitate

S.21 - INCREDULII RĂTĂCESC

L.1 - 13 noiembrie 1973

Reîncep, crezusem că voi putea termina, e ceea ce numesc pasa, credeam că trecuse, așa am realizat cum este, iată ocazia de a vedea un relief a ceea ce am făcut până aici, exact titlul acestui an, increduIii rătăcesc...
Sună amuzant, nu? Sună exact la fel ca și numele tatălui, de care am promis să nu mai vorbesc... Les non-dupes errent - les noms du père… Aceasta a fost în funcție de anumiți oameni pe care nu-i mai calific, care, în numele lui Freud, m-au făcut să suspend ceea ce proiectam să enunț despre numele tatălui. Evident, pentru a nu le da reconfortul faptului că le- aș fi putut aduce unele dintre aceste nume pe care ei le ignoră pentru că le refulează. Asta le-ar fi putut folosi, iată ceva ce nu țineam neapărat. Oricum știu că nu le vor găsi singuri, așa cum au plecat, pe rătăcirea lui Freud, adică pe modul cum sunt constituite societățile psihanalitice…
Așadar, les non-dupes errent - les noms du père, sună bine, aceste întâlniri pe care le numim cuvinte de spirit, poate voi reuși să vă fac să simțiți puțin mai bine ce sunt…În acești doi termeni puși în cuvinte, numele tatălui și incredulii rătăcesc, este aceeași înțelegere, în sensul unde inconștientul e o înțelegere din care subiectul se poate descifra, este definiția subiectului, așa cum îl constituie inconștientul.
Îl descifrează cel ce, ca ființă vorbitoare, e în poziția de a face această operație, până la un anumit punct forțată, până ce atinge un sens, apoi se oprește, căci trebuie să te oprești, chiar cerem asta, numai asta, pentru că nu avem timp… așadar se oprește la un sens, iar sensul la care trebuie să te oprești, în cele două cazuri, chiar dacă e aceeași înțelegere, nu e același sens…ceea ce e curios… căci nu e același sens doar din rațiuni de ortografie, de unde putem presupune ceva, ceva ce am indicat prin marcarea raporturilor dintre scris și limbaj…nu

vă mirați că voi lăsa aici lucrurile, în starea de enigmă, căci enigma e culmea sensului… și să nu credeți că în raport cu această identitate fonematică nu există o enigmă chiar și pentru mine, tocmai despre asta este vorba…
Nu există nici un inconvenient pentru ceea ce imaginez că înțeleg, asta clarifică subiectul în sensul pe care l-am spus adineaori și vă dă de muncă, nu e nimic mai ucigător pentru mine decât să vă dau de muncă, e rolul meu… muncă - travail vine de la tripalium-un instrument de tortură… e foarte clar că munca, așa cum o cunoaștem prin inconștient, e ceea ce face raporturi, raporturi cu această înțelegere care ne tulbură, ceea ce fac aceste raporturi cu juisanța…

L.8 - 19 februarie 1974

Hintikka, Timp și necesitate, studiu despre teoria modalităților la Aristotel, nu e rău, îl am de două zile, dar presupune că m-a devansat demult cu privire la ce vă făceam să remarcați data trecută, Organonul lui Aristotel, merită citit pentru că vă va sparge capetele și e dificil de știut, la un deschizător ca Aristotel, de ce a ales acei termeni și nu alții, e imposibil fără ceea ce am să vă spun azi…
Există mai multe persoane la singular, sunt trei, aici recunoști treiul Realului, e trei și e strâmt precum Poarta… ce am făcut data trecută deplasa ceva, ceea ce e că deplasa nu-tot, ceva e nu- tot, șansa de a fi serios, seriosul nu închide tot, închide seria…
O logică există deja, dar dacă Aristotel nu o începea, ea nu ar fi fost acolo deja, este știința Realului, aici recunosc treiul, treiul ca nod, nodul borromean, dar nu e suficient să-l numești pentru a fi într-adevăr, trebuie să-l faci, de acolo am plecat, nu descoperi adevărul, îl inventezi, asta este știința, nimeni nu s-a întrebat ce e știința, știința pare să descopere, să reveleze, aleteia, iubita mea, te arăt lumii, complet goală, te devoalez, lumea nu poate, când o arăt, acel adevăr, mult iubita, o arăt lui, lumii....
Că logica e știința Realului e în raport strâns cu faptul că știința poate fi fără conștiință... că nu se spune, e un semn că nu e luată ca adevăr... de aceea Aristotel nu a numit Organonul său Logică... știință fără conștiință, a spus deja Rabelais, nu e decât ruina sufletului, și e adevărat, dar nu așa cum o iau preoții, căci asta face ravagii, în acest suflet care, așa cum știe fiecare, nu există, asta bagă sufletul în pământ, adică îl face complet inutil...
Să revelezi adevărul lumii este să revelezi lumea ei însăși, nu există mai multă lume decât suflet, de fiecare dată când pleci de la o stare a lumii pentru a arăta

adevărul, îți bagi degetul în ochi, pentru că lumea e o ipoteză care presupune tot restul, inclusiv sufletul...
Știința se inventează, logica epistemică pleacă de la ipoteză, că știința e știința adevărului, știința lui a, știința lui micul a, care aici desemnează subiectul, bineînțeles fără să știe că subiectul e cauzat de acest mic a, ceea ce duce la nebunii, fie și doar aceasta, că în fals, din care se înscrie știința inconștientului, e imposibil să știi ce să presupui adevăr ca atare, fără să știi, fără să știi că știi, căci știința sprijinită de ceea ce nu știi că știi e strict inconsistentă, imposibil de enunțat în logica epistemică... așadar știința se inventează, căci această logică e o știință, o știință ca și alta...
Știința inconștientului merită deplin titlul de știință, iar raportul ei cu adevărul... viața e ceva ce se ridică într-o zi, Dumnezeu știe de ce, e cazul s-o spunem, iar apoi nu cere decât să facă returul, ca tot restul... inanimat e să nu știi nimic, dar să nu știi nimic nu dovedește că ești mort, de ce ar fi lumea inanimată o lume moartă...
Pentru Freud moartea nu există decât acolo unde există reproducere sexuată, sexul aparține morții, dacă nu cumva moartea aparține sexului, iar de aici alunecă, neavând nodul boromean, desemnând masochismul drept conjuncție a juisanței sexuale și a morții, un colaps, căci masochismul se inventează, nu e pentru toată lumea, e un mod de a stabili un raport acolo unde nu e niciunul, între juisanță și moarte...
Știința, știința acolo unde o sesizăm pentru prima dată, manipulabilă, pentru că nu noi știm, dar știm toți, pentru că toți inventăm un truc pentru a astupa gaura din Real, acolo unde nu există raport sexual, asta face traumatism, inventăm, inventăm ce putem, desigur...
Realul, acolo unde există o gaura, asta se inventează, dar nu e de negândit ca să nu fie prin această gaură locul prin care avansăm în tot ceea ce inventăm din Real, ceea ce e ceva, căci e clar că există un loc unde asta merge, Realul, este când îl facem să intre ca trei, deși e sigur că e dificil să manipulezi logic această conotație trei pentru Real...
Tot ceea ce știm e că unu conotează foarte bine juisanța și că zero vrea să spună, acolo nu există asta, ceea ce lipsește, iar dacă zero și unu fac doi, nu asta face mai puțin ipotetică conjuncția juisanței cu juisanța celuilalt, nu numai că nu o face mai sigură, ci o scufundă într- o lume nici făcută, nici de făcut, o lume total enigmatică, din momentul în care încerci să faci să intre ceva ce ar fi modelat pe logică, și din care s-ar fonda că în specia zisă umană ești sau bărbat sau femeie.

Este tocmai împotriva a ceea ce se ridică experiența, din moment ce nu există nimic care să semene unui corp masculin decât un corp feminin, ceea ce nu împiedică ca un ovul să nu fie un spermatozoid, și acolo acționează trucul sexului... ceea ce determină, nici măcar nu e o știință, e o spunere, e o știință doar pentru că este o spunere inscriptibilă logic…

L.10 - 19 martie 1974

Orice aș spune eu... spun „eu” căci mă presupun acolo, acestei spuse, în care e totuși faptul că e din vocea mea... orice aș spune eu, asta va face, va face să apară doi versanți: un bine și un rău.
E tocmai din faptul că mi s-a atribuit a vrea ca Imaginarul să fie „caca, bobo”: un rău, iar ceea ce ar fi bine să fie Simbolicul.
Iată-mă din nou așadar formulând o etică.
Din asta vreau să risipesc răuînțelesul prin ceea ce acest an vă avansez din această structură a nodului, unde pun accentul pe aceasta: că din trei se introduce acolo Realul...
...nimic nu e demonstrat de acest nod, ci doar monstrat-arătat... arătat ce vrea să spună ex- sistența, dintr-un cerc de sfoară pentru a mă face înțeles, un cerc de sfoară în măsura în care doar pe el se sprijină nodul din ceea ce altfel rămâne nebun... explicația nemușcând inexplicabilul.
Oare nu acolo trebuie să căutăm în ceea ce ne posedă, ne posedă ca subiect, ceea ce nu e altceva decât o dorință... și care în plus e dorința Celuilalt, dorință prin care suntem din origine alienați... oare nu acolo trebuie să poarte... la a ști în acest fenomen, această apariție experienței noastre... că în calitate de subiecți, nu doar nu avem nici o esență... ci suntem blocați, strânși într-un anumit nod, dar și ca subiect, subiect presupus de ceea ce strânge acest nod... ca subiect nu doar esența ne lipsește, adică ființa, ci ne și ex-sistă tot ceea ce face nod... dar, să spui că aceea ne ex-sistă nu vrea să spună pentru asta că și noi am exista de vreun fel... tocmai în nod rezidă tot ceea ce pentru noi nu e până la urmă decât patetic... nimic din ceea ce pătimim nu poate în nici un fel să ne îndrepte spre binele nostru...
…esența a ceea despre ce e vorba în bine... e corpul care își forțează juisanța, adică o reprimă, și pur și simplu aceasta, în numele morții, morții proprii sau morții altcuiva...
Dar această formulă odată strânsă: oare asta nu reduce Binele la justa sa portanță, oare în afara acestor termeni... acești termeni din care se fac treii, treii Realului, în măsura în care Realul însuși e trei... adică: juisanța, corpul,

moartea, în măsura în care sunt înnodate, sunt înnodate sexual bineînțeles, prin acest impas inverificabil al sexului...
Tocmai acolo este vehiculată portanța cestui discurs nou venit... din care nu e nimic că ceva l- a necesitat... discursul analitic…

L.11 - 9 aprilie 1974

Azi, din rațiuni personale, plec de la o întrebare, al cărei răspuns cred că e un vapor… întrebarea e ce a inventat Lacan aici ?... A inventa, îl fac recunoscut legându-l de ceea ce îl necesită, știința… știința se inventează, am spus, mi se pare că de asta dă mărturie foarte bine istoria științei… nu vreau să spun că fac parte din istoria științei, căci punctul meu de plecare e altul, experiența analitică…
Așadar, ce am inventat ? aș răspunde, obiectul mic a, dar e evident că nu-l pot adăuga, căci el e solidar cel puțin la început grafului, voi poate știți ce este, eu nici nu sunt sigur… așadar, e o determinare în punctul în care întrebarea se pune, ce e dorința dacă dorința e dorința Celuilalt?
Formulele cuantice ale sexuării… ființa sexuală nu se autorizează decât din ea însăși… ceea ce echilibrează spusa mea că analistul nu se autorizează decât din el însuși… ceea ce nu înseamnă că decide singur, ceea ce am făcut remarcat și pentru ființa sexuală…
Totuși, pentru a face bărbatul, trebuie să fie undeva scrisă formula cuantică, iar ca să existe – este o scriere – ca să existe, acest x care spune că nu e adevărat, ca fundament al excepției, că nu e adevărat φx, adică ceea ce suportă în scriere funcția propozițională în care putem scrie ce e în această alegere a ființei sexuate, că nu e adevărat că ea ține întotdeauna, că însăși condiția pentru ca alegerea să poată fi făcută la pozitiv, adică să poată să existe bărbat, este să existe undeva castrare…
Deci dacă spun că analistul nu se autorizează decât din el însuși, desigur nu poate fi numit la psihanaliză, dar asta nu înseamnă că oricine poate intra acolo înăuntru, adică ar trebui să se înscrie foarte bine, ceea ce eu aștept să se înscrie, pentru că nu e ca atunci când eu inventez ceea ce prezidează alegerea ființei sexuate, aici, nu pot inventa pentru rațiunea că un grup este real, și chiar un Real pe care nu îl pot inventa din faptul că e un Real nou apărut, căci cât nu exista acest discurs analitic, nu exista psihanaliză…
De aceea am spus că există psihanalist, fapt de care, de exemplu eu, eram mărturia, dar asta nu vrea să spună că pentru asta există un psihanalist… e o vizare propriu isterică să spui că există măcar unul, eu nu sunt deloc pe această pantă, nefiind din natură în poziția istericului, nu sunt Socrate, de exemplu…

Unde mă situez, în sfârşit, vom vedea asta eventual, de ce nu, până la urmă ?, dar pentru azi nu am nevoie să spun mai mult…
Deci, există lucruri la nivelul a ceea ce apare din real, sub forma unei funcţionări diferite a ce? a ceea ce sunt până la urmă literele, pentru că despre litere e vorba… poate exista un mod în care o anumită legătură se stabileşte într-un grup, poate exista ceva nou şi care nu constă decât într-o anumită redistribuire a literelor… asta pot inventa… dar modul de a da urmare acestui nou aranjament al literelor pentru a alcătui un discurs, presupune, o urmare, şi de ce nu, cum mi s-a cerut la Roma când am fost întrebat care era legătura celor 4 formule cuantice zise ale sexuării cu formula discursului analitic, aşa cum am crezut că trebuie mai întâi s-o avansez…
Să le branşez, ar fi să dau această dezvoltare care ar face într-o şcoală, a mea de ce nu, cu puţină şansă, să se articuleze această funcţie de care alegerea de analist, alegerea de a fi, nu poate decât să depindă… căci, deşi neautorizându-se decât din el însuşi, nu poate prin asta decât să se autorizeze şi din alţii…
Mă reduc la atât, pentru că aştept ca ceva să fie inventat, să fie inventat un grup fără să realunece în vechea groapă, cea în care, în raţiunea a vechi obiceiuri contra cărora până la urmă suntem atât de puţin protejaţi încât ele fac baza discursului zis universitar, suntem numiţi la un titlu…
Ceea ce ne împinge, pentru că am ales asta, dar vă împinge şi pe voi căci mă ascultaţi, să încercăm să precizăm legătura între ceea ce numesc a inventa ştiinţa şi ceea ce se scrie… e foarte clar că există o legătură, adică, unde se situează scrierea?

A TREIA OARĂ

Al VII-lea Congres al Școlii Freudiene din Paris, Roma, 31 octombrie – 3 noiembrie 1974

TRIUMFUL RELIGIEI, ROMA, 29 octombrie 1974

Conferință de presă a doctorului Jacques Lacan la Centrul cultural francez

1.A GUVERNA, A EDUCA, A ANALIZA

J. LACAN – Am luat pozițiile mele în psihanaliză, era în 1953, foarte exact. A fost primul congres în octombrie, la Roma. Cred, nu am cerut, îmi imaginez că s-a gândit pentru mine ceva ca o aniversare: nu e puțin, 21 de ani; sunt 21 de ani în care am predat într-un mod ce a făcut tăietură, dacă putem spune, în pozițiile mele. Începusem învățătura mea cu doi ani înainte de 1953. Poate așadar la asta s-a gândit.

De altă parte, nu aveam, eu, nici un motiv să obiectez, mai ales că Roma, în ciuda a toate, e un loc ce conservă o mare portanță, și foarte în special pentru psihanaliză. Dacă vreodată – nu se știe, vi se poate întâmpla – veți ajunge să înțelegeți acel ceva ce am pregătit, căci am pregătit ceva pentru voi; se așteptau să vorbesc; nu am vrut să anunț, dar am pregătit ceva; am pregătit chiar cu multă grijă, trebuie să spun, într-adevăr; dacă vreodată deci veți ajunge, veți înțelege ceva ce se raportează la raporturile psihanalizei cu religia. Nu sunt foarte amicale. În mare e sau unul sau altul. Dacă religia triumfă, cum e cel mai probabil – vorbesc de adevărata religie, nu există decât una adevărată – dacă religia triumfă, va fi semnul că psihanaliza a eșuat. E tot

ce e mai normal să eşueze, căci la ce se dedică, e ceva foarte dificil. Dar în sfârșit, cum nu aveam intenția să fac o conferință acum, nu pot spune decât asta, că psihanaliza, e ceva foarte dificil.
Sunteți ziarist la ce ziar?
Mme. X. – Agenția Centrală de Presă din Paris.
J. LACAN – E ceva foarte dificil, psihanaliza. Mai întâi e foarte dificil să fi psihanalist, căci trebuie să te pui într-o poziție care e absolut intenabilă. Freud spusese deja asta. E o poziție intenabilă, cea a psihanalistului.
Mme. X. – Câți elevi ai Dr. Lacan vor fi la acel Congres?
J. LACAN – La acel Congres? Dar nu știu nimic.
Mme. X. – Participanți?
J. LACAN – Există participanți la acel Congres care sunt, presupun, mai numeroși decât cei din Școala mea. Căci există un fel de efect de curiozitate în jurul meu. E puțin nebunie, dar așa e.
Mme. X. – Dar e motivată, această nebunie?
J. LACAN – Motivată de a mea, probabil. Dar eu, bineînțeles, nu sunt la curent.
Mme. X. – Cred că Agenția concurentă vrea să ia cuvântul.
M. Y. – (inaudibil)
Mme. X. – Întrebam pur și simplu pe Profesorul Lacan de ce spunea că psihanalistul era într-o poziție intenabilă?
J. LACAN – Când am spus asta, făceam remarcat că nu eram primul s-o fi spus. Există unul în care putem avea totuși încredere pentru ceea ce a spus despre poziția psihanalistului, foarte foarte precis, e Freud. Așadar Freud înțelegea asta; a spus că existau un anumit număr de poziții intenabile printre care punea „a guverna” – cum vedeți, e deja să spui că o poziție intenabilă, e tocmai spre ce toată lumea merge, căci pentru a guverna nu lipsesc nicicând candidați – e ca și pentru psihanaliză, candidații nu lipsesc.
Apoi Freud adăuga încă: a educa. Asta, atunci, candidații lipsesc încă mai puțin. E o poziție ce e reputată chiar a fi avantajoasă; vreau să spun că acolo nu doar nu lipsesc candidați, dar nu lipsesc cei care primesc tamponul, adică sunt autorizați să educe. Asta nu înseamnă că au cea mai mică idee despre ce e a educa. Dar în sfârțit asta sugereazî totuși multe meditații. Oamenii nu își dau seama foarte bine ce vor să facă când educă. Dar se forțează totuși să aibă o mică idee. Reflectează foarte rar. Dar în sfârșit semnul că există totuși ceva ce poate, măcar din timp în timp, să-i neliniștească, uneori sunt prinși de ceva ce e foarte particular, pe care doar analiștii îl cunosc cu adevărat bine, sunt atinși de angoasă. Sunt atinși de angoasă când gândesc la ce e a educa. Dar

contra angoasei, există o grămadă de remedii. În particular există un anumit număr de lucruri pe care le numim „concepții ale omului”, a ceea ce este omul. Asta variază mult. Nimeni nu își dă seama, dar asta variază enorm, concepția pe care o putem avea despre om…
Există o foarte bună carte carte a apărut, care are raport cu asta, cu educația…

2.ANGOASA SVANȚILOR
3.TRIUMFUL RELIGIEI
4.A STRÂNGE SIMPTOMUL
5.VERBUL FACE SĂ JUISEZI
6.SĂ TE OBIȘNUIEȘTI REALULUI

7.SĂ NU FILOSOFEZI

În filosofia dumneavoastră...
Nu sunt absolut deloc filosof.
O noțiune ontologică, metafizică a realului...
Nu este absolut deloc ontologic.
Împrumutați o noțiune kantiană a realului.
Dar nu este absolut deloc kantian. Este asupra a ceea ce eu insist. Dacă există o noțiune a realului, ea este extrem de complexă, și sub acest titlu ea este non sesizabilă, non sesizabilă într-un mod care ar face un tot. Aceasta ar fi o noțiune incredibil de anticipatoare să gândești că ar exista un tot al realului. Atât timp cât noi nu o vom fi verificat, eu cred că valorează mai bine să te păzești să spui că realul ar fi oricum ar fi un tot.
Mi-a căzut în mână un mic articol al lui Henri Poincare despre evoluția legilor. Nu îl cunoașteți cu siguranță, el este de negăsit, este un lucru bibliofilic. Emile Boutroux, care era filosof, și-a pus chestiunea de a ști dacă nu s-ar putea gândi faptul că legile ar avea și ele o evoluție. Poincare, care, el, era matematician, se agasa în mod absolut la gândirea acestei evoluții, căci ceea ce savantul caută, este tocmai o lege în măsura în care nu ar evolua. Este foarte rar ca un filosof să fie mai inteligent decât un matematician, dar acolo, prin hazard, un filosof a ridicat o chestiune capitală. De ce într-adevăr legile nu ar evolua, de vreme ce noi gândim lumea ca a fi evoluat? Poincare ține dur ca fierul că propriul unei legi, este că, atunci când e duminică, putem ști, nu doar ceea ce se va întâmpla luni și marți, dar în plus ceea ce s-a întâmplat sâmbătă și vineri. Dar nu se vede absolut deloc de ce realul nu ar admite o lege care să se miște. Este prea bine cert că acolo, noi pierdem complet pedalele. Cum noi suntem situați într-un punct precis al timpului, cum să spui orice ar fi apropo de o lege

care, după spusele lui Poincare, nu ar fi mai fi o lege? Dar după toate, de ce să nu gândim și că noi vom putea poate într-o zi să știm de acolo un foarte micuț puțin mai mult despre real? – grație unor calcule, întotdeauna. August Comte spunea că nu vom ști niciodată nimic despre chimia stelelor, și iată că, lucru curios, se întâmplă un truc care se numește spectroscopul, care ne învață lucruri foarte precise cu privire la compoziția chimică a stelelor. Așadar, trebuie să te neîncrezi, se întâmplă trucuri, locuri de pasaj absolut fără sens, pe care nu le-am fi putut cu siguranță imagina, și în nici un mod prevedea. Aceasta va face poate că noi vom avea într-o zi o noțiune despre evoluția legilor.
În toate cazurile, eu nu văd în ce anume, realul ar fi de acolo, și doar pentru atât, ceva mai transcendent. Este o noțiune foarte dificil de mânuit, pe care nu am mânuit-o până aici decât cu o extremă prudență.
Este o problemă filosofică.
Este o problemă psihologică, este adevărat. Există într-adevăr mici domenii în care filosofia ar avea încă ceva de spus. Din nefericire, este destul de curios că filosofia dă atâtea semne de îmbătrânire. Bine, Heidegger a spus două sau trei cuvinte cu sens. Dar este totuși foarte mult timp de când filosofia nu a mai spus absolut nimic interesant pentru întreaga lume. De altfel, ea nu spune niciodată ceva interesant pentru toată lumea. Atunci când ea scoate ceva, ea spune lucruri care interesează două sau trei persoane. Iar apoi, asta trece la Universitate, și atunci este terminat (foutu), nu mai există nici cea mai mică urmă de filosofie, nici măcar imaginabilă.
Cineva chiar adineaori m-a atribuit kantismului, complet gratuit. Eu nu am scris niciodată decât un singur lucru despre Kant, este mica mea scriere „Kant cu Sade”. Pentru a spune tot, eu fac din Kant o floare sadică. Nimeni n-a acordat nici cea mai mică atenție acestui articol. Un foarte micuț bun om l-a comentat undeva, nu mai știu nici măcar dacă a apărut. Dar niciodată nimeni nu mi-a răspuns cu privire la acest articol. Este adevărat că sunt incomprehensibil.
Cum a fost vorba despre real ca transcendent, eu am citat în trecere „lucrul în sine”, dar nu este o imputație de kantism.
Eu m-am forțat să spun lucruri care...

A TREIA OARĂ, 1 noiembrie 1974

A Treia Oară, e titlul. A treia oară, ea revine, e mereu prima, cum spune Gerard de Nerval. Și vom obiecta că asta face disc? De ce nu, dacă asta spune că.

Încă trebuie, acel spune că, să-l înțelegem, acel ceva că disc –urs de la Roma. Dacă injectez astfel încă un capăt de onomatopee în limbă, nu e că nu ar avea dreptul să mă respingă cum că nu ar exista onomatopee care să nu fie deja specificată din sistemul ei fonematic, al limbii. Voi știți că pentru franceză, Jakobson l-a calibrat: e mare ca asta. Altfel spus, că din a fi din franceză discursul de la Roma se poate înțelege disc-urdrome. Temperez asta să remarce c(ă)-urdrome este un ron-ron care ar admite alte lalimbi, dacă am agreat bine după ureche la cutare dintre vecinii noștri geografici, și că asta ne scoate natural din jocul matricei, cea a lui Jakobson, cea pe care o specificam adineauri.
Cum nu trebuie să vorbesc prea mult timp, vă dau un truc. Asta îmi dă ocazia pur și simplu, ct-urdrome, de a pune vocea sub rubrica celor patru obiecte zise de mine micuț a, adică de a o revida de substanța pe care ar putea-o avea în zgomotul pe care îl face, adică de a o repune în contul operației semnificante, cea pe care am specificat-o din efectele spuse de metonimie. Astfel că pornind de acolo, vocea – dacă pot spune – vocea e liberă, liberă de a fi altceva decât substanță.
Iată. Dar e o altă deliniere pe care înțeleg s-o punctez introducând a mea A Treia Oară. Onomatopea care mi-a venit într-un mod puțin personal mă favorizează – să batem lemnul – mă favorizează din faptul că ron-ronu-ul, e fărăîndoială juisanța pisicii. Că trece prin laringele ei sau pe altundeva, eu nu știu nimic, când le mângâi, are aerul de a fi din tot corpul, și asta mă face să intru acolo de unde vreau să pornesc. Pornesc de acolo, asta nu vă dă neapărat regula jocului, dar asta va veni după.
„Eu gândesc deci se juisează". Asta respinge deci-ul folosit, care se spune eu sunt.
Fac o mică legătură acolo deasupra. Respinge, dacă e de înțeles ca ceea ce am spus despre forcluziune, că respinge eu sunt-ul asta reapare în real. Asta ar putea trece drept o sfidare la vârsta mea, la vârsta mea unde după trei ani, cum se spune asta oamenilor cărora vrem să le-o întoarcem în dinți, Socrate era mort! Dar chiar dacă aș muri, până la urmă – asta ar putea foarte bine să mi se întâmple, i s-a întâmplat lui Levy Strauss, așa, la tribună – Descartes n-a înțeles niciodată apropo de al său eu sunt spunând că el juisa de viață. Nu e deloc asta. Ce sens asta are, al său eu sunt.? Exact subiectul meu, „eul" psihanalizei. Bineînțeles n-o știa, săracul, n-o știa, asta merge de la sine, trebuie să i-o interpretez: e un simptom. Căci din ce gândește el înainte de a conclude că ar fi, muzica ființei, fără îndoială? El gândește, el gândește din știința școlii din care, Iezuiții, maeștrii lui, i-au bătut urechile. El constată că

e ușor. Ar fi cel mai bun tabac, e sigur, dacă și-ar fi dat seama că știința sa mergea mult mai departe decât credea în urma școlii, că e există apă în benzină, dacă pot spune, și din singur faptul că el vorbește, că a vorbi despre limbă, există un inconștient, și pierdut ca oricine se respectă; ceea ce numesc o știință imposibil de atins pentru subiect, pe când subiectul, nu există un singur semnificant care îl reprezintă pe lângă acea știință. E un reprezentant, dacă pot spune, de comerț, cu acea știință constituită pentru Descartes cum e de uzaj în epoca lui, din inserția lui în discursul în care e născut, adică discursul pe care îl numesc al maestrului, discursul nobilului. Tocmai pentru asta el nu iese cu al său „eu gândesc de eu sunt”.
E totuși mai bine decât ce spune Parmenide. Opacitatea conjuncției lui □□□□□□□noein) și lui □□□□□ (einai), nu iese, acel biet Platon, nu iese; căci dacă nu era el, ce am fi știut de Parmenide? Dar asta nu împiedică să nu se scoată de acolo, și dacă el nu ne transmitea isteria genială a lui Socrate, ce am fi scos de acolo? Eu, m-am străduit în timpul acelor pseudo-vacanțe, m-am străduit pe Sofistul. Trebuie să fiu prea sofist probabil ca să mă intereseze. Trebuie să fie acolo ceva la care sunt blocat. Nu apreciez. Ne lipsesc trucuri ca să apreciem. În sfârșit ne lipsește știința a ce era sofistul în acea epocă. Ne lipsește greutatea lucrului.
Să revenim la sensul lui sunt. Nu e simplu, ceea ce în gramatica tradițională se pune sub titlul conjugării unui anumit verb a fi; pentru latină, atunci acolo toată lumea își dă seama că fui cum se spune în Italia, că fui nu face sumă cu sum, cum se spune tot aici. Fără să socotim restul de mărunțișuri. Bine, în sfârșit, vă trec, vă trec tot ce s-a întâmplat când sălbaticii, Galezii, s-au pus să trebuiască să se scoată din afacere cu asta. Au făcut să alunece est de partea statului. Nu sunt singurii de altfel. În Spania, cred că a fost același truc. În sfârșit, lingvisteria se scoate din toate astea cum poate. Nu mă voi repeta acum vouă ceea ce făcea duminica studiilor noastre clasice.
Nu rămâne totuși mai puțin că ne putem întreba din carne acele ființe care sunt de altfel ființe de mit, în sfârșit al căror nume l-am pus acolo: Undoiropeenii, i-au inventat expres, sunt miteme; ce puteau ei pune în copulă... ceea ce peste tot altundeva decât în limbile noastre, e pur și simplu orice care servește de copulă... în sfârșit ceva ca prefigurarea Verbului încarnat? S-ar spune asta, aici.
Asta mă face să asud. S-a crezut că mi se face plăcere făcându-mă să vin la Roma, nu știu de ce. Sunt prea multe localuri pentru Spiritul Sfânt. Ce are Ființa suprem dacă nu prin această copulă?

În sfârșit m-am amuzat să interpun acolo ceea ce numim persoane, asta ratează a fi, în sfârșit am găsit o mașină care m-a amuzat: îmi ești tu mie, dar tu mie, asta permite să te încurci: mă iubești tu mm? În realitate, e același truc. E istoria mesajului pe care fiecare îl primește sub forma sa inversată. Spun asta de foarte mult timp și asta a făcut să se râdă. Cu adevărat, lui Clade Levi-Strauss i-o datorez. S-a aplecat spre una dintre excelentele mele prietene care e soția sa, care e Monique, pentru a o numi, și i-a spus apropo de ceea ce exprimam că era asta, că fiecare primea mesajul lui sub o formă inversată. Monique mi-a repetat-o. Nu puteam găsi o formulă mai fericitănpentru ceea ce vroiam să spun până la acel moment. E totuși el cel care mi-a dat-o. Vedeți, iau bunul meu acolo unde îl găsesc.
Bine, atunci trec la alte timpuri, la sprijinul imperfectului. Eram. Ah! Ce erai? Și apoi restul. Să trecem pentru că trebuie să avansez. Conjunctivul, e de râs. Să fie – ca prin hazard. Descartes, el, nu se înșeală: Dumnezeu, e spunerea. Vede foarte bine că dumnezicere, e ceea ce face să fie adevărul, ceea ce decide acolo, în capul lui. E suficient să dumnezici ca mine. E adevărul, nici o cale să-i scapi. Dacă Dumnezice mă înșeală, cu atât mai rău, e adevărul prin decretul dumnezicerii, adevărul în aur. Bine, să trecem. Pentru că fac tocmai în acel moment cîteva remarci apropo de oameni care au dus critica de cealaltă parte a Rinului pentru a sfârși prin a pupa dosul lui Hitler. Asta mă face să scrâșnesc din dinți.
Atunci simbolicul, imaginarul și realul, asta e numărul unu.
Incredibilul, e că asta a prins sens, și a prins sens clasat așa. În cele două cazuri, e din cauza mea, a ceea ce numesc vântul pe care simt că eu nu mai pot chiar să-l prevăd, vântul din care se umflă pânzele în epoca noastră. Căci e evident, asta nu lipsește de acolo, sens, la plecare. Tocmai în asta constă gândirea, cuvinte care să introducă în corp câteva reprezentări imbecile, iată, aveți trucul; aveți acolo imaginarul, și care în plus ne redă gâtul – asta nu vrea să spună că ne dă gât, nu, ne redegâtuie ce? Ca prin hazard un adevăr, un adevăr în plus. E o culme. Că sensul se lojează în el ne dă dintr-o aceeași lovitură celelate două ca sens. Idealismul, căruia toată lumea i-a repudiat așa imputația, idealismul e acolo în spate. Oamenii nu cer decât asta, doar asta îi interesează, văzut fiind că gândirea, e tocmai ceea ce e cel mai cretinizant pentru a agita clopotul sensului.
Cum să vă scoateți din cap uzajul filozofic al termenilor mei, adică uzajul obscen? Când pe de altă parte trebuie bine ca asta să intre, dar asta ar vrea mai bine ca asta să intre altundeva. Vă imaginați că gândirea, asta se ține în creier. Nu văd de ce v-aș deturna de acolo. Eu, sunt sigur – sunt sigur așa, e treaba

mea – că asta se ține în mușchii cutanați ai frunții, la ființa vorbitoare exact ca și la arici. Ador aricii. Când văd unul, îl pun în buzunarul meu, în batista mea... Natural urinează. Până îl aduc pe peluza mea, la casa mea de la țară. Și ador să văd producându-se acea pliere a cutanaților feței. După care exact ca și noi se pune în bulă. În sfârșit, dacă puteți gândi cu cutanații frunții, puteți gândi și cu picioarele. Ei bine acolo aș vrea să intre asta, căci după toate imaginarul, simbolicul și realul, e făcut pentru cei din această turmă care sunt cei ce mă urmează, pentru ca asta să-i ajute să facă drumul analizei.
Acele cercuri acolo, acele cercuri de sfoară cărora m-am epuizat să vă fac desenul, acele cercuri de sfoară, nu e vorba să le torci. Ar trebui să vă servească, și să vă servească asta tocmai pentru rătăcirea de care vă vorbeam acest an, să vă servească să percepeți ceea ce – topologia pe care asta definește – ceea ce e acolo între, să nu fiți creduli în autostradă.
Acei termeni nu sunt tabu. Ceea ce ar trebui, e să-i prindeți în capcană. Ei sunt acolo cu mult dinainte de ceea ce am implicat din spunerea Primă, prima dată când am vorbit la Roma. I-am scos, acei trei, după ce i-am gândit destul de bine, chiar înainte să-i fi pus acolo, la primul meu discurs de la Roma.
Că ar fi acele cercuri ale nodului borromean, nu e totuși deloc un motiv să vă prindeți piciorul. Nu asta numesc să gândești cu picioarele. Ar fi vorba să lăsați acolo ceva foarte diferit de un membru – vorbesc despre analiști -, ar fi vorba să lăsați acolo acel obiect fără sens pe care l-am specificat din micuțul a. Asta este, ceea ce se prinde la blocajul simbolicului, imaginarului și realului ca și nod. Prinzându-l just puteți răspunde la ceea ce e funcția voastră: să-l oferiți ca și cauză, cauză a dorinței sale analizandului vostru. Asta e vorba de obținut. Dar dacă vă prindeți piciorul acolo, nu este teribil deloc. Important, e ca asta să se întâmple pe cheltuiala voastră.
Pentru a spune lucrurile, după această repudiere a lui „eu sunt", m-aș amuza să vă spun că acel nod, trebuie să-l fi. Atunci dacă adaug în plus ceea ce voi știți după ceea ce am articulat vreme de un an despre cele patru discursuri sub titlul „ Inversul psihanalizei", nu rămâne de acolo nimic mai puțin decât să-l fi, nu trebuie decât să-l faceți de acolo seamănul. Nu vă imaginați că am avut de acolo, eu, idea. Am scris obiect micuț a. E complet diferit. Asta seamănă a logică, adică asta îl face operant în real cu titlul de obiect despre care tocmai nu există idee, ceea ce, trebuie bine spus, era o gaură până în prezent în orice teorie, oricare ar fi, obiectul despre nu există idee. E ceea ce justifică rezervele mele, cele pe care le-am făcut adineauri la locul presocratismului lui Platon. Nu e că nu ar fi avut sentimentul. Seamănul, se scaldă acolo fără să știe. Asta îl obsedează, chiar dacă nu o știe. Asta nu vrea să spună nimic decât un lucru,

că o simte, dar că nu știe de ce e așa. De unde acest insuport, acest insuportabil pe care îl propagă.
Nu există un singur discurs în care seamănul să nu conducă jocul. Nu vedem de ce ultimul venit, discursul analitic, ar scăpa acolo. Nu e totuși un motiv pentru ca în acel discurs, sub pretextul că e ultimul venit, să vă simțiți atât jenați încât să faceți, după uzajul din care se jenează colegii voștri din Internațională, un seamăn mai seamăn decât natura, afișat; vă amintiți totuși că seamănul a ceea ce vorbește ca specie, e întotdeauna acolo în orice specie de discurs care îl ocupă; e totuși o a doua natură. Așadar, fiți mai destinși, mai naturali, când primiți pe cineva care vine să vă ceară o analiză. Nu vă simțiți atât de obligați să vă împingeți din gât. Chiar ca și bufoni, sunteți justificați să fiți. Nu aveți decât să priviți „Televiziunea" mea. Sunt un clovn. Luați exemplu acolo deasupra, și nu mă imitați! Seriosul care mă animă, este seria pe care o constituiți. Nu puteți totodată să fiți de acolo și s-o fiți.
Simbolicul, imaginarul și realul, este enunțatul a ceea ce operează efectiv în vorbirea voastră când vă situați din discursul analitic, când analist o sunteți. Nu apar, acei termeni, cu adevărat, decât pentru și prin acel discurs. Nu am avut de pus acolo intenție, nu am avut decât de urmat, și eu. Asta nu vrea să spună că nu clarifică celelalte discursuri, dar nici nu le invalidează. Discursul maestrului, de exemplu, scopul lui, e ca lucrurile să meargă în pasul întregii lumi. Bine, asta nu e deloc la fel ca realul, pentru că realul e tocmai ceea ce nu merge, ceea ce se pune de-a curmezișul în acel transportor, chiar mai mult, ceea ce nu încetează să se repete pentru a împiedica acest mers. Am spus-o la început: ceea ce revine mereu la același loc. Accentul e de pus pe „revine". E locul cel ce se descoperă, locul seamănului. E dificil să-l institui din doar imaginarul așa cum la început noțiunea de loc pare s-o implice. Din fericire avem topologia matematică pentru a lua acolo un sprijin și ceea ce încerc să fac.
Dintr-un al doilea timp să-l definești, acel real, e din imposibilul unei modalități logice cum am încercat să-l punctez. Presupuneți în fapt că nu ar fi nimic imposibil în real. Savanții ar face o mutră nostimă, și noi de asemenea! Cine are ceva de fluierat? Dar cât drum a trebuit parcurs ca să ne dăm seama de asta. Vreme de secole, am crezut totul posibil. În sfârșit nu știu, există poate unii dintre voi care au citit Leibniz. Nu se scotea decât prin „composibil". Dumnezeu făcuse din „cel mai binele" său, trebuia ca lucrurile să fie posibile împreună. În sfârșit, ceea ce e din combinat și chiar din combină în spatele a toate acestea, nu e imaginabil. Poate analiza ne va introduce să considerăm lumea ca ceea ce este: imaginară. Asta nu se poate face decât reducând funcția

zisă a reprezentării, punând-o acolo unde e, adică în corp. Asta, e mult timp de când ne îndoim de asta. Tocmai în asta constă idealismul filosofic. Doar că, idealismul filosofic a ajuns la asta, dar atât timp cît nu exista știință, asta nu putea decât s-o bucleze, nu fără un mic punct ca asta: resemnându-se. Ei așteptau semnele, semnele lui dincolo, lui □□□□□□□ (numene) așa numeau asta. De aceea au existat chiar câțiva episcopi în afacere, episcopul Berkeley în special, care din timpul său era imbatabil, și asta aranja foarte bine.
Realul nu e lumea. Nu e nici o speranță de a atinge realul prin reprezentare. Nu mă voi pune aici să argumentez din teoria cuantelor nici din a undei sau corpusculului. A fi de dorit mai bine ca totuși să fiți la parfum, chiar dacă asta nu vă interesează. Dar să vă puneți acolo, la parfum, faceți-o voi înșivă, e suficient să deschideți câteva mici cărticele de știință.
Realul, din aceeași lovitură, nu e un universal, ceea ce vrea să spună că nu e tot decât în sensul strict că fiecare din elementele sale e identic lui însuși, dar neputându-se spune □□□□□□ (panteo), toți. Nu există „toate elementele”, nu există decât grupuri de determinat în fiecare caz. Nu e osteneala de a adăuga: e tot! Asta nu are sensul decât de a puncta acel nu contează ce, acel semnificant – literă care e ceea ce scriu S indice 1 – acel semnificant care nu se scrie decât din a-l face fără nici un efect de sens. Omologul dacă îndrăznesc să spun, al obiectului micuț a. În sfârșit, când mă gândesc că m-am amuzat un moment să fac un joc între acel S1 pe care îl împinsesem până la demnitatea de semnificant Unu, că m-am jucat cu acel Unu și micuțul a înnodându-le prin numărul de aur, asta face milioane! Asta face milioane, vreau să spun că asta prinde portanță din a o scrie. În fapt, era pentru a ilustra vanitatea oricărui coit cu lumea, adică ceea ce am numit până aici cunoașterea. Căci nu există nimic mai mult în lume decât un obiect micuț a, excrement de muscă sau privire, voce sau tetină care refondează subiectul și îl grimează în acel deșeu care el, corpului, ek-sistă. Pentru a face de acolo seamăn, trebuie să fi dotat. E în mod special dificil… e mai dificil pentru o femeie decât pentru un bărbat, contrar a ceea ce se spune. Că femeia ar fi obiectul micuț a al bărbatului în ocazie, asta nu vrea să spună deloc că ea, ea are plăcere s-o fie. Dar în sfârșit asta se întâmplă. Se întâmplă ca ea să-i semene în mod natural. Nu există nimic mai asemănător… în sfârșit care să semene mai mult cu un excrement de muscă decât Anna Freud! Asta trebuie să-i servească!
Să fim serioși. Revenim să facem ceea ce încerc. Trebuie să susținem această a Treia din realul pe care-l comportă, și de aceea vă pun întrebarea despre care văd că persoanele care au vorbit cu mine, înainte de mine, se îndoiesc puțin,

nu doar se îndoiesc ci chiar au spus-o – că ar fi spus-o semn că se îndoiesc – este psihanaliza un simptom?
Voi știți că atunci când eu pun întrebările, este pentru că am răspunsul. Dar în sfârșit asta ar fi totuși de dorit mai bine să fie răspunsul bun. Numesc simptom ceea ce vine din real. Asta vrea să spună că asta se prezintă ca un mic pește al cărui bec vorace nu se închide decât punându-și sens sub dinte. Atunci din două una: sau asta îl face să prolifereze – „Crește-ți și înmulțiți-vă!" a spus Domnul, ceea ce e totuși ceva puțin tare, care ar trebui ne facă să tresărim, această folosire a termenului multiplicare: el, Domnul, totuși știe ceea ce este că o multiplicare, nu e acea abundență a puietului – sau dacă nu atunci, clachează de acolo.
Ceea ce ar fi dorit cel mai bine, ceea ce ar trebui să ne forțăm, e ca realul simptomului să clacheze de acolo, și acolo e întrebarea: cum să faci?

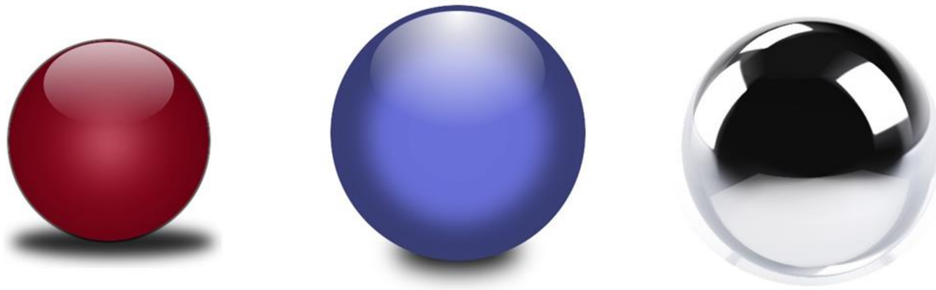

1974. IMPROVIZAȚIE: DORINȚA DE MOARTE, VIS, TREZIRE

Catherine Millot întreabă, în 1974, în rezumat:
Dorința de moarte poate fi situată de partea dorinței de a dormi sau dorinței de a te trezi? Jaques Lacan păstrează tăcerea mai mult de o jumătate de oră, apoi răspunde:
„Dorința de a dormi corespunde la o acțiune fiziologică inhibitoare, visul e o inhibiție activă...
E punctul unde putem concepe că se leagă simbolicul...
Limbajul se leagă de corp prin paradoxul biologic care constituie o instanță care împiedică întreruperea somnului...
Grație simbolicului, trezirea totală e moartea – pentru corp... Somnul profund face posibil să dureze corpul...
Pentru Freud pulsiunea de moarte comportă că trezirea corpului este distrugerea sa, căci în sens opus principiului plăcerii, el consideră trezirea dintr-un dincolo, iar acest dincolo este o opoziție...
Viața, cât despre ea, e mult dincolo de orice trezire...
Viața nu e înțeleasă, nu e concepută, corpul nu prinde, nu închide nimic din ea, o poartă pur și simplu...
Pentru Freud viața aspiră la moarte... viața, în măsura în care e încarnată, în măsura în care e în corp, aspiră la o totală și deplină conștiință... putem spune că acolo se arată că chiar și în trezirea absolută, există încă o parte de vis care e tocmai vis de trezire...
Nu te trezești niciodată... dorințele întrețin visele... moartea e un vis, între alte vise care perpetuează viața, visul de a călători în mitic... moartea e de partea trezirii... viața e ceva complet imposibil care poate visa trezirea absolută...

De exemplu, în religia nirvanică, viața visează să scape ei însăși... totuși viața rămâne reală, iar acest retur e mitic... este mitic, face parte dintre aceste vise care se leagă doar de limbaj...
Dacă nu ar fi limbaj, nu te-ai pune să te visezi mort ca posibilitate... această posibilitate e cu atât mai contradictorie cu cât în chiar aceste aspirații, nu doar mitice, ci și mistice, gândești că reîntâlnești realul absolut care nu e modelat decât printr-un calcul...
Visezi să te contopești cu ceea ce extrapolezi în numele faptului că locuiești limbajul... ori, locuind limbajul, te conformezi unui formalism - de ordinul calculului, întocmai - și îți imaginezi că din real există o știință absolută...
În cele din urmă, în nirvana, să te scalzi în această știință absolută, de care nu există nici o urmă, e ceea ce aspiri... crezi că vei fi contopit acea știință presupusă a susține lumea, care lume nu e decât un vis al fiecărui corp...
Că e legat de moarte, doar limbajul, în cele din urmă, aduce mărturie... să fie asta ceea ce e refulat? Dificil de afirmat... se poate gândi că întreg limbajul nu e făcut decât pentru a nu gândi moartea, care, în fapt, e lucrul cel mai puțin posibil de gândit... tocmai de aceea, concepând-o ca trezire, spun ceva ce e implicat de micul meu nod SIR...
Aș fi mai degrabă înclinat să gândesc că sexul și moartea sunt solidare, cum e dovedit de ceea ce știm despre faptul că doar corpurile ce se reproduc sexual sunt supuse morții... dar mai ales prin refularea non-raportului sexual limbajul neagă moartea...
Trezirea totală care ar consta în înțelegerea sexului – ceea ce e exclus – poate lua, între alte forme, cea a consecinței sexului, adică moartea...
Freud a greșit concepând că viața poate aspira să se reîntoarcă la inerția particulelor, imaginate ca și materiale...
Viața în corp nu subzistă decât din principiul plăcerii... dar principiul plăcerii la ființele care vorbesc e supus inconștientului, adică limbajului...
În cele din urmă, limbajul rămâne ambiguu... suplinește absența raportului sexual și așa maschează moartea, deși e capabil s-o exprime ca un fel de dorință profundă...
Totuși rămâne faptul că nu avem dovezi la animal, în analoagele limbajului, despre o conștiență a morții...
Nu gândesc că ar fi mai multă la om, datorită limbajului, faptul că limbajul vorbește despre moarte, nu dovedește că ar fi acolo vreo cunoaștere...
Este limita foarte amânată la care el nu accede decât prin realul sexului... moartea, e o trezire care participă încă la vis pentru atât cât visul e legat de

limbaj... că anumite dorințe sunt dintre cele ce trezesc, indică faptul că sunt de pus în raport cu sexul mai mult decât cu moartea...
Visele, la ființa care vorbește, privesc acest ab-sens, acest non-sens al realului constituit de non-raportul sexual, care stimulează și mai mult dorința, tocmai, spre a cunoaște acest non- raport...
Dacă dorința e de ordinul lipsei, fără să poți spune că i-ar fi cauza, limbajul e cel la nivelul căruia se risipesc tentativele pentru a stabili acest raport, propria sa risipire semn că acest raport, nu va ajunge nicicând acolo...
Limbajul poate fi conceput ca ceea ce proliferează la nivelul acestui non-raport, fără să poată spună că acest raport există în afara limbajului...”

S.22 – RSI

L.1 - 19 noiembrie 1974

Nu există microfon... nu știu dacă mă înțelegeți...
Această pasă pe care încerc s-o introduc în școală, vă stimulez să o faceți efectivă, e vorba ca fiecare să aducă piatra sa la discursul analitic, mărturisind despre cum se intră, e straniu, există analiști formați, iar când le cer ajutorul, îl refuză în modul cel mai categoric...

21 noiembrie 1974. NU EXISTĂ CRIZĂ A PSIHANALIZEI - interviu

Acest text puțin cunoscut, rămâne de o remarcabilă actualitate. Interviul a avut loc după Congresul din Roma al Școlii Freudiene din Paris. El este concomitent conferinței din Roma, zisă A Treia.
În acest interviu Jacques Lacan, ca un adevărat profet, alertează cu privier la pericolele reîntoarcerii religiei și scientismului...
Pentru el, psihanaliza este singura apărare conceptibilă contra angoaselor contemporane, iată argumente de o surprinzătoare relevanță pentru zilele noastre...
Ca prin magie, Lacan, în totalitatea sa, retrăiește în acest interviu, de o incredibilă prospețime...
Din Jacques Lacan, regăsim cu bucurie adevărata sinceritate, bunul simț, luciditatea și precizia - departe de „psihanaliza de confort" întronată de unii elevi ai lui Freud, ritualizând tehnica curei și readaptând cu gentilețe pacientul la mediul său social... „Asta este tocmai negarea lui Freud" - ne spune Lacan.
Care erau temerile sale, în acele timpuri?
Cu un talent profetic, Lacan se temea deja din 1974 de reîntoarcerea religiei pe de-o parte, și de triumful științei, pe de alta...
Sexul în evidență pretutindeni? Nu chiar. Mai degrabă, o mimată liberalizare, fără importanță...
Dar manipulările științei, ei bine, atunci...

Emilio Granzotto:

Se vorbește tot mai des despre criza psihanalizei. Sigmund Freud, se spune, este depășit, societatea modernă a descoperit că opera sa nu ar ști să fie suficientă pentru a înțelege omul, nici pentru a interpreta profund raportul său cu lumea...

Jacques Lacan:
Sunt povești.
În primul rând, criza. Ea nu există, nu poate exista. Psihanaliza nu și-a găsit într-adevăr propriile limite, nu încă. Există încă atâtea de descoperit în practică și în cunoaștere. În psihanaliză nu există soluție imediată, ci doar lunga și răbdătoarea căutare de cauze.
În al doilea rând, Freud.
Cum să-l judeci depășit când nici nu l-am înțeles în întregime? Ceea ce este sigur, este că ne-a făcut să cunoaștem lucruri într-adevăr noi, pe care nici măcar nu le-am fi imaginat înaintea lui.
De la problemele inconștientului la importanța sexualității, de la accesul la simbolic la aservirea față de legile limbajului...
Doctrina sa a pus în chestiune adevărul, este o afacere ce privește pe toți și pe fiecare în mod personal. Este cu totul altceva decât o criză. O repet: noi suntem departe de Freud. Numele său a și servit să acopere multe lucruri, au existat deviații, epigonii nu au urmat întotdeauna fidel modelul, s-au creat confuzii...
După moartea sa în 1939, unii dintre elevii săi au și pretins să exercite altfel psihanaliza reducând învățarea sa la vreo formulă banală: tehnica drept ritual, practica restrânsă la tratarea comportamentului, și ca mijloc de readaptare a individului la mediul său social. Este negarea lui Freud, o psihanaliză de confort, de salon.
O prevăzuse el însuși. Există trei profesiuni insustenabile, spunea el: a guverna, a educa, a exercita psihanaliza...
În zilele noastre, puțin contează cine ia responsabilitatea de a guverna, și toată lumea se pretinde educator. În ce privește psihanaliștii, mulțumesc lui Dumnezeu, ei prosperă ca și magicienii și vindecătorii. Să propui oamenilor să-i ajuți înseamnă succes asigurat, iar clientela se îngrămădește la ușă.
Psihanaliza este altceva.
Ce exact?
Eu o definesc ca simptom - revelator al răului civilizației în care trăim. Cu siguranță, nu este o filozofie. Detest filosofia, deja de atâta timp nu mai spune nimic interesant. Psihanaliza nu este nici o credință, și nu îmi place s-o

numesc o știință. Să spunem că este o practică, și că se ocupă de ceea ce nu merge. Teribil de dificil pentru că ea pretinde să introducă în viața de toate zilele imposibilul, imaginarul. Ea a obținut ceva rezultate până azi, dar ea nu are încă reguli, și ea se pretează la tot felul de echivocuri. Nu trebuie uitat că este vorba despre ceva total nou, fie cu privire la medicină, fie cu privire la psihologie și anexele ei. Ea este și foarte tânără. Freud a murit de abia 35 de ani. Prima sa carte, Interpretarea viselor, a fost publicată în 1900, cu foarte puțin succes. S-au vândut, cred, 300 de exemplare în câțiva ani. El avea puțini elevi, ce erau luați drept nebuni, și nici măcar de acord cu privire la modul de a pune în practică și a interpreta ceea ce învățaseră.

Ce nu merge, azi, la om?

Este această mare delăsare, viața ca și consecință a cursei progresului. Prin psihanaliză, oamenii se așteaptă să descopere până unde se poate merge trăgând această delăsare.

Ce împinge oamenii să se facă analizați?

Frica. Când i se întâmplă lucruri, chiar voite de el, lucruri pe care nu le înțelege, omul se teme. El suferă din a nu înțelege, și puțin câte puțin el cade într-o stare de panică. Este nevroza. În nevroza isterică, corpul devine bolnav de frica de a fi bolnav, și fără s-o fie în realitate. În nevroza obsesională, frica pune în cap lucruri bizare, gânduri pe care nu le poți controla, fobii în care formele și obiectele dobândesc semnificații diverse și care produc teamă.

De exemplu?

I se întâmplă nevrozatului să se simtă constrâns de o nevoie înfricoșătoare să meargă de zeci de ori să verifice dacă un robinet este cu adevărat închis, sau dacă un lucru este cu adevărat la locul lui, știind totuși cu certitudine că robinetul este cum trebuie să fie și că lucrul este la locul în care trebuie să fie. Nu există pilule care vindecă asta. Trebuie descoperit de ce se întâmplă asta, și știut ce înseamnă asta.

Și cura?

Nevrozatul este un bolnav care se vindecă cu vorbirea, și mai înainte de toate cu a sa. El trebuie să vorbească, să povestească, să se explice el însuși. Freud definește psihanaliza ca asumarea din partea subiectului a propriei sale istorii, în măsura în care ea este constituită prin vorbirea adresată unui altuia. Psihanaliza este împărăția vorbirii. Nu există alt remediu. Freud explica faptul că inconștientul nu e într-atât profund cât inaccesibil aprofundării conștiente. Iar el spunea că în acest inconștient, cel care vorbește este un subiect în subiect, transcendând subiectul. Vorbirea este marea forță a psihanalizei.

Vorbirea cui? A bolnavului sau a psihanalistului.

În psihanaliză termenii „bolnav”, „medic”, „remediu” nu sunt mai corecți decât formulele la pasiv pe care le adoptăm de obicei. Se spune: „să te faci psihanalizat”. Este o prostie. Cel care face adevărata muncă în analiză, este cel care vorbește, subiectul analizant. Chiar dacă el o face într-un mod sugerat de analist care-i indică cum să procedeze, și cu ajutorul intervențiilor sale. Îi este furnizată și o interpretare.
La prima vedere, ea pare să dea un sens la ceea ce spune analizantul. În realitate, interpretarea este mai subtilă, tinzând să șteargă sensul lucrurilor de care suferă subiectul. Scopul să-i areți prin propria sa poveste că simptomul, boala s-o spunem, nu are nici un raport cu nimic, că ea este privată orice sens, oricare ar fi. Chiar dacă în aparență ea este reală, ea nu există.
Căile prin care procedă acest act al vorbirii cer multă practică și o infinită răbdare. Răbdarea și măsura sunt instrumentele psihanalizei. Tehnica consistă în a ști să măsori ajutorul pe care-l dai subiectului analizant. În consecință, psihanaliza este dificilă.
Când se vorbește despre Jacques Lacan se asociază inevitabil acest nume unei formule, „reîntoarcere la Freud”. Ce înseamnă aceasta?
Exact ceea ce spune. Psihanaliza, este Freud. Dacă vrei să faci psihanaliză, trebuie să revii la Freud, la termenii lui și la definițiile sale, citite și interpretate în sensul literal. Eu am fondat la Paris o Școală freudiană tocmai în acest scop. Sunt deja mai mult de 20 de ani de când am expus punctul meu de vedere: să te reîntorci la Freud înseamnă pur și simplu să degajezi terenul de deviațiile și echivocurile fenomenologiei existențiale de exemplu, precum și de formalismul instituțional al societăților psihanalitice, reluând lectura învățăturii lui Freud după principiile definite și enumerate pornind de la munca sa. Să recitești Freud vrea să spună doar să recitești Freud. Cine n-o face, în psihanaliză, utilizează o formulă abuzivă.
Dar Freud este dificil. Iar Lacan, se spune, îl face incomprehensibil la pătrat. Lui Lacan i se reproșează că vorbește și mai ales că scrie într-un astfel de mod încât doar foarte puțini dintre adepți să poată spera să înțeleagă.
Știu, sunt luat drept un obscur care-și ascunde gândirea în perdele de fum. Mă întreb de ce. Apropo de analiză, o repet cu Freud că este „jocul inter-subiectiv prin care adevărul intră în real”. Nu este clar? Dar psihanaliza nu este o chestiune pentru copii.
Cărțile mele sunt definite drept incomprehensibile. Dar de ce? Eu nu le-am scris pentru toată lumea, pentru ca ele să fie înțelese de toți. Din contră, nu m-am preocupat niciodată în nici cea mai mică măsură să complac vreunui

cititor, oricare ar fi. Aveam lucruri de spus și le-am spus. Îmi este suficient să am un public care citește. Dacă nu înțelege, răbdare. În ce privește numărul cititorilor, am mai mult noroc decât Freud. Cărțile mele sunt chiar prea citite, sunt uimit.

Sunt de asemenea convins că în 10 ani maxim, cel care mă va citi mă va găsi cât se poate de transparent, ca un frumos pahar de bere. Poate se va spune atunci: „Acest Lacan, ce banalitate!”

Care sunt caracteristicile lacanismului?

Este puțin prea devreme pentru a o spune, în momentul în care lacanismul nu există încă. Îi simțim abia parfumul, ca un presentiment.

Lacan, în orice caz, este un domn care practică deja de cel puțin 40 de ani psihanaliza, și care după atâția ani o studiază. Eu cred în structuralism ți în știința limbajului. Am scris în cartea mea că „acel ceva la care ne aduce descoperirea lui Freud este enormitatea ordinului în care am intrat, căruia îi suntem, dacă mă pot exprima astfel, născuți a doua oară, ieșind sin starea numită pe bună dreptate infans, fără vorbire”.

Ordinul simbolic pe care Freud și-a fondat descoperirea sa este constituit de limbaj ca moment al discursului universal concret. Este lumea vorbirii cea care creează lumea lucrurilor, inițial confuze în tot ceea ce este în devenire. Nu există decât vorbirea pentru a da un sens împlinit esenței lucrurilor. Fără vorbire, nimic nu ar exista. Ce ar fi plăcerea fără intermediarul vorbirii?

Ideea mea este că Freud, enunțând în primele sale opere – Interpretarea viselor, Dincolo de principiul plăcerii, Totem și Tabu – legile inconștientului, a formulat, ca precursor, teoriile cu care câțiva ani mai târziu Ferdinand de Saussure va fi deschis calea lingvisticii moderne.

Și gândirea pură?

Ea este supusă ca și tot restul legilor limbajului. Nu există decât vorbirea care s-o poată genera și să-i dea consistență. Fără limbaj umanitatea n-ar face nici un pas înainte în cercetările gândirii. Este cazul psihanalizei. Oricare ar fi funcția pe care i-o atribuim, agent de vindecare, de formare, sau de sondare, nu există decât un singur mediu de care ne servim: vorbirea pacientului. Și orice vorbire merită răspuns.

Analiza ca și dialog, așadar. Există oameni care o interpretează mai degrabă ca o urmașă a confesiunii.

Dar ce confesiune? Psihanalistului îi confesezi un frumos neant. Te lași să purtat să-i vorbești, pur și simplu, tot ceea ce-ți trece prin cap. Vorbe, tocmai. Descoperirea psihanalizei, este omul ca animal vorbitor. Îi aparține psihanalistului să ordoneze vorbele pe care le aude și să le dea un sens, o

semnificație. Pentru a face o bună analiză, trebuie acordul, concordia, între analizant și analist.
Prin intermediul discursului unuia, altul caută să-și facă o idee cu privire la ceea despre ce este vorba, și să găsească dincolo de simptomul aparent, nodul dificil al adevărului. Cealaltă funcție a analistului este să explice sensul cuvintelor pentru a face pacientul să înțeleagă ceea ce se poate aștepta din analiză.
Este un raport de extremă încredere.
Mai degrabă un schimb, în care ceea ce este important este că unul vorbește și altul ascultă. De asemenea și tăcerea. Analistul nu pune întrebări și nu are idei. El nu dă decât răspunsurile pe care vrea prea bine să le dea chestiunilor pe care le suscită dorința sa. Dar la urma urmelor, analizantul merge întotdeauna acolo unde analistul îl poartă.
Tocmai ați vorbit despre cură. Există posibilitatea de vindecare? Se iese din nevroză?
Psihanaliza reușește atunci când mătură terenul, scoate din simptom, scoate din real. Adică atunci când ajunge la adevăr.
Puteți enunța același concept într-un mod mai puțin lacanian?
Numesc simptom tot ceea ce vine din real. Iar realul, tot ceea ce nu merge, ce nu funcționează, ce se opune vieții omului și confruntării personalității sale. Realul revine întotdeauna la același loc. Îl veți regăsi mereu acolo, cu aceiași semeni (semblants) ai săi. Oamenii de știință găsesc frumos să spună că nimic nu este imposibil în real. Trebuie un sacru tupeu pentru a afirma lucruri de acest gen, sau mai degrabă, așa cum o bănuiesc, o totală ignoranță cu privire la ceea ce faci și spui.
Realul și imposibilul sunt antitetice, ele nu pot merge împreună. Analiza împinge subiectul spre imposibil, ea îi sugerează să considere lumea așa cum este ea cu adevărat, adică imaginară, fără semnificație. În timp ce realul, ca o pasăre vorace, nu face altceva decât să se hrănească din lucrurile cu sens, din acțiunile care au un sens.
Auzim repetându-se că trebuie să dai un sens la asta sau aia, la propriile gânduri, la propriile aspirații, dorințelor, sexului, vieții. Dar despre viață noi nu știm nimic de nimic. Savanții își dau suflul să ne-o explice.
Teama mea este că din vina lor, realul, acest lucru monstruos care nu există, va sfârși prin a prinde, prin a o lua. Știința se substituie religiei, iar este de altfel mult mai despotică, mai obtuză și obscurantistă. Există un zeu-atom, un zeu-spațiu, etc. Dacă știința câștigă sau religia, psihanaliza este terminată.
În zilele noastre, ce raport există între știință și psihanaliză?

Pentru mine, singura știință adevărată, serioasă, de urmat, este știința-ficțiune (science-fiction). Cealaltă, oficială, care are altarele sale în laboratoare, avansează pe bâjbâite, fără echidistanță. Și ea începe chiar să se teamă de umbra sa.
Se pare că vine pentru savanți momentul angoasei. În laboratoarele lor aseptice, rulați în bluzele lor sigilate, acei bătrâni copii care se joacă cu lucruri necunoscute, fabricând aparate mereu mai complicate și inventând formule mereu mai obscure, încep să se întrebe ce s-ar putea întâmpla mâine, ce anume aceste cercetări mereu noi vor sfârși prin a aduce. În sfârșit! Spun eu. Și dacă ar fi prea târziu? Biologii își pun întrebarea acum, sau fizicienii, chimiștii. Pentru mine, ei sunt nebuni. În timp ce ei sunt deja pe punctul de a schimba fața universului, le vine în minte doar acum să se întrebe dacă prin hazard asta nu ar putea fi periculos. Și dacă totul ar exploda? Dacă bacteriile crescute cu atâta dragoste în albele laboratoare s-ar transforma în inamici mortali? Dacă lumea ar fi măturată de o hoardă din acele bacterii cu toate excrementele care o locuiesc începând cu acei savanți ai laboratoarelor?
Celor trei poziții imposibile ale lui Freud, guvernământ, educație, psihanaliză, aș adăuga o a patra, știința. Cu această mențiune, că savanții nu știu că poziția lor este insustenabilă.
Iată o viziune destul de pesimistă cu privire la ceea ce numim progres.
Nu, este cu totul altceva. Nu sunt pesimist. Nu se va întâmpla nimic. Pentru simplul motiv că omul e un bun de nimic, nici măcar capabil să se distrugă el însuși. Personal, aș găsi minunat un flagel total produs pentru om. Ar fi proba că el a ajuns să facă ceva cu mâinile lui, cu capul său, fără intervenție divină, naturală sau altele.
Toate acele frumoase bacterii supra-alimentate pentru amuzament, răspândite prin lume ca și lăcustele Bibliei, ar însemna triumful omului. Dar asta nu se va întâmpla. Știința traversează fericit criza sa de responsabilitate, totul va reintra în ordinea lucrurilor, cum se spune. Eu am anunțat-o: realul va lua avantaj, ca întotdeauna. Iar noi vom fi, ca întotdeauna răi (foutus).
Alt paradox al lui Jacques Lacan. Vi se reproșează, în afara dificultății limbii și obscurității conceptelor, jocurile de cuvinte, glumele de limbaj, calambururile în franceză, și tocmai, paradoxurile. Cel care vă ascultă sau vă citește are dreptul să se simtă dezorientat.
Nu glumesc de fapt, spun lucruri foarte serioase. Mă servesc doar de vorbire așa cum savanții de care am vorbit se servesc de alambicurile lor și montajele lor electronice. Eu caut să mă refer întotdeauna la experiența psihanalizei.

Spuneți: realul nu există. Dar omul mediu știe că realul este lumea, tot ceea ce-l înconjoară, ceea ce vede cu ochiul liber, ceea ce atinge.
Să ne debarasăm și de acest om mediu care, înainte de toate, nu există. Nu este decât o ficțiune statistică. Există indivizi, este totul. Când aud vorbindu-se despre omul de pe stradă, despre anchete doxa, despre fenomene de masă și lucruri de acest gen, mă gândesc la toți pacienții pe care i-am văzut trecând pe divan în 40 de ani de ascultare. Nici unul, în nici o măsură, nu este asemănător altuia, nici unul nu are aceleași fobii, aceleași angoase, aceeași manieră de a povesti, aceeași frică de a nu înțelege. Omul mediu, cine este? Eu, dumneavoastră, paznicul meu, președintele Republicii?
Vorbeam despre real, despre lumea pe care o vedem toți.
Tocmai. Diferența intră în real, adică ceea ce nu merge și simbolicul, imaginarul, adică adevărul, faptul că realul, este lumea. Pentru a constata că lumea nu există, că nu există din ea acolo, este suficient să te gândești la toate banalitățile pe care o infinitate de imbecili le cred a fi lumea. Și eu invit prietenii mei de la Panorama, înainte de a mă acuza de paradox, să reflecteze bine asupra a ceea ce tocmai au citit.
S-ar spune că sunteți mereu mai pesimist.
Nu este adevărat. Nu mă încadrez nici printre alarmiști, nici printre angoasați. Nefericire psihanalistului care nu-și va fi depășit stadiul de angoasă. Este adevărat, există în jurul nostru lucruri oripilante și devorante, ca și televiziunea prin care o mare parte dintre noi este în mod regulat fagocitată. Dar asta nu este decât pentru că există oameni care se lasă fagocitați, care-și inventează chiar un interes pentru ceea ce văd.
Iar apoi există alte trucuri monstruoase în alt mod devorante: rachetele care merg pe lună, cercetările în adâncul oceanelor, etc. Toate, lucruri care devoră. Dar nu există nimic aici din care să faci o dramă. Sunt sigur că atunci când vom avea destul din rachete, din televiziune și din toate blestematele lor cercetări în gol, vom găsi altceva de care să ne ocupăm. Este o reviviscență a religiei, nu-i așa? Și alt mai bun monstru devorant decât religia? Este o sărbătoare continuă, din care să te distrezi secole așa cum aceasta a fost deja demonstrat,
Răspunsul meu la toate acestea, este că omul a știut întotdeauna să se adapteze la rău. Singurul real care se poate concepe, la care noi avem acces este chiar acesta, va trebui prea bine să ne facem despre el o rațiune: să dăm un sens lucrurilor, cum se spune. Altfel, omul n-ar avea angoasă, Freud n-ar fi devenit celebru, iar eu aș fi un profesor de liceu.

Angoasele sunt ele întotdeauna de această natură sau există angoase legate de anumite condiții sociale, de anumite epoci istorice, de anumite latitudini?

Angoasa savantului căruia îi este teamă de descoperirile sale poate părea recentă. Dar ce știm noi despre ceea ce s-a întâmplat în alte timpuri? Drame ale altor cercetători? Angoasa muncitorului sclav lanțului de montaj ca și unei vâsle de galeră, este angoasa de azi. Sau, mai simplu, ea este legată definițiilor și cuvintelor de azi.

Dar ce este angoasa pentru psihanaliză?

Ceva ce se situează în afara corpului nostru, o frică, dar de nimic, de care corpul, mintea inclusă, s-o poată motiva. Frica de frică în sumă. Multe dintre acele frici, multe dintre acele angoase, la nivelul unde noi le percepem au de-a face cu sexul. Freud spunea că sexualitatea, pentru animalul vorbitor care se numește om, este fără remediu și fără speranță. Una dintre sarcinile analistului este să găsească în vorbirea pacientului raportul între angoasă și sex, acest mare necunoscut.

Acum când se distribuie sexul la toate colțurile, sex la cinema, sex la teatru, la televiziune, în ziare, în cântece, pe plaje, se aude spunându-se că oamenii sunt mai puțini angoasați de problemele legate la sfera sexuală. Tabuurile au căzut, se spune, sexul nu mai produce teamă.

Sexomania invadantă nu este decât un fenomen publicitar. Psihanaliza este un lucru serios care privește, o repet, o relație strict personală între doi indivizi: subiectul și analistul. Nu există psihanaliză colectivă așa cum nu există angoase sau nevroze de masă.

Că sexul ar fi pus la ordinea zilei și expus la colțurile străzilor, tratat ca vreun detergent în caruselurile televizate, nu comportă nici o promisiune a vreunui beneficiu. Nu spun că ar fi rău. Nu este suficient cu siguranță pentru a trata angoasele și problemele particulare. El face parte din lume, din această mimată liberalizare care ne este furnizată, ca un bine acordat de sus, de către așa-zisă societate permisivă. Dar nu servește la nivelul psihanalizei.

CONFERINȚĂ, 30 noiembrie 1974

pronunțată la Centrul Universitar Mediteranean (CUM) din Nice,.

Jacques Lacan:

„FENOMENUL LACANIAN”

„Este evident o slăbiciune să fi acceptat acest titlu.

INIȚIERE

După ședința de primire a prietenului meu Claude Levi-Strauss la Academia Franceză, mi s-a părut că acesta ridica Academia Franceză până la inițiere, adică reducea inițierea la nimic.

Natural, asta mă preocupa. I-am pus, puțin după, toate întrebările care trebuiau, grație cărora mi-am dat seama că, efectiv, el reducea inițierea la ceea

ce comportă accederea la Academia Franceză, ceea ce m-a afectat încă și mai mult, absolut deloc pentru că țin la inițiere.
Nu doar că nu țin, dar gândesc, pentru a spune totul, că inițierea este întotdeauna un truc destul de penibil.

NATURĂ

Vorbeam chiar înainte cu Poirier și câteva persoane pe care el a binevoit să le reunească, despre natură. Este evident că inițierea participă dintr-o credință în natură.
Voi încerca să vă fac să simțiți, în timpul acestui lucru așa care se numește o conferință, până la ce punct nu cred în natură.
Aceasta este de altfel frapant - într-o cultură, în ceea ce numim așa în numele naturii - natura care ar fi -, există diferite concepții ale naturii.
Nu cred prea mult în inițiere, totuși regretând puțin ca toată lumea, în sfârșit ca toți debilii, ceea ce m-aș simți în natură...
Din nefericire, dat fiind că sunt analist, îmi este total imposibil să cred în ea...

GUNOI

Analistul - cel puțin am încercat să fac să existe analiști de acest calibru - este cineva care realizează - cel mai rău este că trebuie s-o realizeze el însuși - că tot ceea despre ce este vorba în efectul oricărei culturi, în adâncul adâncului vârtejului, vreau să spun ceea ce face cauză - ei bine, este un gunoi.
Nu toată lumea își dă seama, dar singurul care are dreptul să se autorizeze să fie cu adevărat un analist este cel care și-a dat seama.
Să fie un gunoi este ceea ce aspiră fără s-o știe oricine este o ființă vorbitoare.
Nu folosesc acest termen decât pentru că nu știu cui mă adresez, sunteți prea numeroși.
Oricine este o ființă vorbitoare este prins în acest vârtej care este adevărata cauză a dorinței sale - dorință despre care ați aflat poate că este esența omului.
Un anume Spinoza și-a dat seama, mult înainte să existe psihanaliza. Mulțumită lui Dumnezeu, el aruncă un voal peste ceea ce este despre autentica cauză a dorinței.

SFIDARE

Bine. Iată-ne intrați în fenomenul lacanian. Este un titlu pe care l-am acceptat. Poirier m-a telefonat, nu mă gândisem la un titlu pentru că aveam alte lucruri de făcut, mi l-a spus pe acesta, eu l-am acceptat. Nu văd de ce nu aș accepta ceva ca o sfidare.

Tot așa am acceptat să răspund la o anumită „Televiziune”. Par să arunc adevăruri reciclate atunci când toată lumea gândește că ființa vorbitoare este un gunoi, iar dovada, este că, în numele faptului că eram întrebat pentru televiziune, mi s-au pus întrebările cele mai stupide, la care am încercat să răspund în același mod, așa cum răspunzi la o sfidare.

EFECTE

Totuși nu voi face din prezenta sfidare o capcană, și vă voi explica faptul că eu nu am nimic de-a face cu vreun fenomen, căci aceasta m-ar angaja deja în diversele sensuri ale cuvântului fenomen. Este totuși evident că nu despre fenomenul Lacan este vorba.

Dacă am acceptat această sfidare, este pentru că admit faptul că există efecte lacaniene.

Din ce ordin sunt ele? Evident, din cel pe care eu îl vreau.

NUMEN

Acesta nu are nimic de-a face cu fenomenul în sensul, să spunem, cel mai serios care-i este dat acestui termen. Pentru că există aici, o presupun, câteva persoane care să se îndoiască de aceasta, este cel pe care-l opun numenului. Sunt povești de filosofie, despre aceste lucruri care trenează în învățământ.

Am fost avertizat că voi auzi vorbind pe nu știu cine, ceea ce mă ușurează – îmi dau cuvântul că nu bănuiesc cine este -, cineva care face oficiu de Sibilă în CUM. Ei bine, numenul, așa cum a fost înțeles în timpuri foarte vechi – fapt în care Sibila din CUM nu e prea rău plasată de altfel - , este ceva în care se schițează un fel de presentiment a ceea ce numesc în ce mă privește, mai simplu, realul.

Este de altfel tocmai astfel că acesta se prezintă. Spunem că fenomenul este acela în care lucrurile, așa cum ne exprimăm, ne apar. Ele nu ne apar decât prin slăbiciunea simțurilor noastre, iar noi nu bănuim ceea ce poate acolo din realul lor. Este o viziune modestă, dar despre care este vorba doar să dăm seama.

GADGETURI

Se întâmplă, într-adevăr, că în ciuda acestei așa zise imposibilități de a accede la realul lucrurilor, noi am avut, prin ce incredibilă deschidere, acces la ceva care, din acest real, ne dă ce? În cele din urmă, câteva gadgeturi.

Ele au acest fapt particular de a purta marca ființei care le-a fabricat – nu există nimic care să meargă mai repede la gunoi decât numitele gadgeturi.

Aceste gadgeturi – televiziunea, automobilul, aparatele – fiecare știe unde ajunge asta. Asta ajunge într-o groapă în care sunt dezmembrate. Este absolut comparabil sorții unei ființe umane.

APARAT

Ceea ce vă face să le atribuiți realului, este evident cu totul alt lucru decât asta. Este faptul că nu le construim fără acest enorm aparat științific care, el, nu are nimic de-a face cu numitele gadgeturi și soarta lor.
Aparat științific este ceva ce ar conveni să explicăm – de ce ne găsim noi, de exemplu, în această situație de a substitui numenului teoria cuantelor?
Indeterminarea între undă și corpuscul se întâmplă, la un anumit nivel, să răspundă la fel de bine de fenomene. Așa că chestiunea numenul nu se află simplificată.
Chestiunea numenului lasă absolut în pericol ceea despre ce este vorba în ce privește fenomenul.

ȘTIINȚĂ

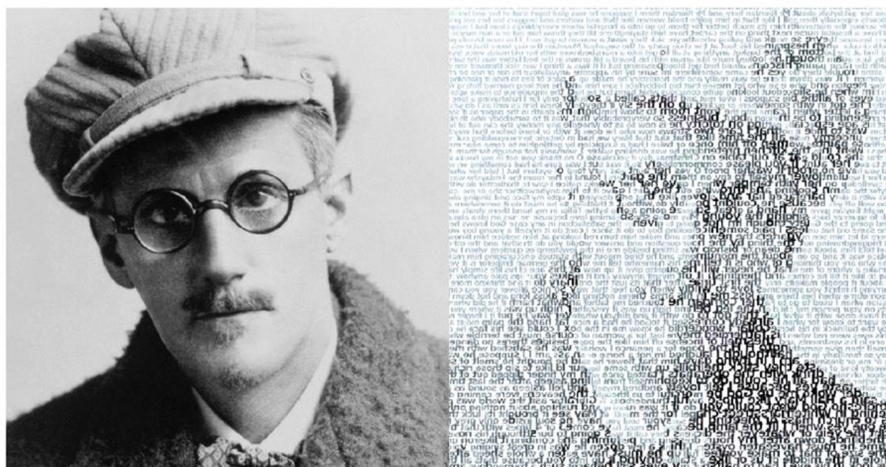
Ceea ce aș vrea, este să fac astfel încât discursul analitic să se țină suficient pentru a fi predat la fel de riguros ca și știința. Ceea ce, totuși, îmi face aceste proiect dificil de realizat, este că, orice ea ar gândi, știința încă nu și-a dat propriul său statut.
Bineînțeles, mi se va spune, este experiența cea care îi face statutul ei. Este totuși bizar și regretabil că experiența nu duce în mod strict la nimic atunci când aparatul matematic n-o susține. Este în mod foarte precis din acest aparat faptul că, în mod databil, pretinsa fecunditate a experienței s-a operat în știință.
Când știința în chestiune, fie că ar fi fiziciană sau biologistă, se pretinde a-și găsi regula sa în experiență, ea omite complet că nu există experiență de bun simț decât după Galilei, pentru a-l numi. A trebuit să fie deschise lucrurile într-un astfel de mod încât să renunțăm să ne servim de intuițiile noastre, adică de ceva ieșit din imaginar, și să ne lipsim de ceva ce merge foarte bine cu aceste intuiții – ar fi vorba încă să știm și de ce -, adică marile cuvinte, cuvintele care fac sens.
Nu există să spui, eu de asemenea – chiar vrând să deschizi ceea ce este analiza, sunt forțat să împrumut din aceste mari cuvinte, cuvinte care fac sens. Ce este, imaginarul, simbolicul, realul, dacă nu ceva ce face sens?

FREUD.....

RSI, nu sunt decât litere, și ca atare, echivalente, dar ce rezultă dacă le spun ca inițiale și dacă le spun ca Real, Simbolic și Imaginar?
Prinde sens, iar propriul sensului e să numești ceva, ceea ce face să apară dit-mansion, casa spusului, locuința spusului, dimensiunea spusului, a acestui lucru vag numite lucruri și care își iau sprijinul doar din Real, unul din cei trei termeni din care am făcut ceva ce aș putea numi emergența sensului.
I-am numit, nu aș spune încă demonstrat, căci nu e mai demonstrabil decât nodul borromean, ci arătat, monstrat. Dacă am ajuns la monstrația acestui nod este căutând demonstrația unui a face, face-le discursului analitic. Vă spuneam că Freud se învârte în jurul Numelui Tatălui, fără să folosească deloc Simbolicul, Imaginarul și Realul, deși asta totuși le implică.
Am spus Numele Tatălui, ei bine, asta este Simbolicul, Imaginarul și Realul, după sensul meu. Acestea sunt Numele Tatălui, primele nume, în măsura în numesc ceva, așa cum indică Biblia cu privire la această extraordinară mașină care e numită acolo Tată. Primul timp al acestei imaginații umane care e Dumnezeu e consacrat să dea un la ceva ce nu e indiferent, adică un nume la fiecare animal. Bineînțeles înainte de Biblie, de scriere, era o tradiție, ea nu e venită din nimic.
E sensibil că o tradiție e întotdeauna ceea ce numesc stupidă, de aceea au și devoțiune, nu e alt mijloc de a te lega la ea decât devoțiunea, asta e mereu atât de îngrozitor... tot ce poți spera de la o tradiție e să fie mai puțin stupidă decât alta, dar cum judeci? Aici intrăm în mai mult și mai puțin, judeci după plusul de juisare ca producție. Plusul de juisare este evident tot ceea ce avem să ne punem sub dinte.
Pentru că e vorba de a juisa credem în ea. Juisarea este la orizontul acestui mai puțin sau mai mult, este un punct ideal, pe care îl numim cum putem, falus, care la ființa vorbitoare are întotdeauna raportul cel mai strâns cu esența comicului. Imediat ce vorbești despre ceva în raport cu falusul este comic, ceea ce nu are nimic a face cu cuvântul de spirit. Falusul e altceva, un comic ca toate comic-urile, un comic trist.
Falusul dă corp imaginarului, în stadiul oglinzii, al unității sesizate, al adunării, al stăpânirii asumate din faptul imaginii, corpul prematur și incoordonat până atunci pare adunat. În a face un corp, în a ști că îl stăpânește, ceea ce nu se întâmplă, fără s-o putem bineînțeles afirma, la animalele care se nasc mature, există acest oie al stadiului oglinzii, ceea ce numesc jubilație.
Falusul e deci Realul, mai ales în măsura în care îl omitem. Vă vorbeam despre consonanța dintre consistență, ek-sistență și gaură pe de-o parte și

Imaginar, Real – pentru ek-sistență și Simbolic, dar aici, falusul nu este ek-sistența Realului, căci există un Real care ek-sistă acestui falus, juisanța, ci mai degrabă consistența, conceptul falusului.
Acest falus este ceea ce se ia în mână, un anunț, o prefigurare a unui organ care încă nu a prins consistență, dar ca apendice, e destul de bine manifest în ceea ce pregătește omul sau în ceea ce îi seamănă, adică maimuța, nu fără un anumit raport cu conceptul. Maimuța se masturbează, e bine-cunoscut, prin asta se aseamănă cu omul, e sigur. În concept există întotdeauna ceva de ordinul maimuțărelii…
Nu există stări de suflet... real, imaginar, simbolic, pentru că sunt trei se poate spune doi... sensul cedează numărului, numărul îl determină, dar nu îl domină... trei este realul, imposibilul, există ca imposibil... subiectul e determinat de inconștient, inconștientul e presupus, orice presupus e imaginar, este atunci inconștientul imaginar?... ce din simbolic nu se imaginează?
Gaura... a cerceta provine din circare, circulare, circulație, cerc, gaură... cercul determină gaura? Un cerc poate fi o gaură, dar nu întotdeauna, cercul e doar consecința găurii... un proverb arab, trei lucruri nu lasă urmă, bărbatul în femeie, gazela în stâncă, degetul în monedă...
Hegel reduce și înrădăcinează tot ce e politic în poliție, al cărei cuvânt e circulați, nu contează sensul, doar dacă treci prin gaură... nodul borromean face nod, fără să facă lanț, fără să facă gaură, cercurile fac nod fără să fie înnodate...
Din punctul de vedere al nodului, ruptura cercului echivalează cu ruptura dreptei infinite... zeroul cercului tăiat, tăiat de ceea ce separă, doi-ul, zero pe doi e micul unu de nimic...
Dreapta infinită, marele Unu, secționat, face doi, două semidrepte, ce pleacă de la un punct, un punct zero, la infinit, unu pe doi egal doi...
Nu există raport sexual e aici în sensul de proporție... nu există raport sexual, în nodul borromean, e în sensul celor două cercuri care nu fac nod... fiecare se învârte în cerc în felul lui ca sex fără să fie înnodat cu celălalt... limbajul a devansat deja toate acestea, numind nod ceea ce leagă bărbatul de femeie, fără să știe despre ce e vorba, metafora nodurilor care îi unesc...
Dreapta infinită e echivalenta cercului, așa cum planul e omologul sferei... numirea din imaginar e inhibiție, numirea din real e angoasă, numirea din simbolic e simptom... numărul doi se bucură să fie impar, nimic nu ar face doiul dacă nu ar fi imparul, imparul începe la trei... iubirea este ură îndrăgostindă... inconștientul e realul, în măsura în care e găurit, la ființa vorbitoare, de singurul lucru care face gaură, care din gaură ne asigură,

simbolicul, încarnat în semnificant, a cărui singură definiție este gaura, semnificantul face gaură ...
Nodul nu e un model, nu e imaginar, nu e o reprezentare, scapă reprezentării, repugnă ca și model, nu există afinitate a corpului față de nod, nodul e suportul, e realul, nu realitatea, distincția între real și realitate... realul se înnoadă, orice consistență e dată de nod, inconștientul e dat de faptul că nodul e deja făcut... nu există raport sexual, ceea ce face o gaură într-un punct al ființei, al ființei vorbitoare...
Așezând inconștientul peste simbolic, peste ceea ce din semnificant face gaură, nu ne mai putem mulțumi cu o referință obscură la instinct... instinctul are emergența lui, imemorială, dar ce e această știință, în ce ar fi explicativă transportarea ei în comportamentul ființei umane, care, evident, nu are nici o înțelegere instinctivă, nu vede mai departe de vârful nasului, dar, dintr-o altă sursă, știe să facă mașini și știe să facă dragoste, deși să spui că știe să facă dragoste este foarte exagerat...
Așadar, realul nu este tot, poate că știința smulge câteva bucăți din real cu ideea de univers, care îi este indispensabilă doar pentru a asigura, a face sigure anumite lucruri, și evident reușește când există număr, și asta e toată afacerea... limbajul vehiculează un anumit număr de numere pentru a ajunge la sfârșit să califice numerele reale ca insesizabile, care nu sunt în serie și nici nu pot fi, care sunt fundamental excluse...

S.23 - SINTOMUL

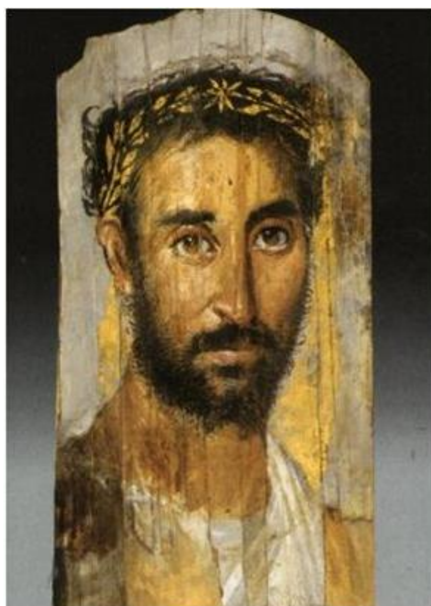
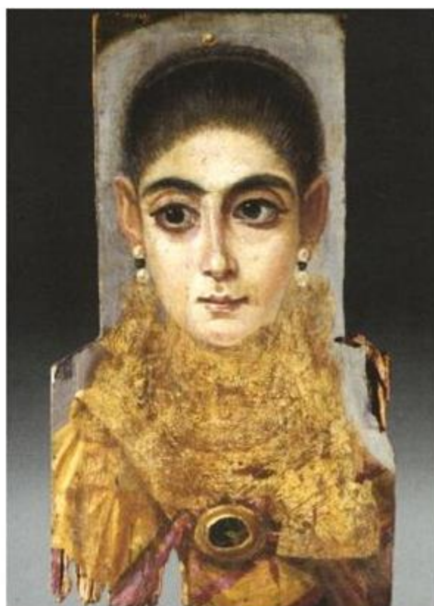
L.1 - 18 noiembrie 1975

Am anunțat pe afiș Sfântomul, un mod vechi de a scrie ceea ce a fost scris mai apoi Simptom...
Dacă mi-am permis... această modificare de ortografie ce marchează evident o dată, injecția în franceză a ceea ce numesc lilimba, lilimba mea, injecție din greacă...
Moștenesc din Freud... chiar fără să vreau... Natura, aș spune, pentru a tăia scurt, se specifică din a fi nu-una... de unde și procedeul logic pentru a o aborda... să numești natură ceea ce excluzi din chiar faptul de a te da interes la ceva, acest ceva distingându-se din a fi numit, natura prin acest procedeu nu se riscă la nimic decât la a se afirma a fi…

L.4 - 13 ianuarie 1976

Ești responsabil doar în măsura propriului SAVOIR-FAIRE... ce este? Arta, Artificiul, ceea ce dă artei, artei de care ești capabil, o valoare remarcabilă, remarcabilă în ce? căci nu există un Celălalt al lui Celălalt pentru a opera o Judecată de pe Urmă, cel puțin eu așa spun...
Adică există ceva de care nu poți juisa, Juisanța lui Dumnezeu, cu sensul inclus acolo înăuntru și de juisanță sexuală... Imaginea pe care ți-o faci despre Dumnezeu implică sau nu că el juisează de ceea ce a comis? admițând că există... Răspunzând că nu există tranșează chestiunea redându-ți sarcina unei gândiri a cărei esență e să se insereze în această realitate - primă aproximare a cuvântului Real care are alt sens în vocabularul meu - în această realitate limitată care se atestă din ex-istența sexului...
...Dar să reluăm RON-RON-ul adevărurilor așa-zise primare... Zise de mine ca atare... e clar că schița însăși a ceea ce numim GÂNDIREA... Tot ceea ce

face sens de când asta își arată vârful nasului... comportă o referință, o gravitație, actului sexual, pe cât de puțin evident ar fi acest act...
Cuvântul însuși de act implică polaritatea activ-pasiv, ceea ce e deja o angajare într-un fals sens... Este ceea ce numim CUNOAȘTERE, cu această ambiguitate, activ fiind ceea ce cunoaștem, dar imaginându-ne că - făcând un efort pentru a cunoaște - noi suntem activi. Cunoașterea așadar, de la începuturi, se arată fiind ceea ce este, ÎNȘELĂTOARE! Tocmai aici și de aceea totul trebuie reluat de la începuturi, pornind de la OPACITATEA SEXUALĂ... spun opacitate în aceasta: căci, mai întâi, nu ne dăm seama că din sexual nu fondează în nimic vreun raport, oricare ar fi... ceea ce implică, după gustul gândirii, că nu există responsabilitate... în acel sens în care responsabilitate vrea să spună non-răspuns sau răspuns alături... nu există responsabilitate decât sexuală, ceea ce toată lumea, până la urmă, are sentimentul... căci, mai apoi, din contră, ceea ce am numit savoire-faire merge mult dincolo și îi adaugă artificiul pe care i-l imputăm lui Dumnezeu complet gratuit, așa cum insistă Joyce, căci e un truc care, lui, i-a vrăjit în parte ceea ce numim gândire...
Nu Dumnezeu a comis acest truc pe care-l numim Univers... Îi imputăm lui Dumnezeu ceva ce e afacerea artistului al cărui prim model e - cum fiecare știe - olarul, și că se zice că... cu ce de altfel? ... el a mulat, așa, acel truc pe care-l numim - nu prin hazard - Universul, ceea ce nu vrea să spună decât un singur lucru, și anume că există UNU... există unu, dar nu știm unde, e mai mult decât improbabil ca acest Unu să constituie Universul... Celălalt al lui Celălalt Real, adică imposibil, e ideea pe care o avem despre artificiu, în măsura în care e un FAIRE - F.A.I.R.E., nu scrieți asta F.E.R. - un faire care ne scapă, adică, care debordează cu mult juisanța pe care am putea-o avea de el... această juisanță, absolut subțire, e ceea ce noi numim spirit... toate acestea implică o noțiune de Real, bineînțeles, pe care, desigur, trebui s-o facem distinctă de Simbolic și Imaginar... Singura îngrijorare - chiar e cazul s-o spunem, veți vedea curând de ce - e că Realul face sens în această afacere... pe când, dacă voi aprofundați ceea ce vreau să spun prin această noțiune de Real, apare că în măsura în care nu are sens - exclude sensul - sau mai exact, se pune din a fi exclus, Realul se fondează...

S.24 - CEL CE ȘTIE

L.1 - 16 noiembrie 1976

Inconștientul nu are nimic a face cu inconștiența... Am tradus l'Unbewusst cu l'une-bevue, o prostia, ceea ce are avantajul de a pune în evidență câteva lucruri...
De ce ne obligăm în analiza viselor?... care e o prostie ca oricare alta, ca un act ratat... pentru că există acolo ceva în care ne recunoaștem, ne recunoaștem în trăsătura de spirit, pentru că ea ține de ceva ce am numit lalangue... interesul trăsăturii de spirit pentru inconștient e legat de achiziția lui lalangue...

L.12 - 17 mai 1977

Unii oameni nu auzeau în mijloc.
Mi-ar place să mi se spună acum dacă sunt auzit.
Nu e că ceea ce am de spus ar avea o extremă importanță...
Sunt auzit?
E cineva care vrea, totuși, să spună dacă nu sunt auzit, din întâmplare?
Bine. Atunci, ca să spunem lucrurile în ordinea importanței crescătoare, am avut plăcerea să-mi dau seama că învățătura mea a atins Ecoul Savanelor (Savanților)! (Râsete)
Nu vă voi cita decât două linii: ”Asta nu e chiar așa complicat, psihanaliza. În sfârșit, asta este teoria lui Lacan”

S.25 - MOMENTUL DE A CONCLUDE

L.1 - 15 noiembrie 1977

Aveam acolo un bun pretext să nu-mi fac seminarul, faptul că nu am nici cea mai mică dorință să-l fac.
Bineînțeles, în ciuda a toate, asta nu va fi decât un pretext.
Cât sunteți de drăguți să vă deranjați așa pentru ceea ce am să vă spun!
Iată, am intitulat seminarul meu… auziți?… am intitulat seminarul meu acest an „Momentul de a conclude”.
Ceea ce am să vă spun, am să v-o spun, e că psihanaliza e de luat în serios, chiar dacă nu ar fi o știință. Chiar nu e deloc o știință. Pentru că ceea ce e deranjant… cum a arătat-o din abundență cineva numit Karl Popper... e faptul că nu e o știință pentru că este irefutabilă. E o practică. E o practică care va dura atât cât va dura.
E o practică de vorbărie. Nici o vorbărie nu e fără riscuri. Deja cuvântul „vorbărie” implică ceva. Ceea ce asta implică este suficient spus de cuvântul „vorbărie”. Ceea ce vrea să spună că nu există decât frazele... adică ceea ce numim propozițiile... care implică consecințe, cuvintele de asemenea. „Vorbărie” pune vorbirea la rangul de a vorbi prea mult sau de a vorbi cu stropi. Ea o reduce la un fel de scuipare care rezultă de acolo. Iată.
Asta nu împiedică faptul ca analiza să aibă consecințe: ea spune ceva. Ce vrea să spună asta: a spune? „A spune” are ceva de-a face cu timpul.
Absența timpului… e un lucru la care visăm… e ceva ce numim „eternitatea”. Si acel vis constă să iți imaginezi că te trezești. Ne petrecem timpul visând… nu visăm doar când dormim… inconștientul este în mod foarte exact ipoteza că nu visezi doar când dormi. As vrea să vă fac să remarcați că ceea ce numim „rezonabilul” este o fantasmă. Este cât se poate de evident la începutul științei. Geometria euclidiană are toate caracterele fantasmei. O fantasmă nu este un vis, este o aspirație. Ideea liniei, a liniei drepte de exemplu, este evident o

fantasmă. Din fericire am ieșit de acolo. Vreau să spun că topologia a restituit ceea ce trebuie să numim „țeserea”.
Ideea de vecinătate e pur si simplu ideea de consistență în măsura în care ne permitem să dăm corp cuvântului idee. Nu este ușor. Există totuși filozofi greci care, ideii, au încercat să îi dea corp. O idee, asta, are un corp. E cuvântul care o reprezintă. Și cuvântul are o proprietate cât se poate de serioasă, este că face lucrul. Mi-ar place sa fac echivoc și să scriu că sparge lucrul, nu e un mod rău de a face echivoc.
Să folosești scrierea pentru a echivoca, asta poate servi pentru că avem nevoie de echivoc în mod precis pentru analiză. Noi avem nevoie de echivoc… e definiția analizei… pentru că - așa cum cuvântul o implică - echivocul este imediat conducător spre sex.
Sexul - v-am spus-o - este o spunere. Asta valorează atât cât valorează. Sexul nu definește un raport. E ceea ce am enunțat formulând că nu există raport sexual. Asta vrea să spună doar că la om… și fără îndoială din cauza existenței semnificantului… ansamblul a ceea ce ar putea fi raportul sexual este un ansamblu… am ajuns să gândim asta, nu știm de altfel prea bine cum s-a produs asta… este un ansamblu vid.
Atunci este ceea ce permite multe lucruri. Această noțiune de ansamblu vid este ceea ce convine raportului sexual. Psihanalistul este un retor… pentru a continua să echivocăm aș spune că „retifică” ceea ce implică faptul că el rectifică… analistul este un retor, adică rectus, cuvântul latin, echivoc cu „retificarea”.
Încercăm să spunem adevărul. Încercăm sa spunem adevărul dar asta nu este ușor pentru că există mari obstacole ca să spunem adevărul, chiar și numai fie faptul să ne înșelăm în alegerea cuvintelor. Adevărul are de-a face cu Realul și Realul este dublu, dacă putem spune, prin Simbolic.
Mi s-a întâmplat să primesc de la cineva numit Michel Coornaert… l-am primit prin intermediarul cuiva care îmi vrea binele și căruia Coornaert în chestiune i-l trimisese… am primit de la acel Coornaert un mașin care se numește Knots and links, Noduri și legături.
Este în engleză, ceea ce vrea să spună, pentru că nu e foarte simplu, trebuie să metalimbăm, adică să traducem, nu vorbim niciodată despre o limbă decât in altă limbă. Dacă am spus că nu există metalimbaj e ca să spun că limbajul, asta nu există. Nu există decât suporturi multiple ale limbajului care se numesc alimbă și care ar trebui foarte bine - e ceea ce reușește analiza - printr-o supoziție - reușește sa desfacă prin vorbire ceea ce este făcut prin vorbire.

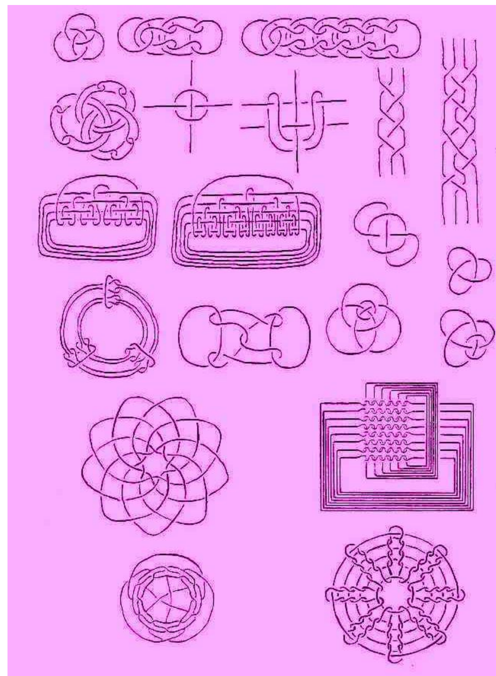
În ordinea visului care își da câmpul folosirii limbajului există o vorbărie care e faptul că Freud numește ceea ce este în joc, dorința. Este un cuvânt cum știm german Wunsch. Și Wunsch de care este vorba, are ca proprietate că nu știm dacă este o dorință, ceea ce oricum ai privi are aerul de a fi. O dorință se adresează cui? Din momentul în care vrem să o spunem suntem forțați să presupunem că există un interlocutor și plecând din acel moment suntem în magie. Suntem forțați să știm ce cerem.

Dar tocmai ceea ce definește cererea e că nu cerem niciodată decât prin ceea ce dorim… vreau să spun trecând prin ceea ce dorim… și ceea ce dorim nu știm. Tocmai pentru asta am pus accentul pe dorința analistului.

Subiectul presupus a ști… de unde am sprijinit am definit transferul… presupus a ști ce? cum să opereze? dar asta ar fi absolut excesiv să spui că analistul știe cum să opereze. Ceea ce ar trebui e să știe să opereze convenabil, adică să își dea seama de importanța cuvintelor pentru analizandul său, ceea ce incontestabil ignoră. Așa că trebuie să vă trasez ceea ce este din ceea ce am numit, am avansat sub forma nodului boromean. Cineva care nu e altul… trebuie să îl numesc… decât J.B. Lefebvre - Pontalis. A acordat un interviu Lumii.

Mai bine s-ar fi abținut pentru că ce a spus nu valorează prea mult în faptul că el credea că nodul meu borromean ar fi un fel de a ștrangula lumea, de a o face să se sufoce. Ce mai? Bine, iată totuși ceea ce pot să vă vărs în dosar despre acel nod borromean.

Este prea evident că este așa cum se desenează:

S.26 - TOPOLOGIA ȘI TIMPUL

L.1 - 21 noiembrie 1978

Există o corespondență între topologie și practică... ea consistă în timpuri... topologia rezistă, în aceasta există corespondența...
Există totuși un abis între psihanaliză și topologie... efortul meu e de a umple acest abis... topologia e exemplară, permite să faci în practică un anumit număr de metafore... există o echivalență între structură și topologie... este asta, Asta de care e vorba în Groddeck, asta este Asta...
Trebuie să te orientezi în structură... nu există decât nodurile borromeene... pentru a le generaliza, tăind 2 din 5, celelalte 3 rămân libere...

L.2 - 12 decembrie 1978

Există 10 moduri de a deznoda 5 cercuri, tăind 2... 20 de moduri pentru a deznoda 6 cercuri, tăind 3... 35 de moduri pentru a deznoda 7 cercuri, tăind 4...

L.3 - 19 decembrie 1978

Topologia e imaginară, s-a dezvoltat doar cu imaginația... e o distincție de făcut între Imaginar și Simbolic, Simbolicul e cuvântul, Imaginația e distinctă...

L.4 - 9 ianuarie 1979

Nu există raport sexual, este ceea ce am enunțat... ceea ce am supleat, căci e clar că oamenii, ființele umane, fac dragoste... există în asta o explicație, posibilitatea, ceea ce încetează să se scrie, a unui al treilea sex... de ce există două de altfel?
Asta se explică greu... e ceea ce am evocat în dublura lui Eva, Lilith... evocarea nu e totuși ceva precis... tocmai din precizie, adică din Real, am făcut stare, visând la ceea ce e în sumă din nodul borromean... nodul borromean e de imaginat ca și consistență...
Care e diferența între Imaginar și ceea ce numim Simbolism, altfel spus, limbaj? Limbajul are legile sale al căror model e universalitatea, nu mai puțin, particularitatea... ceea ce face Imaginarul, imaginează Realul, e o reflexie, o reflexie ține de oglindă, în oglindă așadar se exercită o funcțiune... oglinda e cel mai simplu aparat... o funcție întru-câtva complet naturală...
E curios că am ales nodul borromean să fac ceva acolo... dar nodul borromean are drept proprietate că poți începe cu oricare... din contră, acesta, nu poți începe cu oricare... de aceea, ceea ce e acolo nu poate servi să simbolizeze Imaginarul, Simbolicul și Realul, căci ceea ce simbolizezi în Imaginar, Simbolic și Real, este interiorul cercului, câmpul interior al cercului, câmpul c-â-m-p...
Așa că e vorba de o metaforă... metafora nodului borromean stării celei mai simple este improprie, e un abuz de metaforă, căci în realitate nu există lucru care să suporte Imaginarul, Simbolicul și Realul... că nu există raport sexual, e esențialul a ceea ce enunț...
Că nu există raport sexual pentru că există un Imaginar, un Simbolic și un Real, e ceea ce nu am îndrăznit să spun, totuși am spus-o... e evident că mi-a fost greu, dar m-am lăsat să alunec... m-am lăsat să alunec pur și simplu... e jenant , e chiar mai mult decât plictisitor... cu atât mai plictisitor cu cât mai nejustificat... e ceea ce îmi apare azi, e în același timp ceea ce vă dau mărturie...

S.27 - DISOLUȚIA

L.1 - 5 ianuarie 1980

Scrisoare de disoluție

Vorbesc fără cea mai mică speranță - să mă fac înțeles mai ales.
Știu că o fac - adăugându-i ceea ce comportă din inconștient.
E acolo avantajul meu asupra omului care gândește și nu își dă seama că mai întâi vorbește. Avantaj pe care nu-l datorez decât experienței mele.
Căci în intervalul vorbirii despre care el necunoaște ceea ce el crede a face gândire, omul se-ncurcă, ceea ce nu-l încurajează.
Așa că omul gândește debil, cu atât mai debil cu cât se înfurie... tocmai pentru că se încurcă.
Există o problemă a Școlii. Nu e enigmă. De asemenea, și eu mă orientez acolo, deloc prea devreme.
Acea problemă se demonstrează astfel, de a avea o soluție, este dis-disoluția.
De înțeles ca cea a Asociației, care, acestei Școli, îi dă statut juridic.
Că e suficientul unul să se ducă pentru ca toți să fie liberi, este, în nodul meu borromean, adevărat pentru fiecare... trebuie ca acela să fiu eu în Școala mea.
M-am hotărât acolo pentru ceea ce ea ar funcționa, dacă eu nu mă puneam în travers, în revers a ceea pentru ce am fondat-o.
Fie pentru o muncă, am spus-o – care, în câmpul pe care Freud l-a deschis, restaurează șocul tranșant al adevărului său – care readuce praxisul original pe care el l-a instituit sub numele de psihanaliză în datoria ce-i revine în lumea

noastră – care, printr-o critică asiduă, îi denunță deviațiile și compromisurile ce-i amortizează progresul degradându-i folosirea. Obiectiv pe care-l mențin. De aceea dizolv. Și nu mă plâng așa zișilor „membri ai Școlii Freudiene” – mai degrabă le mulțumesc, pentru a fi fost prin ei învățat, de unde eu, am eșuat – adică m-am încurcat.
Această învățătură îmi este prețioasă. O pun la profit.
.....
Altfel spus, perseverez.
Și chem să se asocieze a doua oară cei care, acest ianuarie 1980, vor să continue cu Lacan.
Ca scrierea unei candidaturi să-i facă cât mai curând cunoscuți mie. În 10 zile, pentru a tăia scurt debilitatea ambiantă, voi publica adeziunile prime pe care le voi fi agreat, ca și angajamente de „critică asiduă” a ceea ce în materie de „deviații și compromisuri” EFP a hrănit.
Demonstrând în act că nu e din faptul lor că Școala mea va fi Instituție, efect de grup consolidat, pe seama efectului de discurs așteptat din experiență, când ea e freudiană. Știm cât l-a costat de acolo, faptul că Freud a permis ca grupul psihanalitic să-l domine asupra discursului, să devine Biserică.
Internaționala, căci e numele ei, se reduce la simptomul care ea e din ceea ce Freud aștepta de acolo. Dar nu e ea cea care face greutate. Este Biserica, cea adevărată, care susține marxismul din ceea îi redă sânge nou... dintr-un sens reînnoit. De ce nu psihanaliza, când ea virează la sens?
Nu spun asta pentru un van persiflaj. Stabilitatea religiei vine din faptul că sensul este întotdeauna religios.
De unde încăpățânarea mea în calea mea de mateme – care nu împiedică nimic, dar mărturisește despre ceea ce ar trebui pentru, analist, să-l pună în pasul funcției sale.
Dacă eu per(tată)severez(sever), este că experiența cheamă contra-experiența care compensează.
Nu am nevoie de multă lume. Există lume de care nu am nevoie.
Îi las în plan pentru ca să-mi arate ceea ce ei știu face, în afara de a mă-ncurca, și a întoarce în apă o învățătură unde totul e cântărit.
Cei pe care-i admit cu mine vor face mai bine? Cel puțin se vor putea folosi de faptul că le las de acolo șansa.
Directoratul EFP așa cum l-am compus, va trimite ceea ce corespunde punctelor curente, până ce o Adunare extraordinară, care să fie ultima, convocată cu timpul conform legii, va proceda la deversarea bunurilor sale, pe care le vor estima trezorierii, Rene Bailly și Solange Fadade.

Guitrancourt, 5 ianuarie 1980...

L.2 - 15 ianuarie 1980

Sunt în munca inconștientului.
Ceea ce mă demonstrează. Este că nu există adevăr care să răspundă de răul care particularizează pe fiecare dintre cei pe care eu îi numesc „vorbiințe” (ființe vorbitoare).
Nu există aici impediment comun, căci nimic nu permite să presupunem că toți confluează.
Uzul lui unu pe care nu-l găsim decât în semnificant nu fondează nicidecum unitatea realului. Doar pentru a ne oferi imaginea grăuntelui de nisip. Nu se poate nici spune că făcând grămadă, face tot. Lipsește o axiomă, adică o poziție ca s-o spunem așa.
Că poate fi numărat, cum spune Arhimede, nu este un semn al realului și nici al unui univers oarecare.
Nu mai am Școală. I-am retras punctul de sprijin (mereu Arhimede) pe care l-am luat din grăuntele de nisip al enunțării mele.
Acum am o grămadă – o grămadă de persoane care vor să le iau -. Nu voi face din ele un tot.
Nu există un tot.
Nu am nevoie de multă lume, am spus și este adevărat – dar, de ce s-o spun?, dacă există lume care mă necesită.
Cel puțin, care o crede (să mă necesite). Să o creadă suficient pentru a mi-o spune prin scris.
Și de ce nu aș crede-o, și eu? De vreme ce mă număr printre neatenți, așa cum o știu toți.
Nu aștept nimic de la persoane, și ceva de la funcționare. De aceea trebuie să inovez, dat fiind că această școală, am pierdut-o pentru a fi eșuat să produc Analiști aceleia (AE) care să fie la înălțime.
Căruia dintre aleșii juratului meu de admisie le-aș fi sfătuit eu să voteze pentru sine însuși dacă din întâmplare el s-ar fi prezentat azi la titlul de pasant?
Nici nu mă apuc să refac Școala.
Dar, „fără să țin cont de pozițiile formate în trecut cu privire la persoana mea ” – citat din 1964 – acela care, avându-mi declarat de a continua cu mine, o face în termeni care, pentru gustul meu, nu-l dezmint de la început, îl admit să se asocieze cu cel care face același lucru.
Cine este cine, fără prejudecăți, dar mă remit la experiența pentru a face, freudiană dacă este posibil.

Precum citatul celebru al îndrăgostiților în timpul unui bal la operă. Oroare când au lăsat să cadă măștile: nu era el, nici ea pe de altă parte.
Ilustrație a eșecului meu în această Moștenire – iertați-mă de aceea Ubris-ul – care m-a decepționat suficient pentru a mă elibera de enunțatul că nu există relație sexuală.
Freud, el, pleacă de la cauza sa falică, pentru ca de acolo să deducă castrarea. Ceea ce nu merge fără pată, pe care eu mă strădui s-o curăț.
Contrar a ceea ce se zice, despre juisarea falică, „ea” femeia, dacă o pot spune, căci nu există, nu este privată de el.
Nu îl are mai puțin decât bărbatul căruia îi prinde instrumentul (organon) cu puținul cu care este prevăzută (să recunoaștem că este slăbuț), ea nu obține mai puțin efectul a ceea ce limitează cealaltă margine a acestei juisări, inconștientul ireductibil.
Este de asemenea în asta că „ele” femeile, care, desigur există, sunt cele mai bune analiste, uneori cele mai rele.
Este cu condiția să nu te amețești de o natură antifalică, de faptul că nu există ea în inconștient, că ele pot auzi ceea ce din acest inconștient nu este pentru a fi spus, dar atinge ceea ce din asta se elaborează, ca procurându-le juisarea propriu zis falică.
Altul lipsește. Mi se pare straniu și mie. Suport lovitura totuși, lucru care vă surprinde, dar nu o fac pentru asta.
O zi la care pe de altă parte, aspir, rău înțelesul mă va uimi atât de a veni voi fi patic la mai mult a nu putea.
Dacă se va întâmpla ca eu să mă duc, să vă spuneți.

L.7 - 12 iulie 1980

Nu am neastâmpăr.
Proba e că am așteptat al optzecilea meu an pentru a veni în Venezuela.
Am venit pentru că mi s-a spus că era locul propice pentru a-mi convoca, acolo, elevii mei din America Latină.
Este că sunteți elevii mei? Nu o prejudec. Pentru că elevii mei, am obiceiul să-i elevez eu însumi.
Asta nu dă întotdeauna rezultate minunate.
Voi nu sunteți fără a știi problema pe care am avut-o cu Școala mea din Paris.
Am rezolvat-o cum trebuie – luând-o de rădăcină. Vreau să spun – dezrădăcinând pseudo-Școala mea.
Tot ceea ce am obținut apoi îmi confirmă că am făcut bine. Dar e deja istorie veche.

La Paris, am obiceiul să vorbesc la un auditoriu unde multe capete îmi sunt cunoscute pentru a fi venit să mă viziteze la mine, 5 rue de Lille, unde e practica mea.
Voi, voi sunteți se pare, dintre cititorii mei. Voi o sunteți cu atât mai mult cu cât eu nu v-am văzut niciodată să mă auziți.
Atunci, evident, sunt curios de ceea ce poate veni de la voi.
De aceea vă spun: Mulțumesc, mulțumesc de a fi răspuns invitației mele.
Voi aveți acolo merit, căci mai mult de unul s-a pus în traversul drumului din Caracas. Există aparență, în fapt, că această Întâlnire înnebunește mulți oameni, și în particular cei care fac profesie din a mă reprezenta fără să-mi ceară părerea mea. Atunci când mă prezint inevitabil, ei pierd pedalele de acolo.
Trebuie din contră să mulțumesc celor care au avut ideea acestei Întâlniri, și în special lui Diana Rabinovich. Îi asociez bucuros pe Carmen Otero și soțul ei Miguel, căruia i-am făcut încredere pentru tot ceea ce merge cu un astfel de Congres. Este grație lor că mă simt aici la mine.

22 octombrie 1980

Domnule Prefect,
Am onoarea să declar modificările aduse de Adunarea din 19 octombrie 1980 staturilor anexe declarației Asociației „Cauza Freudiană" în data de 21 februarie 1980.

23 octombrie 1980

Există refulat. Întotdeauna. Este ireductibil.
Să elaborezi inconștientul, așa cum se face în analiză, nu e nimic decât să produci acolo acea gaură. Freud el însuși, o amintesc, a dat seama.
Aceea îmi pare să conflueze pertinent morții. Morții pe care o identific din faptul că, „asemeni soarelui" spune altul, ea nu se poate privi în față. Și eu, nu mai mult decât oricare, nu o privesc. Fac ce am de făcut, care e să faci față faptului, deschis de Freud, al inconștientului. Acolo înăuntru, sunt singur.
Apoi, există grupul. Înțeleg că, „Cauza", ține lovitura.
-Cartelul funcționează. Ajunge să nu faci acolo obstacol, în afară de a vectorializa, la ceea ce eu dau formula, și de a permuta.
-Un Director gestionează. Responsabilii săi, în loc pentru doi ani – după care, se schimbă.
-Comisiile îi asistă, pentru doi ani de asemenea.

-O Adunare anuală, zisă administrativă, are de cunoscut mersul lucrurilor; instanță, ea, permanentă.
-La fiecare doi ani, un Congres, unde toți sunt invitați.
-Un consiliu în sfârșit, zis statutar, este garant a ceea ce eu institui.
Cauza va avea Școala sa. De unde va proceda AME, al Cauzei Freudiene de acum.
Pasa va produce AE-ul nou – întotdeauna nou din a fi pentru timpul de a da mărturie în Școală, adică trei ani.
Căci mai mult valorează să treacă, acest AE, înainte să meargă drept să se încastreze în castă.

26 ianuarie 1981

Iată o lună de când am tăiat cu tot – practica mea exceptată. Am puțină dorință să agit ceea ce resimt. Adică un fel de rușine. Cea a unei căderi: atunci am văzut unul de acolo, care privilegiase într-adevăr optzeci de ani și plus, ridicându-se și lansând un pumn de praf în ochii bătrânului bonom care... etc.
Experiența are prețul său, căci asta nu se imaginează înainte. Această obscenitate a avut rațiunea Cauzei. Ar fi bine ca o perdea să fie trasă acolo deasupra.
Aceasta este Școala elevilor mei, cei care mă iubesc încă. Îi deschid imediat porțile de acolo. Spun: spre Mii. Aceea merită riscat. Este singura ieșire posibilă - și decentă.
Un Forum (al Școlii) va fi pentru mine convocat, unde totul va fi de dezbătut – aceea, fără mine. Apreciez de acolo produsul. Pentru a fi simțit ceea ce îmi rămâne ca resurse fizice, mă repun pentru pregătirea sa lui Claude Conte, Lucien Israel, Robert Lefort, Paul Lemoine, Pierre Martin, Jacques Alain-Miller, Colette Soler, pe care-i chem alături de mine ca și consilieri.